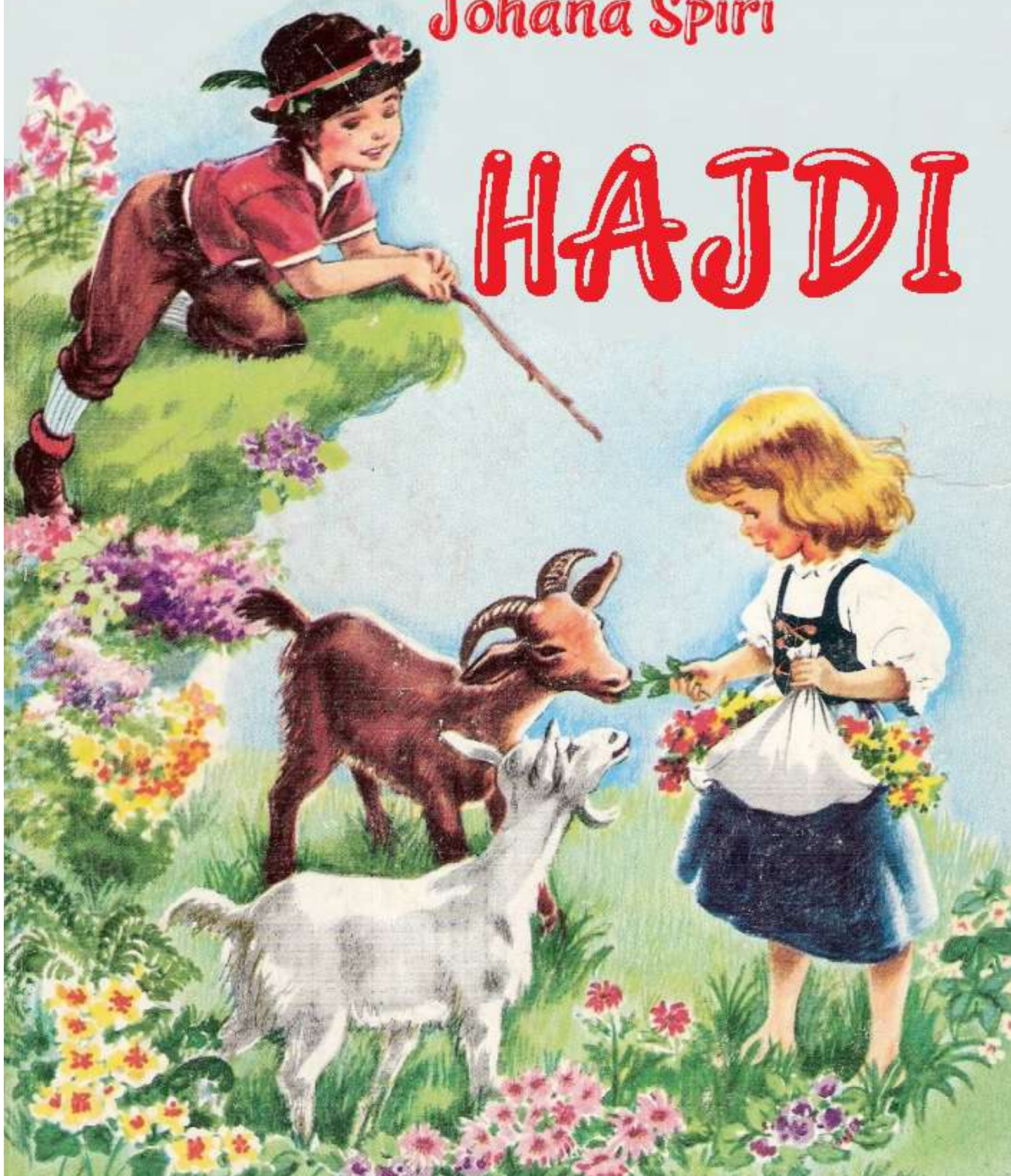

Johana Špiri

HAJDI

Naslov originala

Heidi - Johanna Spyri

www.balasevic.in.rs

www.antologija.in.rs

Johana Špiri

H A J D I

S nemačkog preveo
Živojin Vukadinović

Čika s planine

Od staroga gradića Majenfelda, koji ima divan položaj, vijuga pešačka staza kroz zelene senovite livade do podnožja velikih i mrkih planina koje se s te strane nadnose nad prostranom dolinom. A s mesta gde se staza penje strmo u planinu širi se sa pašnjaka pokrivenih mekom niskom travom opojni miris gorskog cveća.

Tim uskim brdskim putićem, jednog vedrog sunčanog junskog jutra, pela se visoka i kršna devojkica. Za ruku je vodila dete čiji su obrazi bili tako zajapureni, da je rumen probijala kroz detinju mrku, suncem opaljenu kožu. Pa nije ni čudo – devojkica je i pored vrelog junskog sunca bila tako natrontana kao da je ciča zima. Jedva ako je imala pet godina, ali kakva je bila nije se moglo videti jer je bila obučena u dve-tri haljine, a pored toga još i umotana u debelu crvenu vunenu maramu, tako da joj se lik nije video. U teškim planinskim potkovanim cipelama na malim nogama, sva u znoju, jedva se kretala uzbrdo. Morale su pešačiti već dobar sat kad stigoše do zaseoka nazvanog Selce, koji ležaše na pola puta do planinskog vrha. Tu naše putnice dočekaše s pozdravima sa svih strana. Neki su ih dozivali s prozora, drugi sa kućnih pragova, a neki iz dvorišta, jer je to bilo rodno

mesto devojke. Ali je ona na sve pozdrave i sva zapitkivanja samo u prolazu odgovarala i ne zastade nigde sve dok ne stiže na kraj zaseoka, do poslednje kuće, odakle joj doviknu jedan glas sa vrata: – Deta, pričekaj malo, idem i ja s tobom, ako ćeš dalje.

Devojka kojoj su te reči bile upućene stade, a dete pusti njenu ruku i sede na zemlju.

– Jesi li umorna, Hajdi? – upita je njena pratilja.

– Ne, samo mi je vrućina – odgovori dete.

– Brzo ćemo stići gore. Moraš samo da praviš veće korake, pa ćemo za jedan sat biti tamo – bodрила je Deta devojčicu.

Utom se pojavi na vratima jedna debela žena dobrodušnog lika i pridruži se njima dvema. Ona je bila Detina stara poznanica, te njih dve brzo zapodenuše živ razgovor o svima stanovnicima Selca i okoline. Devojčica ustade i pođe za njima.

– Pa kud si krenula s tim detetom? – upita je debela žena. – To je sigurno dete tvoje pokojne sestre?

– Jeste – odgovori Deta. – Vodim je gore Čiki. Tamo treba da ostane.

– Šta? Kod Čike s Planine da ostane dete! Jesi li ti pri sebi, Deta! Kako možeš tako nešto da uradiš! Al' će te starac lepo dočekati! Isteraćе te, da znaš, zajedno s detetom!

– Ne sme da nas istera, on je njen deda. Mora da je pomogne. Ja sam dete dosad čuvala, a pravo da ti kažem, Barbara, neću da se samo deteta radi odrekнем ovakve službe kakva mi se nudi! Neka sad deda učini što mu je dužnost.

– Da, kad bi on bio čovek kao što su ostali ljudi, učinio bi – potvrdi debela Barbara. – Ti ga bar znaš. Šta da radi s jednim detetom, i to s ovako malim! Neće moći kod njega dete da opstane. A kuda ti ideš, u koje mesto?

– U Frankfurt – izjavi Deta. – Dobijam tamo odličnu službu. Znaš, ta je porodica prošlog leta bila dole u banji. Njihova je soba bila u mome hodniku, pa sam ih služila. Onda su već hteli da me sa sobom povedu, ali ja nisam mogla da pođem. Sad su opet došli i hoće da me vode. Idem s njima, što ne bih!

– Ne bih volela da sam na mestu ovog deteta! – reče Barbara dižući ruke. – Sam bi đavo znao šta je s tim starcem! Godinama ni za koga živog neće ni da čuje! U crkvu ni kročio nije, pa i kad siđe s planine s onom svojom debelom tojagom, svi ga se boje i klone ga se. Debele mu sede obrve, brada strašna, izgleda kao neki stari neznabožac ili Indijanac, i čovek je srećan ako se ne sretne s njim. Ni u snu da ga ne sniš!

– Kakav je da je – reče Deta odsečno – deda je i mora da se brine o svom

unućetu. Ništa mu našao ne sme učiniti, jer bi on bio odgovoran a ne ja.

– Baš bih želela da znam – reče Barbara radoznalo – kakav li greh nosi na duši taj starac kad je u stanju da sam samcit živi na planini i da, stalno namršten, izbegava ljude. Svašta se o njemu priča. Ti si sigurno morala nešto čuti od svoje sestre, zar ne, Deta?

– Kako da nisam, samo neću o tome da govorim, jer kad bi me on čuo, lepo bih se provela.

Ali Barbara je još odavno želela da sazna šta je to sa Čikom s Planine te mrzi ceo svet i živi gore kao kakav pustinjač. Zašto ljudi o njemu govore šapatom, kao da se boje da što protiv njega kažu, mada nisu na njegovoj strani. I najzad, zašto ga svi u Selcu nazivaju Čikom, kad on ne može da bude čika svih stanovnika u Selcu. Kako se Barbara nedavno udala, a došla iz sela Pritigau, nije poznavala mnogo ljudi niti je znala šta se u Selcu i okolini dešavalo. Ali Deta, njena dobra poznanica, rodom je baš iz Selca i živela je tu sve do pre godinu dana s majkom, posle čije se smrti preselila u banju Ragac, gde je dobila službu sobarice u jednom velikom hotelu. I ovoga jutra je došla s detetom iz banje. Do Majenfelda došla je na vozu sena, koji je terao jedan njen poznanik, te je primio i nju i dete. A Barbari je ova prilika bila dobrodošla da zadovolji svoju radoznalost. Zato je prijateljski uhvatila Detu pod ruku i rekla:

– Od tebe valjda mogu da čujem šta je istina a šta nije. Ja mislim da bi bar ti morala znati šta je u stvari. Reci mi sad šta je to sa starcem. Je li on oduvek mrzeo ljude i oni njega?

– Da li je baš uvek bio takav, ne mogu tačno da ti kažem. Meni je sad dvadeset i šest godina a njemu sedamdeset. Nisam ga znala kad je bio mlad, – razume se. Ne znam šta se sve pričalo o njemu u vašem selu, ali ja mnogo što znam, jer je moja mati iz Domleška, kao i on.

– Šta time hoćeš da kažeš, Deta? – reče Barbara malo uvređeno. – Ne priča se makar šta u mom selu. A znaj da ja umem i da ćutim, ako treba. De, ispričaj mi šta znaš o njemu, nećeš se kajati.

– Dobro, pričaću, ali nikom ni reči, obećaj! – opomenu je Deta.

Okrete se sad da vidi nije li devojčica suviše blizu da čuje njihov razgovor. Ali deteta ne beše nigde. Mora biti da je poodavno bilo zaostalo za njima, a one to nisu ni primetile. Deta zastade i poče da se osvrće na sve strane. Njihova putanja krivudala je dosta, ali se mogla videti sve do Selca. Na njoj nije bilo nikoga.

– Eno je! – uzviknu Barbara. – Vidiš li, tamo? – I ona pokaza rukom daleko od staze. – Penje se uz brdo sa kozarom Petrom i njegovim kozama. Zašto li je

samo tako kasno danas poterao koze! Al' baš dobro. Neka on bude uz nju, bar da mi možeš sve natenane da ispričaš.

– Ah, ne mora Petar za nju da se brine! Bistra je ona i suviše za svojih pet godina. Sve vidi i zna šta se oko nje dešava. Pametna je to devojčica i dovitljiva, i to će joj dobro doći, jer starac nema ničega osim svoje dve koze i te kolibe u planini.

– A da li je ikad imao šta više? – upita Barbara.

– On? – Kako da nije! – odgovori žustro Deta. – Imao je jedno od najlepših imanja u Domlešku. Imao je još samo mlađeg brata, dobrog i vrednog. Jednog dana Čika se odvoji od sela i porodice, pogospodi se, pa je lutao kojekuda po svetu, uvek u rđavom društvu. Pošto je prokockao i propio celo imanje, roditelji mu svisnuše od muke i jeda. A kad je tako doterao do prosjačkog štapa i svojeg mlađeg brata, i ovaj se otisnuo u svet i zauvek se izgubio. Čika, kad mu sem zlog glasa ništa nije ostalo, i sam se izgubio bez ikakvog traga. Niko isprva nije znao kuda je otišao. Kasnije se čulo da je otišao u Napulj i stupio u vojsku. Posle toga se o njemu ništa nije znalo čitavih petnaest godina. Onda se jednoga dana iznenada pojavi u Domlešku s jednim dečakom koga je hteo da smesti negde u rodbini. Ali niko nije hteo da čuje za njega, i svaka su se vrata pred njim zatvarala. To ga je toliko ozlojedilo da se zarekao da nikad više u Domlešk neće nogom kročiti, pa ode u Selce da tu živi sa svojim sinom. Svakako da je imao i novca. Svoga sina Tobiju dao je na drvodeljski zanat. Tobija je zanat izučio i bio dobar mladić, koga su svi cenili u selu. Samo starca niko nije mario. Pričalo se da je pobegao iz vojske zbog nekih teških krivica, i čak da je ubio nekog čoveka, ali ne u ratu nego u nekoj kafanskoj tuči. On mi dođe i kao neki rođak, jer je baba njegove majke bila sestra moje babe. Zvali smo ga Čikom. Pa kako smo mi skoro sa svima ljudima u Selcu, opet, bili u srodstvu sa očeve strane, i oni su ga svi zvali Čiko. A otkad ode gore u planinu, svi ga prozvaše Čika s Planine.

– A šta je bilo s Tobijom? – upita Barbara radoznalo.

– Čekaj malo, ne mogu sve odjedanput – reče Deta.

– Dakle, Tobija je bio na zanatu u Melsu, pa pošto ga je izučio, dođe u Selce, gde se oženi mojom sestrom Adelhaidom, jer su se oni oduvek voleli, pa ni posle venčanja njihova ljubav nije bila ništa manja. Ali sreća njihova nije bila dugog veka. Već posle dve godine, kad je Tobija radio na jednoj građevini, pala je na njega greda i ubila ga. A kad su nesrećnog čoveka sveg unakaženog doneli kući, jadna Adelhaida od bola i užasa dobi strašnu groznicu, i više se ne oporavi. Pa pošto ni inače nije bila jaka, pade u neko čudnovato stanje, da se prosto nije

moglo znati kad spava a kad je budna. I tako nekoliko nedelja posle Tobijine smrti sahranismo i Adelhaidu. Svi su žalili i javno govorili da je to kazna božja, koju je Čika zaslužio zbog svog ranijeg pustog života. Čak su mu to i u oči govorili. I otada starac postade još mrzovoljniji, sve više odrod, ni s kim nije govorio, svako mu se sklanjao s puta. Tako se odjednom svuda proču kako je Čika zauvek otišao u planinu i da se više neće spustiti u selo. Otada živi daleko od ljudi. Malo Adelhaidino dete majka i ja uzele smo sebi. Imalo je tek godinu dana. I kako mi je mati umrla prošloga leta, a ja htedoh nešto da zaradim dole u banji, povedoh ga sa sobom i dadoh ga staroj Ursuli na čuvanje. Mogla sam i preko zime u banji da ostanem, bilo je svakojakog posla, jer ja umem i da šijem i da krpim. I tako eto, u rano proleće dođe ona porodica iz Frankfurta, koju sam posluživala prošle godine, te sad idem s njima. Već prekosutra putujemo, a služba je odlična, veruj mi.

– I tako starcu ostavljaš dete? Prosto ne znam šta misliš – reče Barbara prekorno.

– Šta hoćeš time da kažeš? – reče Deta. – Ja sam za ovu devojčicu učinila svoje, a šta ću sad s njom! Ne mogu valjda da je ovako malu vučem sa sobom po Frankfurtu. A kuda to ti ideš, Barbara? Mi smo već skoro na pola puta.

– Evo stigla sam i ja kud sam naumila – odgovori Barbara. – Treba da razgovaram s Brigitom, Petrovom majkom. Znaš, ona zimi prede za mene. Pa sad zbogom, Deta, i neka ti je srećan put.

Zastadoše da se pozdrave. I Barbara se uputi maloj, skoro crnoj planinskoj kolibi koja se nalazila u jednoj udolici, nekoliko koračaja od puta. To je mesto bilo zaštićeno planinom od vetra, skrovito i pogodno za kolibicu koja je bila sklona padu i toliko oronula da je uopšte bilo opasno stanovati u njoj, a kamoli kad besno zaduva južni vetar pa sve počne da se trese i klopapa, i vrata i prozori, a crvotočne grede drhte i puckaraju. Da je u takve dane koliba bila izložena vetru, ne bi od nje ostalo ni traga.

U toj kućici stanuje kozar Petar, dečak od jedanaest godina. Svakog jutra silazi u Selce, sakupi koze, pa ih tera visoko gore u planinu da tamo brste i da pasu nisko jedro bilje, sve do same večeri. Zatim silazi opet sa svojim lakonogim kozama sa planine, a kad stigne u Selce, stavi prste u usta i zviždanjem objavljuje svoj dolazak, te svako dođe da uzme svoju kozu. Obično su to dečaci i devojčice, jer su koze mirne i deca ih se ne plaše. To su bili jedini trenuci – preko celoga leta – kada se Petar sastajao sa svojim vršnjacima. Inače, živio je sam sa kozama. Imao je, istina, kod kuće majku i slepu babu, ali je svakoga jutra morao rano da ide od kuće, a uveče se vraćao iz Selca kasno, jer je voleo što duže da se zadrži sa decom

u igri. Tako je ostajao kod kuće samo toliko vremena koliko mu je trebalo da ujutru brzo pojede mleko sa hlebom, a uveče to isto, te da se najzad svali u postelju i zaspi kao klada. Njegov otac, koga su takođe zvali Petar kozar, jer se i on u mladosti bavio istim poslom, poginuo je pre nekoliko godina obarajući drvo u šumi. Njegovu majku kojoj je bilo ime Brigita, zvali su svi zbog toga Kozaricom, a slepu babu zvalo je babom i staro i mlado.

Deta je pričekala skoro deset minuta i okretala se na sve strane gledajući gde su deca sa kozama. A kad ih nigde ne ugleda, pope se još malo više, odakle je mogla da obuhvati pogledom celu planinu, sve do podnožja, te se počeo nestrpljivo i uznemireno osvrutati na sve strane. Međutim, deca naiđoše s druge strane, jer je Petar znao mnoga mesta gde su njegove koze mogle da nađu jedro granje i žbunje. Zato je sa svojim stadom i švrljao tamo-amoo. U početku dete se, natrontano onim silnim haljinama i zaduvano, naprezalo iz sve snage da korača. Nije ništa govorilo, ali je stalno posmatralo Petra, koji je svojim bosim nogama u lakim čakširama bez napora skakao tamo-amoo za kozama, a koze su se tankim vitkim nožicama još lakše pele preko busenja i kamenja uz strme obronke. Odjednom dete sede na zemlju, brzo izu cipele i čarape, skide svoju debelu crvenu maramu, otkopča i svuče obe haljinice jednu za drugom, pošto joj je njena tetka Deta navukla preko svakodnevnog prazničnog, samo da se ništa ne bi moralo nositi. I tako dete ostade samo u lakoj donjoj haljinici, veselo mašući golim rukama. Svu svoju odeću ostavi na gomili, skoči i potrča pored Petra, lako, baš kao neka kozica. Petar se nije osvrtao za detetom, koje je bilo zaostalo, te nije video šta je ono uradilo. Kad je ugleda ovako lako odevenu, nasmeja se; a kad mu pogled pade na gomilu haljina, tako se zasmeha da mu se usta razvukoše od jednog uveta do drugog. Ali ništa ne reče. I kada se dete oseti ovako slobodno i lako, otpočne razgovor s Petrom. Sad je Petar morao da odgovara na mnoga pitanja. Dete je želelo da zna koliko ima koza, kuda sa njima odlazi i šta radi kad tamo stigne. Tako najzad stigoše deca s kozama do kolibe, te ih tetka Deta opazi. Čim ugleda tu družinu kako se penje uzbrdo, viknu iz svega glasa:

– Hajdi, šta to radiš, kakva si? Gde su ti haljine, gde ti je marama? I nove sam ti cipele kupila, i nove ti čarape splela, pa ničega nema, ničega! Hajdi, šta radiš, kud si sve to denula? – Dete je mirno pokazalo niz brdo i reklo:

– Tamo.

Tetka pogleda u tom pravcu, i zaista, tamo je ležalo nešto, a odozgo je bila jedna crvena tačka, mora biti marama.

– Nesrećo moja! – viknu tetka u najvećem uzbuđenju. – Kako ti je to moglo

pasti na pamet! Zašto si se svukla, šta to znači?

– To meni ne treba – odgovori dete, i nimalo se nije kajalo zbog onoga što je učinilo.

– Jao, nesrećo! Budalo jedna! Zar zaista ništa ne razumeš? – jadikovala je i ljutila se tetka i dalje. – Ko će sad opet pola sata da silazi nizbrdo! Petre, hajde, otrči brzo dole i sve mi to donesi. Idi brzo, kad ti kažem. Što me samo gledaš! Što stojiš kao da si za zemlju prikovan?

– Ja sam već ionako odocnio, nemam vremena – reče Petar lagano s rukama u džepovima, i ne mičući se s mesta, mirno je slušao ljutite tetkine reči.

– Nećeš stići daleko ako samo bleneš ne mičući se s mesta – viknu tetka na njega. – Ali ako me poslušаш, videćeš šta ćeš dobiti od mene! – I ona mu pokaza jednu novu paricu koja zablista na suncu. Čim Petar to vide, jurnu najkraćim putem niz planinu i u velikim skokovima stiže do one gomilice haljina, pa sa njima tako hitro dotrča da ga je tetka Deta morala pohvaliti. Ona mu dade paricu, a njegovo lice zablista od sreće, jer je retko kad dobio toliko blago.

– To bi mogao da poneseš gore do Čike, jer ionako ideš istim putem – kazala je sada tetka Deta polazeći putanjom koja se odmah iza kozareve kolibe pela strmo uzbrdo. On odmah pristade, pa pođe za Detom i devojčicom, noseći pod levom miškom zavežljaj, dok je u desnoj ruci držao prut i šibao njime po vazduhu. Hajdi i koze skakale su radosno pored njega. Tako ova povorka posle tri četvrti časa stiže do jednog planinskog visa, gde je na jednoj zaravni bila koliba starog Čike s Planine, izložena svim vetrovima, ali sva obasjana suncem i sa divnim pogledom na dolinu. Iza kolibe dizale su se tri stare jele dugih i debelih grana. Iza njih se pružao drugi planinski venac, čije su padine bile obrasle lepom travom i biljem. A iznad ovih, kameniti obronci sa žbunjem koji su postepeno vodili gore sa strmim, golim, stenovitim vrhovima.

Kraj kolibe, s one strane koja gleda u dolinu, Čika je napravio klupu. Eto tu je sad sedeo s lulom u ustima, s rukama na kolenima i mirno gledao kako se penju deca, koze i najzad tetka Deta, koju su malo po malo svi bili prestigli. Hajdi je prva stigla gore. Prišla je prvo starcu, pružila mu ruku i rekla:

– Dobro več, deda.

– Kako, kako, šta? – upita starac grubo, jedva pružajući detetu ruku, i osmotri je prodornim pogledom ispod kosmatih obrva. Hajdi izdrža taj dugi pogled i ni jednom ne trepnu, jer je deda sa gustim sedim obrvama, sraslim u povijama, izgledao tako neobično da Hajdi nije mogla da skine pogled s njega. Uto je stigla i tetka Deta zajedno s Petrom, koji je malo zaostao da vidi šta će se dogoditi.

– Dobar dan, Čiko, dovela sam vam Tobijino i Adelhaidino dete. Vi ga valjda nećete ni poznati pošto ga ne videste još odonda kad je imalo svega godinu dana.

– Šta će to dete kod mene? – upita starac kratko. – A ti tamo – doviknu on Petru – goni svoje koze, nisi poranio. Poteraj i moje. – Petar je odmah poslušao i izgubio se, jer ga je Čika tako pogledao da ga je prosto presekao.

– Dete treba kod vas da ostane, Čiko – odgovorila je Deta na njegovo pitanje. – Ja sam, mislim, učinila koliko sam mogla za ove četiri godine. A sad je na vas red da i vi svoje učinite.

– Tako! – reče starac i baci brz pogled na dete. – A kad dete počne da se dernja za tobom i da kmeči, šta ću onda s njim?

– To je vaša stvar – odgovorila je Deta. – Ni meni niko nije rekao šta da radim s detetom kad su mi ga ostavili, a imalo je jedva godinu. Nisam tada znala ni šta ću sa sobom ni sa svojom majkom, a kamoli s detetom. Sad zbog službe moram da putujem, a vi ste detetu najbliži. Ako ga nećete, radite s njim šta znate. Vi ćete odgovarati ako mu se šta desi. Valjda nećete da svoju savest opteretite još kojim grehom.

Deti nije bila najmirnija savest u ovoj stvari, zato je bila tako žustra i zato je više izgovorila nego što je u prvi mah mislila da kaže. Dok je izgovarala poslednje reči Čika ustade i prostreli je takvim pogledom da ona ustuknu nekoliko koraka. Onda pruži ruku i zapovednički reče:

– Gubi se što pre, idi odakle si i došla, na oči mi više ne izlazi!

Deta nije čekala da joj se to dvaput kaže.

– Ostajte onda zbogom, a i ti, Hajdi – reče brzo i potrča. Trčala je sve do Selca jer ju je uzbuđenje gonilo napred. U Selcu je stadoše još više dozivati. Ljudi su se čudili gde je devojčica, jer su svi znali čija je i šta se sve s njom dogodilo. Čulo se sa svih vrata i prozora:

– Gde je mala? Deta, gde ostavi devojčicu? – A ona je stalno odgovarala, sve mrzovoljnije:

– Gore kod Čike s Planine. Pa kod Čike s planine, čujete valjda. – Prosto ju je vređalo što su joj žene sa svih strana dovikivale: – Kako si mogla tako nešto da uradiš! – Ili: – Zar tako malo dete da ostaviš gore kod njega! – I svi su ponavljali: – Sirota mala! – Deta je trčala što je brže mogla sve dalje i odahnula je tek kad više ništa nije čula, jer ni njoj nije bilo lako. Majka joj je na samrti ostavila dete u amanet. Umirivala je sebe mislju kako će svojom zaradom moći brže i više detetu da pomogne. Zato je sada bila vrlo vesela što ostavlja daleko za sobom sve prekore i što sad može da primi dobro mesto.

Kod dede

Pošto je Deta već izmakla, zauzme deda svoje staro mesto na klupi i oborenih očiju, ništa ne govoreći, zapali svoju lulu i počeo da odbija velike kolutove dima. Za to vreme Hajdi je razgledala radoznalo sve unaokolo. Zaviri i u staju za koze, koja je bila sagrađena kraj kolibe, ali unutra nije bilo ničega. Ona nastavi istraživanje, pa iza kolibe dođe do starih jela. Tu je vetar duvao kroz granje tako snažno, da je visoko u krošnjama šumelo i šušalo. Hajdi zastade da sluša. Kad se šum malo utiša, zaobiđe dete oko drugog ugla kolibe, pa se opet vrati dedi. Ali kad ga ugleda u istom položaju kao maločas, stade pred njega, metnu ruke na leđa, pa počeo da ga posmatra.

– E sad, šta hoćeš? – upita on dete dižući pogled prema njemu, dok je ono još stajalo nepomično.

– Hoću da vidim šta ima unutra u kolibi – reče Hajdi.

– Hodi onda! – Deda ustade pa pođe prvi u kolibu. – Ponesi sa sobom i onaj svoj zavežljaj sa haljinama – naredi joj on dok je ona išla za njim.

– To mi više ne treba – odseče Hajdi.

Starac se okrete i pronicljivo pogleda dete, čije su se oči caklile od nestrpljenja šta će ugledati u kolibi.

- Nije glupa – reče starac poluglasno sebi.
- A zašto ti više ne treba? – upita on glasno.
- Najviše bih volela da idem kao koze koje imaju tako lake nožice.
- Možeš kad voliš, ali ponesi te stvari – zapovedi deda. – Stavićemo to u

orman.

Hajdi poslušaj. Starac otvori vrata i Hajdi uđe u prilično veliku prostoriju, jedinu pod ovim krovom. U njoj je stajao sto i stolice oko njega. U jednom uglu bila je dedina postelja, a u drugom veliki kazan koji je visio nad ognjištem. Na drugoj strani bila su velika vrata u zidu, i kad ih deda otvori, ukaza se orman. Unutra je bilo okačeno njegovo odelo, a na jednoj polici ležalo je nekoliko košulja, čarapa i marama, dok je na drugoj bilo nekoliko tanjira, šolja i čaša, a na najvišoj polici okrugao hleb, suvo meso i sir. U tom ormanu bilo je sve što je Čika s Planine imao i što mu je bilo neophodno za život. Čim on otvori orman, Hajdi brzo priđe i gurnu svoje stvari što je mogla dublje iza dedinog odela, kako bi se što teže našle. Razgleda zatim pažljivo celu ovu prostoriju, pa reče:

- Gde ću ja da spavam, deda?
- Gde god hoćeš – odgovorio je.

To je Hajdi bilo upravo dobrodošlo. Obišla je sve kutove i zavirila svuda tražeći gde bi mogla najlepše da spava. U uglu iza dedine postelje bile su prislonjene lestvice. Hajdi se pope uz njih i stiže do tavana. Na tavanu je ležala gomila svežeg i mirisnog sena. A kroz jedno prozorče moglo se videti daleko u dolinu.

– Ovde ću ja da spavam! – uzviknula je Hajdi odozgo. – Što je ovde lepo! Hodi da vidiš kako je lepo, deda!

– Znam – odgovori on.

– Ovde ću ja da namestim svoju postelju – vikalo je dete i dalje šušajući nešto tamo. – Deda, moraš i ti da se popneš ovamo. Treba da mi nađeš jednu ponjavu. Za postelju je potrebna ponjava da se na nju legne.

– Dobro, dobro – reče deda i priđe svome ormanu, odakle, posle kraćeg traženja, izvadi ispod svojih košulja dug komad grubog platna nalik na ponjavu. Onda se s tim pope uz lestvice na tavan, gde začas načini vrlo lepu postelju. Na mestu gde treba da leži glava uzdigao je seno lepo i vešto i to upravo prema onom prozorčiću, tako da se ležeći na uzglavlju moglo gledati pravo kroz njega.

– Ovo je baš odlično – reče deda – sad još da prostrem, ali čekaj. – I on uze još dosta sena, pa sve sve to svali na ležište, da bi bilo deblje i mekše, da ne bi odozdo žuljalo. – A sad, daj to ovamo. – Hajdi brzo uze platno ali je jedva mogla

da ga nosi, toliko je bilo teško. To je bilo baš kao poručeno, jer kroz ovako debelu tkaninu nisu mogle uopšte da probijaju oštre slamke. Sad oni zajedno raširiše platno preko sena, i gde god je ono izvirivalo, dole, gore ili sa strane, Hajdi ga je hitro gurala pod platno. Izgledalo je sve lepo i čisto, pa je Hajdi stala pred postelju, zamišljeno posmatrajući svoje delo.

– Mi smo još nešto zaboravili, deda.

– Šta smo zaboravili? – upita on.

– Pokrivač. Jer kad se leži u krevetu, odozdo treba da dođe ponjava, a odozgo pokrivač.

– Misliš? A šta da radimo ako ja nemam pokrivača? – reče deda.

– Ne mari deda – umiri ga Hajdi – pokriću se onda senom! – I onda htede da priđe maloj gomili sena koja je stajala u uglu tavana, ali je deda zadržao.

– Čekaj malo – reče joj, pa siđe niz lestvice i priđe svojoj postelji. Onda se vrati i spusti na pod veliku tešku pletenu vreću.

– Zar ovo nije bolje od sena? – upita je. Hajdi iz sve snage povuče vreću da je raširi ali svojim malim rukama nije mogla da savlada ovako tešku stvar. Deda joj u tome pomože, pa kad i vreću prostreše, sve je izgledalo tako ugodno i lepo da Hajdi stade zadivljeno pred svoju novu postelju i reče:

– Ovo je divan pokrivač, ceo krevet je lep. Volela bih da je već noć pa da legnem.

– Izgleda mi da bismo mogli baš malo da se prihvatimo – reče deda. – Šta kažeš na to?

Hajdi je u poslu oko spremanja postelje zaboravila na sve ostalo. Ali sad kad joj pade na pamet jelo, oseti veliku glad jer celoga dana, osim jutrošnje tanke kafe s hlebom, ništa nije okusila, a još je pešaćila tako dugo. Zato je rekla bez ustezanja: – I ja mislim kao i vi.

– Pa da siđemo onda, kad se tako lepo slažemo – reče starac i pođe dole za detetom. Zatim priđe ognjištu i skloni veliki kazan, pa primače mali i zakači ga o verige, sede kraj vatre na tronožac, pa poče piriti u vatru sve dok se nije rasplamtela. U kazanu je počelo da vri a na dugoj železnoj viljušci deda je strpljivo čvario nad vatrom veliki komad sira i okretao ga dokle god sa svih strana nije požuteo kao zlato. Hajdi je sve to pažljivo posmatrala, i mora biti da joj je sad nešto novo palo na pamet, jer je odjednom skočila, otrčala do ormana i počela da skakuće tamo-amo. I kad je deda s loncem i prženim sirom prišao stolu, tu je već ležao okrugli hleb, dva tanjira i dve šolje – sve lepo postavljeno. Hajdi je to uzela iz ormana, jer je znala da će biti potrebno za večeru.

– Tako, lepo je što si se sama setila – kaza deda, pa stavi prženi sir na hleb. – Ali još nam nešto nedostaje na stolu.

Hajdi vide kako se lonac puši, pa opet brzo otrča do ormana. Ali tu nađe samo jednu jedinu zdelicu. Pa ipak nije se mnogo zbunila. Videla je dve čaše. Vratila se istoga trenutka i na sto stavila zdelicu i čašu.

– Lepo, ti umeš da se snađeš; ali na šta ćeš sesti? – Na onoj jedinoj stolici sedeo je deda. Brzo kao strela otrča Hajdi do ognjišta, donese mali tronožac i sede na njega.

– Imaš gde da sedneš, to je istina, ali sediš vrlo nisko – reče deda. – Samo, i kad bi na mojoj stolici sedela, ne bi dosegla do stola. Ali ja ću ti dati nešto, da vidiš.

I on ustade, napuni zdelicu mlekom, metnu je na stolicu, koju dogura do tronošca, tako da je Hajdi sad imala pred sobom mali sto. Deda odreza veliki komad hleba, stavi komad zlatnoga sira odozgo i reče: – Sad jedi. – On sam sede na ugao stola i počeo da ruča. Hajdi je dohvatila zdelicu, pila i pila neprekidno, jer beše mnogo ožednela za vreme dugog puta. Najzad odahnu dugo – pijući žustro zaboravila je prosto da diše – i spusti zdelicu.

– Da li ti se sviđa mleko? – upita deda.

– Još nikad nisam pila tako dobro mleko – odgovori Hajdi.

– Onda još da ti dam. – I deda još jednom napuni zdelicu do vrha i stavi je pred devojčicu, koja je s uživanjem jela hleb sa sirom, mekim kao maslo i vrlo ukusnim. S vremena na vreme je otpijala mleko i izgledala je veoma zadovoljna.

Pošto je ručak bio završen, deda izađe da dovede u red staju za koze. Za sve to vreme Hajdi ga je pažljivo posmatrala, kako mete i kako postavlja svežu slamu na kojoj će koze spavati. Deda zatim ode do drvljanika, odabra četiri okrugla štapa, nađe jednu dasku, probuši je na četiri mesta, pa kroz rupe uvuče one štapove. Začas ispade stolica baš kao ona dedina, samo mnogo viša. A Hajdi je stajala i to posmatrala, a zanemela od čuđenja.

– Šta je ovo, Hajdi? – upita je deda.

– To je stolica za mene, jer je visoka. Kako si je začas, deda, napravio! – reče dete diveći se neprestano.

– Sve razume što vidi, nema oči uzalud – reče deda više za sebe, obilazeći kolibu i zakucavajući ovde-onde klinove, učvršćujući ponegde vrata. Idući tako sa čekićem i ekserima u ruci od jednoga do drugoga, opravljao je sve što se moglo opraviti. Hajdi je išla u korak za njim i sve je to gledala netremice s najvećom pažnjom, jer joj je to izgledalo vrlo zanimljivo.

Tako stiže i večer. Stare jele zašumele su jače, snažan vetar je duvao i povijao guste krošnje drveća. Šum vetra je divno zvučao maloj Hajdi, ispunjavao joj srce milinom, i ona stade da igra oko jela kao da je doživela neku nečuvenu radost. Deda je stajao na vratima i posmatrao dete.

Odjednom odjeknu oštar zvižduk. Hajdi prestade da igra, a deda izađe pred kuću. Odozgo niz planinu dolazile su koze skakućući jedna za drugom, a među njima išao je Petar. Hajdi uzviknu od radosti, pa ulete usred stada i poče pozdravljati svoje stare prijateljice s kojima se jutros sprijateljila. Kad stigoše do kolibe, zastadoše svi, a iz stada se izdvojiše dve lepe vitke koze, jedna bela, druga mrka, pa priđoše dedi i počеше da mu ližu ruke, jer je na dlanu držao grumen soli. Tako je on svako večer dočekivao svoje dve koze. Petar iščeznu sa stadom. Hajdi je nežno milovala čas jednu čas drugu kozu, skakala oko njih da ih sa svih strana pomiluje i bila van sebe od sreće i radosti.

– Jesu li to naše koze, deda? Jesu li obe naše? Hoće li one da idu u staju? Da li će uvek kod nas ostati?

Tako je Hajdi zapitkivala neprestano, a deda je jedva stizao da između pitanja izgovori: da, da. Kad su koze olizale so, reče starac: – Idi sad i donesi svoju zdelicu i hleb.

Hajdi je poslušala i brzo se vratila. Deda je pomuzao belu kozu i napunio zdelu s mlekom, a tada odsekao komad hleba i kazao: – Sad lepo večeraj, pa onda idi gore da spavaš. Tetka Deta je ostavila za tebe još jedan mali zavežljaj u kome su košuljice i druge stvari. Eno ga tamo u ormanu, ako ti treba. Ja moram još da ostanem s kozama, a ti spavaj mirno.

– Laku noć, deda, laku noć! Ali kako se one zovu deda, kako se zovu? – vikala je devojčica i potrčala za starcem i kozama.

– Bela se zove Belka, mrka – Mrkuša – odgovori deda.

– Laku noć, Belka, laku noć, Mrkuša – doviknula je Hajdi kozama, koje su već ulazile u staju. Tad je sela na klupu, pa pojede hleb i popi mleko. Ali snažni vetar samo što je nije oduvao sa njenog mesta. Zato je požurila da završi večeru, pa uđe u kuću i pope se u svoj krevet, te je ubrzo zatim čvrsto i slatko spavala, kako se samo može spavati u najlepšoj postelji.

Nije dugo potrajalo, još se nije bilo ni smrklo, a i deda leže u svoj krevet, jer se jutrom uvek budio zajedno sa suncem, a ono se vrlo rano pojavljivalo iznad planina u ovo letnje doba. Te noći duvao je vetar tako jako da je, kad zafijuče, drao celu kolibu, pa su puckarale sve grede. U dimnjaku je zavijalo i pištalo kao da neko jadikuje, a stare jele tako su se povijale na vetru da su se grane lomile.

Usred noći ustade deda i reče poluglasno za sebe: – Da se dete ne uplaši. – Pope se uz lestvice i priđe Hajdinoj postelji.

Mesec je blistao na nebu, ali ga uto zakloniše mračni brzi oblaci i sve potamne. Ali opet blesnu mesec kroz okrugli prozor i pade pravo na postelju male Hajdi. Sa obrazima rumenim kao ruža, ležala je ona mirno i zadovoljno sa glavom na svojoj obloj ručici, i sanjala sigurno o nečem prijatnom, jer joj je lice bilo nasmešeno. Deda je gledao zaspalo dete sve dok mesec nije zašao za oblake, te se smračilo. Tada se vrati u svoju postelju.

– Hoću da vidim šta ima unutra u kolibi.

Na pašnjaku

Rano izjutra oštar zvižduk probudi Hajdi, i kad otvori oči, vide kako se zlatna svetlost lije kroz okruglo prozorče i plavi postelju i seno pored nje, te sve unaokolo sija kao zlato. Hajdi je sa čuđenjem gledala oko sebe i prosto nije znala gde je. Ali odjednom ču spolja dubok dedin glas i onda se svega seti: odakle je došla, da je na planini kod dede, a ne više kod stare Ursule, koja je bila skoro sasvim gluva i uvek zimogrožljiva, zbog čega je jednako morala da sedi kraj vatre u kuhinji ili kraj peći u sobi, a Hajdi je morala uvek da bude u njenoj blizini. Zato joj je često bilo dosadno unutra i želela je da pobegne napolje. Mnogo se obradovala kad se probudila u novome stanu i setila se šta je sve lepo juče videla i šta će sve i danas opet videti, a naročito se radovala Belki i Mrkuši. Hajdi skoči brzo iz svoje postelje i za nekoliko minuta obukla je sve što je sinoć svukla, jer nije imala mnogo šta da oblači. Sišla je tada niz lestvice i istrčala pred kolibu. Tu je već stojao Petar kozar sa svojim stadom koza, a deda je izveo iz staje Belku i Mrkušu da se pridruže svome društvu. Hajdi pritrča da poželi i njemu i kozama dobro jutro.

– Hoćeš li i ti sa kozama? – upita je deda. Hajdi se tome mnogo obradovala, pa je visoko poskočila od radosti.

– Ali prvo treba da se lepo umiješ i opereš; jer se sunce, koje je tako čisto i svetlo na nebu, smeje svakome koga vidi crnog i prljavog. Eno, tamo je za tebe sve spremljeno. – I deda pokaza vedricu punu vode koja je stajala pred vratima na suncu. Hajdi skoči tamo pa poče da se pljuska i trlja, sve dok se nije lepo oprala. Deda je međutim ušao u kolibu i doviknuo Petru: – Ovamo, kozji generale, i ponesi svoju torbu. – Začuden, Petar posluša i pruži svoju torbu u kojoj je nosio svoj mršavi ručak.

– Otvaraj – zapovedi starac, i gurnu unutra veliki komad hleba i isto tako veliki komad sira. Petar od čuda razrogači svoje okrugle oči što je mogao više, jer oba ta komada bila su bar za polovinu veća nego ona dva koja je nosio sebi za ručak.

– Tako, a sad još i zdelicu da metnem unutra – nastavi starac – jer mala ne ume kao ti da pije bez zdele. Namuzi joj dve zdelice za podne, jer će dete poći s tobom i ostaćete ceo dan zajedno; ali pazi da ne padne sa stenja, jesi li čuo?

Tad Hajdi utrča. – Sad sunce ne može da mi se smeje, zar ne deda? – pitala je zabrinuto. Plašeći se da joj se sunce ne ruga, ona je grubim ubrusom koji je deda ostavio pored vedrice tako svojski istrljala lice, vrat i ruke, da je sad stajala crvena kao rak. Deda se tome malo nasmeja.

– Ne, sad nema čemu da se podsmeva – potvrdi on. – Ali znaš šta? Uveče, kad se vratiš kući, ući ćeš cela u vedricu da se okupaš kao riba. Jer kad se vratiš od koza, noge će ti biti crne i prljave. Sad možete krenuti!

I oni krenuše veselo u planinu. Vetar je te noći oduvao i poslednji oblačić. Nebo je bilo ugasito-plavo, a nasred neba blistalo je sunce i obasjavalo zelene planinske obronke, gde su cvetići otvarali svoje male plave i žute čašice i gledali u sunce smešeći se. Hajdi je skakutala tamo-amor i klicala od radosti, jer su svuda bili bokori nežne žute jagorčevine, plavilo se od lepe gorčice i svuda su se smejale i njihale na suncu zlatne ružice nežnih listića. Od radosti zbog ovih cvetova koji su na sve strane blistali i lelujali se, zaboravila je Hajdi čak i na koze i na Petra. Trčala je daleko ispred njih, a onda opet dalje, jer se onde nešto rumenelo, ovde opet nešto žutelo i sve je to mamilo Hajdi, pa je morala na sve strane da skakuće. Nabrala je mnogo cveća i strpala u svoju keceljicu jer je htela da ga ponese kući, pa da ga metne u seno da bi u njenoj spavaćoj sobi mirisalo kao ovde. Zato je Petar danas morao da gleda na sve strane okruglim očima, jer mu je Hajdi zadavala isto toliko brige kao i koze, koje su trčkale tamo i amo.

– Kud si se sada opet izgubila, Hajdi? – vikao je skoro ljutitim glasom.

– Evo me – odgovarao je odnekud njen glas.

Ali Petar nije mogao da je vidi, jer je Hajdi sedela na zemlji iza jednog brežuljka koji je bio gusto obrastao cvećem. Sam vazduh je tu bio ispunjen divnim mirisom kakav Hajdi još nikada nije osetila. Sela je među cveće i udisala punim grudima.

– Hodi za mnom! – pozvao ju je opet Petar. – Ne smeš da padneš sa stenja. Čika je to zabranio.

– Gde je stenje? – upitala je Hajdi ne mičući se s mesta, jer je htela i dalje da uživa u slatkom mirisu.

– Tamo gore, sasvim gore. Imamo još dosta da idemo, zato hajde! Videćeš kako gore visoko sedi stara ptica grabljivica i krešti.

To je pomoglo. Istoga časa skočila je Hajdi i s punom keceljom cveća dotrčala do Petra.

– E, sad si nabrala dosta cveća – reče kad su nastavili zajedno da se penju. – Inače bi sad stalno zastajala, a još ako sad sve pobereš, sutra nećeš više ništa naći.

Ovaj poslednji razlog Hajdi je usvojila, jer je i onako keceljicu toliko napunila, da više nije moglo stati. Uostalom, biće cveća i sutra. Tako je pošla sa Petrom dalje, a i koze su išle mirnije, jer su već izdaleka namirisale jedro bilje s visokog pašnjaka i žurile zbog toga ne zadržavajući se. Pašnjak na kome se Petar najradije zadržavao sa svojim kozama i ostajao na njemu po ceo dan, ležao je u podnožju visokih stena koje su pri dnu bile obrasle žbunjem i jelovinom, a dalje se dizale gole i strme k nebu. S jedne strane planine zjapio je stenovit ponor, i deda je imao pravo kad je decu opomenuo.

Kad stigoše do pašnjaka, skide Petar torbu s ramena i pažljivo je spusti u jedno malo udubljenje na zemlji, jer je Petar znao da često duva jak vetar, pa je hteo da sačuva svoju dragocenu imovinu da mu se ne otkotrlja niz breg. Onda se Petar opruži koliko je dug po travi obasjanoj suncem, jer je hteo da se odmori od napornog penjanja.

Hajdi je za to vreme skinula svoju keceljicu, lepo je zavila cveće i zavezala ga, pa je sve ostavila pored torbe i sela kraj Petra, gledajući na sve strane. Daleko ispod njih pružala se dolina u divnom sjaju jutra. Pred sobom je Hajdi videla kako se diže veliko i široko polje pokriveno snegom sve do tamnoplavog neba, levo ogromne stene i sa svih strana vrhovi štrče kao neke kamene i šiljaste kule, gledajući mrko na Hajdi. Dete je sedelo mirno kao miš i posmatralo, a svuda oko njega vladao je veliki duboki mir. Samo je sasvim blago i tiho pirkao vetrić kroz nežnu žutu jagorčevinu i zlatnoblistave ružice, koje su na sve strane cvetale na svojim tankim stabljikama i lelujele se mirno i radosno. Petar je zaspao posle svog

napornog hoda, a koze se popele gore do žbunja. Hajdi se osećala tako lako kao nikad u svom životu. Upijala je zlatnu sunčevu svetlost, svež vetrić, nežni miris cveća, i nije želela ništa drugo nego da uvek ostane ovde. Tako je prošlo dosta vremena. Hajdi je tako dugo gledala u te visoke planine, da joj se činilo kao da su sve one dobile lica, pa i one u nju gledaju ljubazno kao dobri prijatelji.

Najedared začu iznad sebe neko oštro kreštanje i kad pogleda gore, vide kako više njene glave raširenih krila kruži tako velika ptica kakvu nikad u životu nije videla. Ptica se u velikim krugovima vraćala ponovo i kreštalala vrlo jako i prodorno.

– Petre, Petre, probudi se! – vikala je Hajdi. – Pogledaj, pogledaj, došla je ptica grabljivica, vidi je!

Petar se diže i zajedno sa Hajdi stade da gleda pticu, koja se sve više i više dizala u nebesko plavetnilo i najzad nestala iza sivoga stenja.

– Kud li je sada otišla? – upita Hajdi, koja je s napregnutom pažnjom pratila pticu.

– Kući u gnezdo! – odgovorio je Petar.

– Da se popenjemo da vidimo gde je njena kuća – predložila je Hajdi.

– O! O! O! – otezao je Petar, a u svakom uzviku bilo je sve više neodobravanja. – Ni koza tamo ne može, a kamoli mi. A i Čika je rekao da ti ne smeš da padneš sa stenja. – Sad Petar stade da zviždi i da viče, te je Hajdi unezvereno čekala šta će to da se desi. Ali koze su ove glasove razumevale i jedna za drugom dotrčaše, te se celo stado skupi uskoro na zelenom pašnjaku. Jedne su još brstile žbunje, druge trčkarale tamo-amo, a treće se gurale rogovima da prekrate vreme. Hajdi skoči i otrča među koze, jer je za nju bilo pravo užvanje da gleda kako one skakuću i kako se raduju, pa je i sama skakala od jedne do druge i sa svakom se lično upoznivala, jer je svaka bila drukčija i drukčije se ponašala. Za to vreme Petar je doneo svoju torbu, pa sva četiri komada hleba koja su bila u njoj izvadi i lepo na zemlju postavi u četvorouglu. Veće je komade stavljao na Hajdinu stranu a manje na svoju, jer je tačno znao kako ih je dobio. Onda pozva Hajdi, ali nju je morao mnogo duže da zove nego svoje koze, jer je ona bila toliko zabavljena skakanjem i igrama svojih novih drugarica da ništa sem njih nije ni čula ni videla. Tad Petar viknu tako jako da je odjeknulo sve do stenja, i Hajdi se tek tada pojavi. Kad je videla kako je izgledala njihova trpeza, to joj se toliko dopade da je počela pljeskati rukama od uzbuđenja.

– Dosta je skakanja, vreme je da se jede – reče Petar. – Sedi i jedi!

Hajdi sede.

– Je li mleko za mene? – upitala je gledajući zdelicu u sredini.

– Da – odgovorio je Petar. – I dva komada hleba tvoja su, a kad mleko popiješ, dobićeš još jednu zdelicu od Belke. Posle ću i ja piti mleko.

– A koje ćeš ti mleko da piješ? – htela je Hajdi da zna.

– Od moje koze, od Šarulje. Hoćeš li već jednom da jedeš? – opomenu je Petar ponovo.

Hajdi popi prvo svoje mleko, a kad je spustila praznu zdelicu, Petar ustade i donese joj drugu. Hajdi je odlomila komad od svoga hleba, a sve što je preostalo i što je još i sad bilo veće nego hleb Petra kozara, koji je bio s jelom skoro gotov, pružila je njemu sa celim parčetom sira i rekla:

– Uzmi ovo, meni je dosta.

Petar je pogledao Hajdi, nem od čuđenja, jer on nikad u svom životu ne bi mogao tako nešto da kaže ili da pokloni. Oklevao je malo, jer prosto nije verovao da Hajdi to ozbiljno misli, ali ona mu je i dalje nudila hleb i sir, a kako on nije primao, spustila mu je na kolena. Sada tek on shvati da ona to ozbiljno misli. Zgrabio je poklon, klimnuo glavom u znak zahvalnosti i dobro se najeo, kao još nikad u svom životu otkad čuva koze. Hajdi je za to vreme posmatrala koze i upitala najzad:

– Kaži mi njihova imena, Petre!

On je znao svakoj kozi tačno ime i mogao je da sve to sačuva u svojoj glavi utoliko pre što je i inače malo čega bilo u njoj. Ne zapinjući izređao je sva imena, pokazujući koze prstom. Hajdi je slušala s najvećom pažnjom, i nije dugo potrajalo a ona je sve koze razlikovala jednu od druge. Sad je svaku znala po imenu, jer je svaka od njih imala svoje osobine koje se mogu lako upamtiti. Trebalo je samo gledati otvorenih očiju, a to je Hajdi i činila. Ono je veliki Turčin sa snažnim rogovima, koji je hteo da se sa svima bije, ali je većina bežala od njega kad bi naišao. Samo drski Češljugar, vitko i brzo jare, nije bežao pred njim, već je odgovarao na njegove napade, jurišajući često po nekoliko puta uzastopce na njega, tako hitro da je veliki Turčin zastajao iznenađen i nije dalje napadao. Češljugar je pred njim stajao ratoborno sa svojim oštrim rošćićima. Bila je tu i mala bela Sneška, koja je tako uporno i molećivo meketala da je Hajdi često pritrčavala da je teši i miluje po glavi. Baš sad je Hajdi skočila, jer je opet čula kako taj mladi bolećivi glas više kao da preklinje. Zagrlila je kozicu oko vrata i počela puna saučešća da je pita:

– Šta je tebi, Sneška? Zašto tako zapomažeš?

A kozica se pribila uz nju poverljivo, pa se učutala. Petar je sedeći podalje,

preko zalogaja, dovikivao:

– Takva je zato što stara nije više s njom, jer su je prodali u Majenfeldu, pa ne dolazi više na pašu.

– Pa koja je to stara? – upitala je Hajdi.

– Pa njena majka – glasio je odgovor.

– Gde je njena baba? – upitala je Hajdi.

– Nema babe.

– A dedu?

– Nema ni dede.

– O jadna Sneška – kazala je Hajdi i pritisla kozicu nežno uza se. – Ali ne plači više, dolaziću svakog dana s tobom, pa nećeš biti tako sama i, ako nešto hoćeš, dođi samo k meni.

Sneška je zadovoljno trljala svoju glavu o Hajdino rame i nije više tako žalosno meketala. Za to vreme Petar je završio svoj ručak, pa se vratio svome stadu i maloj Hajdi, koja je i dalje sve posmatrala.

Najlepše i najčistije koze u celom stadu bile su Belka i Mrkuša, koje su se ponašale nekako otmeno, pa su išle većinom same, a naročito od sebe odbijale s prezrenjem nasrtljivog Turčina.

Koze su ponovo počele da se penju gore među žbunovito stenje, svaka na svoj način: jedna je lako skakutala, druga zamišljeno tražila usput jedro bilje. Turčin je opet svaki čas pokušavao da se bije. Belka i Mrkuša penjale su se lepo i lako i odmah nalazile najlepše žbunje, koje su vešto i ljupko brstile. Hajdi je stajala sa rukama na leđima i sve to posmatrala s najvećom pažnjom.

– Petre – kazala je ona kozaru, koji je opet ležao na zemlji – najlepše od svih su Belka i Mrkuša.

– Znam – glasio je njegov odgovor. – Čika s Planine čisti ih i pere i daje im soli i ima vrlo lepu staju.

Ali odjednom Petar ustade i velikim skokovima jurnu za kozama, a Hajdi potrča za njim. Mora biti da se nešto dogodilo pa je trebalo da vidi i to. Petar je trčao kroz stado koza na onu stranu planine gde se spušta strmo i golo stenje, jer je jedno glupavo jare krenulo na tu stranu, pa je moglo da se sruši i da polomi sve noge. Na vreme je Petar primetio kako je drski Češljugar odskakutao na tu stranu, i priskočio baš kad treba, jer je ovaj u tom trenutku prilazio ivici ponora. Htede da ga uhvati, ali pade na zemlju, te u padu uspe da dočepa jare za nogu. Češljugar je meketao od gneva i iznenađenja što ne može i dalje da trči veselo, i tvrdoglavo se trzao napred. Petar počeo da doziva Hajdi da mu pomogne, jer nije mogao da

ustane, a Češljugar je skoro istrgao nogu. Hajdi brzo stiže i odmah shvati da su i jare i dečak u opasnosti. Brzo je nabrala mirisavoga bilja, pa ga podnela Češljugaru pod nos i rekla mu blagim glasom:

– Hodi, hodi, Češljugaru, i budi pametan! Vidiš li da možeš da padneš i noge da polomiš, a to bi te strašno bolelo.

Jare se brzo okrete i poče zadovoljno da jede iz Hajdine ruke. Za to vreme digao se Petar na noge i uhvatio Češljugara za konopac koji mu je bio vezan oko vrata. Hajdi uhvati tu ogrlicu s druge strane i tako njih dvoje dovedoše uspešno begunca natrag u stado. Ali kad ga je Petar doveo tu gde više nije bilo nikakve opasnosti, podigao je štap da ga dobro izbije za kaznu. Češljugar poče plašljivo da se povlači, jer je naslutio šta će biti. Sad Hajdi stade da viče iz sveg glasa: – Nemoj, Petre, nemoj da ga tučeš! Vidi kako se plaši!

– Zaslužio je! – gundao je Petar i hteo već da udari.

Ali Hajdi ga uhvati za ruku i viknu sa ogorčenjem:

– Ne smeš da ga tučeš. To njega boli. Pusti ga.

Petar je sav začuđen pogledao Hajdi, čije su crne oči tako sevale da je i nehotice spustio svoj prut.

– Pa da ga ostavim na miru, ali da mi i sutra daš malo od tvog sira – reče Petar popuštajući, mada je ipak tražio odštetu.

– Sve ćeš dobiti, ceo komad, i sutra i svakog dana meni ne treba – kazala je Hajdi – a i hleba ću ti dati mnogo, kao i danas. Samo nećeš smeti da tučeš Češljugara nikada, nikada, ni Snešku ni druge koze.

– Svejedno – kazao je Petar, a to je značilo kod njega da pristaje.

Pustio je sada krivca, te se veseli Češljugar u velikim skokovima vrati stadu.

Tako je začas prošao dan i već se sunce spremalo da se spusti s druge strane planine. Hajdi je opet sedela na zemlji i zadovoljno posmatrala jagorčevinu i ružice koje su blistale na zlatnom sjaju večeri, a i sva trava izgledala je kao poprskana zlatom, dok su se visoke stene rumenele i sijale. Tada Hajdi naglo skoči i poče da viče:

– Petre, Petre! Gori, gori! Sva brda gore i veliki sneg tamo gori, i nebo! Pogledaj, pogledaj, one su se stene već užarile. O, što je lep vatreni sneg! Petre, ustani! Vidi, vatra je i kod ptice grabljivice, pa pogledaj stenje! Pogledaj jele, sve je, sve je u vatri!

– Uvek je tako – rekao je Petar ravnodušno ljušteći i dalje svoj prut – ali to nije vatra.

– Pa šta je onda! – uzviknula je Hajdi i skakala ukруг, jer je htela sve da vidi i

nije mogla da se nagleda te lepote koja je bila svuda oko nje.

– Dolazi to samo od sebe – objasnio je Petar.

– Gledaj, gledaj – uzviknula je Hajdi u najvećem uzbuđenju. – Sve je sada crveno kao ruža. Pogledaj sneg, pogledaj visoko šiljato stenje! Kako se ono zove, Petre?

– Brda se ne zovu – odgovori on.

– O, ala je lep sneg, pogledaj, crven je kao ruža! O, i na steni gore ima mnogo, mnogo ruža! Ali gledaj, sada sve tamni! O, o! Sada se sve ugasilo! Sve je sada prošlo, Petre!

I Hajdi sede na zemlju i bila je tako utučena kao da je zaista sve prošlo.

– Sutra će biti isto tako – rekao je Petar. – Ustani sad moramo kući.

Zviždanjem i vikom sakupi on koze, pa kretoše niz brdo.

– Hoće li biti svakoga dana ovako, svakoga dana kad smo na pašnjaku? – upitala je Hajdi želeći da to potvrdi Petar.

– Obično – odgovorio je on.

– Ali sutra svakako? – želela je ona da zna.

– Da sutra će biti! – uveravao ju je Petar.

Opet se obradova Hajdi, mada se toliko novih stvari već nagledala i sve joj se to vrzlo po pameti tako da je samo ćutala. I ćutala je sve dotle dok se pred njenim očima ne ukaza dedina planinska koliba i deda kako sedi ispod jela na svojoj klupici, gde je obično uveče sačekivao svoje koze. Hajdi je odmah potrčala dedi a Belka i Mrkuša za njom, jer su koze poznavale svoga gospodara i svoju staju. Petar doviknu devojčici:

– Pa dođi opet sutra! Laku noć!

Petru je mnogo bilo stalo do toga da Hajdi opet ide s njim.

Devojčica dotrča brzo natrag, rukova se s Petrom i obeća mu da će svakako doći, pa uskoči usred stada koje je silazilo niz planinu, zagrli još jednom Snešku i reče joj prijateljski:

– Spavaj lepo, Sneška, i znaj da ću sutra biti s tobom, pa ne moraš više tugovati.

Sneška je milo i zahvalno posmatrala Hajdi, a onda radosno potrčala za stadom. Hajdi se vrati ispod jela.

– O, deda, ala je ovo bilo lepo! – uzviknula je prilazeći mu. – Vatra i ruže na steni, i plavo i žuto cveće, i pogledaj šta sam ti donela.

Govoreći to istrese Hajdi pred dedu celo svoje cvetno blago iz kecelje. Ali kako je jadno izgledalo to cveće! Hajdi ga više nije poznala. Bilo je sve kao neko

seno i nijedan jedini cvetić nije više bio otvoren.

– O, deda, šta je cveću? – uzviknula je Hajdi tužno i uplašeno. – Pa nije bilo ovakvo, deda. Zašto tako sada izgleda?

– Cveće hoće da bude napolju, na suncu, a ne u kecelji – kazao je deda.

– Oh, onda više nikada neću da ga berem. Ali, deda zašto ptica grabljivica onako krešti? – pitala je Hajdi radoznalo.

– Sad se lepo umij, a ja ću sići u staju i doneću mleka pa ćemo onda zajedno u kolibu, da večeramo. Posle ću ti odgovoriti na to što si me pitala.

Kad je kasnije Hajdi sedela na svojoj visokoj stolici pred zdelicom mleka, a deda pored nje, ponovila je ona svoje pitanje:

– Zašto ptica grabljivica krešti onako i više odozgo, je li, deda?

– Ruga se ljudima dole što su se sabili po svojim selima i jedan drugome o zlu misle. Ruga im se i više: – Kad biste se razišli i svako se svojim putem popeo u visinu kao ja, bolje bi vam bilo!

Deda je kazao ove reči skoro divljom žestinom, što nju podseti na kreštanje ptice grabljivice.

– A zašto bregovi nemaju imena, deda? – pitala je Hajdi dalje.

– Imaju imena – odgovorio je deda. – I ako možeš da mi opišeš neki breg tako tačno da ga poznam, ja ću ti kazati kako se zove.

Hajdi opisa sada onaj stenoviti breg sa dve visoke kule, tačno onako kako ga je videla, a deda joj na to reče:

– Lepo si mi opisala, poznajem ga, on se zove Falknis. Jesi li još koji breg videla?

Hajdi opisa onda breg sa velikim snežnim poljem na kome je sav sneg prosto goreo i bio rumen kao ruža, a onda odjednom potamneo i ugasio se.

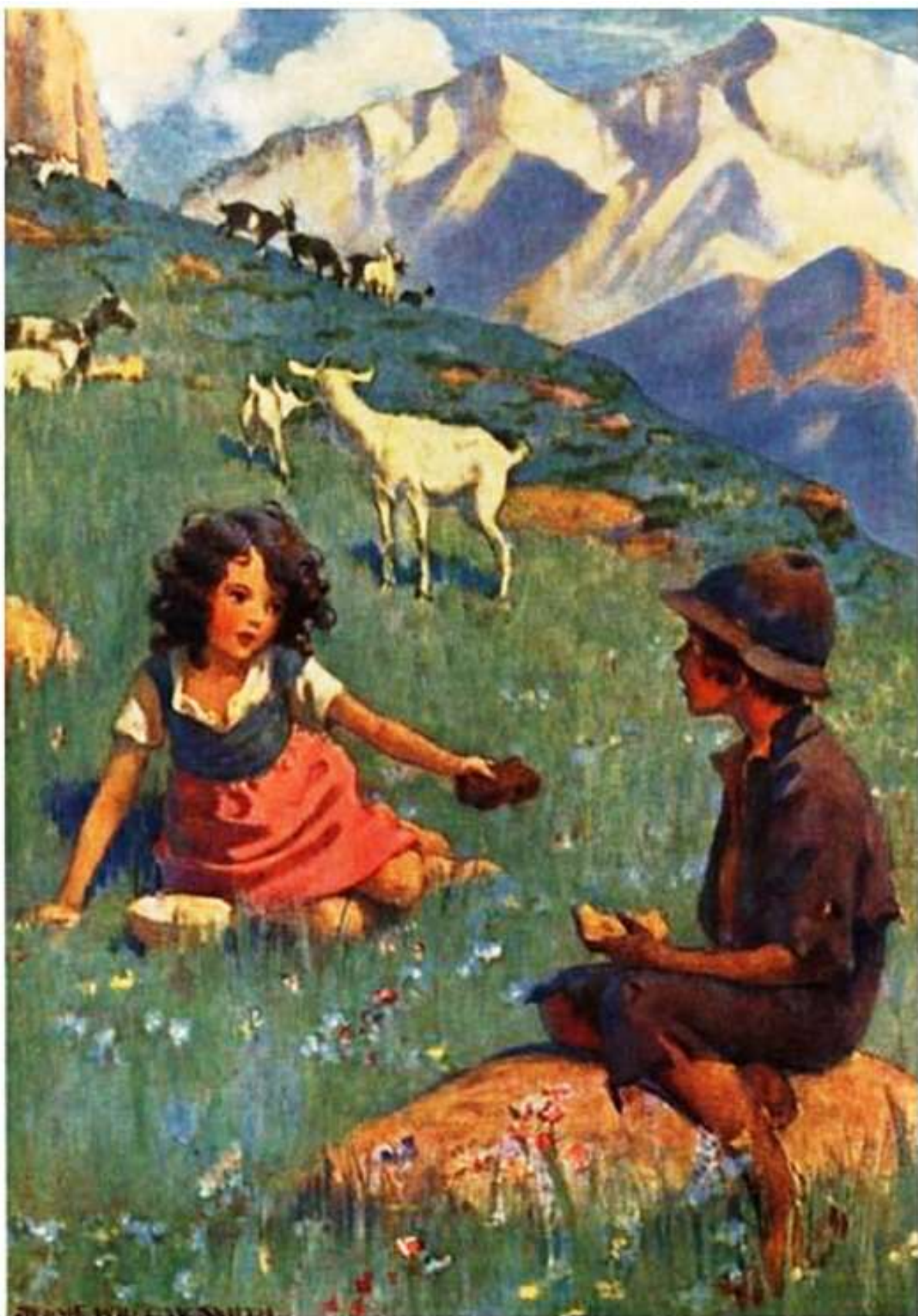
– I njega znam – rekao je deda. – To je Šezaplana. Pa kako ti se svidelo na pašnjaku?

Sad Hajdi ispriča sve što je videla toga dana. Kako je bilo divno i zanimljivo, a naročito kako je bila divna vatra uveče, i molila je dedu da joj objasni otkuda dolazi ta vatra, jer Petar nije umeo ništa o tome da joj kaže.

– Vidiš – objasni joj deda – to radi sunce. Kada bregovima kazuje laku noć, baca im onda najlepše zrake da ga ne zaborave, sve dok se sutra njima ne vrati.

To se toliko svidelo maloj Hajdi, da prosto nije mogla dočekati da svane da bi opet otišla gore na pašnjak i videla kako se sunce sa bregovima pozdravlja. Ali je prvo morala da spava, i spavala je divno cele noći na svojoj postelji od sena, i sanjala sve same blistave bregove i crvene ruže na njima, a po toj lepoti trčala je

Sneška skačúci radosno.

– Uzmi ovo, meni je dosta.

Kod babe

Sutradan se opet sunce rodilo i Petar je došao sa kozama kao i juče, pa su zajedno pošli na pašnjak. Tako je to išlo danima. Hajdi je, igrajući se po pašnjaku, postala rumena, snažnija i tako zdrava da se nikad ni na šta nije žalila. Tako je veselo i srećno živela Hajdi iz dana u dan kako samo ptičice žive na drveću u zelenoj šumici. A kad je nastala jesen i vetar počeo sve jače da fijuče planinom, jednoga dana deda reče:

– Danas ćeš ostati kod kuće, Hajdi. Ovako malu kao što si, vetar bi mogao za tili čas da te oduva preko stenja u dolinu.

Kad je Petar čuo toga jutra da Hajdi ne može ići s njim, izgledao je vrlo nesrećan, jer mu je to bilo vrlo žao. Imao je on za to više razloga. Prvo, što nije znao šta će raditi od dosade kad Hajdi ne bude s njim. Onda, gubio je bogat ručak; najzad, i koze bi bile neposlušne toga dana, te bi muku s njima imao, jer su već bile navikle na Hajdino društvo. One neće hteti ići napred kad Hajdi nije s njima i

kad ne trčkara oko njih. Međutim, Hajdi nije bila nesrećna, pošto je uvek nalazila neke zabave. Svakako da je volela da ide sa kozarom i kozama na pašu, da gleda cveće i pticu grabljivicu i da doživljava razne stvari i da se igra s kozama. Ali za nju je isto tako bilo zabavno da gleda kako deda kucka čekićem, pili i struže. Još kad deda pravi lepe okrugle kozje sireve, bilo je naročito zanimljivo za nju da ga posmatra, jer je deda zasukanih rukava i s rukama u velikom kotlu vrlo vešto i lepo obavljao taj posao.

Ali ipak za nju je bilo najlepše tih zimskih dana da sluša kako šumi i šušti u jelama iza kolibe. Morala je često da otrči do jela, ma kakvo bilo vreme, jer joj se ništa nije činilo zanosnije nego to duboko tajanstveno brujanje gore u kruni jela. Stajala bi tada Hajdi pod njima i osluškivala, i nije mogla dovoljno da se nasluša i nagleda toga granja koje se talasa i snažno šumi. Sad sunce nije grejalo onako toplo kao leti, pa je Hajdi izvadila iz ormara svoje čarape i cipele, pa i haljinicu, jer je svakim danom bilo sve svežije. Kad bi Hajdi stajala ispod jela, vetar bi je zanosio kao grančicu. A ona je ipak morala da odlazi tamo, jer nije mogla da ostane u kolibi čim čuje da vetar počinje da duva.

Zahladnelo je zatim i Petar bi duvao u ruke kad bi se rano izjutra peo u planinu. Ali ni to nije dugo trajalo. Iznenada, jedne noći, pade visoki sneg, a izjutra je cela planina bila bela, i nigde se više ne vide ni jedan jedini zeleni listić. I tako prestade mali kozar da dolazi sa svojim stadom, i Hajdi je začuđeno gledala kroz mali prozor, jer je sneg sad počeo da veje i krupne pahuljice jednako da padaju dugo i dugo, sve dok sneg nije toliko narastao da je stigao do prozora. Onda je vejao i vejao još više, te se prozor nije mogao da otvori i cela je kuća bila zavejana. Tome se Hajdi toliko radovala da je trčala od jednog prozora do drugog, gledajući šta će dalje biti i da li će sneg pokriti celu kolibu pa da se svetlost mora paliti i usred bela dana.

Ali nije došlo dotle. Sutradan izađe deda, pa razgrnu sneg oko cele kuće i baci ga na gomilu. Sad su bili slobodni i prozori i vrata, i to je bilo dobro, jer kad su posle podne Hajdi i deda sedeli kraj vatre svako na svome tronošcu – deda je odavno napravio jedan tronožac za dete – ču se neka lupa, čuše se neki koraci na pragu i najzad se vrata otvoriše.

Bio je to Petar, mali kozar. Nije on to iz ućivosti lupao pred vratima, nego je otresao sneg sa svojih cipela. Ustvari, Petar je ceo bio pokriven snegom, jer je morao kroz visoke smetove da prti sebi put, te su čitavi komadi snega ostajali na njemu i zamrzli se na ciči zimi. Bilo mu je vrlo teško prevaliti ovaj put, ali nije popuštao. Hteo je da dođe gore do Hajdi, jer je nije video već osam dana.

– Dobro veče – kazao je kad je ušao, stao odmah što je mogao bliže vatri i više ništa nije govorio; ali celo njegovo lice blistalo je od zadovoljstva što se tu nalazi.

Hajdi ga je gledala začuđeno, jer dok je stajao tako blizu vatre, počelo je sve na njemu da se kravi i Petar je sav izgledao kao neki mali vodopad.

– No, generale, kako je? – reče mu sad deda. – Sad si ostao bez svoje vojske, pa moraš da guliš skamije, zar ne?

– Zašto mora da guli skamije, deda? – upita ga Hajdi, jer je odmah želela da čuje šta to znači.

– Zimi mora da ide u školu – kazao je deda. – Tu uči da čita i piše, a to ide ponekad teško, pa slabo pomaže i kad se skamija guli. Zar ne, generale?

– Da, tako je – potvrdi Petar.

Sad je i Hajdi počeo malo zanimati taj predmet razgovora, pa je imala mnogo šta da pita o školi i o svemu što se tamo događa, čuje i vidi. Kako treba uvek mnogo vremena za razgovor u kome učestvuje Petar, to je on mogao za ovo vreme sasvim da osuši odelo. Za njega je bio veliki napor da svoje predstave izrazi rečima koje znače baš ono što on misli da kaže. Ali ovoga puta to mu baš nikako nije polazilo za rukom. Tek što bi na jedno pitanje odgovorio, a već mu je Hajdi postavljala dva ili tri neočekivana, i to takva pitanja koja su za odgovor iziskivala celu rečenicu.

Deda je ćutao za vreme celoga ovoga razgovora, ali mu se često razvlačilo lice u osmeh, što je bio znak da sluša.

– Tako, generale, pošto si sad izdržao vatru, treba da se okrepiš. Hodi da večeraš s nama.

Govoreći to, deda ustade i izvadi večeru iz ormana, a Hajdi privuče stolice stolu. Kraj zida je stajala jedna klupa, dedina rukotvorina. Sad, kad više nije bio sam, napravio je na raznim mestima sedišta za dvoje, jer je Hajdi uvek volela da bude uz dedu, pa išao on, stajao ili sedeo.

Tako su sve troje imali gde da sednu i Petar je široko razrogačio svoje okrugle oči kad je video koliki je komad suvoga mesa Čika s Planine stavio njemu, i to na debelo parče hleba. Odavno Petar nije tako nešto dobro jeo.

Kad se večera završila, počelo je da se smrkava i Petar se opremao za povratak kući. Kad je već kazao „hvala, laku noć”, vratio se još jednom i rekao:

– U nedelju, od danas za osam dana, doći ću opet, pa da i ti odeš do babe, ona te je zvala.

Bila je to sasvim nova misao za Hajdi da treba nekome otići u posetu, ali joj

se to brzo uvirtelo u glavu, i već sutradan, čim je otvarila oči, reče:

– Deda, treba da odem dole do babe. Čeka me.

– Velik je sneg – odgovorio je deda odbijajući njenu molbu.

Ali od onoga što je naumila, Hajdi nije odustajala, jer kad je baba poručila, onda tako mora da bude. I nije mogao da prođe dan a da nije pet šest puta rekla:

– Deda, sad već moram da idem, baba me čeka.

Četvrtoga dana, kada je napolju sve škripalo i pucalo od hladnoće na svakom koraku, a ceo veliki snežni pokrivač unaokolo bio čvrsto zamrznut i lepo sunce provirivalo kroz prozor i smejal se, počeo devojčica, sedeći na visokoj svojoj stoličici, ponovo razgovor o poseti koju treba da učini babi:

– Danas moram na svaki način da odem do babe. Ona me već toliko čeka.

Tada deda ustade od stola, pope se na tavan i odande donese debelu vreću koja je služila za Hajdin pokrivač, pa reče:

– Hodi!

Sa velikom radošću pohitalo je dete za dedom u onaj beli blistavi sneg. Stare jele su bile sasvim mirne, a sneg je ležao na svima granama i sve je na suncu blistalo i sijalo se tako da je Hajdi skočila od oduševljenja i stala da viče jedno te isto:

– Izađi, deda; izađi deda! Sve samo zlato i srebro na jelama.

Deda je bio ušao u šupu i iz nje izašao sa širokim sankama. Na tim sankama postavljena je bila s jedne strane motka, a sa njih su se lako mogle puštati noge i upirati u sneg, te tako, levom ili desnom, davati pravac. Na sanke je seo i deda, pošto je prvo morao zajedno sa Hajdi da razgleda i jele unaokolo, uzeo dete u krilo, zavio ga u vreću da mu bude toplo i čvrsto ga prigrlio levom rukom, jer je morao da pazi na njega za vreme vožnje. Dograbio je onda desnom rukom motku i obema rukama dao sankama zamah. Sanke su letele niz planinu takvom brzinom, da se Hajdi činilo da leti vazduhom kao ptica, i glasno je klicala. Odjednom zastadoše sanke pred kolibom Petra kozara. Deda spusti dete na zemlju, odvi ga iz pokrivača i reče:

– Tako, sad idi unutra, pa kad počne da se smrkava, izađi opet, pa ćemo onda kući!

Okrete se zatim sa svojim sankama i povuče ih uzbrdo.

Hajdi je otvorila vrata i ušla u malu prostoriju koja je izgledala sva crna i u kojoj je bilo ognjište i nekoliko zdelica na stolu. To je bila mala kuhinja. Tu su bila zatim opet jedna vrata, i njih je Hajdi otvorila pa ušla u uzanu sobu. To nije bilo kao dedina bačija, gde je bila samo jedna velika prostorija a gore seno, nego

jedna mala prastara kuća, u kojoj je sve izgledalo tesno, usko i oskudno. Kad je Hajdi stupila u sobicu, našla se odmah pred stolom za kojim je sedela jedna žena i krpila Petrov grudnjak, koji je Hajdi istoga časa poznala. U uglu je sedela sva savijena jedna starica i prela. Hajdi je odmah znala ko je to. Prišla je prvo preslici i rekla:

– Dobar dan, baba. Došla sam. A ti si mislila što me nema.

Baba je podigla glavu i potražila ruku koju joj je Hajdi pružila, pa kad ju je našla, držala ju je neko vreme u svojoj i onda rekla:

– Jesi li ti to dete koje živi gore kod Čike s Planine? Jesi li ti Hajdi?

– Jesam – potvrdilo je dete. – Sad sam baš s dedom sišla na sankama.

– Kako je to moguće! Tako ti je topla ruka. Je li, Brigita, je li sam Čika s Planine došao s detetom?

Brigita, Petrova majka, koja je krpila za stolom, ustala je i radoznalo posmatrala dete od glave do pete. A onda je kazala:

– Ne znam, majko, da li je sam Čika sišao s Planine. Ali teško je verovati. Biće da dete ne zna.

Ali Hajdi je pogledala ovu ženu pravo u oči i kazala pouzdanim glasom:

– Znam valjda ko me je zavio u pokrivač i ko se dosankao sa mnom. Moj deda.

– Biće onda da ima neke istine u onom što nam je Petar letos govorio o Čiki s Planine, a mi mislili da nije tako – kazala je baba. – Ko bi mogao poverovati da je tako nešto moguće. Mislila sam da se dete neće gore skrasiti ni tri nedelje. Pa kako izgleda, Brigita?

Brigita je za to vreme razgledala dete sa svih strana i mogla je tačno da saopšti kako izgleda.

– Lepo je kao Adelhaida – Odgovorila je. – Ali ima crne oči i kovrdžavu kosu kao Tobija i Čika. Čini mi se da liči i na oca i na majku.

Za to vreme Hajdi nije sedela skrštenih ruku. Obišla je celu sobu i svuda je zavirila gde se imalo šta videti, a tada je kazala:

– Pogledaj, baba, tamo jednako lupkara onaj kapak na prozoru. Moj bi deda odmah udario tu jedan klin, pa bi kapak čvrsto stajao, inače može okno da se razbije. Vidi, vidi kako udara!

– Ah drago moje dete – kazala je baba – ne mogu da vidim, ali mogu da čujem, pa čujem mnogo šta, a ne samo taj kapak. I kada duva vetar, lupa i udara na sve strane, pa nam celu kuću trese. Ko zna dokle će se ovi zidovi držati, i noću kad njih dvoje spavaju ja se poneki put uplašim, jer mi se čini da će sve pasti na nas i

da će nas sve troje pobiti. Nemamo ni jednog muškarca koji bi mogao da opravi kolibu. Petar to ne ume.

– Ali zašto ne možeš da vidiš kako kapak udara u prozor, baba? Pogledaj, sad se opet ljulja, eno sad!

Hajdi pokaza prstom.

– Ah, dete moje, ne mogu ništa da vidim, a ne samo taj kapak – kazala je baba.

– Ali kad bih ja izašla, pa kapke na prozorima otvorila širom da bude svetlo, onda bi mogla da vidiš, je li, baba?

– Ne, ni onda ne bih. Za moje oči niko ne može dovoljno da osvetli.

– Ali ako izađeš napolje na beli sneg, tada će ti svakako biti svetlo. Hodi sa mnom, baba. Pokazaću ti.

Hajdi uhvati babu za ruku i htede da je povuče, jer joj je bilo žao što baba nigde nije svetlo.

– Ostavi me samo da sedim, dobro dete, kod mene je tamno u očima i kad je sneg i kad je svetlost. Zraci ne stižu više do mojih očiju.

– Ali u leto, baba – kazala je Hajdi, tražeći u strahu bar neki izlaz. – Znaš, kad sunce vrelo sija i kada kaže: – Laku noć – pa svi bregovi sijaju kao vatra a žuti cvetići blistaju, onda će i za tebe biti svetlo.

– Ah, dete moje, nikada više ne mogu videti vatrene bregove i zlatne cvetiće gore. Nikada za mene neće biti više svetlo na zemlji, nikada više.

Sad Hajdi briznu u plač. Sva očajna jecala je jednako.

– Ko može da ti pomogne, pa da opet vidiš? Zar niko ne može? Zar baš niko?

Baba sada pokušava da uteši dete, ali u tome nije brzo uspela. Hajdi skoro nikada nije plakala, ali kada počne da plače, tada joj je bilo teško da suze zaustavi. Baba je svašta pokušala da bi se dete umirilo, jer joj je bilo žao što mala tako očajno plače. Kazala je najzad:

– Hodi, dobra Hajdi, hodi ovamo! Hoću nešto da ti kažem. Znaš, kad već ne mogu da vidim volim da slušam prijateljske reči a mnogo mi se sviđa kad ti govoriš. Hodi sedi pored mene pa mi pričaj nešto šta radiš gore i šta radi deda. Ja sam ga pre dobro poznavala, ali sad već godinama niko mi o njemu ništa nije kazivao sem Petra, ali taj ne govori mnogo.

Sad Hajdi pade nova misao na pamet. Brzo je obrisala suze i kazala utešno:

– Čekaj, baba, ja ću sve ispričati dedi pa će ti on već osvetliti kuću i udesiće da se kuća ne sruši. On sve ume da uradi.

Baba je ćutala a sad je Hajdi stala vrlo živo da priča o svom životu s dedom, o danima na pašnjaku i o sadašnjem zimovanju kraj dede koji ume sve da napravi od

drveta; i klupe i stolice i lepe jasle gde može da se metne seno za Belku i Mrkušu, i novo veliko korito za kupanje uleto i novu zdelicu za mleko i kašiku. Hajdi je živo pričala o svim tim lepim stvarima koje se odjednom pojavljuju od komada drveta i opisivala je kako stoji tada pored dede i gleda ga, pa će i ona jedanput umeti da pravi takve stvari. Baba je slušala s najvećom pažnjom i s vremena na vreme govorila:

– Čuješ li, Brigita, čuješ li šta ona priča o Čiki?

Odjednom neka lupa na vratima prekide priču i unutra upade Petar, zastade odmah i širom otvori svoje okrugle oči kad ugleda Hajdi, ali se ljubazno nasmeja čim ona uzviknu:

– Dobro veče!

– Zar je moguće da se on već vraća iz škole! – uzviknu baba iznenađeno. – Već godinama nije mi ni jedno posle podne ovako brzo prošlo! Dobro veče, Petre. Kako ide sa čitanjem?

– Sve po starom – odgovori Petar. – Tako, tako – reče baba uzdišući. – Mislila sam da će se s vremenom nabolje okrenuti, jer ćeš u februaru imati već dvanaest godina.

– A šta to treba da se nabolje okrene, baba? – upitala je odmah Hajdi.

– Mislila sam da će nešto naučiti – reče baba – da će naučiti da čita. Ja imam na polici staru pesmaricu i u njoj lepe pesme. Već odavno ih nisam čula, a i pozaboravljala sam dosta. Nadala sam se, kad Petar nauči čitati, moći će da mi pročita koju pesmu. Ali on nikako da nauči. Teško mu ide.

– Treba već svetlost da upalim, sasvim se smrklo – reče Petrova majka koja je i dalje vredno krpila grudnjak. – I meni je ovo popodne prošlo da nisam ni primetila kako.

Hajdi tad skoči sa svoje stolice, pruži brzo ruku i reče:

– Laku noć, baba, ja moram odmah kući jer se smrkava.

I redom je pružila ruku svima pa se uputila vratima.

Ali baba je vikala za njom zabrinuto:

– Čekaj, čekaj, Hajdi, ne možeš tako sama. Petar će poći s tobom čuješ li? I pazi dobro na dete, Petre, da ne padne i ne zastajkuje s njim da se ne smrzne, jesi li čuo? Ima li Hajdi debelu maramu?

– Nemam ja maramu – odgovorila je Hajdi – ali mi neće biti zima.

I ona istrča na vrata pa jurnu tako brzo da ju je Petar jedva stizao. A baba je vikala žalosno:

– Brigita, trči za njom, trči ne daj da se dete smrzne u ovoj noći. Ponesi joj

moju maramu, požuri!

Brigita je poslušala. Ali deca jedva da su koraknula nekoliko puta uzbrdo kad spaziše da odozgo dolazi deda. U nekoliko bodrih koraka on stiže do njih.

– Dobro je, Hajdi, održala si reč – kazao je, pa je opet zavio dete u pokrivač, digao ga u naručje i krenuo uzbrdo.

Brigita je mogla da vidi kako je starac zavijeno dete uzeo na ruke i pošao napred. Vratila se s Petrom u kolibu i s čuđenjem ispričala babi sve što je videla. I ona se mnogo čudila i jednako govorila:

– Baš je to lepo od njega što je tako dobar prema detetu! Samo da je još koji put pusti da mi dođe. Tako mi je prijaov ovaj razgovor s detetom! Što ta mala ima dobro srce i kako ume lepo da priča!

Baba se jednako radovala a kad je pošla u krevet još je govorila:

– Samo kad bi opet došla! Sad bar imam nešto na svetu čemu mogu da se radujem.

I Brigita je potvrdila babine reči, a i Petar je klimao glavom i široko razvlačeći usta zadovoljno govorio:

– Znao sam ja to!

Čim je deda stigao u svoju kolibu i skinuo sa Hajdi pokrivač, ona je odmah rekla:

– Deda, sutra moramo da ponesemo čekić i velike eksere, pa da zakucamo kapak na babinom prozoru, i da udarimo još mnogo eksera, jer kod nje sve lupkara i sve se lomi.

– Moramo! Kako moramo! Ko ti je to kazao?

– Niko mi nije kazao, znam ja sama – odgovorila je Hajdi – jer kuća im je stara, a baba se boji kad noću ne spava i jednako misli: sad će nam se sve srušiti na glavu. Babi nije svetlo pred očima i ne zna šta će, ali ti ćeš već nešto umeti i tu da uradiš, deda. Pomisli samo kako je to tužno što je ona uvek u mraku i što se boji a ne može joj pomoći niko sem tebe. Sutra ćemo ići i pomoći ćemo joj. Je li, deda, je li da hoćemo?

Hajdi se pripila uz dedu i gledala ga je s puno poverenja. Starac je neko vreme posmatrao dete, a onda rekao:

– Da, Hajdi, udesićemo da kod babe više ništa ne lupa. Možemo. Sutra ćemo to uraditi.

Sad je dete od radosti stalo da skače po kolibi i da viče:

– Sutra ćemo! Sutra ćemo!

Deda je održao reč. Sutradan posle podne spustili su se opet sankama. Kao i

dan ranije, spustio je starac dete pred vrata kolibe i rekao:

– Idi sad unutra, a kad se počne smrkavati izađi.

Onda položi vreću na sanke, pa ode iza kuće.

Tek što je Hajdi otvorila vrata i skakućući ušla u sobu, baba je odmah uzviknula:

– Evo deteta! Došlo je dete!

I od radosti ispusti preslicu, pa obe ruke pruži prema detetu. Hajdi joj pritrča, privuče nisku stoličicu do nje, sede i poče odmah da priča babi o mnogim stvarima i da je pita o mnogo čemu. Ali odjednom poče nešto udarati u kući i baba se uplašena trže tako da zamalo nije pala, i uzviknu dršćući:

– Ah, bože, sad će se sve srušiti!

Ali Hajdi ju je držala čvrsto za ruku i govorila joj tešeći je:

– Ne, ne, baba, ne boj se! To je deda s čekićem. Sad on sve prikucava, pa nećeš više morati da se plašiš.

– Ah, je li moguće! Je li moguće tako nešto! – uzvikivala je baba. – Jesi li čula, Brigita, šta kaže mala? Jesi li čula? Zaista je to čekić! Izađi, Brigita, i ako je to Čika s Planine, kaži mu da uđe časkom ovamo, jer hoću da mu zahvalim.

Brigita izađe. Čika s Planine je baš iz sve snage prikucavao neka brvna. Brigita mu priđe i reče:

– Dobro večer, Čiko, mi želimo, moja majka i ja, da vam zahvalimo što hoćete da nam pomognete, a majka bi volela da vam i sama kaže hvala. Niko to ne bi nama uradio, pa smo mislili...

– Ne pričaj mnogo – prekide je starac. – Šta vi mislite o Čiki s Planine, to ja dobro znam! Idi samo unutra. Videću sam šta treba da se uradi.

Brigita je odmah poslušala, jer Čiki se nije moglo protiviti. Lupkao je on i kucao oko cele kuće, popeo se onda uskim stepenicama čak do krova, i tako kucao i dalje sve dok nije zakucao i poslednji ekser koji je doneo sa sobom. Za to vreme se već smrklo. Tek što je on sišao i izvukao svoje sanke iza staje, a Hajdi je izašla na vrata, pa ju je deda kao juče zavio i uzeo na ruke. Sanke je vukao za sobom, jer da se ona sama vozila na sankama, vreća bi s nje spala, te bi mogla da se smrzne. Znao je to deda dobro, pa je dete nosio u naručju.

Tako je prolazila zima. U tužnom životu slepe babe posle dugih godina pojavila se radost i njeni dani nisu više bili onako dugi i mračni, niti ličili jedni na druge, pošto je uvek nešto očekivala. Već od ranog jutra čekala je korake svoje Hajdi, pa kad bi se najзад vrata otvorila i dete zaista došlo skakućući, uzviknula bi uvek radosno:

– Hvala bogu, evo je opet!

I Hajdi bi sela kraj nje, pa ćeretala i pričala tako veselo o svemu što je znala da babu zanima. Sati su joj prolazili ni sama nije znala kad pre, te nikad više nije pitala kao ranije: – Brigita, zar dan još nije prošao? – nego je uvek, kada bi Hajdi zatvorila za sobom vrata, govorila: – Zar nije bilo kratko ovo posle podne, Brigita? – A ova je odgovarala: – Jeste, sve mi se čini kao da smo maločas sklonili tanjire od ručka. – I baba je uvek ponavljala:

– Daj bože, da ovo dete uvek bude zdravo a Čika dobre volje! Da li mala još dobro izgleda, Brigita?

A Brigita je uvek odgovarala: – Kao rumena jabuka.

I Hajdi je mnogo volela babu i uvek kada bi joj palo na pamet da babi niko, pa ni deda ne može da osvetli svet, mnogo bi se rastužila. Ali baba je govorila da joj tama najmanje smeta kad je Hajdi kraj nje. Eto zbog čega je svakog zimskog dana Hajdi dolazila na svojim sankama.

Dedi nije više ništa morala da govori, on je i sam uvek donosio čekić i drugi alat, pa je mnogo dana proveo kuckajući oko kolibe Petra kozara. I uspeo je. Sad više ništa nije lupkaralo niti se krhalo preko noći, a baba je govorila da odavno nije zimi ovako dobro spavala i da to Čiki nikad neće zaboraviti.

– Jesi li ti to dete koje živi gore kod Čike s Planine?

– Jesi li ti Hajdi?

Dve posete i šta se sve posle njih dogodilo

Brzo je prošla zima, a još brže veselo leto, pa se i nova zima već bližila kraju. Hajdi je bila vesela i radosna kao ptica na grani. Radovala se svakog dana sve više proleću, kada topli jug duva kroz jele i kada sneg kopni, pa jarko sunce mami plave i žute cvetiće, jer su ti dani maloj Hajdi donosili nešto najlepše što postoji na svetu. Hajdi je bila u osmoj godini. Od dede je mnogo naučila, sa kozama je umela tako da postupa kao malo ko, jer su Belka i Mrkuša trčale uvek za njom kao verni psi, i od radosti meketale iz sve snage čim bi čule njen glas. Te zime Petar je već dvaput donosio Čiki s Planine poruku od učitelja iz Selca da je krajnje vreme da upiše Hajdi u školu, jer je to trebalo učiniti još prošle zime. Čika je oba puta odgovorio učitelju da dođe k njemu gore ako ima nešto da mu kaže, a on dete ne da u školu. Petar je Čikin odgovor od reči do reči saopštio učitelju.

Kad je martovsko sunce otopilo sneg na obroncima, u dolini se pojavile bele visibabe, na planini jele otresle snežni teret, a grane se veselo lelujele, i Hajdi je trčala radosno svuda: od kuće do staje, odatle do jela, pa opet u kuću do dede da ga obavesti kako zelenila ima sve više i više na drveću. Onda je opet odlazila sve dalje i dalje i posmatrala jer nije imala dovoljno strpljenja da sačeka da sve ozeleni i da divno leto sa svojim zelenilom stupi na planinu u svom sjaju.

Kad je tako jednog sunčanog martovskog jutra trčkarala tamo-amor i već možda deseti put skočila preko kućnoga praga, umalo od straha ne pade na leđa, jer se najedanput pred njom stvori nekakav stari gospodin, koji je prvo ozbiljno pogleda, a onda ljubazno progovori:

– Nemoj od mene da se plašiš. Ja volim decu. Daj mi ruku, jesi li ti Hajdi? Gde ti je deda?

– Sedi za stolom i pravi okrugle kašike od drveta – odgovori Hajdi i otvori širom vrata.

Bio je to stari učitelj iz Selca, koji je još odavno poznavao Čiku. On uđe u kolibu, priđe starcu nagnutom nad svojim poslom i reče mu:

– Dobro jutro, dragi susede!

Čika iznenađeno diže pogled i odgovori:

– Dobro jutro, gospodine učitelju! – Onda, stavljajući stolicu pred njega reče:

– Ako vam ne smeta prosta drvena stolica, izvolite.

Učitelj sede.

– Dugo vas nisam video, susede – rekao je zatim.

– Ni ja vas, gospodine – glasio je odgovor.

– Došao sam danas da se nešto sa vama dogovorim – počeo učitelj. – Čini mi se da vi slutite o čemu želim s vama da razgovaram, a isto tako i šta želim da čujem od vas. – Učitelj zastade i pogleda dete koje je stajalo na vratima i pažljivo ga posmatralo.

– Hajdi, idi kozama – reče deda. – Možeš i malo soli da ponesesh. Ostani kod njih dok ja ne dođem.

Hajdi odmah ode.

– Trebalo je da ovo dete još pre godinu dana pođe u školu, a ove zime svakako mora. Opomenuti ste zbog toga, a vi opet ništa. Šta nameravate s ovim detetom, susede?

– Nameravam da ga ne šaljem u školu – odgovorio je Čika.

Učitelj je začuđeno pogledao starca, koji je sedeo na klupi sa izrazom nepopustljivosti.

– Pa šta će biti s detetom? – upita na to učitelj.

– Ništa. Dete će da raste i da se razvija sa kozama i pticama. Tu je malo dobro. Od njih nikakvo zlo neće naučiti.

– Ali dete nije ni jare ni ptičica, nego ljudsko biće. Ako ništa zlo ne nauči od tih svojih drugova, ni dobro zaista neće. A dete već treba da uči. Krajnje je vreme. Došao sam da vam kažem, dragi susede, da se ovoga leta odlučite. Neka bude ova

zima poslednja koju dete provodi bez škole. Iduće zime mora poći u školu, i to redovno da je posećuje.

– Neću da se odlučim – rekao je starac čvrstim glasom.

– Mislite li vi da nema načina koji bi mogao da vas urazumi ako ostanete tako tvrdoglavi pri ovoj nimalo pametnoj odluci? – reče tada učitelj malo žustrije. – Vi ste putovali po svetu i videli ste mnogo šta i mnogo naučili. Verovao sam da ćete biti mnogo razumniji, susede.

– Tako – reče starac ljutitim glasom – a misli li gospodin učitelj da ću ja iduće zime svakoga ledenog jutra hteti da teram nežno dete da se kroz vetar i sneg dva sata lomi nizbrdo! Pa da se noću opet vraća po mećavi čak ovamo. Kad se ni mi matori ne bismo usudili po takvom nevremenu! A gospodin se možda seća majke ovog deteta, Adelhaide, koja je bila mesečarka i imala napade. Zar da i dete od naprezanja tako nešto na sebe navuče?! Neka samo dođe neko da me natera, na sve ću sudove da idem, pa da vidim ko će me naterati!

– Imate potpuno pravo, dragi susede – reče učitelj prijateljskim glasom. – Bilo bi zaista nemoguće slati dete čak odavde u školu. Vidim da vam je dete priraslo k srcu, učinite, njega radi, ono što je trebalo već davno učiniti. Dodite dole u Selce i živite opet s ljudima. Kako vam je živeti ovde u samoći, ogorčenom na ceo svet! Pa da vam se ovde nešto desi, ko da vam pritekne u pomoć?! Ne mogu prosto da razumem kako se ne posmrzavate zimi u ovoj kolibi i kako sve to podnosi ovo nežno dete.

– Dete ima mladu krv i dobar pokrivač, to treba da znate, gospodine učitelju, a onda još nešto: znam gde ima drveta i kad je vreme da se drvima snabdem. Zagledajte samo u moju šupu, gospodine učitelju, puna je kao oko. U mojoj se kolibi vatra ne gasi cele zime. A to što govorite da siđem u Selce – to za mene nije. Dole ljudi mene preziru, pa prezirem i ja njih. Prema tome, bolje da nismo zajedno. Bolje je i za mene i za njih.

– Ne, ne, nije tako – reče učitelj srdačno. – Nije tačno da vas dole ljudi preziru. Verujte mi, dragi susede, pokušajte da se pomirite s njima, pa ćete videti kako će vas ljudi gledati i kako vam još može biti dobro među njima! – Učitelj je bio ustao, pružio ruku i još jednom rekao:

– Računam s tim, dragi susede, da ćete iduće zime opet biti među nama, a mi smo stari poznanici. Biće mi žao ako bude trebalo da vas primoravam. Dajte mi sada ruku i obećajte da ćete sići s planine i da ćete opet među nama živeti.

Čika s Planine pruži ruku i reče mu čvrstim pouzdanim glasom:

– Vi lepo mislite, gospodine učitelju. Ali to što od mene očekujete ne mogu

da uradim, kažem vam jasno i glasno. Dete ne šaljem, niti s Planine silazim.

– Onda zbogom – reče učitelj, izađe tužno na vrata i ode niz planinu.

Čika s Planine bio je neraspoložen. I kada je Hajdi to posle podne kazala: – A sada ćemo do babe! – odgovorio je kratko:

– Danas nećemo! – Celoga dana više nije govorio, a sutradan izjutra, kada je Hajdi upitala: – Hoćemo li danas do babe? – bio je još kraći i rekao samo: – Videćemo.

Ali još ni zdelice od ručka nisu bile sklonjene sa stola, a u kuću banu još jedan gost, glavom tetka Deta! Imala je lep šešir s perom i haljinu kojom je čistila sve što je bilo na podu a po bačiji je bilo dosta toga. Čika je pogleda od glave do pete ali ni reči ne reče. Tetka Deta je, videlo se, imala nameru da vodi ljubazan razgovor, jer odmah stade da hvali Čiku govoreći kako Hajdi izgleda tako dobro da skoro nije mogla ni da je pozna – vidi se da joj kod dede nije rđavo. Ona je, veli, odavno mislila da dete opet uzme k sebi, jer zna da mu ono svakako smeta. Ali dosad nije imala zaista, gde da ga smesti. Mislila je i danju i noću šta će s detetom, pa je i danas zbog toga došla, pošto je iznenada saznala za nešto što bi za Hajdi značilo veliku sreću, tako veliku da izgleda prosto neverovatna. Odmah je to ona ispitala, i sad sigurno može reći da je sve kako treba i da će Hajdi biti srećna kao retko koje dete. Veoma bogati rođaci njenih gospodara, koji žive u jednoj od najlepših kuća u celom Frankfurtu, imaju jedinicu ćerku koja je zbog oduzetosti vezana za bolesničku stolicu. Ona je zbog toga veoma usamljena. Naročito su joj dosadni i teško joj padaju privatni časovi učenja. Zato odavno želi da ima drugaricu u kući, te su se baš povodom toga dogovarali s njenim gospodarima. Gospođa koja u toj kući vodi domaćinstvo opisala je kakvo dete žele za drugaricu bolesnoj devojčici i preduzela da pronađe takvo dete, dobro i čestito, kakvo se ne sreće svakoga dana. Odmah se ona, Deta, setila svoje Hajdi i njene dobre naravi i gospođa se odmah složila s njenim predlogom. Da, prosto se ne može zamisliti kakva sreća i blagostanje čekaju Hajdi, jer ako se već jednom tamo ustali, pa je ti ljudi zavole, a njihovoj ćerčici – daleko bilo – nešto bude – ne zna čovek šta nosi dan a šta noć – ti bi ljudi, znači, ostali bez deteta, i onda bi mogla da se dogodi neverovatna sreća.

– Hoćeš li ti skoro da umukneš? – preseče Čika, koji za sve to vreme nije ni reči rekao.

– Kako?! – odvrati Deta, zabacujući glavu. – Kao da vam pričam najobičnije stvari, a verujem da u celome Pretigau nema toga koji ne bi bio van sebe od sreće da ovakvu vest dobije kao što je ova koju vam ja sad donosim!

– Oduzmi je ti kome hoćeš, ništa se mene to ne tiče – suvo odgovori deda.

Ali sada Deta planu kao vatra, pa ciknu:

– Kad tako govorite, Čiko, onda ću vam reći šta mislim. Osam godina već dete ima a ništa ne zna. Ta, celo Selce priča da vi ni u školu dete niste upisali! Slepog kod očiju da ostane! A to je dete moje jedine sestre. Ja sam odgovorna za nju. Pa kad se neko nađe da detetu ovakvu sreću ometa, onda to može da bude samo takav stvor koji nije u stanju nikome dobro da želi. Ali, ovakvu mogućnost ja neću propustiti, to vam otvoreno kažem! Svi su na mojoj strani. U celom Selcu nema toga ko mi ne bi pritekao u pomoć kad se radi o Hajdi. Uostalom, nema čoveka koji nije protiv vas. A ako hoćete na sud, ići ćemo i na sud. Dobro pazite, Čiko, jer znajte, ako se već jednom nađete tamo, moglo bi se desiti da se iščacka još po nešto što vam nimalo ne bi išlo u račun.

– Umukni – zagrmje Čika sevajući očima. – Uzmi je i vodi kuda hoćeš i ne izlazi mi više s njom na oči. Ne želim da i nju vidim s nekom peruškom na glavi, niti da iz njenih usta slušam ovakve reči kakve ti govoriš.

– Naljutila si dedu – upade Hajdi streljajući svojim crnim očima Detu.

– Sve će biti u redu. A sad hodi! – reče Deta. – Gde su tvoje haljine?

– Neću da idem – odseče Hajdi.

– Šta kažeš! – trže se sad tetka, ali odmah ublaži ton prigušujući bes. – Hajde samo, odvešću te na jedno mesto gde će ti biti tako divno da ne možeš ni zamisliti.

– A onda priđe ormanu, pokupi Hajdine stvari i zavi ih.

– Tako, sad hodi, uzmi onaj svoj šeširić. Istina, nije najlepši, ali ga nećeš dugo nositi. Metni ga na glavu da idemo!

– Neću da idem – ponovi Hajdi.

– Ne budi glupa i tvrdoglava kao jare. Od njih si valjda to naučila! Vidiš, deda se sad naljutio. Čula si kako je rekao da mu više na oči ne izlazimo. On želi da sa mnom ideš i sad više nemoj da ga ljutiš. A da znaš samo kako je u Frankfurtu lepo, šta ćeš sve tamo videti! A ako ti se tamo ne sviđa, opet možeš da se vratiš ovamo. I deda će dotle da se odobrovolji.

– A da li ću moći još večeras kući ako htednem?

– Koješta! Nego hajde već jednom. Možeš posle, kažem ti, ako htedneš. Danas ćemo sići do Majenfelda, a sutra sesti na voz. Vozom ćeš moći kući kad god hoćeš, jer on tako brzo ide kao da leti. – I tetka Deta zgrabi zavežljaj sa haljinama, dohvati Hajdi za ruku pa podoše nizbrdo.

Pošto još nije bilo doba ispaše, Petar je svakodnevno silazio u Selce radi škole, iako je retko zavirivao u nju. On je sebi često davao raspust, jer je smatrao

da od škole nema nikakve koristi. Ni čitanje mu ne treba. Lutati i seći leskovo pruće – mnogo je potrebnije. I tako se on i sad odnekud stvori blizu svoje kuće, s velikim bremenom leskovine, te zastade gledajući Detu i Hajdi koje su nailazile putem.

– Kud si potegla? – doviknu on.

– Moram brzo do Frankfurta s tetkom – odgovori Hajdi. – Ali ću prvo malo do babe, ona me čeka.

– Ama šta ti je dete! O tome ni govora, i inače je već kasno – dodade hitro tetka čvrsto stežući ruku koja se otimala.

– Ići ćeš babi kad se opet vratiš kući, a sad hajde brzo! – Govoreći to tetka je vukla Hajdi sve dalje i dalje, ne ispuštajući je, jer se bojala da se mala opet ne usprotivi, a baba bi još mogla da je podrži u tome.

Posle ovog njihovog razgovora Petar odjuri i upade u kuću, pa celim bremenom pruća tako jako grunu o sto, da se sve zatreslo. Baba se toliko trže da vrisnu i ispusti preslicu. Tako je naš Petar morao dati oduške svome besu.

– Kuku, šta je, šta se desilo?! – jeknu prestravljena baba, a Petrova mati, koja je od treska skoro odskočila, reče mu svojom urođenom strpljivošću:

– Šta ti je, Petre, zašto tako besniš?

– Zato što je ona odvela Hajdi – uzbuđeno objasni Petar.

– Ko, ko? Kuda, Petre, kuda? – pitala je baba sad s novim strahom. Ali brzo shvati šta se dogodilo, jer joj je kći malopre rekla da je videla kako se Deta penje u planinu Čiki. Dršćući sva od žurbe prišla je baba prozoru i stala da više glasom koji je preklinjao:

– Deta, Deta, ne odvodi nam malu! Ne oduzimaj nam našu Hajdi!

I Deta i Hajdi čule su njen glas dok su trčale. Deta je naslutila šta baba više, pa je stezala još jače detinju ruku i trčala što je brže mogla. Hajdi se otimala govoreći:

– Baba, baba me zove, hoću k njoj.

Ali tetka nije htela da se osvrće na to. Nastojala je samo da što pre umiri dete i govorila mu kako treba požuriti da ne zakasne, jer će sutra putovati. A da će Hajdi već videti kako je u Frankfurtu lepo, jer će joj se tamo toliko svideti da više neće hteti natrag. A ako joj se i prohte da se vrati kući, niko je neće zadržavati. I ne samo to, nego će moći i nešto lepo da ponese babi, da je obraduje.

To se Hajdi mnogo svidelo. Ne protiveći se više trčala je pored tetke.

– A šta mogu da donesem babi? – zapitala je posle nekog vremena.

– Nešto vrlo fino – kazala je tetka. – Lepe meke zemičke, pa će se ona mnogo

radovati. Jer, znaš, ona više ne može da jede tvrdi crni hleb.

– Da, ona hleb uvek daje Petru i kaže: tvrd je ovo hleb za mene! A i sama sam videla – potvrdi Hajdi. – Da se požurimo onda, tetka Deta, pa da još danas dođemo u Frankfurt, ako može, da se brzo vratim sa zemičkama. – Hajdi je sad počela tako brzo da trči da ju je tetka, noseći zavežljaj u ruci, jedva stizala. Ali tetki je baš to išlo u prilog, jer je imala nameru da što pre prođu kroz Selce – kome su već prilazile – pošto se bojala da ne bi pozdravi i radoznala zapitkivanja možda opet pobunili dete.

Svi su videli da se Deta žuri samo zbog deteta. A ova je zato na sva pitanja i dozivanja s mnogih prozora i vrata, ne osvrćući se, brzo odgovarala:

– Pa vidite ne mogu da se zadržavam, detetu se žuri, a treba još daleko putovati.

– Da li je vodiš sa sobom?

– Je li to ona pobegla od Čike s Planine?

– Pravo je čudo što je još živa!

– Pa još ima tako rumene obraze!

Tako se čulo sa svih strana i Deta se radovala što je prolazila ne zadržavajući se, a naročito što je Hajdi grabila što je brže mogla.

Otada je Čika s Planine kad je silazio u Selce i prolazio ulicom bio još natmureniji nego ranije. Nikoga nije pozdravljao, i sa svojom torbom na leđima, sa svojom ogromnom tojagom u ruci i sraslim obrvama, izgledao je tako da su žene svojoj maloj deci govorile:

– Pazi, sklanjaj se ispred Čike s Planine! Inače, može biti zla. – U Selcu starac nije nikad ni s kim razgovarao. Samo bi prošao odlazeći u dolinu, gde je prodavao svoj sir a kupovao hleb i meso. Kad bi ga videli gde prolazi, ljudi bi se skupljali i razgovarali o njemu, i svi su se složili u tome da je velika sreća što je dete otišlo od njega, a i dete je to jedva čekalo, jer je ceo svet video koliko se žurilo i svima je bilo jasno da se boji da ga starac ne stigne i ne vrati u svoju bačiju. Samo je slepa baba držala stranu Čiki s Planine, i kad god bi k njoj neko došao da pređu donese ili odnese, svakome je pričala kako je Čika s Planine bio prema detetu dobar i šta je sve uradio i za nju i njenu kćer, jer je mnogo dana utrošio da popravi njenu kućicu, koja bi se dosada sigurno srušila da nije bilo Čikine pomoći. Čulo se to i u samom selu, ali većina ljudi do kojih su stizali ovakvi glasovi bila je mišljenja da je baba stara i izlapela pa ne zna šta se oko nje zbiva.

Čika s Planine nije se više pojavljivao blizu kuće Petrove majke. Sva sreća što je kolibu ranije učvrstio i što se ona sada dobro držala.

Slepa baba je, kao i pre, svakog dana uzdisala i nijedan dan nije prošao a da žalosno ne kaže:

– Ah, s onim detetom otišlo je od nas sve radosno i dobro, i dani su opet dugi i prazni! Kad bih samo još jednom mogla da čujem Hajdi pre no što umrem!

Nova glava i sve same nove stvari

U Frankfurtu, u kući gospodina Sezemana, boluje njegova jedinica Klara. Ona sedi preko celoga dana u udobnoj bolesničkoj stolici koja se može prevoziti iz sobe u sobu. Sad je ona u takozvanoj biblioteci, pored velike trpezarije. U njoj je bilo raznog nameštaja koji je sobu činio vrlo prijatnom i gde su se ukućani obično zadržavali. Tu je stajao i velik, lep orman sa knjigama zbog čega su ovu sobu i nazvali bibliotekom. Tu je oduzeta devojčica uvek učila s domaćim učiteljem.

Mala Klara je imala bledo usko lice sa dva blaga plava oka, koja su u ovome trenutku bila upravljena na veliki zidni časovnik. Danas joj se činilo da se skazaljke neobično sporo kreću. Zato je sada, mada to nije bio njen običaj, kazala s nestrpljenjem u glasu:

– Zar još nije vreme, gospođice Rotenmajer?

Gospođica Rotenmajer sedela je ukočeno za jednim malim stolom i vezla. Imala je na sebi kaput s visokim okovratnikom koji joj je davao svečan izgled, pojačan još time što je nosila visoku punđu. Gospođica Rotenmajer je već više godina, otkad je umrla gospođa Sezeman, vodila kuću i nadgledala svu posluđu.

Gospodin Sezeman većinom je bio na putu, pa je zato njoj poverio celu kuću, ali pod uslovom da se u svemu poštuju želje njegove ćerčice i da se ne radi ništa što ona ne želi.

Baš u trenutku kad je Klara opet nestrpljivo pitala gospođicu Rotenmajer zašto putnici već jednom ne stižu – stajala je dole pred kućnim vratima Deta držeći Hajdi za ruku i pitala kočijaša Johana, koji je baš utom silazio s kola, sme li da tako kasno uznemiri gospođicu Rotenmajer.

– To nije moja stvar! – progundao je kočijaš. – Zazvonite Sebastijanu dole u hodniku.

Deta poslušala i poslužitelj siđe niz stepenice. Na svojoj livreji imao je veliku okruglu dugmad, a na licu skoro isto tako velike okrugle oči.

– Htela sam da pitam mogu li u ovo doba da uznemirim gospođicu Rotenmajer – počela je opet Deta.

– To nije moja stvar – odgovori sluga. – Zazvonite na drugo zvono služavci Tineti – i bez daljeg objašnjenja nestade.

Deta zazvoni opet. Sada se na stepenicama pojavi služavka Tineta sa blistavo belom kapicom navrh glave i podrugljivim osmehom na licu.

– Šta želite? – zapita sa stepenica ne prilazeći bliže.

Deta ponovi svoje pitanje, Tineta iščeze, ali se brzo pojavi i viknu opet odozgo sa stepenica:

– Čekaju vas!

Sada se Deta zajedno sa Hajdi pope uza stepenice i za Tinetom uđu u biblioteku. Ovde Deta zastade učtivo na vratima, držeći Hajdi čvrsto za ruku, jer nije znala šta sve detetu može pasti na pamet u ovoj tuđoj sredini.

Gospođica Rotenmajer podiže se lagano sa svoje stolice i priđe da izbliže osmotri buduću drugaricu domaćinove kćeri. Kad vide kako Hajdi izgleda, kao da se ne obradova. Hajdi je na sebi imala jednostavnu pamučnu haljinicu i stari, zgužvan slamni šeširić. Ispod tog šeširića virilo je dete bezazleno, i ne skrivajući čuđenje, posmatralo kulu od kose na glavi ove dame.

– Kako se zoveš? – upitala je gospođica Rotenmajer, pošto je nekoliko minuta ispitivački posmatrala dete, koje nije skidalo očiju s nje.

– Hajdi – odgovorila je mala jasnim zvučnim glasom.

– Kako? Kako? Kakvo je to ime! Kakvo si ime dobila na krštenju? – pitala je gospođica Rotenmajer.

– Ja se toga ne sećam! – odvrati Hajdi.

– I to mi je neki odgovor! – reče dama i zavrte glavom. – Deta, je li ovo dete

glupo ili drsko?

– S vašim dopuštenjem, ja ću mesto deteta govoriti, jer je mala još vrlo neiskusna – reče Deta, pošto je prethodno krišom gurnula Hajdi zbog njenog nespretnog ponašanja.

– Nije glupa, još manje drska, ali samo kaže sve onako kako misli. Danas se prvi put nalazi u gospodskoj kući i ne ume da se ponaša. Ali ima dobru volju da nauči sve što treba, samo ako se gospođica ne bude ljutila na nju. Njeno je kršteno ime Adelhaida, baš kao što se zvala i njena majka, moja pokojna sestra.

– To je već ime koje se može izgovoriti – primetila je gospođica Rotenmajer. – Ali, Deta, moram vam reći da mi ova mala izgleda neobična za njene godine. Ja sam vam rekla da drugarica gospođice Klare treba da bude njenih godina, kako bi mogla da prati istu nastavu i da se s njom zajedno zabavlja. Gospođica Klara napunila je već dvanaestu godinu. A koliko ima ovo dete?

– S vašim dopuštenjem – produžila je Deta rečito – ni ja sama ne znam tačno koliko ona ima godina. Ona je nešto mlađa, ali ne mnogo, ne mogu tačno reći; biće da ima deset godina ili nešto više, tako mi se čini.

– Sad imam osam godina, tako je kazao deda – izjavi Hajdi.

Tetka je opet gurnu, ali Hajdi nije ni slutila zašto, i nije se nimalo zbunila.

– Šta! Tek osam godina! – uzviknu gospođica Rotenmajer ljutito. – Četiri godine mlađa! Šta to znači? A šta si učila? Jesi li čitala neke knjige?

– Nisam – odgovori Hajdi.

– Šta? Šta! Pa kako si onda naučila da čitaš? – pitala je gospođica dalje.

– Nisam ni učila, a ni Petar nije – saopštila je Hajdi.

– Kako? Ne umeš da čitaš! Zar zaista ne umeš da čitaš! – uzviknula je gospođica Rotenmajer užasnuta. Je li moguće da si nepismena! Pa šta si onda učila?

– Ništa – kazala je Hajdi baš onako kako je i bilo.

– Deta – rekla je gospođica Rotenmajer posle nekoliko minuta, koliko joj je trebalo da se pribere – ovo nije onako kako smo se dogovorile. Kako ste mogli da mi dovedete ovo stvorenje?

Ali Deta se nije dala tako lako zbuniti i hrabro je odgovorila:

– S vašim dopuštanjem, dete je baš onako kakvo sam mislila da vi želite. Gospođica mi je opisala kakvo treba da bude, nekako neobično i ne kao druga deca, pa sam morala ovu malu da uzmem, jer ona veća deca kod nas nisu tako dobra, a ja sam mislila da je ova baš kao poručena za vas. Ali sad moram da idem, jer me moja gospođa i gospodin čekaju, ali ću, ako moja gospođa i moj gospodin

dopuste, brzo opet doći da vidim šta je sa detetom.

Deta se pokloni i nestade za vratima, pa slete niz stepenice brzim koracima. Gospođica Rotenmajer je stajala trenutak, a onda potrčala za Detom. Palo joj je na pamet da ima mnogo još šta da razgovara sa njom, ako misli da malu zaista zadrži, jer je devojčica ostala, a tetka nije imala nameru da je vodi.

Hajdi je i dalje stajala na istom mestu kraj vrata gde je stala kad je ušla u sobu. Dosad je Klara sa svoje stolice sve posmatrala ćuteći. Sad je pozvala Hajdi:

– Hodi ovamo!

Hajdi priđe bolesničkoj stolici.

– Da li više voliš da se zoveš Hajdi ili Adelhaida? – upita je Klara.

– Ja se zovem samo Hajdi i nikako drukčije – odgovori mala.

– Onda ću te uvek tako zvati – kazala je Klara. – I meni se sviđa tvoje ime i priliči ti. Još nikad nisam čula takvo ime, niti sam ikada videla dete kao što si ti. Jesi li uvek imala tako kratku kovrdžavu kosu?

– Čini mi se – odgovorila je Hajdi.

– Da li si se radovala što ideš u Frankfurt? – produži Klara.

– Nisam, ali sutra ću se vratiti kući i babi ću odneti zemičke! – izjavi Hajdi.

– Ala si ti zanimljivo dete! – uzviknu tada Klara. – Dodeli smo te u Frankfurt baš zbog toga da ostaneš kod nas i da sa mnom učiš, a biće vrlo veselo, jer ti ne umeš da čitaš, pa će naši časovi teći sasvim drukčije nego dosad. Inače je često veoma dosadno i dan traje tako dugo. Vidiš, svako pre podne u deset dolazi domaći učitelj, počinju časovi i traju sve do dva, a to je tako dugo. Domaći učitelj poneki put prinosi knjigu sasvim blizu lica, kao da je odjednom postao kratkovid. Ali on to čini samo zbog toga što zeva iza knjige. A gospođica Rotenmajer s vremena na vreme vadi svoju veliku maramicu i drži je ispred lica kao da je strašno uzbuđena onim što mi čitamo. Ali ja znam dobro da i ona iza maramice zeva. I onda bih i ja zevala, ali moram zevanje da progutam, jer ako samo jedan jedini put zevnem, gospođica Rotenmajer odmah donese riblje ulje i kaže da sam opet slaba, a strašna je stvar uzimati riblje ulje, i zato mi je lakše da progutam zevanje. Ali sad će biti mnogo zanimljivije, jer ću moći da slušam kako ti učiš da čitaš.

Hajdi je zabrinuto zavrtela glavom kad je čula za čitanje.

– Jeste, jeste, Hajdi, moraš da naučiš da čitaš. Svi ljudi moraju to da nauče, a domaći učitelj je vrlo dobar. On se nikada ne ljuti i sve objašnjava. Ali vidiš, kad on nešto objašnjava, ništa se ne razume šta govori. Moraš onda da čekaš i ne smeš ništa da kažeš jer će još više da objašnjava a ti ćeš još manje razumeti. Ali posle

kad već nešto naučiš i kad znaš, onda razumeš šta je on mislio da kaže.

Sad se opet vratila gospođica Rotenmajer u sobu. Nije mogla da dozove Detu i bila je zbog toga očigledno uzbuđena, jer nije uspela da joj dokaže da nije bilo sve onako kako su se dogovorili i da ona ne zna šta sad da radi i kako da vrati ovo dete. Bila je uzbuđena tim više što je sama sebi napravila ovu nepriliku. Trčala je iz biblioteke u trpezariju, a odatle opet u biblioteku i vraćala se ponovo, pa izgrdila tu Sebastijana, koji je svojim okruglim očima zamišljeno posmatrao postavljen sto, da vidi nije li šta zaboravio. – Sutra smislite što ste počeli da smišljate, a večeras gledajte da bude večere!

Te je reči gospođica Rotenmajer oštro dobacila Sebastijanu, pa onda pozvala nimalo ljubaznim glasom Tinetu, te je Tineta došla još sitnijim koracima nego inače i stala s tako podsmešljivim licem da ni gospođica Rotenmajer nije smela da je izgrdi. Utoliko je više raslo njeno unutrašnje uzbuđenje.

– Soba naše gošće ima da se spremi, Tineta – kazala je gospođica Rotenmajer savlađujući se s mukom. – Tamo je sve u redu treba samo prašina da se izbriše.

– I biće izbrisana – kazala je Tineta podrugljivo i otišla.

Za to vreme je Sebastijan otvorio dosta bučno dvokrilna vrata koja vode u biblioteku. Bio je vrlo ljut, ali nije smeo pred gospođicom Rotenmajer da rečima izrazi svoj gnev. Ušao je mrzovoljno u biblioteku da bolesničku stolicu odgura u trpezariju. Kad je hteo da pokrene stolicu Hajdi je stala pred njega i pogledala ga tako iznenađeno da on to odmah primeti. Trgao se i rekao Hajdi tako osorno kako svakako ne bi da je video kako baš u tom trenutku na pragu stoji gospođica Rotenmajer:

– Šta je to na meni čudnovato, a?

– Ličiš na Petra, malog kozara! – odgovorila je Hajdi.

Gospođica Rotenmajer sklopi ruke u očajanju.

– Je li to moguće! – jeknu poluglasno. – Ona oslovljava poslugu sa ti! Pojma nema o ponašanju!

Sebastijan dogura kolica, podiže Klaru i posadi je na stolicu za stolom.

Gospođica Rotenmajer sede pored nje i dade Hajdi znak da zauzme mesto prekoputa. Nikoga sem njih nije bilo za stolom, te je bilo mnogo mesta. Njih tri sede su daleko jedna od druge, tako da je Sebastijan imao dovoljno mesta za služenje. Pored Hajdinog tanjira ležala je lepa bela zemička. Dete je u nju gledalo radosnim pogledom. Izgleda da je sličnost koju je Hajdi otkrila izazvala njeno puno poverenje u Sebastijana jer je sedela mirno kao miš i nije se micala sve dok on nije došao do nje s velikom činijom i ponudio joj prženu ribu. Tada je pokazala

prstom na zemičku i zapitala:

– Mogu li ovo da uzmem?

Sebastijan je klimnuo glavom i pogledao pri tom ispod oka gospođicu Rotenmajer, jer je hteo da vidi kakav će utisak napraviti na nju ovo pitanje. Istog časa zgrabi Hajdi svoju zemičku i strpa je u džep. Sebastijan se s mukom uzdržao od smeha, jer je znao da mu je zabranjeno da se smeje kad služi za stolom. Nem i nepomičan stajao je još pored Hajdi, jer nije smeo da govori, a nije smeo ni da ide dok ne posluži sve za stolom. Hajdi ga je gledala neko vreme začuđeno, a onda upita:

– Je li ovo treba da jedem?

Sebastijan opet klimnu glavom.

– Pa daj mi onda – kazala je i gledala mirno svoj tanjir.

Sebastijanovo lice izgledalo je vrlo neobično, a činija u njegovim rukama počela je da drhti.

– Možete ostaviti činiju na sto, pa se vratite kasnije – kazala je gospođica Rotenmajer sa strogim izrazom lica, a Sebastijan je odmah iščezao. – Tebi, Adelhaida, moram da ulijem u glavu i najosnovnije pojmove, to već vidim – nastavila je gospođica Rotenmajer s dubokim uzdahom. – Pre svega, pokazaću ti kako se za stolom uzima jelo – i pri tom ona pokaza sve što Hajdi treba da radi. – A zatim – nastavila je – moram ti reći da za stolom nemaš šta da govoriš sa Sebastijanom, sem onda kad imaš da mu izdaš nalog ili da mu postaviš neko potrebno pitanje. Ali i onda ćeš mu uvek govoriti vi, a ne ti. Jesi li razumela? I Tineti ćeš govoriti vi. Mene ćeš nazivati onako kako me svi nazivaju. Kako ćeš govoriti Klari, neka ona sama odluči.

– Zvaće me, razume se, Klara – kazala je devojčica.

Posle ovoga morala je Hajdi da sasluša još čitav niz pouka o ustajanju iz kreveta, o odlaženju u krevet, o ulaženju u sobu i izlaženju iz sobe, o držanju reda, o zatvaranju vrata, ali su se za to vreme devojčici sklapale oči, jer je jutros ustala u pet časova, a posle toga prevalila dug put. Zavalila se u stolicu i zaspala. Kada je gospođica Rotenmajer završila svoj govor posle dužeg vremena, kazala je:

– Pamti sad šta sam ti rekla, Adelhaido! Jesi li sve razumela?

– Hajdi već spava – reče Klara s veselim licem, jer joj već odavno nije večera protekla tako veselo kao ova.

– Pa to je nečuveno! Šta sve s ovim detetom neću doživeti! – uzviknula je gospođica Rotenmajer u velikom gnevu i zazvonila tako žestoko da su Tineta i

Sebastijan zajedno utrčali u sobu. Ali i pored sve te buke, Hajdi se ne trže iz sna i imali su muke dok je nisu probudili bar toliko da su je mogli odvesti do njene sobe, prvo kroz biblioteku, pa onda kroz Klarinu sobu i kroz sobu gospođice Rotenmajer. Soba opremljena za Hajdi bila je na uglu.

– Ja se zovem samo Hajdi i nikako drukčije.

Jedan neobičan dan gospođice Rotenmajer

Kad se Hajdi probudila prvoga jutra u Frankfurtu, prosto nije znala gde se nalazi. Dobro protrlja oči, pa još jednom iznenađano pogleda oko sebe, ali opet vide isto. Naglo se podiže i sedeći u postelji pogleda oko sebe. Postelja visoka, bela. Soba velika, široka. A tamo odakle svetlost dolazi, vise bele dugačke zavese... Sa obe strane po jedna polica, a na svakoj mnogo cveća. Pored zida veliki divan i na njemu isto tako cveće, a ispred njega okrugli sto! U uglu, prema postelji, umivaonik sa takvim stvarima kakve Hajdi još nije videla.

I najedanput joj sinu misao da je u Frankfurtu. Prolete joj kroz glavu ceo jučerašnji dan, čak joj padoše na pamet i pouke stare gospođice, ukoliko ih je upamtila. Onda skoči sa kreveta i brzo poče da se oblači. Potrča prvo na jedan prozor, pa na drugi. Tražila je da vidi nebo i zemlju jer se osećala kao u kavezu. Nije mogla da razgrne zavese. Nije umela. Prozor je bio tako visok da je Hajdi jedva mogla da vidi kroz njega... i Hajdi ne ugleda što je želela. Opet je potrčala od prvog prozora do drugog, pa se opet vratila prvome. Ali uvek pred njenim očima bili su samo zidovi i prozori, i opet samo zidovi i prozori. Hajdi spopade

strah.

Bilo je to rano ujutru. Hajdi se zato probudila što je navikla da u planini rano ustaje i da odmah istrči napolje da vidi kakvo je vreme. Da li je nebo plavo i da li je sunce izgrejalo, da li jele šume i da li je cveće otvorilo oči. Hajdi je bila kao ptičica koja se prvi put našla u lepoj, blistavoj krletki; pa skakuće tamo-amoo, pokušavajući da svojim malim, slabim kljunićem provali teške rešetke da bi pobegla u slobodu. Ona je tako uporno jurila od jednog prozora do drugog i uzalud se mučila da ih otvori. Verovala je da bi valjda mogla videti i nešto drugo sem zidova i prozora. Ta, dole mora biti zemlja, a na njoj zelena trava. I sneg koji kopni na padini! Svet za kojim Hajdi toliko čezne. Ali prozori su ostali čvrsto zatvoreni, ma koliko dete vuklo, pipalo sa svih strana, koliko je moglo da dohvati, i silom pokušavalo da svoje male prste zavuče pod okvir. Sve je ostajalo čvrsto kao gvožđe. Kad je Hajdi uvidela da su svi napori uzaludni, napusti ovaj teški posao. Sad je mislila kako bi bilo da izađe iz kuće, pa da siđe dole na travu. Ali se setila da je sinoć pred kućom videla samo kamenje. Utom neko zakuca na vrata i Tineta promoli glavu, pa reče kratko:

– Doručak je gotov!

Hajdi nije razumela da je tim rečima pozivaju na doručak. Na podsmešljivom Tinetinom licu videla je pre opomenu da joj se ne približi, nego neki prijateljski poziv. To je Hajdi jasno pročitala na njenom licu, pa se prema tome i upravljala. Izvadila je klupicu koja je bila ispod stola, postavila je u jedan ugao, sela na nju i mirno čekala da vidi šta će biti dalje.

Posle izvesnog vremena začuše se nečiji energični koraci. Bila je to gospođica Rotenmajer, koja je opet uzbuđeno ušla u Hajdinu sobu vičući:

– Šta je s tobom, Adelhaido, zar ne znaš da je vreme doručku?! Hodi ovamo!

Hajdi je odmah shvatila u čemu je stvar i pošla. U trpezariji je već sedela Klara na svome mestu i ljubazno pozdravljala Hajdi. Lice joj je bilo mnogo zadovoljnije nego inače, jer je već predviđala da će i danas biti svakojakih razonođenja. Doručak je protekao mirno. Hajdi je sasvim pristojno grickala svoj hleb s maslom. Posle doručka, po želji gospođice Rotenmajer, Hajdi pođe sa Klarom u biblioteku da sačekaju domaćeg učitelja.

Kad oba deteta ostadoše sama, upita Hajdi:

– Je li, Klara, kaži mi kako bih mogla odavde, iz ove kuće, da vidim zemlju i travu?

– Otvoriš prozor pa gledaš – odgovori Klara veselo.

– Ali prozor ne može da se otvori – odgovori Hajdi žalosno.

– Može, može – uveravaše je Klara. Samo ne možeš ti, a šta ću kad ni ja ne mogu da ti pomognem! Ali, znaš šta? Ako kažeš Sebastijanu, on će ti u tome pomoći, i otvorićeš prozor.

Sad je maloj Hajdi laknulo, jer je znala da se prozor ipak može otvoriti i da se može gledati dole, mada se još uvek osećala kao da je zatvorena u tamnici. Klara poče da zapitkuje Hajdi kako je kod nje u planini, i Hajdi je radosno pričala o drveću, kozama i pašnjaku, o svemu što ona voli.

U tom je stigao domaći učitelj. Ali ga gospođica Rotenmajer ne odvede odmah u biblioteku, jer je prosto morala prvo ispričati sve što joj je na srcu. Zato ga odvede u trpezariju i vrlo uzbuđena sede prema njemu. Objasnila mu je svoj težak položaj i kako se sve desilo.

Bila je pisala – reče mu – pre izvesnog vremena gospodinu Sezemanu u Pariz. Pisala je kako njegova kći već odavno želi da dobije drugaricu koja bi bila stalno s njom, a i sama gospođica Rotenmajer veruje da bi takva jedna devojčica podstakla Klaru da bolje uči, a u slobodnim časovima pravila bi joj društvo. U stvari, gospođica Rotenmajer i sama je to mnogo želela. Mislila je da će dobro biti ako nađe nekoga koji će zanimati bolesnu Klaru kad joj je dosadno, što se često dešavalo. Gospodin Sezeman je odgovorio da rado ispunjava želju svoje kćeri, ali pod uslovom da sa tom drugaricom u svemu postupaju kao i s njegovim rođenim detetom, jer ne želi da se u njegovoj kući bilo ko muči. – Ova gospodinova primedba bila je, razume se, sasvim nepotrebna – dodala je gospođica Rotenmajer – jer ko bi još decu mučio! – Ispriča mu zatim kako je užasno nasela s ovim detetom. Navodila mu je primere gluposti koju je dosad pokazalo, i zbog čega bi gospodin učitelj morao početi „ne samo od bukvara, nego od najosnovnijih pravila ponašanja”. Iz te nevolje u stanju je samo gospodin učitelj da je izbavi. Kada bi gospodin učitelj samo hteo da izjavi – to, razume se, zbog gospodara kuće, gospodina Sezemana – kako je nemoguće jednovremeno poučavati dva ovoliko različita đaka. Za starijeg i boljeg đaka – malu Klaru – to bi bilo od velike štete. Za gospodina Sezemana bio bi to jak razlog da bez oklevanja odluči da Hajdi treba vratiti kući. Zasada, razume se, bez pristanka domaćina ne sme se ništa preduzimati, jer on već zna da je dete ovde.

Ali, domaći učitelj bio je obazriv čovek i nikad nije jednostrano sudio. S dosta truda ubedi gospođicu Rotenmajer da ne smeta mnogo što je devojčica zaostala, i da može Klaru brzo dostići ako bude redovno učila.

Kad je gospođica Rotenmajer čula mišljenje domaćeg učitelja, nimalo joj nije bilo pravo. I čim se za njim zatvoriše vrata biblioteke, ona uznemireno poče da

korača po sobi gore-dole. Sad je bila načisto da dete mora ovde ostati. S tim se pomirila teška srca, i sad je valjalo smisliti kako posluga da oslovljava Adelhaidu, pošto gospodin Sezeman želi da se prema tome detetu postupa kao prema njegovoj rođenoj kćeri. Iz tih misli trže je strahovita buka, koja je dolazila iz biblioteke. Kao da se nešto rušilo i padalo, a Sebastijan je zapomagao. Ona, uplašena, jurnu u sobu. Kad tamo – a ono sve po podu, i knjige, i sveske, i lenjir, i pisaljka, a iza razbijene mastionice potoci mastila – Hajdi je nestala!

– Divota! – siknu gospođica Rotenmajer, kršeći ruke. Stolnjak, knjige, korpa, sve u mastilu! – To je nečuveno! To je delo one male nesreće, nema sumnje!

Domaći učitelj, zapanjen, unezvereno je gledao ovaj krš. A Klara! Skoro veselo počeo da objašnjava:

– Da, Hajdi je to uradila, ali nije namerno: zato ne sme da bude kažnjena. Naglo je pošla, eto, pa je u prolazu zakačila stolnjak i tako se sve srušilo. Čula je kako prolaze kola ulicom, pa je jurnula da vidi. Sigurno da nikad nije videla varoške kočije, pa zato...

– Jeste li videli, gospodine učitelju, da je onako kako sam ja govorila? Pa to stvorenje pojma nema ni o čemu! Zar ona zna šta je to čas, pa da treba mirno da sluša i pazi! Ali, naopako, kuda li se sad izgubila! Da nije pobjegla iz kuće? Teško meni, šta će sad gospodin Sezeman reći!

Gospođica Rotenmajer istrča iz sobe, slete niz stepenice. Na otvorenim vratima stajala je Hajdi i unezvereno gledala levo desno niz ulicu.

– Šta ti je, jesi li pri sebi! Šta ti je sinulo u glavu? Kako si mogla tako da pobjeješ! – siktala je uzbuđeno gospođica Rotenmajer.

– Čula sam kako jele šume, ali ne znam gde su i ne čujem ih više – odgovorila je Hajdi, pa je neveselo pogledala u pravcu gde se gubilo tandrkanje kola, koje se Hajdi učinilo kao šum vetra u jelovom granju. Zbog toga je i istrčala napolje, van sebe od radosti.

– Jele! Jesmo li mi u šumi? Šta ti pada na pamet? Popni se gore pa gledaj šta si napravila!

Gospođica Rotenmajer se pope uz stepenice, a za njom Hajdi, koja zaprepašćeno stade kad ugleda u sobi lom koji je napravila.

– To ti se sad desilo, i nikad više! – reče gospođica Rotenmajer pokazujući na pod. – Kad se uči, sedi se mirno na stolici i pazi. Ako sama to ne umeš, moraću da te vežem za stolicu. Jesi li razumela?

– Da – odgovori Hajdi – ali ja ću odsad i sama mirno sedeti, ne morate da me vezujete. – Devojčica je sad shvatila da treba mirno da sedi.

Utom uđoše Sebastijan i Tineta da urede sobu. Domaći učitelj ode pošto je zbog svega ovoga što se desilo, čas morao da se prekine. Za zevanje nije bilo vremena.

Klara je morala svako posle podne da se neko vreme odmara, a Hajdi je mogla da se sama zanima čime hoće. To joj je još izjutra gospođica Rotenmajer saopštila. I kad je Klara posle ručka zadremala, a gospođica Rotenmajer otišla u svoju sobu, Hajdi je sada mogla da bira zabavu kakvu hoće. Radovala se tome jer je već imala plan, samo nije mogla sama da ga ostvari. Potrebno je bilo upitati za savet nekoga od poslugete. Zato je stajala ispred trpezarije, nasred hodnika, kako ne bi propustila osobu koju je čekala. I zaista posle izvesnog vremena naiđe uz stepenice Sebastijan, noseći iz kuhinje poslužavnik sa srebrnim priborom za jelo da ga ostavi u trpezariji. Kad stiže do poslednje stepenice, Hajdi stade pred njega, pa poče jasnim glasom:

– Ej, vi.

Sebastijan razrogači oči što je mogao više, pa ljutito odseče:

– Šta to znači, gospođice?

– Htela bih nešto da pitam. Ali pre svega, nemojte da se ljutite zbog onoga jutros – dodade Hajdi tiho, misleći da se Sebastijan ljuti zbog jutrošnjeg loma u sobi i prosutog mastila.

– Sve je to lepo i krasno. Nego, zašto vi meni kažete: ej, vi! – reče Sebastijan još uvek ljutim glasom.

– Pa tako moram uvek da vam kažem, jer je to naredila gospođica Rotenmajer – uveravala ga je Hajdi.

Sad se Sebastijan slatko nasmeja, tako slatko da je Hajdi bila vrlo začuđena, jer u tom nije videla ništa smešno. Sebastijan je shvatio u čemu je stvar, pa reče veselo:

– E, pa lepo, šta ste hteli da me pitate, gospođice?

– Ja se ne zovem gospođica – reče Hajdi isto onako ljutito kao maločas Sebastijan. – Zovem se Hajdi.

– Tako je kad vi kažete, ali gospođica Rotenmajer želi da vas nazivam gospođicom – izjavio je Sebastijan.

– Je li ona to rekla? E, pa onda moram tako da se zovem – kazala je Hajdi pomirljivo, jer je videla da sve mora biti onako kako naredi gospođica Rotenmajer.

– Sad već imam tri imena – dodala je uzdišući.

– A šta je, molim, gospođica htela da pita? – upita je Sebastijan, koji je već

ušao u trpezariju i počeo da stavlja u fioku noževe i viljuške.

– Kako se otvara prozor, Sebastijane?

– Ovako – i on otvori prozorsko okno.

Hajdi priđe prozoru, ali je bila suviše mala da bi mogla lepo videti. Dopirala je tek do prozorske daske.

– Evo, ovako, gospođice, može da se pogleda kroz prozor i da se vidi šta ima napolju – objasni joj Sebastijan, približujući drvenu klupicu prozoru.

Sva radosna, skoči Hajdi na klupicu i najzad pogleda kroz prozor, za čim je toliko čeznula. Ali s izrazom najvećeg razočaranja ona se odmah povuče.

– Ovde se vidi samo kamena ulica, i ništa više – reče dete žalosno. – Ali ako se obiđe oko cele kuće, šta se vidi sa druge strane, Sebastijane?

– To isto – odgovori on.

– Ali kuda onda treba otići pa da se vidi daleko, daleko, sve do zelene doline?

– Mora da se popne na visoki toranj, na crkveni toranj, onaj koji vidite tamo sa zlatnom loptom na vrhu. Odozgo se vidi daleko.

Hajdi sada siđe brzo sa klupice, požuri prema vratima, slete niz stepenice i izađe na ulicu. Ali nije išlo onako kako je Hajdi zamišljala. Kad je s prozora videla toranj, njoj je izgledalo kao da treba samo preći preko ulice pa da se odmah nađe pred njim. Međutim, Hajdi pređe celu ulicu, a ne stiže do tornja niti ga igde vide. Prođe i drugom ulicom, pa dalje, i još dalje, ali od tornja ni pomena. Ona ne htede nikoga da upita, jer su ovi ljudi nekud hitali. – Sigurno nemaju vremena da mi odgovore – mislila je Hajdi. Ali tada vide na prvom uglu nekoga dečaka kako stoji sa malim verglom na leđima i nekom čudnom životinjom na ruci. Hajdi mu pritrča i upita ga:

– Gde je toranj sa zlatnom loptom na vrhu?

– Ne znam – odgovori dečak.

– A koga mogu da pitam gde je? – pitala je Hajdi dalje.

– Ne znam.

– A zar ti ne znaš neku crkvu sa visokim tornjem?

– Kako ne bih znao!

– Pa hodi onda da mi pokažeš!

– Pokaži ti meni, prvo, šta ćeš mi dati za to.

Dečak pruži ruku. Hajdi poče da traži po džepu. Izvukla je prvo sličicu na kojoj je bio naslikan venčić crvenih ruža. Gledala ga je neko vreme, pa se onda pokajala. To joj je Klara tek jutros poklonila. Ali ipak je htela da pogleda sa tornja u dolinu i da vidi zelene padine planine.

– Evo! – odluči Hajdi i pruži dečku sličicu. – Hoćeš li ovo?

Dečko trže ruku i zavrte glavom u znak nepristajanja.

– Pa šta hoćeš? – upita ga Hajdi, pa zadovoljno vrati svoju sličicu u džep. – Ja nemam novca, ali ima Klara. Ona će mi već dati. Koliko tražiš?

– Dvadeset pfeniga.

– Hodi onda!

Podošše sad oboje dugom ulicom, a usput Hajdi poče zapitkivati svoga pratioca kako se zove to što nosi na leđima. On joj je objasnio da ima ispod marame lep vergl koji divno svira kad mu se okreće ručica. Odjednom se nadoše pred nekom starom crkvom s visokim tornjem. Dečak zastade i reče:

– Tu smo!

– Ali kako ću ući unutra? – upita ga Hajdi kada je videla zaključana vrata.

– Ne znam – odgovori dečak.

– Misliš li da ovde mogu zazvoniti kao što zvonim Sebastijanu?

– Ne znam – odgovori dečak.

Hajdi je primetila na zidu zvono, te je povukla iz sve snage.

– Dok ja budem gore, ti ćeš morati da me čekaš, jer ja ne znam kako da se vratim. Ti ćeš morati opet da mi pokažeš put.

– A šta ćeš mi opet dati?

– Pa šta ćeš da ti dam?

– Opet dvadeset pfeniga.

Stara brava otključa se iznutra i vrata se sa škripom otvoriše. Jedan starac iziđe na ulicu i pogleda prvo iznenađeno, a onda ljutito oba deteta i viknu na njih:

– Kako se usuđujete da zvonite? Zar niste umeli da pročitate šta piše iznad zvonceta: – Za one koji hoće na toranj.

Dečak kažiprstom pokaza na Hajdi i ne reče ni reči.

– Pa ja sam baš htela na toranj!

– Šta ćeš gore? – upita je crkvenjak. – Je li te neko poslao?

– Ne! – odgovori Hajdi. – Htela bih da se popnem i da pogledam kako izgleda odozgo.

– Vucite se kući, i da mi niste više zvonili, jer ćete se drugi put zlo provesti!...

– Govoreći to crkvenjak se okrete i htela da zatvori vrata, ali ga Hajdi uhvati za rukav i reče molećivim glasom:

– Samo jedanput!

Crkvenjak je pogleda, a Hajdine oči su ga tako ljupko gledale i tako ga preklinjale, da se predomislio. Uze dete za ruku i reče ljubazno:

– Kada ti je baš toliko stalo, onda hodi sa mnom!

Dečko sede na kamene stepenice ispred vrata, jer nije hteo da se penje.

Hajdi se pela preko mnogo stepenica držeći crkvenjaka za ruku. Stepenište je postajalo sve uže, i najзад se sasvim suzilo. Onda iziđoše gore. Crkvenjak otvori prozor.

– Evo, sad pogledaj!

Hajdi ugleda mnogo, mnogo krovova, tornjeva i dimnjaka. Ali brzo se povuče i reče utučeno: – Nisam mislila da je tako.

– Jesi li videla?... Ali kako može dete i da razume šta je lep izgled!... Silazi sad i da nisi više zvonila!

Crkvenjak pusti Hajdi ispred sebe i počese silaziti niz uzane stepenice. Na jednom mestu gde su stepenice bile šire, nalazila su se s leve strane vrata crkvenjakove sobice, a kraj njih tavan ispod kosoga krova. Tu u dnu stajala je velika korpa, a pred njom je sedela debela, siva mačka i frkala. U korpi je bio njen mladi porod, i ona je opominjala da ne diraju u njenu porodicu. Hajdi je zastala i pogledala iznenađeno. Tako veliku mačku još nikada nije videla. Ali u starome tornju živeli su čitavi čopori miševa, pa je mačka svakoga dana bez velikog truda imala bar pola tuceta mišjih pečenica. Crkvenjak primeti kako se Hajdi iznenadila i reče:

– Hodi, neće ti ona ništa kad sam ja pored tebe! Možeš i mačiće da vidiš.

Hajdi priđe korpi i poče da kliče oduševljeno:

– Jao ala su lepi! Ala su lepi mačići! – vikala je neprestano i skakala oko korpe, želeći da što bolje vidi kako se smešno igra sedam ili osam mačića koji su se neprestano u korpi preturali jedno preko drugog, preskakali se i padali.

– Hoćeš li jedno mače? – upita je crkvenjak, koji je sa zadovoljstvom gledao koliko se Hajdi raduje.

– Je li za mene? Je li zauvek? – upitala je Hajdi sva van sebe i prosto nije mogla da veruje u toliku sreću.

– Razume se možeš i više da ih uzmeš možeš i sve da ponesesh, samo ako imaš dosta mesta za njih – rekao je čovek koji je jedva čekao da se oslobodi tolikih mačića a da im ne učini ništa rđavo.

Hajdi je bila presrećna. U onoj velikoj kući imaće mačići i suviše mesta a koliko će se tek Klara radovati i čuditi kad ih vidi kako su ljupki!

– Ali kako da ih ponesem? – upitala je Hajdi uzimajući u ruke jedno mače, ali debela mačka skoči i tako ljutito frknu da se Hajdi uplašeno trgla.

– Ja ću ti ih odneti, samo kaži kud – reče crkvenjak milujući staru mačku da je

opet odobrovolji jer je ona bila njegov dobar prijatelj i provela je već mnogo godina zajedno s njim na tornju.

– Do gospodina Sezemena u ovu njegovu veliku, veliku kuću koja na vratima ima zlatnu pseću glavu s debelim prstenom na njušci – objasni mu Hajdi.

Nije morala ni toliko da kaže crkvenjaku koji je već mnogo godina stanovao na tornju i znao svaku kuću nadaleko, a pored toga Sebastijan je bio njegov stari poznanik.

– Znam – rekao je on. – Ali kome da odnesem mačiće? Koga da tražim? Nisi valjda ti ćerka gospodina Sezemana?

– Nisam ja, nego je Klara njegova ćerka. Ona će se mnogo radovati kad stignu mačići!

Crkvenjak je hteo da ide dalje, ali se Hajdi nije mogla odvojiti od ovog zabavnog prizora.

– O, kada bih mogla odmah da ponesem jedno maće ili dva! Jedno za mene, a drugo za Klaru. Da li bih mogla?

– Čekaj malo – odgovori crkvenjak. Odneo je pažljivo staru mačku u svoju sobicu i dao joj da jede, zatvorio vrata za njom i vratio se. Onda se okrenu prema Hajdi i reče:

– Eto, sad možeš da uzmeš dva mačeta!

Hajdine oči zablistaše od radosti. Odabrala je jedno belo i jedno šareno sa prugama, pa je jedno maće metnula u desni, a drugo u levi džep. I srećna pođe niz stepenice.

Dečak je još sedeo na kamenom pragu, pa kad crkvenjak zatvori vrata za njom, Hajdi upita:

– Kojim putem treba da idemo do kuće gospodina Sezemana?

– Ne znam – odgovorio je dečak.

Hajdi počeo tada da opisuje i vrata na kući, i prozore, i stepenice, ali je dečak stalno vrteo glavom jer kuću nije znao.

– Vidiš – nastavila je Hajdi da objašnjava – sa jednog prozora vidi se jedna velika, velika siva kuća, a krov ide sve ovako... – i Hajdi kažiprstom počeo da crta po vazduhu velike šiljke.

Sad dečak skoči jer je pogodio koja je to kuća. Jednako je trčao, a Hajdi za njim, a za kratko vreme nadoše se zaista pred kapijom na kojoj je bila pseća glava od mesinga. Hajdi povuče za zvono. Sebastijan se uskoro pojavi i čim ugleda Hajdi uzviknu užurbano:

– Brzo, brzo!

Hajdi potrča za njim što je mogla brže, a Sebastijan zalupi vratima. Dečka koji je zaprepašćen ostao napolju, nije ni primetio.

– Brzo, gospođice – podstičaše je Sebastijan i dalje. – Odmah da ste išli u trpezariju, oni već sede za stolom. Gospođica Rotenmajer ljuta je kao ris. Ali, kako je i moglo maloj gospođici pasti na pamet da pobegne od kuće?

Hajdi uđe u sobu. Gospođica Rotenmajer ne podiže glavu. Ni Klara nije ništa rekla. Vladala je neprijatna tišina. Najzad, kad je Hajdi već sedela na svojoj stolici, otpoče gospođica Rotenmajer, stroga lica, svečanim i ozbiljnim glasom:

– Adelhaida, posle ću razgovarati s tobom, a sada hoću samo ovo da ti kažem: pokazala si se vrlo nevaspitana i zaslužila si kaznu što si napustila kuću bez pitanja i ne rekavši nikome ni reči. Lutala si po gradu sve do pozne večeri. To je zaista besprimerna drskost!

– Mrnjao! – čulo se mesto odgovora.

Ali sad se gospođica Rotenmajer još više razljuti.

– Šta, Adelhaida – viknu ona piskavim glasom – ti se usuđuješ posle tolikog nevaljalstva da praviš još i rdave šale?! Pazi dobro, ja ti kažem!

– Ja sam samo napravila... – počela je Hajdi.

– Mrnjao – dodalo je mače.

Sebastijan spusti svoje činije na sto i pobeže iz sobe.

– Dosta je bilo! – htela je gospođica Rotenmajer da uzvikne, ali od uzbuđenja izdade je glas. – Ustani i napusti sobu.

Hajdi je uplašeno ustala sa stolice i htela je još jednom da objasni.

– Ja sam napravila samo...

– Mrnjao, mrnjao, mrnjao!

– Ali Hajdi – reče sad i Klara – kada vidiš da se gospođica Rotenmajer tako ljuti zašto tako mjaučeš?

– Pa ne mjaučem ja, nego mačići mjauču – jedva je uspela Hajdi da objasni.

– Šta, šta! Mačke? Mačići?! – uzviknu gospođica Rotenmajer. – Sebastijane! Tineta! Nađite brzo te strašne životinje! Uklonite ih što dalje!

I vičući to, gospođica Rotenmajer odjuri u biblioteku, pa spusti rezu na vrata kako bi se spasla opasnosti, jer su male mačke za gospođicu Rotenmajer bile najstrašnija stvar na svetu. Sebastijan je stajao napolju, pred vratima, morao je da savlada smeh pre nego što je ušao u sobu. On je, dok je služio Hajdi, primetio kako iz njenoga džepa viri jedna mala mačja glava, pa je već predosećao kakvo će se čudo dogoditi, a kad je nastao onaj lom, nije mogao da se uzdrži od smeha i jedva je uspeo da spusti svoje činije na sto. Sad, kad je već umuklo zapomaganje

uplašene dame, stupio je pribrano u sobu. U njoj je sve izgledalo lepo i mirno. Klara je držala mačiće u krilu. Hajdi je klečala pored nje, i obe su se igrale zadovoljno sa ta dva mala ljupka mačeta.

– Sebastijane – kazala je Klara – morate da nam pomognete! Nađite neko skriveno mesto za mačiće, da ih gospođica Rotenmajer ne vidi, jer ona ih se mnogo plaši, pa će zato hteti da ih otera. Ali mi bismo želele da zadržimo mačiće i da ih uvek donosimo u svoju sobu kad smo same. Gde bismo mogli da ih sklonimo?

– Pobrinuću se već za to, gospođice Klara – odgovori Sebastijan uslužno. – Napraviću im u korpici lep krevetac i staviću je na mesto koje gospođica Rotenmajer nikad ne obilazi. Možete se potpuno osloniti na mene.

Sebastijan se odmah dao na posao, jednako se smejući i misleći u sebi: – Biće još čuda!

A Sebastijan je ponekad voleo da se gospođica Rotenmajer malo uzbudi.

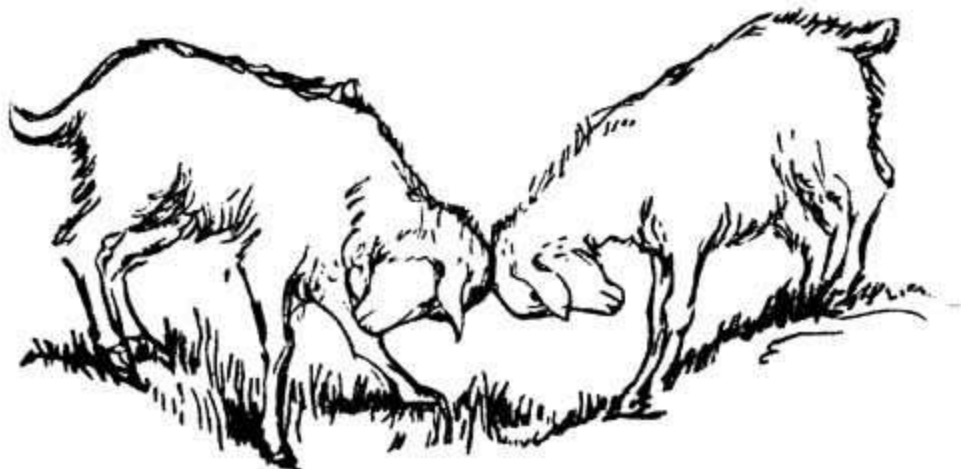
Tek posle dužeg vremena, kad se približio čas odlaska na počinak, odškrinula je gospođica Rotenmajer vrata i zapitala:

– Jesu li uklonjene te odvratne životinje?

– Jesu, jesu – odgovori Sebastijan, koji je navlaš poslovaao po sobi, očekujući ovo pitanje.

Brzo i tiho dograbio je obe mačkice s Klarinog krila i nestao s njima.

Gospođica Rotenmajer je ostavila za sutra bukvicu koju je nameravala da očita maloj Hajdi, jer se danas osećala isuviše iznurena posle gneva, jeda i užasa, svih tih neprijatnih osećanja koja je Hajdi, jedno za drugim, nehotice izazivala u njoj. Povukla se ćuteći. A Klara i Hajdi otidoše zadovoljno na spavanje, jer su znale da i njihove mačkice leže na dobroj postelji.

Uzbudljivi događaji u kući gospodina Sezemana

Kad je Sebastijan sutradan otvorio kućne vratnice domaćem učitelju i odveo ga u biblioteku, već je neko drugi vukao za zvono, ali s takvom snagom da je Sebastijan prosto sleteo niz stepenice, jer je mislio:

– Ovako zveni samo gospodin Sezeman. Biće da je iznenada stigao kući.

Otvorio je vrata širom. Pred njim je stajao dečak sa verglom na leđima, sav odrpan.

– Šta to znači? – uzviknuo je Sebastijan. – Pokazaću ja tebi kako se zvoniti! Šta tražiš ovde!

– Moram da razgovaram s Klarom!

– Mangupe prljavi, zar ne umeš da kažeš: sa gospođicom Klarom? Šta ti imaš sa gospođicom Klarom da razgovaraš? – upita ga Sebastijan osorno.

– Duguje mi četrdeset pfeniga – objasni mu dečak.

– Ti si poludeo! Otkuda ti uopšte znaš da ovde živi gospođica Klara?

– Juče sam joj pakazao put do tornja i natrag. Tamo i amo po dvadeset pfeniga, to je četrdeset. Duguje mi, znači, svega četrdeset.

– Eto kakve gluposti lupaš! Gospođica Klara nikada ne izlazi, niti može da izlazi. Čisti se oдавde dok te nisam raspalio!

Ali dečak se nije dao zaplašiti. I dalje je stajao nepomično i rekao suvo:

– Video sam ja nju na ulici i mogu da vam kažem kako izgleda. Ima kovrdžastu kosu, kratku kosu, crnu, a i oči ima crne, haljina joj je mrka i ne

govori kao mi ovde.

– Oho – pomisli Sebastijan i nasmeja se u sebi. – To je baš naša mala gospođica. Mora biti da je opet nešto udesila.

A onda je kazao, uhvativši dečka za ruku:

– Dobro, pođi za mnom i pričekaj pred vratima dok opet ne izađem. Kada te pustim u sobu, možeš nešto i da odsviraš na verglu. Naša gospođica voleće tako nešto da čuje.

Kad je stigao gore, zakucao je na vrata biblioteke i sačekao je dok mu ne rekoše: slobodno.

– Došao je jedan dečak koji pošto poto hoće da govori sa gospođicom Klarom – saopšti Sebastijan.

Klara se mnogo obradovala ovom neočekivanom događaju.

– Neka odmah uđe – kazala je. – Zar ne, gospodine – upita domaćeg učitelja – kad je tako navalio da govori sa mnom?

Dečko je ušao i, kako mu je bilo rečeno, odmah počeo da okreće svoj vergl. Gospođica Rotenmajer, da ne bi slušala sricanje u bukvaru, bila je otišla da radi nešto u trpezariji. Odjednom je oslušnula. Da li ovi zvuci dopiru sa ulice? Ali tako su jasni! Otkuda u biblioteci vergl?! Pa ipak, nije bilo sumnje! I ona pojuri kroz dugu trpezariju i otvori vrata. A tu – neverovatna slika! Nasred biblioteke stajao je odrpan mali verglaš i okretao svoj instrument što je bolje mogao. Domaći učitelj je jednako otvarao usta kao da hoće nešto da kaže, ali nikako nije uspevao. Klara i Hajdi slušale su muziku razdragane.

– Dosta! Dosta kada ti kažem! – vikala je gospođica Rotenmajer.

Muzika je nadjačavala njen glas. Onda ona potrča dečaku, ali se odjednom nešto nađe među njenim nogama i ona užasnuta pogleda na pod. Između njenih nogu gmizala je neka gadna strašna životinja: kornjača. Gospođica Rotenmajer odskoči kako već odavno nije, a onda iz sve snage zacikta:

– Sebastijane! Sebastijane!

Mali verglaš se naglo zaustavi, jer je sad glas nadjačao muziku. Sebastijan je stajao napolju ispred poluotvorenih vrata i previjao se od smeha, jer je video kako je gospođica Rotenmajer smešno skočila. Najzad je ušao u sobu. Gospođica Rotenmajer je sedela sva klonula u jednoj naslonjači.

– Napolje svi, i taj dečak i ta životinja! Izbacite ih napolje, Sebastijane, ovog momenta! – siktala je ona.

Sebastijan je poslušao i izvukao iz sobe dečka, koji je brzo zgrabio svoju kornjaču. Pred vratima gurnu on dečaku u ruku novac i reče mu:

– Četrdeset za gospođicu Klaru i četrdeset za sviranje. Dobro si izveo stvar!
I Sebastijan zatim zatvori za njim kućna vrata.

U biblioteci je opet zavladao mir. Čas je nastavljen, a gospođica Rotenmajer ostade u sobi da bi svojim prisustvom sprečila slične užase. Imala je nameru da posle časa ispita ceo slučaj i da krivca tako kazni da mu to ostane dugo u sećanju.

Opet je zakucao neko na vrata, i u sobu uđe ponovo Sebastijan sa vešću da je doneta jedna velika korpa koju treba odmah predati gospođici Klari. On odmah donese pokrivenu korpu i istog časa žurno se udalji.

– Mislim da bi bolje bilo da se prvo završi čas, pa da se korpa onda otklopi – primeti gospođica Rotenmajer obraćajući se Klari. Klara nije mogla da pogodi šta su joj to doneli, te je jednako nestrpljivo gledala korpu.

– Gospodine – kazala je ona prekidajući domaćeg učitelja usred deklinacije – zar ne bih mogla da brzo pogledam šta je unutra, a onda ćemo opet nastaviti?

– U jednom pogledu mogao bih biti za vaš predlog, a u drugome protiv njega – odgovorio je domaći učitelj. – Za prvi razlog govori to da je cela vaša pažnja upravljena na ovaj predmet...

Govor nije mogao da završi. Poklopac na korpi nije bio učvršćen i odjednom iskoči jedno maće, pa drugo, pa treće, pa sve više mačića, koji nepojmljivom brzinom potrčaše po sobi te se cela soba napuni mačićima. Skakali su na cipele domaćeg učitelja, grickali njegove pantalone, penjali se na haljinu gospođice Rotenmajer, grebali oko njenih nogu, skakali na Klarinu stolicu, valjali se, umiljavali i maukali. Bio je to neviđen prizor. Klara je jednako vikala:

– O, kako su slatki mačići, kako vragolasto skaču, pogledaj, pogledaj, Hajdi, eno ono, pa ono, pa ono tek!

Hajdi je radosno trčala za njima iz ugla u ugao. Domaći učitelj je zbunjeno stajao kraj stola pa dizao čas jednu čas drugu nogu, jer su ga mačke golicale. Gospođica Rotenmajer sedela je zanemela od užasa u svojoj naslonjači, a onda je počela da viče što je grlo nosi:

– Tineta! Tineta! Sebastijane! Sebastijane!

Nije se usuđivala da ustane iz naslonjače, jer se plašila da će sve te male gnusobe odjednom da skoče na nju.

Najzad, kad čuše zapomaganje, stigoše Sebastijan i Tineta. Sebastijan pohvata jedno za drugim sve mačiće, pa ih metnu u korpu i odnese na tavan, u onaj ugao koji je još juče namenio za mačju spavaću sobu.

Tako se ni danas za vreme časa nije zevalo.

U pozno veče, kada se gospođica Rotenmajer oporavila malo od prepodnevni

uzbuđenja, pozvala je Sebastijana i Tinetu u biblioteku i tu počela iscrpnu istragu povodom ovih kažnjivih događaja. Doznalo se tako da je Hajdi sve ovo pripremila na svom jučerašnjem izletu. Gospođica Rotenmajer sedela je sva bleđa od gneva i s mukom tražila reči kojima će izraziti svoja osećanja. Rukom je dala znak da se Sebastijan i Tineta udalje. A tad se okrenula maloj Hajdi, koja je stajala kraj Klarine stolice i nije ni shvatila zašto je kriva.

– Adelhaida – počela je strogim glasom – znam samo jednu kaznu koju bi ti osetila, jer si prava varvarka. Ali videćemo da li ćeš se opametiti dole u mračnom podrumu, gde su gušteri i pacovi, pa ti nikada više takve stvari neće pasti na pamet.

Hajdi je mirno i začuđeno saslušala presudu. Ona je znala da se pored dedine bačije nalazila prostorija koju je deda nazivao podrumom i tu držao gotov sir i sveže mleko; ali je to bilo vrlo prijatno i lepo mesto, a ona još nikad nije videla ni pacove ni guštere.

Ali Klara stade da plače iz glasa:

– Ne, ne, gospođice Rotenmajer, treba sačekati dok se tata vrati. Pisao je da će doći skoro, pa ću mu ja ispričati sve što je bilo, i on će odlučiti šta će biti sa Hajdi.

Protiv ovoga vrhovnog sudije nije smela gospođica Rotenmajer ništa da primeti, utoliko pre što je zaista trebalo da se gospodin Sezeman skoro vrati kući. Ustala je i kazala mrzovoljno:

– Dobro, Klara, dobro, ali i ja ću govoriti sa gospodinom Sezemanom.

I to rekavši izađe.

Prošlo je nekoliko mirnih dana, ali gospođica Rotenmajer je i dalje bila uzbuđena, jer je jednako mislila o tome kako se prevarila u Hajdi, pa joj se činilo kako je u kući gospodina Sezemana sve pošlo naopako otkada je ova devojčica tu i kako se nikad više neće urediti. Klara je bila vrlo zadovoljna. Nije joj više bilo dosadno, jer ju je Hajdi za vreme časa uvek nečim zanimala. Hajdi je stalno mešala slova i nije mogla da ih nauči, pa kad bi se domaći učitelj sav zapenušio objašnjavajući i opisujući oblik slova, da bi joj predstavio sve to što očiglednije i upoređivao neko slovo s rogom ili s kljunom, uzviknula bi ona odjednom radosno:

– Znam šta je to! To je koza!

Ili:

– Znam! To je ptica grabljivica!

Jer ovi opisi izazivali su u njenom mozgu sve drugo, samo ne predstave slova.

Predveče bi Hajdi sedela opet pored Klare i pričala joj o planini i životu na

planini tako opširno da joj se javljala čežnja za kućom, te bi na kraju uvek kazala:

– Sad već moram da se vratim! Sutra ću da idem!

Ali Klara bi je uvek umirila i dokazivala joj kako treba da ostane dok se otac ne vrati. A onda će videti šta će dalje biti. Hajdi bi tada popustila i umirila se, a pomagalo je i to što je svakog dana gomilica zemičaka za babu sve više rasla, jer je svako popodne i svako večer kraj njenog tanjira ležala po jedna lepa zemička. Hajdi bi je brzo gurala u džep, jer nije mogla da jede zemičke kad je znala da baba nema beloga hleba, a tvrdi crni hleb nije više za nju.

Posle ručka sedela je Hajdi svakoga dana nekoliko časova sasvim sama u svojoj sobi i nije se micala, jer je shvatila da joj je u Frankfurtu zabranjeno da istrčava iz kuće, kao što je to činila na planini; i zato to više nije radila. Ni sa Sebastijanom u trpezariji nije smela da razgovara, jer je i to zabranila gospođica Rotenmajer, a nije joj ni padalo na pamet da zapodene razgovor s Tinetom. Pred njom se uvek plašljivo sklanjala s puta, jer je Tineta govorila samo podsmešljivo i neprestano se rugala, a Hajdi je to razumela i nije volela da joj se neko podsmeva.

Zato je Hajdi sedela svakoga dana i imala dovoljno vremena da razmišlja o tome kako je planina opet ozelenela i kako žuti cvetići blistaju na svetlosti sunca. I sve ostalo blista i sneg i planina i široka dolina, pa Hajdi često nije prosto mogla da izdrži od žalosti što nije tamo. Tetka joj je, istina, kazala da se može vratiti kad hoće.

Tako se dogodilo da Hajdi jednoga dana nije više mogla da izdrži, nego je brzo sve svoje zemičke zavila u veliku crvenu maramu, stavila slamni šeširić na glavu i pošla. Ali već ispred kućnih vrata pojavila se prepreka – glavom gospođica Rotenmajer, koja se baš tada vraćala iz grada. Gospođica Rotenmajer je zastala i zaprepašćeno merila Hajdi od glave do pete i pogled joj se naročito zadržao na prepunoj crvenoj marami. A zatim je uzviknula:

– Kud si pošla? I šta to znači? Zar ti nisam strogo zabranila da lutaš kojekuda? Pa ipak si pokušala da odeš! Izgledaš baš kao prava skitnica!

– Nisam htela da lutam kojekuda. Htela sam samo da idem kući – odgovorila je Hajdi uplašeno.

– Šta? Šta? Da ideš kući? Htela si da ideš kući? – Gospođica Rotenmajer je pljesnula rukama od iznenađenja. – Kad bi to znao gospodin Sezeman! Da pobegneš iz njegove kuće! Pazi da on to nikada ne sazna! Pa šta ti u njegovoj kući ne valja? Zar se s tobom ne postupa bolje nego što zaslužuješ! Ili ti je nečeg malo? Jesi li ikada u životu imala takav stan, takvu trpezu i takvu posluhu kao ovde? Govori!

– Nisam – odgovorila je Hajdi.

– Znam! – nastavila je gospođica Rotenmajer žesteći se. – Svega imaš, svega, ali ti si sasvim nezahvalno stvorenje koje od besa prosto ne zna šta bi!

Ali sada u Hajdi prekiye sve što se dosad u njoj kupilo i ona uzviknu:

– Hoću da idem kući! Jer ako ne odem, Sneška će biti tužna a i baba me čeka, pa će i Češljugar dobiti batine ako Petru ne dam sira a ovde se i ne vidi kad se sunce prašta s bregovima i kaže im laku noć; a kad bi ptica grabljivica letela iznad Frankfurta još bi više kreštala što se ovde stislo toliko ljudi pa jedni drugima o zlu misle a ne idu gore u planinu gde se mnogo bolje živi.

– U glavi ovoga deteta nije sve u redu! – uzviknula je gospođica Rotenmajer i sva užasnuta jurnula uz stepenice gde je naletela na Sebastijana koji je baš silazio.

– Odmah odvedite ovo nesrećno stvorenje gore! – doviknula mu je trljajući se po čelu jer se bila s njim sudarila.

– Da, da, hoću, hvala lepo – odgovorio je Sebastijan trljajući i sam čelo jer je udarac koji je on dobio bio još žešći.

Hajdi je plamenih očiju stajala i dalje na istom mestu i drhtala celim telom od uzbuđenja.

– Opet se nešto dogodilo? – upitao je Sebastijan veselo, ali kada se Hajdi nije ni pomakla, potapšao ju je prijateljski po ramenu i rekao utešno: – Koješta! Ne treba gospođica da to prima k srcu. Glavno je da smo veseli! Malo je trebalo da mi glavu razbije. Ali ja se ne dam! Šta? Još na istome mestu? Moramo gore! Ona je tako naredila.

Hajdi je krenula uza stepenice, ali lagano i tiho, ne kao obično. Sebastijanu je bilo žao. Išao je iza devojkice i hrabrio je rečima:

– Ne dajte se, Hajdi! Nemojte da budete žalosni! Samo hrabro! Pa vi ste naša pametna devojkica koja još nikada nije plakala otkako je kod nas. Inače, deca u tim godinama plaču dvanaest puta na dan. I mačići su veseli gore, trče po celom tavanu i prevrću se kao ljudi. Ići ćemo posle da ih vidimo, čim gospođica Rotenmajer ode. Hoćemo?

Hajdi je klimnula malo glavom, ali tako neveselo da je Sebastijana zbolelo srce, pa je tužno gledao za njom dok je ona polako odlazila u svoju sobu.

Za vreme večere gospođica Rotenmajer nije kazala ni reči, ali je stalno bacala čudne poglede na Hajdi, kao da je očekivala da će ona iznenada uraditi nešto nečuveno. Hajdi je, međutim, sedela mirno kao miš za stolom i nije se ni micala, niti je jela, niti je pila. Samo je svoju zemičku brzo gurnula u džep.

Sutradan izjutra, kad se domaći učitelj peo uza stepenice, dozvala ga je

gospođica Rotenmajer tajanstveno u trpezariju, i u velikom uzbuđenju saopštila mu svoj strah da su promena vazduha, nov način života i različiti utisci pomutili detetu razum. Ispričala mu je o Hajdinom pokušaju bekstva i ponovila šta joj je Hajdi rekla, ukoliko se tih reči još sećala. Ali je domaći učitelj umirio gospođicu Rotenmajer, uveravajući je da je on zaključio kako je Adelhaida doduše malo ekscentrična, ali ipak sasvim razumna, tako da će se malo po malo uspostaviti potrebna ravnoteža, o čemu se on brine. Za njega je mnogo važnije što nikako s njom ne može da savlada azbuku, jer ona nije u stanju da nauči slova.

Gospođica Rotenmajer bila je sad mirnija i pustila je domaćeg učitelja da ode na svoj posao. Dockan posle podne setila se Hajdinih haljina prilikom njenog dolaska, pa je odlučila da toaletu ovog deteta upotpuni i popravi raznim Klarinim haljinama pre nego što se pojavi gospodin Sezeman. Saopštila je to i Klari, pa pošto se ova složila s tim i želela da maloj Hajdi pokloni mnogo haljina, i marama, i šešira, gospođica Rotenmajer ode u Hajdinu sobu da razgleda njen orman i ispita šta u njemu treba da ostane, a šta da se ukloni. Ali već posle nekoliko minuta vrati se sva užasnuta.

– Šta sam to otkrila, Adelhaida? – uzviknula je. – Pa to je nečuveno! Šta sam našla u tvome ormanu za haljine, Adelhaida, u dnu tvog ormara?! Gomilu zemičaka! Zemičaka, veruj, Klara, u ormanu za haljine! I to čitavu gomilu zemičaka!... Tineta – doviknula je sad u trpezariju – uklonite te stare zemičke iz Adelhaidinog ormara i odnesite onaj odrpani slamni šešir sa stola.

– Ne, ne! – uzviknula je Hajdi. – Ostavite mi šešir, a zemičke su za babu!

I Hajdi htede da jurne za Tinetom, ali je gospođica Rotenmajer zadrža.

– Ovde ćeš ostati, a ta starudija i te tvrde zemičke otići će na smetlište! – kazala je čvrstim glasom i zadržala dete.

Ali se tada Hajdi baci u Klarinu naslonjaču, pa poče očajnički da plače, sve glasnije i bolnije, i odjednom u svome bolu stade da vapije:

– Sad baba nema zemičaka! To sam za babu spremila i sve ste mi odneli, a baba ništa neće dobiti!

I Hajdi je plakala kao da će joj srce pući. Gospođica Rotenmajer izlete napolje. Klara se uplaši i sažali zbog tolikog bola.

– Hajdi, Hajdi, ne plači tako – rekla je molećivim glasom. – Slušaj! Ne jadikuj tako, vidiš, ja ti obećavam da ću za tvoju babu dati isto toliko zemičaka i još više, kad kreneš kući, i to sve svežih i mekih, a tvoje su se stvrdle. Hodi, Hajdi, nemoj da plačeš!

Hajdi nije mogla nikako da zaustavi suze i jedva se utišala. Primila je Klarinu

utehu i verovala joj, inače i ne bi prestala da plače. Ali je ipak morala da se uveri, pa je poslednje jecanje prekidala pitanjem:

– Hoćeš li mi dati onoliko zemičaka koliko sam imala, da ih odnesem babi?

A Klara je jednako uveravala:

– Razume se, kada ti kažem, još više, samo nemoj da plačeš!

Na večeru je došla Hajdi crvenih očiju od plača, i kada je primetila svoju zemičku, još jednom je zaplakala. Ali savladala se silom, jer je znala da se za stolom mora biti miran. Sebastijan je večeras pravio neobične pokrete da bi se približio Hajdi. Pokazivao je čas na svoju glavu, čas na Hajdinu, pa onda klimao glavom i namigivao kao da hoće da kaže:

– Ništa se ne brini! Sve sam uredio kao što treba.

Kad se Hajdi docnije vratila u svoju sobu i htela da se popne u krevet, njen zgužvani slamni šeširić ležao je sakriven ispod pokrivača. Sva oduševljena uze svoj stari šešir, od velike radosti još ga više izgužva, pa ga onda uvi u maramu i sakri u najdublji ugao ormana. Šešir je Sebastijan sakrio ispod pokrivača. On je bio u trpezariji kad je gospođica Rotenmajer pozvala Tinetu i čuo je kako Hajdi plače. Pošao je bio za Tinetom kad je ova krenula iz Hajdine sobe sa zemičkama i šeširićem odozgo, pa joj je brzo oduzeo šešir rekavši:

– Ja ću ga već baciti.

A tako ga je, sav radostan, spasao za Hajdi. I to je hteo još za vreme večere da joj saopšti, kako bi je raspoložio.

Zato je Hajdi sedela svakoga dana i imala dovoljno vremena da razmišlja o tome kako je planina opet ozelenela i kako žuti cvetići blistaju na svetlosti sunca.

Gospodin Sezeman saznaje novosti

Nekoliko dana posle ovih događaja zavladała je u kući velika živost. Trčalo se gore-dole, jer se domaćin baš vratio s puta. Sebastijan i Tineta užurbano su prenosili prtljag, jer je gospodin Sezeman uvek donosio kući lepe stvari.

Gospodin Sezeman je prvo ušao u sobu svoje kćeri da je pozdravi. Hajdi je sedela kraj nje, jer je bilo kasno posle podne, ono vreme kad su njih dve uvek zajedno. Klara je nežno gledala svoga oca, koga je mnogo volela, a i dobri otac je sa velikom ljubavlju pozdravio svoju Klaricu. Pruži onda ruku Hajdi, koja se posle toga tiho povuče u jedan kutak. Okrećući se prema Hajdi gospodin Sezeman ljubazno reče:

– A ovo je naša mala Švajcarka! Hodi ovamo i daj mi ruku! Tako. Kaži sad, jeste li dobre drugarice Klara i ti? Ne ljutite se jedna na drugu? Valjda se ne svađate i ne mirite svaki čas?

– Ne, Klara je uvek tako dobra prema meni – odgovori Hajdi.

– A Hajdi još nikada nije ni pokušala da se svađa, oče – dodade Klara brzo.

– Tako i treba, to volim da čujem – reče otac ustajući. – A sad mi moraš

dopustiti, Klarice, da se malo prihvatim. Danas još nisam jeo. Posle ću doći do tebe, pa ćeš videti šta sam sve doneo!

Gospodin Sezeman je ušao u trpezariju, gde je gospođica Rotenmajer pregledala sto, postavljen za domaćina. Pošto je seo, a gospođica Rotenmajer zauzela mesto prekoputa njega i sedela kao oličenje nesreće, on joj se obratio:

– Ali, gospođice Rotenmajer, šta treba to da znači? Dočekali ste me s licem koje me plaši! Šta se desilo? Klara je, kao što vidim, dobro.

– Gospodine Sezemane – počela je gospođica Rotenmajer vrlo ozbiljno – i Klara je time pogođena. Mi smo svi strahovito prevareni.

– Kako? – upita je gospodin Sezeman i mirno popi gutljaj vina.

– Mi smo odlučili, kao što znate, da uzmemo u kuću drugaricu Klari i kako ja dobro znam koliko vam je stalo da samo ono što je dobro i plemenito okružuje vašu ćerku, izabrala sam jednu devojčicu iz Švajcarske. Nadala sam se da ću u njoj naći biće o kakvom sam često čitala, biće koje se rodilo na čistom planinskom vazduhu i koje ide kroz život ne dodirujući tako reći zemlju.

– Ja mislim, doduše – primetio je gospodin Sezeman – da deca i u Švajcarskoj dodiruju zemlju kad idu. Inače bi morala da im porastu krila mesto nogu.

– Ah, gospodine Sezemane, vi me dobro razumete – nastavila je gospođica. Mislila sam na neko nežno, uzvišeno stvorenje koje živi u visokim čistim planinskim regionima i koje prolazi kraj nas samo kao dašak vetra.

– A šta bi moja Klara radila sa daškom vetra, gospođice Rotenmajer?

– Ne gospodine, ja se ne šalim. Stvar je ozbiljnija nego što vi mislite. Ja sam užasno, zaista užasno prevarena.

– Ali u čemu je taj užas? Dete mi ne izgleda užasno – primetio je mirno gospodin Sezeman.

– Treba samo jedno da znate, gospodine, samo jedno, da znate samo kakvi su svi ljudi i kakve životinje ulazile u vašu kuću. O tome bi domaći učitelj mogao da vam priča.

– Životinje? Ne razumem.

– I ne može se razumeti. Celo ponašanje tog stvorenja ne može se razumeti, sem ako se ne protumači pomračenjem uma.

Dotle gospodin Sezeman celu stvar nije smatrao za važnu. Ali pomračenje uma!? Luda drugarica ne bi bila, svakako, dobro društvo za njegovu ćerku. Gospodin Sezeman pažljivo pogleda gospođicu Rotenmajer, kao da je hteo da se uveri da kod nje možda nema takvog pomračenja. U tom trenutku otvoriše se vrata i Sebastijan prijavi domaćeg učitelja.

– Ah, evo dolazi naš učitelj da me o svemu obavesti – uzviknu gospodin Sezeman. – Hodite, hodite i sedite kraj mene! – Gospodin Sezeman pruži mladiću ruku. – Gospodin će popiti šoljicu crne kafe sa mnom, gospođice Rotenmajer! Sedite, sedite! A sad mi recite, dragi gospodine, šta je sa ovim detetom koje treba da bude drugarica moje kćeri? Šta je sa životinjama koje je ona dovela u kuću i kako stoji sa njenom pameću?

Domaći učitelj morao je prvo da izrazi svoju radost zbog srećnog povratka gospodina Sezemana i da mu kaže dobrodošlicu, zbog čega je i došao u posetu. Ali gospodin Sezeman navali na njega da mu što pre odgovori na njegova pitanja. I zato domaći učitelj počeo:

– Ako moram da se izrazim o biću ove mlade devojke, gospodine Sezemane, hteo bih pre svega da vam skrenem pažnju na to da, ako s jedne strane postoji nedovoljan razvoj koji je prouzrokovan manje-više nedovoljnim vaspitanjem ili, bolje rečeno, zadocnelom nastavom i manje-više odvojenim životom u planini, koji se s jedne strane ima osuditi, a s druge opet pohvaliti zbog dobrih osobina...

– Dragi moj gospodine – prekinuo ga je ovde gospodin Sezeman – vi se zaista i suviše trudite. Kažite mi da li ste se i vi uplašili zbog tih životinja koje je ova mala donela i šta mislite o njenom druženju sa mojom ćerkom?

– Ne bih hteo da o toj devojčici šta rdavo kažem – počeo je opet mladi domaći učitelj – i – ako s jedne strane njena društvena neiskusnost koja više-manje nekultivisanim životom kojim je devojčica živela do trenutka svoga prelaska u Frankfurt i koji je prelazak u svakom slučaju izmenio razvoj ovog, rekao bih, još potpuno ili bar delimično nerazvijenog stvorenja, obdarenog ipak osobinama koje se ne mogu prezirati...

– Izvinite, gospodine, molim vas nemojte mi zameriti što moram časkom da vidim svoju ćerku.

I rekavši to gospodin Sezeman izađe i ne vrati se više. Tu, u biblioteci, sedela je Hajdi kraj njegove kćeri. Hajdi ustade. Gospodin Sezeman se okrete detetu i reče:

– Slušaj, mala, donesi mi brzo... čekaj, molim te, donesi mi... – Gospodin Sezeman nije znao prosto šta da traži, a hteo je da Hajdi udalji – donesi mi čašu vode.

– Sveže vode? – upitala je Hajdi.

– Da, da, sveže.

– Dakle, draga moja Klarice – reče joj otac, sedajući pored nje i uzimajući njenu ruku u svoju, kaži mi kratko i jasno: kakve je to životinje donela u kuću

tvoja drugarica i zašto gospođica Rotenmajer misli da je ona ponekad luda? Možeš li to da mi kažeš?

Klara je mogla sve da objasni, jer je gospođica Rotenmajer pričala i njoj o zbunjenom govoru male Hajdi, koji je međutim za Klaru imao svoga smisla. Ispričala je ocu prvo priču o kornjači i mačićima i objasnila mu Hajdine reči koje su gospođicu toliko uplašile. Sad se gospodin Sezeman nasmejao od sveg srca.

– Ti, dakle, ne želiš da Hajdi pošaljemo kući, Klarice? Ona ti nije dosadila? – upita je otac.

– Ne, ne, oče, ostavi je ovde! – uzviknu Klara. – Otkako je Hajdi kraj mene, uvek se nešto događa, svakog dana, i to je tako zanimljivo, sasvim drukčije nego ranije kad se ništa nije događalo. A i Hajdi mi tako mnogo i zanimljivo priča.

– Lepo, lepo, Klarice. Ali evo i tvoje drugarice. No, jesi li donela sveže vode? – pitao je gospodin Sezeman dok mu je Hajdi pružala čašu.

– Da, sveže sa česme na ulici – odgovorila je Hajdi.

– Nisi valjda sama trčala do česme, Hajdi? – upita Klara.

– Jesam, voda je sasvim sveža, ali morala sam daleko da idem jer je na prvoj česmi bilo mnogo ljudi. Otišla sam dalje, ali i kod druge česme bilo je mnogo ljudi. Onda sam otišla u drugu ulicu i tu sam našla vode, a gospodin sa sedom kosom pozdravio je gospodina Sezemana.

– Pa to je bila čitava ekspedicija! – nasmeja se gospodin Sezeman. – A ko je taj gospodin?

– Prolazio je pored česme, pa je zastao i rekao: – Kad već imaš čašu, daj mi da pijem. Kome носиš tu čašu vode? – A ja sam rekla: – Gospodinu Sezemanu. – On se onda slatko nasmejao i kazao da pozdravim gospodina Sezemana i da mu želi prijatno.

– Tako? Ali ko me je to pozdravio? Kako je izgledao taj gospodin? – pitao je gospodin Sezeman.

– Smeje se ljubazno i ima debeo zlatan lanac na kome visi nešto zlatno s velikim crvenim kamenom, a na svom štapu ima konjsku glavu.

– To je gospodin doktor!

– To je moj stari doktor! – rekoše Klara i njen otac u jedan glas, a gospodin Sezeman se još nasmeja u sebi, pomislivši na svog prijatelja i na njegovo čuđenje što on na taj način gasi svoju žeđ.

Još isto večer gospodin Sezeman, sedeći u trpezariji sa gospođicom Rotenmajer da se sa njom dogovori o mnogim domaćim stvarima, izrazio je želju da drugarica njegove kćeri ostane i dalje u kući. On nalazi da je devojčica

normalna i da je njeno društvo drago njegovoj kćeri i prijatnije nego ijedno drugo.

– Želim zbog toga – dodao je gospodin Sezeman odlučno – da se sa ovim detetom postupa vrlo ljubazno i da se njegove osobenosti ne smatraju kao prestupi. Uostalom, ako vi, gospođice Rotenmajer, ne možete da izađete na kraj s ovim detetom, dobićete uskoro dobru pomoć, pošto za koju nedelju dolazi moja majka na duže vreme, a moja mati ume da se ophodi sa svakim čovekom, što je i vama dobro poznato, zar ne, gospođice Rotenmajer?

– Da, znam, gospodine Sezemane – potvrdi gospođica, ali izgleda da joj nije bilo ni malo lakše posle ove obećane pomoći.

Gospodin Sezeman je samo kratko vreme ostao kod kuće, jer su ga već posle četrnaest dana njegovi poslovi odazvali opet u Pariz. Svoju kćer, kojoj je bilo žao zbog njegovog brzog odlaska, tešio je obećanjem da će uskoro doći njena baka.

I zaista, tek što je gospodin Sezeman otputovao, stiglo je pismo da će gospođa Sezeman krenuti iz Holštajna, gde je živela na starom poljskom dobru, i saopštavalo da će stići kao sutradan, i da pošalju koga na stanicu da je dočeka.

Klara je bila sva radosna zbog ove vesti i pričala je još te večeri svojoj Hajdi toliko mnogo i tako dugo o baki, da je već i Hajdi počela da govori o njoj nazivajući je „bakom”. Gospođica Rotenmajer pogledala je tada Hajdi sa negodovanjem, čemu mala nije pridavala naročitu važnost, jer je osećala da je ova dama stalno protiv nje. Ali kada je Hajdi kasnije pošla u svoju spavaću sobu, pozva je gospođica Rotenmajer k sebi i reče joj da se slučajno ne prevari da gospođu Sezeman naziva bakom, već da je uvek oslovljava „milostiva gospođo”.

– Jesi li razumela? – upitala je gospođica Rotenmajer, kad ju je Hajdi zbog svega ovog pogledala u nedoumici.

Gospođica Rotenmajer je gledala tako strogo, da Hajdi nije ni tražila daljeg objašnjenja, mada uopšte nije razumela ovu titulu.

Baka

Iduće večeri u domu gospodina Sezemana vladalo je veliko uzbuđenje. Sva je posluga bila od ranoga jutra na nogama, a do mraka cela kuća dobila je svečan izgled. Po svemu se moglo videti da ukućani očekuju važnoga gosta. Taj gost bila je stara mati gospodina Sezemana. Tineta je stavila na glavu sasvim belu novu kapicu, a Sebastijan svuda rasporedio klupice, kako bi stara gospođa ma gde sela imala klupicu pod nogama. Gospođica Rotenmajer prolazila je sva ukočena kroz sobe i pregledala je li sve u redu. Time je htela da pokaže kako njena uloga gospodarice u kući nije prestala iako dolazi glavna gospodarica.

Kada se najzad začuše kola pred kućom, Sebastijan i Tineta jurnuše kao bez duše niz stepenice. Lagano i dostojanstveno išla je za njima gospođica Rotenmajer, jer je znala da i ona treba da se pojavi prilikom dočeka gospođe Sezeman. Maloj Hajdi su naredili da se povuče u svoju sobu i da tu sačeka dok je ne pozovu, jer će baka prvo otići do svoje unuke Klare, koju jedva čeka da vidi. Hajdi je sela u jedan ugao i preslišavala se kako da pozdravi gospođu Sezeman. Nije dugo potrajalo, a Tineta pomoli glavu kroz Hajdina vrata i reče joj kratko kao i uvek:

– Sad pravo u biblioteku!

Hajdi nije smela nikad pre toga da zapita gospođicu Rotenmajer kako je ime gospođi Sezeman. Bunio ju je izraz „milostiva gospođo”. Mučeći se oko toga i tumačeći na sve načine, ona dođe do svoga rešenja. Utom se otvoriše vrata. Pojavi se Klarina baka, obrativši se Hajdi ljubaznim glasom: – A, to je ta mala! Hodi ovamo da te vidim.

A Hajdin dugo spreman pozdrav ispade ovakav:

– Dobar dan, gospođo milostiva.

– Gle, gle – nasmeja se baka. – Je li se to tako kod vas kaže, jesi li to čula kod kuće na planini?

– Ne, kod nas se niko ne zove tako – odgovorila je Hajdi ozbiljno.

– Ni kod nas – nasmejala se baka opet i pomilovala Hajdi po obrazu. – To je koješta. Za decu sam ja uvek samo baka. Tako treba da me zoveš. Jesi li upamtila? Umeš li?

– Kako ne bih umela – odgovorila je Hajdi. – Tako se i kod nas kaže.

– Razume se – reče baka i veselo klimnu glavom.

Svaki bakin pogled beše nežan i blag i njeno klimanje glavom milo. A Hajdi joj je to uzvraćala pogledom svojih crnih bistrih očica u kojima je bilo skoro svečane ozbiljnosti. Celo bakino biće svidelo se mnogo Hajdi, zato ju je netremice posmatrala. Baka je imala lepu sedu kosu a na glavi krasnu kapu od čipaka sa dve široke trake koje se spuštaju sa strane i stalno se lepršaju, kao da neki vetrić pirka oko bakine glave. Hajdi je to bilo naročito čudno i divno.

– A kako se ti zoveš, dete? – upitala je sada baka.

– Ja se zovem samo Hajdi, ali pošto moram da se zovem Adelhaida, treba da pazim...

Hajdi tu zape, jer je tog časa ošinu neprijatna misao: kako još nije navikla da se odaziva kad gospođica Rotenmajer iznenadno zovne: – Adelhaida! – Korila je sebe što dosad nije mogla utuviti da je to zaista njeno ime. Na nesreću gospođica Rotenmajer tog trenutka otvori vrata.

– Gospođa će se, nema sumnje, složiti – upade ona odmah u reč – s tim što sam morala da odaberem za malu ime koje može da se izgovori a da se čovek ne ženira i pred poslugom.

– Draga moja Rotenmajerova – odgovori joj gospođa Sezeman – kada se neko već zove Hajdi i kada je navikao na to ime, zovimo ga onda tako, neka mu to ime i ostane.

Za gospođicu Rotenmajer bilo je vrlo neprijatno što je stara dama zove uvek samo po prezimenu bez ikakve titule. Ali protiv toga nije mogla ništa. Baka je

radila što je htela i moralo se slušati, jer čim se u kući baka pojavi, ništa ne može da izmakne njenom budnom i oštrom oku.

Kad je sutradan Klara zaspala posle ručka kao obično, sede baka kraj nje u naslonjaču da nekoliko minuta odrema, a onda opet ustade bodra kao uvek pa izađe u trpezariju. Tamo nije bilo nikoga.

– Biće da spava – reče u sebi, pa se uputi u sobu gospođice Rotenmajer i zakuca na njena vrata.

Malo posle pojavi se ova i iznenađeno se trže zbog neočekivane posete.

– Gde je dete u ovo doba i šta radi? To bih htela da znam – upita je gospođa Sezeman.

– Sedi u svojoj sobi, gde bi mogla da se zanima nekim korisnim poslom kad bi osećala i najmanju želju za radom. Ali gospođa Sezeman treba da zna šta sve ovo stvorenje izmišlja i izvodi, stvari koje se u otmenom društvu jedva smeju i ispričati.

– I ja bih to radila kad bih morala da sedim tako u sobi, verujte, pa biste i vi muku mučili kako da u otmenom društvu ispričate ono što bih ja tada radila! Izvedite sada dete i dovedite ga u moju sobu. Hoću da joj dam knjige koje sam donela.

– Pa u tome i jeste zlo – uzviknu gospođica Rotenmajer i pljesnu rukama. – Šta dete da radi sa knjigama, kad za sve ovo vreme nije ta mala naučila ni azbuku. To stvorenje ne shvata ništa od svih predavanja domaćeg učitelja. Da taj divni čovek nema toliko strpljenja, odavno bi prekinuo sa časovima!

– Tako? Čudna stvar! Dete ne izgleda toliko glupo da ne bi moglo naučiti azbuku – reče gospođa Sezeman. – Dovedite mi je ovamo. Neka zasad razgleda slike u knjigama.

Gospođica Rotenmajer htela je još nešto da primeti, ali se gospođa Sezeman već bila okrenula i otišla brzo u svoju sobu. Iznenadila se zbog tvrđenja da je Hajdi ograničena i rešila se da ispita stvar, ali ne sa domaćim učiteljem, koga je, inače, cenila zbog njegovog dobrog karaktera. Gospođa Sezeman ga je uvek pozdravljala vrlo srdačno kad bi se s njim srela, ali je ipak volela da izbegne razgovor s njime, pošto je bilo teško pratiti njegov način izražavanja.

Kad je Hajdi ušla u bakinu sobu, zaneme od ushićenja. Koliko šarenih slika u knjizi koju je baka donela! Neviđene lepote! Hajdi ciknu od radosti kad baka okrete prvi list, pa se ushićeno zagleda u prvu sliku. Ali odjednom grunu u plač i poče gorko jecati. Sad i baka pogleda sliku. Slika je prikazivala zeleni pašnjak, na kome je mnogo životinja paslo travu i brstilo zeleno lišće. U sredini pastir,

oslonjen na veliki štap, posmatra svoje stado. Sve je bilo pozlačeno zracima sunca na zalasku.

Baka uze Hajdi za ruku.

– Hodi, hodi, dete moje – kazala je ona vrlo ljubazno. – Nemoj da plačeš! Nemoj da plačeš! Svakako si se setila nečega. Vidiš, ovde ima jedna lepa priča, koju ću ti večeras ispričati. Ima još mnogo lepih priča u ovoj knjizi i sve se one mogu pročitati i pričati. Hodi, dušo, moramo da razgovaramo. Obriši suze, eto tako, stani preda me da te dobro vidim. Tako, sad smo opet vesele.

Ali trebalo je još dosta vremena da Hajdi prestane plakati. Baka je ostavi malo na miru, da bi se malo razvedrila, bodreći je s vremena na vreme.

– Eto, sad je dobro, sad smo opet radosne!

A kad je videla da se dete sasvim smirilo, reče:

– E, sad moraš ti nešto da mi pričaš, dete moje! Kako je sa učenjem? Da li dobro učiš i jesi li već nešto naučila?

– Ne znam ništa – odgovorila je Hajdi uzdišući – ali šta ću, kad se to uopšte ne može naučiti.

– Šta se to ne može naučiti, Hajdi? Šta misliš time da kažeš?

– Čitanje se ne može naučiti, isuviše je teško.

– Ta idi molim te! A od koga si to čula?

– Petar mi je to kazao, on to dobro zna jer je toliko pokušavao, a nije ništa naučio. Zato što je teško.

– Kakav je taj Petar! Vidiš, Hajdi, ne smeš da veruješ u sve što kaže Petar, nego treba i sama da pokušaš. Valjda nisi dobro pazila kad je govorio domaći učitelj, ili nisi gledala kad ti je pokazivao slova.

– Ništa ne pomaže – uveravala je Hajdi baku, glasom koji je pokazivao mirenje sa onim što se ne da ispraviti.

– Hajdi – reče baka – nešto ću ti reći. Ti još nisi naučila da čitaš samo zato što si verovala tom svom Petru. Ali sada treba da veruješ meni, a ja ti kažem jasno i glasno da za najkraće vreme možeš naučiti čitanje, kao i tolika deca koja su ista kao ti i Petar. A da znaš šta će sve biti kad naučiš da čitaš! Jesi li videla pastira na zelenom pašnjaku, a? E, čim naučiš da čitaš, dobićeš knjigu, pa ćeš saznati sve ono što ima u toj knjizi. Videćeš šta radi pastir sa svojim ovcama i kozama i kakve je sve čudne stvari doživeo. Je li da bi volela da to saznaš, Hajdi?

Hajdi je pažljivo slušala, pa je svetlih očiju rekla duboko uzdahnuvši:

– O, što već ne znam da čitam!

– Naučićeš, i to za kratko vreme, veruj mi, Hajdi. A sad da vidimo Klaru.

Hodi, a te lepe knjige ponećemo sa sobom.

I govoreći to, baka uze Hajdi za ruku, pa ode s njom u biblioteku.

Od onoga dana kada je Hajdi pokušala da pobegne kući, pa je gospođica Rotenmajer vratila nazivajući je nezahvalnom i neučtivom, dete se mnogo promenilo. Ono s velikom žalošću uvide da su teta Detina uveravanja da može kući kad god hoće bila samo obećanja. Sa velikom tugom vide da će u Frankfurtu ostati dugo, dugo, možda i zauvek... A sad nije smela ni pomisliti na svoju žarku želju, svi bi je smatrali rđavom devojčicom. Zato je mnogo tugovala, jer nije smela nikom da kaže koliko čezne za kućom. Naročito se Hajdi plašila da se i baka ne naljuti kao onda gospođica Rotenmajer, baka koja je bila toliko mila i dobra prema njoj. Ali sve je teži bio teret koji joj je bio na srcu. Nije više mogla ni da jede, i svakog dana postajala je sve bleđa. A uveče dugo, dugo ne bi mogla da zaspi, jer čim bi legla i sve se oko nje utišalo, pojavljivalo bi joj se pred očima tako jasno sve, i planina, i sunce na njoj, i cveće. A kad bi najzad zaspala, u snu bi gledala crvene vrhove stenja na Falknisu i vatrena snežna polja na Šezaplani... Buđenja su bila za Hajdi vrlo tužna. Čim bi otvorila oči i htela sva radosna da istrči iz kolibe, odjednom bi se obrela u tužnoj stvarnosti, u velikom krevetu u Frankfurtu, daleko, daleko od kuće za kojom je čeznula bez nade na povratak. Tada bi joj se dešavalo da zagnjuri glavu u jastuk i da plače dugo, sasvim tiho da je niko ne čuje.

Baka je primetila da je Hajdi stalno nevesela. Pustila je da prođe nekoliko dana, ne bi li krenulo nabolje, ne bi li se dete opet razveselilo. Ali sve je ostajalo po starom, i baka je ponekad već u rano jutro primećivala da su detinje oči bile uplakane. Pozvala je zato jednoga dana Hajdi opet u svoju sobu, stavila je preda se i rekla vrlo ljubazno:

– Kaži mi sada šta ti je, Hajdi! Šta te to muči?

Ali baš prema ovoj tako ljubaznoj baki Hajdi nije htela da se pokaže nezahvalna, plašeći se da baka posle neće biti mila kao dosad. Zato je Hajdi rekla tužno:

– To se ne može nikome kazati!

– Ne može? A da li bi možda mogla da to kažeš Klari? – upitala je tad baka.

– Ne, nikom živom – rekla je Hajdi i izgledala je pri tom tako nesrećna da se baka sažali.

– Nije dobro kad čovek u sebi krije neki bol koji nikom ne može da poveri. Zašto da ne kažemo što nam je gorko kad su oko nas ljudi isto takvi kao što smo i mi. Svi smo isti i svaki od nas ima svoje muke. Različite, pa ipak u suštini iste.

Zar se ti nikad nikom nisi požalila kad ti je bilo teško zbog nečeg?

– Jesam, jesam... tetka-Deti, ali je to odavno bilo, više ne smem. Ne mogu, ne verujem. Neće niko da mi ispuni želju, ili će mi obećati pa će me slagati. Ili ako kažem šta me boli, šta bih želela, možda će pomisliti da sam rđavo dete pa će me mrzeti, a meni bi to bilo žao.

– Čuj me, mala moja Hajdi – reče baka blago, milujući je po glavi. – Meni se možeš uvek požaliti. Hoćeš li da ja i ti budemo dobri prijatelji? Nemoj se mene bojati. Ja te neću nikada prevariti, ni ti mene, je li? I uvek kad ti nešto obećam, ispuniću. Neću kao tvoja Deta. Veruješ li mi, reci? Hoćeš li da mi veruješ? Hoćeš li, dušo? I uvek da mi veruješ. Eto, sad bih volela da razmisliš o tome.

U Hajdinim očima zablista radost.

– Mogu li vama uvek sve reći? Znači, sve, sve?

– Sve, Hajdi, sve.

Dete trže svoju ruku iz bakinih i reče brzo:

– Mogu li sad da idem?

– Možeš, možeš – odgovori baka.

Hajdi je otrčala u svoju sobu i sela na klupicu. Sve je počelo da joj izgleda drukčije... Više joj se kuća gospodina Sezemana nije činila tako tuđa kao pre. Manje joj je bilo žao što je daleko od svojih. Bakin lik je lebdeo pred njenim očima tako mило nasmešen. I blage njene reči zvonile su u njenim ušima kao divna pesmica. Nova radost se rodila u njenom malom srcu, jer je sad znala da baki može sve reći. Sve, pa čak i svoju želju da ide kući. I da će se ta želja zaista ostvariti, da se baka neće naljutiti. Baka nije kao gospođica Rotenmajer, niti kao tetka Deta. One su drukčije. Njima se ne može verovati. Ali sad se sve izmenilo. Pojavila se baka, pravi prijatelj... Hajdina tuga sad je mnogo, mnogo manja. Ali nije mogla da iščezne...

Moglo je proći nešto više od nedelje dana otkako je domaći učitelj želeo da poseti gospođu Sezeman, s kojom je hteo da razgovara o jednoj neobičnoj stvari. Ona ga je pozvala u svoju sobu i tu, čim je prešao preko praga, obrati mu se pružajući ljubazno ruku:

– Dragi moj gospodine, da ste mi dobro došli. Sedite ovde kraj mene – i ona privuče stolicu. – Tako, a sad mi recite šta vas je k meni dovelo. Valjda nije neko zlo? Nećete se valjda tužiti na nešto?

– Naprotiv, gospođo – počeo domaći učitelj – dogodilo se nešto što nisam mogao očekivati ni ja, kao što nije mogao očekivati niko ko bi bacio makar i jedan pogled na ono što je ranije bilo, jer po svima pretpostavkama, moralo se smatrati

da je to potpuna nemogućnost, ali se ovo ipak ostvarilo, i to na najčudesniji način, mada u suštoj suprotnosti sa svim onim što se imalo očekivati...

– Je li Hajdi možda naučila da čita, gospodine? – prekinula ga je gospođa Sezeman.

Gospodin je zanemio iznenađeno i pogledao staru gospođu.

– Zaista je pravo čudo – rekao je najzad. – I ne samo zato što ova devojčica posle svih mojih temeljnih objašnjenja i neobičnih napora nije naučila azbuku, nego je isto tako neobično što je za najkraće vreme, kada sam se bio odlučio da veliki trud napustim, pa bez opširnih objašnjenja da joj pokazujem tako reći samo gola slova, ona je prosto prekonoć naučila čitanje i sada čita sa takvom tečnošću kakva se retko sreće kod početnika. Ali za mene je još nešto čudnovato, a to je da je milostiva gospođa naslutila mogućnost ove neverovatne činjenice.

– Događaju se mnoge čudnovate stvari u ljudskom životu – reče gospođa Sezeman i nasmeši se zadovoljno. – Možda su se i dve stvari srećno podudarile: nova želja za učenjem i nova nastavna metoda, pa ni jedno ni drugo nije bilo od štete, mladi gospodine. Radujem se što dete napreduje i što se možemo i boljem nadati.

S tim rečima ispratila je domaćeg učitelja do vrata, pa brzo prešla u biblioteku da se sama uveri u istinitost ove radosne vesti. I zaista, tu je sedela Hajdi pored Klare, pa je čitala jednu priču s najvećim uživanjem i sa sve većom revnošću prodirala u novi svet koji se otvarao pred njom, jer su iznenada iz crnih slova oživljavali ljudi i stvari i postajali uzbudljive priče. Još iste večeri, kad su seli za sto, zatekla je Hajdi na svome tanjiru veliku knjigu s lepim slikama, pa kad je upitno pogledala baku, ova joj reče klimnuvši ljubazno glavom:

– Da, da, sad je knjiga tvoja!

– Zauvek? I kada pođem kući? – upita Hajdi sva rumena od radosti.

– Razume se, zauvek – uveravala je baka. – Sutra ćemo već početi da je čitamo.

– Ali ti nećeš ići kući, još mnogo godina nećeš otići, Hajdi – reče joj odmah Klara. – Naročito kad baka ode od nas, moraš ostati kraj mene.

Pre nego što je zaspala, Hajdi je u svojoj sobi opet razgledala knjigu, i od toga dana najviše je volela da sedi sa svojom knjigom i da čita priče koje su bile ukrašene lepim, šarenim slikama. I kad bi večerom baka rekla: – Čitaj nam nešto, Hajdi – mala je bila sva srećna jer je tako lepo napredovala u čitanju da su joj priče, kad bi ih glasno čitala, izgledale još lepše i razumljivije.

Radosti i žalosti

Za sve vreme svoga boravka baka bi svako posle podne, kad Klara zaspi, a gospođica Rotenmajer, kojoj je verovatno isto tako bio potreban odmor, tajanstveno nestane, sela za trenutak pored Klare i zadremala. Ali je već posle pet minuta opet bila na nogama, vedra i bodra kao i uvek. Posle ovakvog jednog odmora ona pozva Hajdi u svoju sobu da se s njom razgovara i zabavlja. Baka je imala mnogo lepih stvari, pa čak i male lutkice. Pokazivala je Hajdi kako se za njih prave haljinice i kecelje, i tako je Hajdi kao od šale naučila da kroji i šije, pa je svima lutkicama posašivala vrlo lepe haljinice, jer je baka imala divnih šarenih krpica. Pošto je Hajdi sad umela da čita, čitala je baki svakojake priče. Tome se mnogo radovala, jer što je više čitala priče, više ih je volela. Preživljavala je sve što su ti ljudi doživljavali i prosto ih je poznavala kao svoje najbliže, te je volela da bude s njima. Ali Hajdi nikad nije bila sasvim radosna i oči joj nisu veselo blistale.

Bila je već poslednja nedelja bakinog boravka u Frankfurtu, i jednog popodneva pozva ona Hajdi u svoju sobu. To je bilo vreme kad Klara spava i kad je gospođica Rotenmajer u svojoj sobi. Kada je Hajdi ušla u bakinu sobu sa svojom velikom knjigom pod miškom, baka joj reče da ostavi knjigu i da joj priđe bliže.

– Hodi, dete moje, i reci mi zašto si opet tužna. Da li još osećaš onaj bol u srcu?

– Da, još – klimnu Hajdi glavom.

– A jesi li se potužila kome?

– Nisam, ne вреди.

– Šta kažeš, Hajdi? A zašto? Zašto ne možeš?

– Zato što ništa ne bi pomoglo! U Frankfurtu ima mnogo ljudi. Eto, vi ste dobri, pa možda ipak ne biste ni vi hteli da mi pomognete...

– A otkud to znaš, Hajdi?

– Pa eto, ja sam tako verovala tetka Deti, a ona me je izneverila.

– Ne sme se tako, Hajdi, ne treba tako da misliš. Treba verovati ljudima. Treba da pomažemo jedni drugima i da se uzdamo u one koji nam žele dobro. Da, dete moje, treba da mi veruješ i da znaš da ja mislim na tebe i da ti uvek, uvek dobro želim.

Hajdi je pažljivo slušala. Primala je srcu svaku bakinu reč, jer je u nju imala neograničeno poverenje.

– Sad sam sve razumela i sve vam verujem – reče Hajdi.

Došao je i dan bakinog odlaska. Bio je to tužan dan za Klaru i Hajdi. Ali baka je umela tako da udesi da one to nisu mnogo osetile. Dan je ispunila raznim raznodama pa je skoro ličio na praznik, sve dok se baka nije odvezla kolima. Tad je tek nastupila praznina i tišina u kući. Sve do mraka sede su Klara i Hajdi kao izgubljene i nisu znale šta bi.

Sutradan kada su bili završeni časovi i došlo vreme kad deca ostaju sama, ušla je Hajdi sa svojom knjigom pod miškom i kazala:

– Sad ću stalno da ti čitam, hoćeš li, Klara?

Klara je pristala i Hajdi poče da čita. Ali nije dugo potrajalo, a čitanje se prekide. Tek što je Hajdi počela da čita priču o nekoj babi na samrti, ona odjednom uzviknu:

– O, sad je baba umrla!

I stala je plakati tako očajno, jer je sve što je čitala bilo za nju kao da se zaista sada događa, te je verovala da je baba na planini umrla i zato je jadikovala jecajući:

– Ah, sad je moja baba umrla! A ja ne mogu da odem do nje! A ni jednu joj zemičku nisam odnela!

Klara je uzalud pokušavala da objasni Hajdi kako to nije baba sa planine, nego jedna sasvim druga o kojoj se u priči govori. Ali i onda kad je Klara mislila da je

uspela sa svojim objašnjenjem Hajdi još nije mogla da se umiri, nego je i dalje neutešno plakala. U srcu joj se probudila misao da je baba mogla i da umre dok je ona tako daleko, pa ne samo baba nego čak i deda. Jadikovala je da će možda, kad posle dugog vremena doće kući, sve biti mrtvo i pusto na planini, da će ostati sasvim sama i da više nikad neće videti nikoga od onih koje je volela.

Za to vreme ušla je bila gospođica Rotenmajer u sobu i slušala kako se Klara trudi da Hajdi objasni njenu zabludu. A kada dete i dalje nije prestalo da jeca, prišla je deci s očevitim znacima nestrpljenja i kazala strogim glasom:

– Adelhaida, dosta je bilo toga bezrazložnog plača. Ako još jedan jedini put čitajući te priče počneš da plačeš, oduzeću ti knjigu zauvek.

To je na Hajdi tako delovalo da je sva prebledela od straha, jer je knjiga za nju bila najveće blago. Brzo obrisa suze i s mukom proguta jecanje. Strašna pretnja je pomogla. Hajdi nikada više nije plakala, ma šta čitala. Ali često je morala da se savlađuje s takvim naporom, da je Klara ponekad začuđeno govorila:

– Hajdi, zašto tako kriviš lice?

Krivljenje lica, međutim, nije pravilo nikakvu buku, te gospođica Rotenmajer nije imala šta da primeti, i kad bi Hajdi uspela da savlada nastup čežnje i očajanja, sve bi se, prividno, opet za neko vreme vraćalo u stari kolosek. Ali dete je u toj meri izgubilo želju za jelom da je postalo jako mršavo i blede. Sebastijan od žalosti to prosto nije mogao da gleda i da bude svedok kako Hajdi za stolom ne dirne čak ni od najlepših jela. Često bi šapnuo pružajući joj činiju:

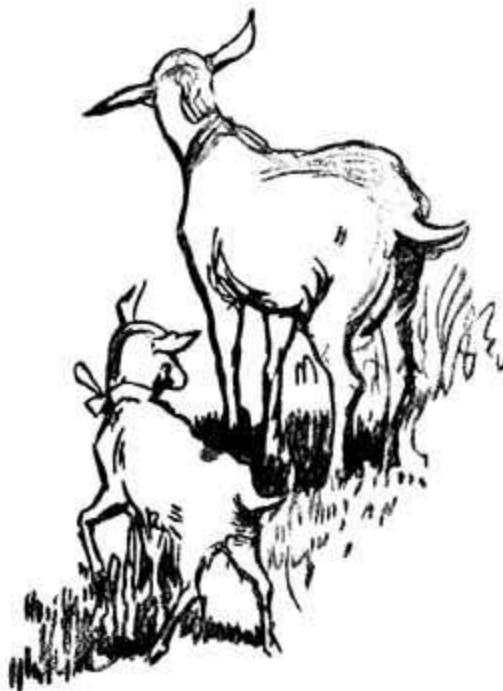
– Uzmite ovo, gospođice, izvrsno je. Nemojte tako, punu kašiku, još jednu!

Ali ti očinski saveti nisu pomagali. Hajdi nije jela skoro ništa, a kad bi se uveče uvukla u svoju postelju, izlazila bi joj pred oči cela njena kuća na planini, pa je plakala tiho u svoj jastuk, da je niko ne bi mogao čuti.

Tako je prošlo izvesno vreme. Hajdi nije znala da li je leto ili zima, jer su zidovi i prozori koje je mogla da vidi sa prozora izgledali uvek podjednako, a napolje su izlazile samo kad bi se Klara osećala tako dobro da je zahtevala da se izvezu kolima. Te su vožnje, međutim, bile vrlo kratke, jer Klara nije mogla da izdrži dugu vožnju. Nisu se izvozili van kamenih ulica. Vozili su se uvek samo širokim lepim ulicama gde ima puno kuća i ljudi ali nema ni trave ni cveća, ni jela ni bregova. A Hajdi je svakog dana sve više čežnula da vidi ono što toliko voli, te bi bilo dovoljno samo da pročita ime nekog cveta ili brda pa da se u njoj jave uspomene. U tim trenucima osećala je kako savlađuje veliki bol i s mukom je morala da se bori sa suzama koje su navirale.

Tako prođe jesen i zima i već je sunce obasjavalo zidove kuća prekoputa, pa je

Hajdi slutila da se približava vreme kad Petar ide na planinu sa kozama i da zlatne ružice tamo gore blistaju na suncu i svako večer svi bregovi unaokolo gore u vatri. Hajdi bi tad u svojoj usamljenoj sobi sedela u ugao i obema rukama zatvarala oči da ne gleda beli blesak na zidovima prekoputa. I tako je sedela bez pokreta, gušeći u sebi bol za kućom, sve dok je ne bi Klara pozvala k sebi.

Duhovi u Sezemanovoj kući

Od nekog vremena gospođica Rotenmajer ide po kući većinom ćutljiva i povučena u sebe. Kad bi u sumrak išla iz jedne sobe u drugu ili prolazila dugim hodnikom, često se osvrkala i brzo zavirivala po uglovima, kao da se plaši da se neko ne šunja nečujno iza nje i da je iznenada ne uhvati za haljinu. Išla je samo kroz sobe u kojima su živeli. Ali sad bi imala nekog posla na gornjem spratu, gde su gostinske sobe, ili u prizemlju, gde je velika dvorana u kojoj nadaleko odjekuju koraci, a sa zidova gledaju stari gradski savetnici iz velikih belih okovratnika, tako ozbiljno i ukočeno, pozivala bi uvek Tinetu i nagovarala je da i ona pođe sa njom ako zatreba da se odozgo ili odozdo nešto ponese. A Tineta sa svoje strane radila je to isto. Ako bi imala gore ili dole kakvog posla, pozivala je Sebastijana, tobož da joj pomogne odneti nešto što ne može sama. Ni Sebastijan nije bio drukčiji. Ako bi ga poslali u neku udaljeniju sobu, pozivao bi kočijaša Johana da ga prati, jer ne može sam da uradi što bi trebalo. I tako su se odazivali jedan drugom iako nije bilo potrebe. I dok se sve to gore događalo stajala je i dugogodišnja kuvarica zamišljena pred svojim loncem, vrtela glavom i uzdisala:

– Zar i ovo da doživim!

U Sezemanovoj kući od pre nekog vremena počele su da se događaju čudne i neprijatne stvari. Svakoga jutra kad bi posluga silazila, zaticala bi spoljna kućna vrata širom otvorena. Ali nigde ni traga ni glasa od onoga ko je mogao to da učini. Prvih dana kada se to dogodilo, odmah su u strahu pregledane sve sobe i sve prostorije u kući, da bi se ustanovilo nije li što ukradeno. Svi su bili mišljenja da je u kući svakako sakriven neki kradljivac koji krade noću i beži sa svojim plenom. Ali sve je bilo u redu, iz kuće ničeg nije nestajalo. Te večeri ta su vrata bila ne samo dvaput zaključana nego je još iza njih bila naslonjena velika drvena greda. Ni to ništa nije pomoglo. Sutradan su vrata opet stajala širom otvorena. Ma kako rano ustajala uzbuđena posluga, vrata su stajala opet otvorena, iako je sve unaokolo spavalo dubokim snom, a prozori i vrata na svima ostalim kućama bili zatvoreni.

Najzad Johan i Sebastijan skupiše dovoljno hrabrosti i pristadoše posle upornog nagovaranja gospođice Rotenmajer da celu noć probde dole u sobi kraj velike dvorane i da tu sačekaju tajanstvene događaje. Gospođica Rotenmajer potraži i nađe neko oružje gospodina Sezemana, dade Sebastijanu i veliku bocu likera, da bi imali snage i mogućnosti da se brane ako bude potrebno. Obojica te večeri počеше prvo svojski da se krepe pićem, koje ih isprva učini vrlo razgovornim, ali kasnije tako uspava da se obojica zavalise na stolicama i učutaše. Kad stari časovnik na tornju otkuca dvanaest, trže se Sebastijan i zovnu svoga druga. Ali se taj nije dao lako probuditi. Ma koliko ga Sebastijan drmusao i dozivao, on je spuštao glavu čas na jednu čas na drugu stranu i spavao dalje. Sebastijan je, međutim, počeo vrlo pažljivo da osluškuje, jer se bio sasvim rasanio. Sve je bilo tiho kao u mišjoj rupi, a ni sa ulice nije dopirao nikakav šum. Sebastijan ne zaspava više, jer ga je bilo strah od te mukle tišine, te je prigušenim glasom zvao Johana drmusajući ga s vremena na vreme. Najzad, kad je već otkucao jedan sat posle ponoći, probudi se i Johan, ali se jedva osvesti i shvati zašto sedi na stolici, a ne leži u svom krevetu. Podiže se naglo i hrabro reče:

– Sebastijane, sad moramo napolje da vidimo u čemu je stvar. Ti se valjda ne bojiš? Hrabro, samo za mnom!

Johan otvori odškrinuta vrata širom i izađe u hodnik. U istom času dunu promaja iz otvorenih kućnih vrata i ugasi sveću koju je Johan držao u ruci. Ovaj se trže i gurnu u sobu Sebastijana, koji je stajao iza njega, zalupi vrata i s grozničavom brzinom okrete dvaput ključ u bravi. Sav drhteći jedva nađe šibice i upali opet sveću. Sebastijan nije ni razabrao šta se dogodilo, jer stojeći iza debelog Johana nije ni osetio toliko onu promaju. Ali kad je na svetlosti ugledao Johana

uzviknu od užasa, jer je Johanovo lice bilo bledo kao krpa, dok mu je celo ogromno telo drhtalo kao prut.

– Šta je, šta si video napolju? – upita Sebastijan zabezeknuto.

– Širom otvorena vrata – promuca Johan – a na stepenicama jedna bela prilika, Sebastijane, koja je jurnula gore i nestala.

Sebastijanu se naježi koža. Oni se šćućuriše jedan kraj drugoga i ne makoše se sve dok jutro nije svanulo i ulice oživele.

Onda su izašli zajedno, zatvorili širom otvorena vrata i popeli se da gospođicu Rotenmajer izveste o svemu što su doživeli. Sa gospođicom su mogli već da govore, jer se ona, očekujući njihov izveštaj, rano probudila. Čim je saznala u čemu je stvar, sede i napisa gospodinu Sezemanu takvo pismo kakvo on još nikad nije dobio. Pisala je da joj ruke drhte od užasa. Gospodin Sezeman treba odmah bez oklevanja da krene na put i da se vrati kući, jer se ovde događaju nečuvene stvari. Saopštila mu je zatim šta se desilo, kao i to da svako jutro zatiču otvorena vrata, te svi u kući strepe za svoj život zbog tih kućnih vrata koja se svake noći otvaraju, a uopšte se ne može ni zamisliti kakve strašne posledice mogu imati ovi tajanstveni događaji.

Gospodin Sezeman je odgovorio obratnom poštom da mu je nemoguće da tako iznenada napusti sav posao i da se vrati kući. Te priče o duhovima veoma su čudne i on se nada da će sve proći na miru. Ne bude li, međutim, tako, neka gospođica Rotenmajer piše gospođi Sezeman i upita je da li bi ona htela da dođe u Frankfurt i da joj se nađe u nevolji. Uveren je da će njegova majka za najkraće vreme izaći na kraj s duhovima, i oni se posle neće usuđivati da skoro uznemire njegovu kuću.

Gospođica Rotenmajer nije bila zadovoljna tonom ovoga pisma. Izgledalo joj je da gospodin Sezeman nije dovoljno ozbiljno shvatio stvar. Bez odlaganja pisala je gospođi Sezeman, ali ni s te strane nije dobila bolji odgovor. Gospođa je javljala da joj i ne pada na pamet da iz Holštajna putuje u Frankfurt zbog toga što Rotenmajerova vidi duhove. Uostalom, još nikad nikakav duh nije primećen u kući porodice Sezeman, pa ako se sad nešto u njoj i pojavljuje, to će biti svakako neki živ stvor, a s njim će i sama Rotenmajerova moći da izađe na kraj. Ako ne može, neka pozove patroladžiju u pomoć.

Ali gospođica Rotenmajer odlučila je da više ne provodi dane u strahu. Umela je da se snađe. Sve dotle deci nije pričala ništa o pojavi duhova, jer se plašila da deca, iz straha, neće hteti više ni danju ni noću da ostaju sama ni za trenutak, a to bi za nju moglo da ima neugodnih posledica. Sad je otišla pravo u biblioteku, gde

su obe devojčice sedele, i prigušenim glasom ispriča im kako se noću pojavljuje u kući neko nepoznato biće. Klara je odmah počela da viče da ni trenutka neće ostati sama, da otac mora odmah da se vrati kući, a gospođica Rotenmajer mora da pređe na spavanje u njenu sobu. Ni Hajdi ne sme da ostane sama, jer bi duh mogao da ode do nje i da joj učini neko zlo. Biće svi u jednoj sobi i cele noći goreće svetlost, a i Tineta će morati pored nje da spava, Sebastijan i Johan treba da dođu dole i da spavaju u hodniku da bi odmah mogli da viču i uplaše duha kad ovaj krene uz stepenice. Klara je bila vrlo uzbuđena i gospođica Rotenmajer je imala mnogo muke da je bar malo umiri. Obećala je da će odmah pisati ocu, da će preneti svoju postelju u Klarinu sobu i da je nikad više neće ostaviti samu. Samo je nemoguće da sve spavaju u istoj sobi; ako se Adelhaida plaši, Tineta će spavati kod nje. Ali Hajdi se plašila više Tinete nego duhova, za koje još nikada nije ni čula, pa je izjavila odmah da se ona duha ne plaši i da će sama ostati u svojoj sobi. Gospođica Rotenmajer požuri sad do svog pisaćeg stola i napisa gospodinu Sezemanu da su neprijatni događaji koji se dešavaju u kući svake noći toliko uzdrmali nežni sastav njegove kćeri, da se ona plaši najgorih posledica. Ima primera da takvi slučajevi izazovu iznenadne nastupe padavice ili priviđanja, a njegova kći je izložena tome ako ovaj užas i dalje bude vladao u kući.

To je pomoglo. Posle dva dana stajao je gospodin Sezeman pred svojim vratima i tako vukao za zvono da su se svi skupili i unezvereno gledali jedan u drugog, kao da im se činilo da duh već po danu drsko dolazi u kuću da izvodi svoja čuda. Sebastijan je virio kroz poluotvoreno prozorče. U tom trenutku još jednom je zazvonilo tako odlučno, da su svi naslutili da to zvoni ljudska ruka. Sebastijan je i poznao ruku, pa je jurnuo kroz sobu, glavačke sleteo niz stepenice i otvorio vrata. Gospodin Sezeman ga je kratko pozdravio, pa se odmah popeo u sobu svoje kćeri. Klara je dočekala oca s radosnim usklikom, i kad je on vide tako veselu i nimalo promenjenu, razvedri se njegovo dotle namršteno čelo; raspoloženje postade veselije kad je od same kćeri čuo da joj je dobro kao i uvek i da se raduje što je došao. Skoro joj je milo što se duh šeta po kući, jer da nije bilo duha, otac se još ne bi vratio s puta.

– A kako se inače ponaša taj duh, gospođice Rotenmajer? – upitao je gospodin Sezeman sa osmehom na usnama.

– Ne, gospodine Sezemane – odgovorila mu je gospođica ozbiljno – to nije šala. Uverena sam da se sutra ni gospodin Sezeman neće više smeјati, jer po onome što se u kući događa, može se naslutiti da su se ovde i u davna vremena događale jezive stvari.

– Za to nisam čuo – primeti gospodin Sezeman – ali moram vas zamoliti da ne sumnjičite moje poštovane pretke. Pozovite mi sada Sebastijana u trpezariju. Hoću s njim da razgovaram.

Gospodin Sezeman ode u biblioteku a utom se pojavi Sebastijan. Gospodinu Sezemanu nije izmaklo da se Sebastijan i gospođica Rotenmajer ne mare. Zato je na nešto posumnjao.

– Hodite ovamo – reče sluzi – i recite mi pošteno niste li vi slučajno izigravali duha kako biste malko zaplašili gospođicu Rotenmajer?

– Ne, časti mi, nije tako kao što misli gospodin. I ja sam se dosta naplašio zbog toga – odgovori Sebastijan iskreno.

– E, kada je tako, sutra ću vama i hrabrome Johanu pokazati kako izgledaju ti duhovi. Zar se vi, Sebastijane, tako mladi i snažni, ne stidite što bežite od duhova! Idite sad odmah do moga starog prijatelja doktora Klasena. Pozdravite ga i kažite mu da dođe svakako večeras u deset časova do mene. Recite mu da sam doputovao iz Pariza naročito zbog toga da se s njim posavetujem. Doktor će morati celu noć da probdi, pa neka se prema tome upravlja. Jeste li razumeli, Sebastijane?

– Jesam, jesam, gospodin će biti uslužen.

Tačno u devet časova, kada su deca otišla u postelju, a i gospođica Rotenmajer se povukla, pojavi se doktor, ispod čije je sede kose bilo još sveže lice sa dva živa dobra oka. Izgledao je malo uplašen, ali odmah posle pozdrava počeo da se smeje i reče, lupkajući svoga prijatelja po ramenu:

– E, ne ličiš ti na čoveka kraj koga lekar mora da provede noć, stari prijatelju.

– Čekaj samo, doktore – odvrati mu gospodin Sezeman – onaj zbog koga moramo da bdimo izgledaće gore kad ga uhvatimo.

– Dakle, ipak je neki bolesnik u kući? I to još moramo da ga hvatamo?

– Mnogo gore, doktore, mnogo gore. U kući je – duh! Kod mene se javljaju duhovi.

Doktor se glasno nasmeja.

– To nije lepo od tebe, doktore – nastavi gospodin Sezeman. – Šteta što nije tu gospođica Rotenmajer da te čuje. Ona je čvrsto uverena da po kući luta neki stari Sezeman, ispaštajući svoja krvava dela.

– Pa kako se to ona s njim upoznala? – upita doktor veselo.

Gospodin Sezeman ispriča sada svome prijatelju sve što se događa i kako se svake noći otvaraju kućna vrata, prema tvrđenju svih ukućana, pa dodade da je za svaki slučaj opremio dva dobro napunjena revolvera. Jer ako je ova stvar, a

svakako je to neka glupa šala, maslo poznanika njegove posluge, ne bi bilo zgoreg ispaliti pucanj u vazduh i s pravom zaplašiti takvu osobu. Međutim, ako su to lopovi koji izigravaju utvare da bi nesmetano krali, oružje će dobro doći.

Razgovarajući tako, gospoda siđoše niz stepenice i uđoše u istu sobu u kojoj su čuvali stražu Johan i Sebastijan. Na stolu je već stajalo nekoliko boca dobrog vina, jer je malo okrepljenje potrebno kad se bdi cele noći. Tu su bila i dva revolvera i dva svećnjaka, koji su davali jaku svetlost, jer gospodin Sezeman nije hteo da u polumraku očekuje duha.

Vrata su bila pritvorena da ne pada mnogo svetlosti u hodnik kako se duh ne bi uplašio. Sad se gospoda udobno zavalije u naslonjače i počеше pričati o svemu i svačemu pijuckajući, te tako otkuca i dvanaest časova pre nego što su se nadali.

– Duh nas je namirisao i danas svakako neće ni doći – reče doktor.

– Čekaj samo, kažu da dolazi u jedan – dodade njegov prijatelj.

Povedoše opet razgovor. Otkuca jedan sat. Svud je vladao mir, zanemela je i ulična buka. Odjednom doktor podiže prst.

– Pst! Sezemane, čuješ li?

Oslušnuli su obojica. Tiho, ali sasvim razgovetno čuli su kako neko gura gredu ustranu, zatim kako dvaput okreće ključ u bravi i najzad otvara vrata. Gospodin Sezeman dohvati svoj revolver.

– Ne bojiš se, valjda? – reče doktor i ustade.

– Bolje je biti obazriv – prošapta gospodin Sezeman, dohvati levom rukom svećnjak sa tri sveće, a desnom revolver i pođe za doktorom, koji je išao ispred njega, takođe sa svećnjakom i oružjem. Izašli su u hodnik.

Kroz širom otvorena vrata, lila je bleđa mesečeva svetlost i osvetljavala belu priliku koja je nepomično stajala na pragu.

– Ko je? – grmnuo je sada doktor, te je odjeknulo celim hodnikom i oba gospodina sa svećama i oružjem priđoše toj prilici.

Ona se okrete i prigušeno uzviknu. Bosih nogu, u beloј košuljici, stajala je Hajdi i zbunjeno gledala jasne plamenove i oružje, drhteći od glave do pete kao lišće na vetru. Gospoda se pogledaše u čudu.

– Čini mi se, Sezemane, da je to ona ista devojčica što ti je onomad donela vode sa česme – reče doktor.

– Dete moje, šta to znači? – upita je sada gospodin Sezeman. – Šta si htela da radiš? Zašto si došla ovamo?

Sva bleđa od užasa stajala je Hajdi pred njim i rekla skoro bez glasa:

– Ne znam.

Sad se doktor umeša:

– Sezemane, taj slučaj spada u moju nadležnost. Idi, sedi malo u svoju naslonjaču, a ja ću odneti dete kuda treba.

S tim rečima spusti revolver na zemlju, očinski uze za ruku dete koje je drhtalo i pođe s njim uza stepenice.

– Ne boj se, ne boj se – govorio je prijateljski, penjući se. – Budi sasvim mirna. Ništa se nije desilo. Mirna budi.

Kad uđoše u Hajdinu sobu, spusti doktor svećnjak na sto, uze Hajdi na ruke, položi je u njenu postelju i pažljivo pokri. Sede na stolicu kraj kreveta i sačeka da se Hajdi malo umiri da ne drhti više. Onda uze dete za ruku i reče tiho:

– Tako, sad je sve u redu. Kaži mi sad još kud si to htela da ideš.

– Nisam nikuda htela – rekla mu je Hajdi. – Ja i nisam sama sišla dole. Odjednom sam se tamo našla.

– Tako, tako. A da li si sanjala nešto, znaš onako jasno kao da zaista vidiš i čuješ?

– Da, svake noći sanjam, i to uvek isto. Čini mi se da sam kod dede, pa da čujem kako napolju šume jele i mislim: sad tako lepo blistaju zvezde na nebu! I onda brzo trčim i otvaram vrata na kolibi, pa je tako lepo! Ali kad se probudim uvek sam u Frankfurtu.

Hajdi počne da se grči i uzdiše od bola koji joj je prosto stezao grlo.

– Hm, a da te negde ne boli, u glavi ili u leđima?

– Ne, samo kao da mi je neki veliki kamen ovde na srcu.

– Hm, otprilike kao kad se prejedeš?

– Ne, ne tako, ali vrlo teško, kao kad bih htela da plačem.

– Pa zašto to onda ne isplačeš?

– Ne znam, ne smem da plačem, gospođica Rotenmajer je zabranila.

– I onda ti suze progutaš, je li? Hm? Znači da ne voliš što si u Frankfurtu, je li?

– Volim – glasio je tihi odgovor, ali je zvučao neuverljivo.

– Hm, a gde si živela sa svojim dedom?

– Uvek na planini.

– Tako? Pa tamo nije baš mnogo zanimljivo. Pre bih rekao da je dosadno, zar ne?

– O, ne, tamo je vrlo, vrlo lepo!

Hajdi nije mogla da govori dalje. Uspomene, ovo uzbuđenje od malopre i dugo zadržavani plač savladaše je. Suze grunuše na oči i Hajdi stade da jeca glasno

i snažno.

Doktor ustade. Prijateljski spusti Hajdinu glavu na jastuk i reče:

– Tako, sad još malo plači, od toga neće biti štete, pa onda spavaj, lepo spavaj. Sutra će sve biti dobro.

A tada izađe.

Kad se vratio dole u sobu, spusti se u naslonjaču preko puta prijatelja koji ga je čekao i počeo da mu objašnjava. Gospodin Sezeman slušao ga je pažljivo. – Sezemane, tvoja mala štićenica je, prvo, mesečarka. Potpuno nesvesno ona je svake noći kao duh otvarala kućna vrata i svima tvojim ukućanima uterivala strah u kosti. Drugo, dete čezne za kućom, te je omršavelo tako da joj se već kosti vide. A slabiće i dalje. Potrebna je brza pomoć. Za nervno uzbuđenje koje je kod nje razvijeno već u velikom stepenu ima jedan lek, a to je, da se dete odmah vrati svojoj kući u planinu. I za njenu bolest ima samo jedna pomoć – ta ista. Prema tome, dete treba da otputuje već sutra. Eto, to je moj recept.

Gospodin Sezeman je ustao. U velikom uzbuđenju koračao je po sobi gore-dole. Najzad uzviknu:

– Mesečarka, bolesna, čezne za kućom, omršavela! I sve to u mojoj kući da se dogodi! I niko nije bio u stanju da to primeti. I ti misliš da ću ja, doktore, da ću ja dete koje je došlo u moju kuću sveže i zdravo da vratim njegovom dedi ovako bolesno i slabo? Ne, doktore, to ne možeš od mene da tražiš, to ne mogu da učinim, to nikada neću učiniti. Uzmi dete u svoje ruke, leči ga, radi s njim šta hoćeš, ali mi ga izleči, pa ću ga tek onda poslati kući, ako htedne da ide. Pomozi mu prvo.

– Sezemane – odgovorio je doktor ozbiljno – razmisli šta činiš. Ovo stanje nije bolest koja se leči praškom i pilulama. Dete nije otpornog sastava, ali ako ga sada pošalješ opet na čist planinski vazduh na koji je ono naviklo, može opet ozdraviti. Ako ga ne pošalješ... Ali ti valjda ne želiš da dete vratiš dedi kao neizlečivo bolesno ili da ga uopšte ne vratiš?

Gospodin Sezeman uplašen zastade.

– Kada ti tako kažeš, doktore, onda postoji samo jedan izlaz. A to je da te odmah poslušam.

Gospodin Sezeman uze svog prijatelja ispod ruke, i šetajući se po sobi gore-dole oni se dogovoriše o svemu. Najzad je doktor pošao kući, jer je već kroz kućna vrata, koja ovog puta otvori domaćin, prodirala jarka jutarnja svetlost.

Kroz širom otvorena vrata, lila je bleđa mesečeva svetlost i osvetljavala belu priliku koja je nepomično stajala na pragu.

Opet na planini

Gospodin Sezeman pope se vrlo uzbuđen uz stepenice i čvrstim korakom dođe do spavaće sobe gospođice Rotenmajer. Tu, preko običaja, jako zalupa na vrata, te se gospođica, uzviknuvši uplašeno, trže iza sna. Čula je domaćinov glas spolja:

– Molim vas, požurite i dođite u trpezariju. Treba se hitno spremati za put.

Gospođica Rotenmajer pogleda u svoj časovnik. Bilo je četiri i po izjutra. U to doba ona još nikad, otkako zna za sebe, nije ustala. Šta se to sada moglo desiti? Zbog radoznalosti i straha tumačila je sve naopako, i brzo dohvatila odelo, ali uvek pogrešno, tako da je oblačenje sporo napredovalo. Jednako je tražila po sobi ono što je već bila navukla na sebe.

Za to vreme išao je gospodin Sezeman kroz hodnik i zvonio iz sve snage na sva zvona koja su bila postavljena za poslugu, tako da je u svim sobama skakao po neki uplašeni stvor iz kreveta i oblačio se navrat-nanos, jer su svi mislili da je duh sigurno ščepao njihovog gospodara i da ovaj sad zove upomoć. Tako su svi, jedan za drugim, sa čuđenjem dolazili pred domaćina, koji je već koračao gore-dole po trpezariji, ali nimalo nalik na čoveka koga je duh uplašio. Naprotiv. Domaćin je odmah naredio Johanu da upregne konje i da dođe s kolima pred kuću. Tineti je naredio da odmah probudi Hajdi i da je spremi za put. Sebastijanu, da pohita do

kuće u kojoj stanuje Hajdina tetka i da je odmah dovede. Za to vreme gospođica Rotenmajer se spremila i sve je na njoj bilo u redu sem kape, koju je bila stavila naopako, te je izdaleka izgledala kao da joj je lice okrenuto na leđa. Gospodin Sezeman je pripisao ovaj neobičan izgled ranom ustajanju iz postelje, pa je odmah prešao na stvar. Objasnio je gospođici da treba bez oklevanja da donese jedan putni kovčeg u koji će smestiti svu imovinu male Švajcarke – tako je gospodin Sezeman obično nazivao Hajdi, čije mu je ime zvučalo neobično – a pored toga još dosta Klarinih haljina i rublja, da bi dete odnelo kući što god valjano. Rekao je da sve mora da ide brzo, bez odugovlačenja.

Gospođica Rotenmajer je od iznenađenja stajala kao prikovana za zemlju i ukočeno posmatrala gospodina Sezemana. Očekivala je da će joj on u poverenju saopštiti neku jezivu povest o duhovima, s kojima se sreo te noći, i koju bi sad na svetlosti dana mogla lepo da saslušati. Mesto toga dobila je potpuno prozaične i pri tom još neprijatne naredbe. Nije mogla brzo da se savlada, jer je sve to došlo sasvim neočekivano. Bez reči stajala je i čekala šta će biti dalje. Ali gospodin Sezeman nije imao namere da objašnjava. Ostavio je gospođicu da stoji gde je, pa prešao u sobu svoje kćeri. Kao što je i slutio, ona se probudila zbog neobične uzbune u kući i osluškivala na sve strane, ne bi li razabrala šta se to događa. Sada otac sede kraj njenog kreveta i ispriča sve što je bilo sa pojavom duhova. Reče da je po doktorovom mišljenju Hajdi u velikoj opasnosti i da bi se, ako se nastave njena noćna lutanja, popela možda i na krov, pa bi mogla i da pogine. Odlučio je zato da dete odmah pošalje kući, jer ne može da primi na sebe takvu odgovornost. Klara će morati s tim da se pomiri, jer i sama svakako uviđa da drukčije ne može biti.

Klaru je bolno iznenadilo ovo saopštenje pa je isprva tražila razne izlaze, ali ništa nije pomoglo. Otac je ostajao čvrsto pri svojoj odluci, ali je obećao da će iduće godine otputovati sa Klarom u Švajcarsku, samo ako ona bude pametna da sad ne jadikuje. Tako se Klara priklonila, ali je zahtevala u naknadu da Hajdin putni kovčeg donesu u njenu sobu i da ga tu pakuju, kako bi ona mogla staviti unutra sve čemu će se njena mala prijateljica radovati. Otac je na to pristao vrlo rado pa je čak i uticao na Klaru da detetu da što lepše poklone.

Za to vreme stigla je tetka Deta i u velikom uzbuđenju stajala u predsoblju, jer je mislila da se nešto strašno dogodilo, čim je pozivaju u ovo doba. Gospodin Sezeman joj je objasnio šta je bilo sa Hajdi. Rekao je i to kako on želi da dete odvede odmah kući, još danas. Tetka je izgledala veoma razočarana; tu vest nije očekivala. Dobro se još sećala reči kojima ju je Čika s Planine ispratio, da mu

nikad više na oči ne izađe. Nije joj izgledalo nimalo pametno čas odvoditi, čas vraćati dete starcu. Zato nije dugo premišljala, nego se rečito izgovarala da joj je danas, nažalost, potpuno nemoguće da krene na put, sutra još manje, a docnije ne može na to ni da pomisli zbog novih poslova, a i posle tih poslova još manje će moći. Gospodin Sezeman je razumeo šta ona misli i ne govoreći mnogo, reče joj da može ići. Onda pozva Sebastijana i reče mu da se odmah spremi za put. Danas će otputovati s detetom do Bazela, a sutra će malu odande odvesti kući. Onda može odmah da se vrati. Neće imati ništa da govori. Pismo će dedi objasniti sve.

– Sad još nešto važno, Sebastijane – nastavi gospodin Sezeman. – Pazite da sve tako bude. Dobro poznajem hotel u Bazelu, koji ću zabeležiti na svojoj posetnici. Vi ćete pokazati moju posetnicu, i oni će vam dati dobru sobu za malu. Za sebe samog vi ćete se već pobrinuti. U sobi male Švajcarke zatvorićete sve prozore, ali tako da se oni ni silom ne mogu otvoriti. Kad dete legne, vi izađite i zaključajte vrata spolja, jer dete ustaje noću i moglo bi se izložiti velikoj opasnosti ako izađe i otvori kućna vrata. Jeste li razumeli?

– Aa! Je li to bilo? Je li to? – uzviknu Sebastijan u najvećem čudu, jer mu je tek sad sinulo pred očima kakvi su to bili duhovi.

– Da, to je bilo to! A vi ste pravi zec. A Johanu možete reći da ni on nije veći junak od vas. Lepi ste mi vi momci obojica!

I kada to reče, gospodin Sezeman ode u svoju sobu, pa napisa pismo Čiki s Planine.

Sebastijan je zaprepašćen stajao nasred sobe i jednako ponavljao u sebi:

– Nisam smeo dopustiti da me ona kukavica Johan utera u sobu. Trebalo je da pođem za onom belom prilikom. Da njega nije bilo, tako bih i uradio!

Mislio je tako zbog toga što je sada jarko sunce osvetljavalo jasno svaki kutić sobe.

Dotle je Hajdi stajala ne sluteći ništa, u svojoj prazničnoj haljinici, i čekala šta će se dogoditi, jer ju je Tineta samo probudila, izvadila haljine iz ormana i rekla joj da se oblači. Ona nikad nije govorila sa „neobrazovanom” Hajdi, jer ju je smatrala nedostojnom sebe.

Gospodin Sezeman uđe s pismom u trpezariju, gde je doručak već bio postavljen i uzviknu:

– Gde je dete?

Dozvaše Hajdi. Kad ona priđe gospodinu Sezemanu da mu poželi dobro jutro, pogleda ga pravo u oči, još u nedoumici.

– No, šta kažeš na sve ovo, mala?

Hajdi ga je i dalje gledala začuđeno.

– Pa zar ti još ništa ne znaš? – nasmeja se gospodin Sezeman. – Da ti kažem onda: danas ćeš ići kući, i to sada odmah.

– Kući! – ponovila je Hajdi skoro šapatom sva bleđa, skoro bez daha, toliko joj se srce uzбудilo.

– Možda ti nećeš da ideš? – upita je gospodin Sezeman smešeći se.

– Hoću, kako ne bih! – odgovorila je mala pocrvenevši kao božur.

– Dobro, dobro – reče gospodin Sezeman hrabreći je, pa sede i dade Hajdi znak da i ona sedne. – Sad samo lepo da doručkuješ, pa onda u kola i srećan put!

Ali Hajdi prosto ni zalogaja nije mogla da proguta, mada je kao poslušno dete htela da jede, kao što joj je rečeno. Toliko je bila uzbuđena da nije znala da li je budna ili sanja pa će se odjednom opet probuditi i videti da stoji u svojoj spavaćoj košuljici na kućnim vratima.

– Sebastijan treba da ponese dosta hrane! – doviknuo je gospodin Sezeman gospođici Rotenmajer, koja je baš ušla. – Dete, razume se, sad ne može da jede... Otidi sada do Klare dok ne stignu kola – dodade obraćajući se prijateljski Hajdi.

To je i Hajdi želela. Odmah je otrčala. Usred Klarine sobe ležao je ogroman putnički kovčeg. Poklopac mu je još bio otvoren.

– Hodi, Hajdi, hodi! – uzviknu Klara čim je videla svoju drugaricu. – Pogledaj šta sam rekla da sa spremi za tebe. Reci, da li se raduješ?

I ona poče da joj ređa puno stvari, i haljina, i kecelja, i marama i pribora za šivenje.

– A pogledaj ovo, Hajdi! – i Klara pobedonosno podiže jednu korpu.

Hajdi pogleda u nju pa poskoči od radosti, jer je u korpi bilo desetak lepih belih okruglih zemičaka, sve za babu.

Deca su u svojoj radosti potpuno zaboravila da dolazi trenutak kada će morati da se rastanu, te kad se začu uzvik: – Kola su pred kućom! – za tugovanje više nije bilo vremena.

Hajdi je otrčala u svoju sobu, gde je još ležala lepa bakina knjiga, pošto je niko nije bio spakovao, jer je bila ispod jastuka. Hajdi se ni danju ni noću nije odvajala od nje. Spustila je knjigu na zemičke, otvorila zatim svoj orman i pogledala da nije još što zaboravila. I zaista, stara crvena marama bila je još tu, jer ju je gospođica Rotenmajer smatrala tako bezvrednom da je uopšte nije ni uzimala u obzir. Hajdi zavi nešto u tu maramu, pa stavi to odozgo na korpicu, tako da se ovaj crveni zavežljaj lepo video. Onda metnu na glavu svoj fini šeširić, pa izađe iz sobe.

Oba deteta morala su brzo da jedno drugom kažu zbogom, jer je gospodin Sezeman već došao da Hajdi odvede u kola. Gospođica Rotenmajer je bila gore na stepenicama da se na tom mestu oprostí sa Hajdi. Ali kad vide onaj čudni crveni zavežljaj, zgrabi ga brzo s korpe i baci na pod.

– Ne, Adelhaida – kazala je koreći je – ne možeš tako izaći iz ove kuće! Nećeš valjda vući sa sobom ovakve stvari! A sada zbogom!

Kad je čula tu zabranu, Hajdi nije smela da podigne svoj zavežljaj, ali se preklinjućim pogledom okrete domaćinu, kao da su joj oduzeli njeno najveće blago.

– Ne, ne – reče gospodin Sezeman odlučnim glasom – dete može da ponese kući sve čemu se raduje, pa makar ponelo i mačiće i kornjače. Mi se nećemo zbog toga uzbuđivati, gospođice Rotenmajer.

Hajdi brzo opet podiže svoj zavežljaj sa zemlje, a zahvalnost i radost zablistaše joj iz očiju. Dole kraj kola pruži gospodin Sezeman devojčici ruku i reče joj kako se nada da će se ona sećati njega i Klare. Poželeo joj je srećan put, a Hajdi mu je zahvalila na svemu i dodala:

– A gospodina doktora pozdravite hiljadu puta i recite mu da mnogo zahvaljujem.

Ona je dobro upamtila kako joj je sinoć rekao: „A sutra će sve biti dobro”. Hajdi je smatrala da je njegova zasluga što se sve tako desilo.

Tada podigoše dete u kola, i korpa i torba sa hranom i Sebastijan, sve to uđe za njom. Gospodin Sezeman doviknu još jednom: – Srećan put! – i kola krenuše.

Uskoro zatim sedela je Hajdi u vozu držeći pažljivo na kolenima svoju korpu, ni za trenutak je ne ispuštajući iz ruku, jer su u njoj bile one dragocene zemičke za babu. Zagledala ih je svaki čas vrlo zadovoljna i radosna. Sedela je mirno kao miš dugo vremena, jer tek sad je shvatila da zaista ide kući, dedi na planinu, babi, Petru kozaru. To joj je sve izlazilo pred oči jedno za drugim...

Zamišljala je kako će to izgledati kad stigne, pa su joj se javljale sve nove i nove misli. Odjednom reče uplašeno:

– Da li baba zaista nije umrla, Sebastijane?

– Nije, nije – umirivao je on. – Sigurno je živa i zdrava.

Hajdi se opet zamislila. S vremena na vreme zavirivala bi u korpu, jer joj je glavna misao bila kako će pred babom poredati na sto sve zemičke. Posle dužeg vremena kazala je opet:

– Sebastijane, kada bismo samo sigurno znali da je baba živa.

– Jeste, jeste – odgovorio je njen pratilac dremajući. – Živa je. Ne znam zašto

bi umrla.

Posle nekog vremena san se spustio i na Hajdine oči, jer joj je posle protekle nemirne noći i ranoga ustajanja bilo tako potrebno da spava. Probudila se tek kad ju je Sebastijan stao žestoko drmusati za rame:

– Ustajte, ustajte! Treba da se izlazi. Stigli smo u Bazel!

Sutradan izjutra krenuli su dalje. Trebalo je dugo putovati. Hajdi je opet sedela sa svojom korpom u krilu, jer nju ni po koju cenu nije htela da preda Sebastijanu. Ali sada nije ništa govorila, jer je svakim časom bila sve nestrpljivija. A kad se Hajdi nije ni nadala, glasno je odjeknulo:

– Majenfeld! – Ona skoči sa svoga mesta, a to isto učini i Sebastijan, koji se takođe iznenadio. Stajali su sad napolju s putnim kovčegom pred sobom, a voz je zviždeći otišao dalje u dolinu. Sebastijan je gledao za njim nezadovoljno, jer je više voleo da ovako bez opasnosti i muke putuje nego da pešači, a posle i da se vere uz planinu, što je, po njegovom mišljenju, vrlo teško i opasno u ovoj zemlji gde je sve još poludivlje. Zato se vrlo obazrivo osvrtao ne bi li mu pokazao najpodesniji put do Selca. Nedaleko od železničke stanice stajale su neke taljige u koje je bilo upregnuto mršavo kljuse. Jedan čovek širokih ramena tovario je na kola vreće koje su stigle vozom. Sebastijan mu pride i upita ga za najsigurniji put do Selca.

– Ovde su svi putevi sigurni – glasio je kratak odgovor.

Sad Sebastijan okrenu drukčije: – Pitam kojim je putem najbolje ići a da čovek ne padne u provaliju i kako se može odneti prtljag do tog Selca. – Čovek pogleda prtljag, pa ga malo odmeri pogledom. Zatim reče da će on uzeti stvari u svoja kola ako nisu mnogo teške, jer i sam ide do Selca. Reč po reč, i najzad se obojica složiše da ovaj čovek uzme i dete i prtljag u kola, i da posle dete još večeras pošalje sa nekim drugim na planinu.

– Mogu ja i sama da idem, znam ja put od Selca do planine – reče Hajdi, koja je pažljivo pratila razgovor.

Sebastijanu pade kamen sa srca kad najzad uvide da neće morati da se vere uzbrdo. On krišom dade devojčici znak da pođe s njim malo ustranu, pa joj tutnu jedan težak zamotuljak i pismo za dedu. – Objasni da je ovaj zamotuljak poklon gospodina Sezemana – reče joj. Samo neka ga Hajdi metne na dno korpe, čak dole ispod zemičaka, i neka dobro pazi da ga ne izgubi, jer bi se gospodin Sezeman strašno ljutio i ne bi joj oprostio celoga života. Neka to gospodica dobro upamti.

– Neću ništa izgubiti – reče Hajdi pouzdano i gurnu zamotuljak zajedno s pismom na dno korpe.

Onda metnuše putni kovčeg u kola, pa pošto je Sebastijan podigao Hajdi zajedno sa njenom korpom čak na visoko sedište, pruži joj ruku za pozdrav, i još jednom je opomenu raznim znacima da dobro čuva korpu. Sebastijan je bio vrlo obazriv jer je znao da je njegova dužnost bila da sam odvede dete do dedine kuće. Kočijaš se pope pored Hajdi, i kola krenuše ka planini, dok se Sebastijan, sav srećan što se spasio opasnog puta, polako uputio maloj železničkoj stanici, pa sedne i sačeka voz kojim će se vratiti.

Čovek koji je terao kola bio je pekar iz Selca i vozio kući brašno. On još nikad nije video Hajdi, mada je svako u Selcu znao za dete koje su doveli Čiki s Planine. Poznavao je on i Hajdine roditelje, te je odmah pomislio da će to biti sigurno ono dete o kome se toliko govori. Čudio se malo što se dete tako brzo vraća kući, pa je za vreme vožnje počeo razgovor s malom.

– Biće da si ti ono dete koje je bilo gore kod Čike s Planine, kod dede?

– Jesam.

– Pa nisi se, izgleda, dobro provela kad se već vraćaš?

– Naprotiv. Tamo je vrlo lepo.

– Pa zašto se onda vraćaš kući?

– Zato što mi je gospodin Sezeman dopustio. Inače se ne bih vratila.

– Koješta! Pa što onda nisi tamo ostala. Zašto si tražila da ideš kući?

– Zato što hiljadu puta više volim da sam kod kuće kod dede na planini, nego igde na svetu.

– Možda ćeš se predomisli kad se popneš gore – progundao je pekar. – Pa opet mi je čudno – reče više za sebe. – Ona valjda najbolje zna kakav je taj čovek.

Onda poče zvižducati i više ništa nije govorio. A Hajdi je gledala unaokolo i sva je drhtala od uzbuđenja, jer je poznavala drveće na putu, a gore visoke vrhove Falknisa, stare svoje prijatelje, koji kao da su je gledali i pozdravljali. I Hajdi je njih pozdravljala i svakim korakom njeno uzbuđenje bivalo je sve veće, pa joj se činilo kao da mora skočiti s kola i trčati, trčati iz sve snage samo da što pre stigne gore. Ali je ipak i dalje mirno sedela ne mičući se, iako je u njoj sve drhtalo.

Kad udoše u Selce, otkuca na crkvi pet časova. Odmah se sjati gomila žena i dece oko kola, a nekoliko suseda priđe bliže. Dete s prtljagom na pekarevim kolima izazvalo je opštu pažnju, pa je svako hteo da sazna nešto o detetu i kome pripadaju te stvari.

Kad je pekar skinuo Hajdi s kola, ona mu brzo reče: – Hvala, moj će deda već doći po prtljag – i htede s mesta da potrči, ali je zadržase i sa svih strana poleteše razna pitanja. Svi su hteli da nešto čuju. Hajdi se gurala između tih ljudi sa takvim

strahom na licu, da su joj i nehotice otvarali put i pustili je da ode. Govorili su jedno drugome:

– Vidiš kako se boji, ima i to svoga razloga.

A onda su stali da pričaju kako je Čika s Planine od prošle godine postao još gori nego što je bio ranije i tako je natmuren kao da bi najviše voleo da ubije svakoga koga na putu sretne. Dete svakako nije moglo da opstane nigde u svetu čim odlazi natrag u pećinu toga starog zmaja. Ali sad se pekar umeša u razgovor pa im reče da on valjda zna više od njih. Ispriča im onda vrlo tajanstveno kako je jedan gospodin doveo dete do Majenfelda i vrlo se ljubazno rastao sa njim. Bez cenkanja mu je platio za vožnju koliko je tražio i dao mu još i napojnicu. Uopšte, govorio je dalje pekar, on može pouzdano reći da je detetu bilo vrlo dobro tamo gde je dosad živelo. Želela je da se vrati dedi – eto, to je sve. Ta vest izazva veliko čuđenje i raširi se po celom Selcu, i te večeri se u svima kućama govorilo kako se Hajdi vratila svome dedi iz takvog obilja samo zato što je to volela i htela.

Hajdi je trčala od Selca uzbrdo što je brže mogla. Zastajala je s vremena na vreme, samo da povрати dah. Korpa koju je nosila bila je dosta teška, a put je postajao sve strmiji što se više peo. Hajdi je sad mislila samo o tome sedi li baba još na svome starom mestu u uglu i nije li dosad umrla. Najzad ugleda kolibu u udolici planine, a srce joj stade brže kucati. Što je više žurila, srce joj je jače udaralo. Naposletku stiže gore. Od drhtanja jedva je uspela da otvori vrata, a onda ulete u malu sobu i stade bez daha, ne mogavši ni reći da izusti.

– Ah – začu se iz ugla – tako je nekad ulazila naša Hajdi. Ah, kad bi još jednom, dok sam još u životu, došla ovamo!... Ko je to?

– Ja sam, baba, ja sam! – uzviknu sada Hajdi, pa jurnu u onaj kut i pade na kolena pred babu, uhvati je za ruke, zagnjuri glavu u njeno krilo i od silne radosti nije mogla ništa da kaže.

Sad se tek baba iznenadila, pa i ona zanemela. Onda je duboko uzbuđena počela drhtavim rukama polako da miluje Hajdi po kovrdžavoj kosi ponavljajući:

– Da, da, to je njena kosa, to je njen glas, ah, kako sam srećna, kako sam srećna što sam ovo doživela!

Iz njenih slepih očiju kanu nekoliko krupnih suza radosnica na Hajdinu ručicu.

– Jesi li ti to, Hajdi, jesi li zaista ti to došla ovamo?

– Da, da, došla sam, baba – uzviknula je Hajdi uveravajući je. – Ne plači, ja sam sad ovde, pa ću svakog dana dolaziti i neću više nikud da idem, a ti nećeš više jesti tvrd hleb. Vidiš li, baba?

Hajdi stade da vadi iz svoje korpice zemičke, jednu za drugom, dok sve nije

poređala babi u krilo.

– Ah, dete moje, dete moje, pa kakvu mi sve radost donosiš! – radovala se baba dok je Hajdi ređala zemičke. – Ali najveća radost za mene, to si ti sama, dete moje!

Opet je počela da miluje Hajdi po kosi i po toplim obrazima govoreći: – Kaži mi još štogod, dete moje, pričaj. Volim da te slušam.

Hajdi je sad počela da priča babi koliko se plašila misleći da baba nije možda već umrla pre nego što je dobila bele zemičke, jer joj ih tada Hajdi nikad, nikad više ne bi mogla doneti.

U sobu uđe Brigita, Petrova mati, i u čudu uzviknu:

– Pa jeste, to je Hajdi, zaista Hajdi! Kako je to moguće?

Hajdi skoči, pozdravi se s njom, a Brigita nije mogla da joj se načudi. Zagledajući je sa svih strana, govorila je:

– Baba, kad bi samo mogla da vidiš kako lepu haljinicu ima Hajdi i kako izgleda! Prosto da je čovek ne pozna. A ovaj šešir s perom na stolu, je li i on tvoj? Stavi ga malo na glavu da vidim kako ti stoji.

– Ne, neću – usprotivi se Hajdi. – Uzmi ga, ako hoćeš, meni ne treba, ja imam svoj šešir.

Hajdi odreši crveni zavežljaj, pa uze svoj stari šeširić koji se na putu još više izgužvao. Samo što Hajdi nije marila za to. Upamtila je ona dobro kako je deda viknuo na rastanku da ne želi da je vidi u šeširu s peruškom. Eto zašto je Hajdi čuvala stalno svoj šeširić tako brižljivo, jer je uvek mislila da će doći dan kad će se vratiti dedi. Brigita je odbijala da primi šeširić, mada joj se veoma svidao. Predlagala joj je da ga proda učiteljevoj kćeri u Selcu i da dobije dosta novca za njega, kad već neće da ga nosi. Ali je Hajdi ostala pri svojoj odluci i šeširić neprimetno stavila u kut iza babinih leđa. Zatim svuče svoju haljinicu, novu lepu haljinicu iz Frankfurta, ostade u donjoj haljini golih ruku, ogrnu crvenu maramu, pruži babi ruku i reče joj:

– Sad moram kući, svome dedi, ali ću ti sutra opet doći. Laku noć, baba!

– Da, dođi sutra opet, Hajdi, dođi opet – molila je baba stežući njenu ruku u svojim i prosto nije mogla da je pusti.

– A zašto si svukla svoju lepu haljinicu? – upita je Brigita.

– Zato što više volim ovako da odem dedi. Moglo bi se inače desiti da me on ne pozna. Pa i ti si me jedva poznala.

Brigita je izašla sa devojčicom pred vrata, pa joj poverljivo reče:

– Haljinu si mogla da zadržiš na sebi, ta poznao bi te deda. Ali rekla bih ti da

se malo pričuvaš, jer Petar kaže da je deda s planine sad stalno ljut. Više ne govori ni reči.

Hajdi joj požele laku noć, pa krenu u planinu, noseći korpu na ruci. Večernje sunce osvetljavalo je zelenu planinu. Eno, već blista i veliko snežno polje na Šezaplani. Hajdi je morala da zastaje na svakom koraku, da se osvrće, jer dok se pela, najviše planine ostajale su joj iza leđa. Crveni blesak prosu se sad pred njom na travu; ona se osvrte, a tada – ona se više nije sećala da je to tako lepo niti je tako što videla u snu – stenoviti vrhovi Falknisa zaplamsaše do neba, široko snežno polje se zažari, a oblaci crveni kao božur, nadnesoše se nad planinske vrhove. Zlatna je bila trava unaokolo na planini, sijale su sve stene i blistale, a cela dolina plivala je u zlatu i mirisu. Hajdi je stajala usred te lepote, pa su joj od sreće i radosti tekle vrele suze niz obraze. Bila je srećna što je opet došla kući i što je sve, sve još onako lepo, još mnogo lepše nego što je ona upamtila i što je sve opet njeno.

Tek kad je utrnula svetlost oko nje, mogla je Hajdi da se pokrene s mesta. Požurila je uzbrdo i nije dugo potrajalo a ona je već ugledala vrhove jela iznad krova, pa onda i krov i celu kolibu i klupu pred kolibom, na kojoj je sedeo deda i pušio svoju lulu, a iznad kolibe se lelujale grane starih jela i šumele u večernjem vetru. Hajdi je sad pojurila, i pre nego što je Čika s Planine i video ko se to pojavljuje, polete k njemu, baci korpu na zemlju i zagrlj starca.

Zadihana i uzbuđena što se opet vide, nije mogla ništa drugo da progovori samo: – Deda, deda!

Ni deda nije mogao da prozbori. Posle toliko godina opet mu se prvi put ovlažiše oči, tako da je morao rukom da prevuče preko njih. Odvoji Hajdine ruke od svoga vrata, metnu dete na koleno, i gledaše je dugo.

– Opet si se vratila, Hajdi – reče najzad. – Pričaj kako se to desilo. Nisi baš obučena. Oterali te. Je li?

– O, ne, deda – počeo Hajdi uzbuđeno. – Nije tako kao što misliš, dedice. Svi su bili vrlo dobri, i Klara i baka i gospodin Sezeman, ali vidiš, ja prosto nisam mogla duže da izdržim, nego sam morala da se vratim k tebi. Često sam mislila da ću se prosto ugušiti, tu me je nešto davilo. Ali ništa nisam govorila, da ne ispadnem nezahvalna. Odjedanput, jednog jutra pozvao me gospodin Sezeman k sebi sasvim rano. Čini mi se da je to bilo zbog gospodina doktora – ali sve to piše u ovom pismu...

I Hajdi skoči na zemlju, donese pismo i onaj zamotuljak iz korpe pa sve to spusti dedi u ruke.

– Ovo je za tebe – reče deda i onaj zamotuljak spusti kraj sebe na klupu. Onda uze pismo i pročit ga. Ne govoreći ni reči, gurnuo je hartiju u džep.

– Da li bi sad htela da pijemo malo mleka, Hajdi? – upita i uze je za ruku, pa pođe s njom u kolibu. – Ali ponesi i onaj novac. Njime bi mogla da kupiš ceo krevet i haljine, za godinu dana.

– Ne treba mi, deda – reče Hajdi. – Krevet već imam, a Klara mi je dala toliko haljina da mi druge nikad više neće trebati.

– Uzmi to, uzmi stavi u orman. Ustrebaće ti jednom.

Hajdi poslušala i odskakuta za dedom u kolibu, gde je od radosti što sve ponovo vidi zavirivala po svim uglovima, popela se čak i uz lestvice, ali tada odjednom zastade i zbunjeno viknu odozgo:

– Deda, pa ja više nemam postelje!

– Imaćeš je – odgovori on odozdo. – Nisam znao da ćeš se vratiti kući. A sada hodi da piješ mleka.

Hajdi siđe i sede na svoju visoku stolicu, na staro mesto, a onda dohvati svoju zdelicu i iskapi je tako slatko kao da još nikada nešto slađe nije pila, pa duboko odahnu, ostavi zdelicu i reče:

– Ništa na svetu nije tako dobro, deda, kao naše mleko.

Sad se spolja začu oštar zvižduk. Kao munja izlete Hajdi na vrata. Odozgo je dolazilo celo stado koza trčeći i skačući, a u sredini bio je Petar koji, opazivši Hajdi, stade kao prikovan, gledajući bez reči.

– Dobro večer, Petre! – uzviknu Hajdi, pa ulete među koze. – Belka, Mrkuša! Zar me više ne poznajete?

A koze mora biti da su odmah poznale njen glas, jer stadoše trljati svoje glave o Hajdi i radosno meketati, a Hajdi ih je redom dozivala po imenu, i one su sve kao lude trčale i gurale se. Nestrpljivi Češljugar preskočio je dve koze da bi stigao bliže, pa čak i plašljiva Sneška gurala je ustranu tvrdoglavog Turčina, koji je, sav zaprepašćen zbog te drskosti, zastao dižući uvis bradu, kako bi pokazao ko je on.

Hajdi je bila van sebe od radosti što su oko nje opet njene stare drugarice. Grlila je stalno malu nežnu Snešku i milovala nemirnog Češljugara, a sve koze od velike ljubavi gurale su je tamo amo, sve dok ne stigoše do samoga Petra, koji je stajao još na istom mestu.

– Hodi ovamo, Petre, dobro večer! – reče mu Hajdi.

– Jesi li se vratila! – jedva je uspeo da kaže u čudu, pa priđe Hajdi i prihvati ruku koju mu je ona već odavno pružala. Upita je odmah, kao što je činio uvek kad bi se uveče vraćao kući: – Hoćeš li sutra opet sa mnom?

– Ne, sutra neću, ali ću možda prekosutra. Sutra moram do babe.

– Dobro je što si se vratila – reče Petar razvukavši lice od velike radosti, pa krenu kući.

Ali danas je sa svojim kozama imao mnogo više muke nego obično. Uzalud ih je mamio i pretio im, nikako nisu htele da se skupe oko njega i tek kad je Hajdi, grleći Belku jednom a Mrkušu drugom rukom, pošla sa njima, i druge su koze potrčale. Hajdi je morala sa svoje dve koze da uđe u staju i da zatvori vrata, inače se Petar nikada ne bi makao sa svojim stadom. Kad je dete ušlo u kolibu, videlo je već svoju postelju spremljenu na tavanu, svu mirisnu od novog sena, preko koga je deda pažljivo prostro čisto platno. Hajdi je zadovoljno legla, slatko zaspala i spavala kako odavno nije.

Te noći deda je valjda deset puta ustajao, peo se uz lestvice i pažljivo osluškivao da li Hajdi mirno spava. Tražio je pogledom otvor kroz koji mesec obasjava Hajdinu postelju, da bi video stoji li u njemu seno koje je ugurao da mesečina ne prodre unutra. Hajdi je spavala neprekidno i nije se micala, jer je njena žarka želja bila ispunjena. Opet je videla sve svoje planine i stene u večernjem sjaju, opet je slušala kako šume jele. Sad je najzad bila kod kuće na planini.

Nedeljna zvona

Sutradan stajala je Hajdi ispod jela, koje su šumele. Čekala je dedu. Deda je hteo da ide u Selce da otud uzme Hajdin prtljag, a ona za to vreme da ga sačeka kod babe. Iako je jedva čekala da vidi babu i da čuje kako su joj prijale zemičke, vreme joj ipak nije bilo dugo. Slušala je divni šum jelovoga granja i udisala miris zlatnoga cveća sa zelene livade.

Utom se i deda pojavi iz kuće, pogleda unaokolo i zadovoljno reče:

– Tako, sad možemo poći.

Bila je subota, a deda je obično subotom čistio i kolibu i staju i sve unaokolo. Zato je i posvetio danas tome poslu celo pre podne, kako bi mogao odmah posle ručka da pođe sa Hajdi. S uživanjem je pogledao oko sebe i našao da je sve tako čisto i lepo kako se samo poželeti može.

Kad dođoše do kolibe kozara Petra, rastaše se, i Hajdi prosto ulete unutra. Baba, koja je već čula njene korake, radosno uzviknu:

– Jesi li ti to, Hajdi! Jesi li mi opet došla?

Onda je uze za ručicu držeći je čvrsto, kao da se bojala da je opet neko ne otme. I sad je starica morala potanko da priča kako su joj zemičke bile tako slatke da je bilo pravo uživanje i da su je toliko okrepile, da se danas oseća mnogo jača

nego juče.

– Štedi ona njih – dodade Petrova mati smešeći se. – Od juče je svega jednu pojela, samo da bi joj trajale cele nedelje.

Pažljivo, ali i zamišljeno, sasluša to Hajdi, pa veselo kliknu:

– Baba, sad znam šta ću! Napisaću Klari pismo. Klara će mi poslati – ah, to je sigurno! – još dvaput, još triput više zemičaka nego što sam ti ja donela.

– Ah, mila naša Hajdi, ali toliko mnogo zemičaka ne bi se moglo odjednom pojesti i stvrdle bi se kao kamen. Kad bih imala koju paru više! Pekar dole u selu peče tako lepe zemičke, ali ja jedva imam i za crni hleb – reče Brigita.

Sad se Hajdi ozari.

– O, ja imam mnogo, mnogo novca! Svakoga ću ti dana kupovati po jednu svežu zemičku, a nedeljom čak i po dve. Petar će ti ih svakoga dana donositi iz Selca.

– Ne, ne, dete moje! – branila se baba. – To ne! Neću da zbog mene trošiš novac koji si dobila. Daj ti to lepo svome dedi, pa će te on posavetovati kako da ga upotrebiš.

Ali Hajdi nije htela ni da čuje o tome, nego je, skačući radosno no sobi, jednako ponavljala:

– Sad će baba svaki dan imati svežu zemičku, pa će biti jaka. A kad sasvim ozdraviš, baba, biće ti svetlo pred očima. Pa ti sigurno zato i ne vidiš što si toliko slaba!

Baba je ćutala, jer nije htela detinju radost da pomuti. Dok je Hajdi veselo skakutala po sobi, iznenada spazi babinu staru pesmaricu, pa se nečega priseti i još se više obradova.

– Baba, ja umem i da čitam, divno da čitam! Da li bi htela da ti pročitam neku pesmicu iz tvoje stare knjige?

– Kako ne bih! – reče starica nežno. – Zar si naučila i da čitaš? Zar si zaista naučila da čitaš?

Hajdi se pope na stolicu da bi dohvatila knjigu sa police, gde je odavno ležala zaboravljena, pokrivena gustim slojem prašine, pa je obrisa pažljivo, sede na klupu pored babe i nežno je upita:

– Šta bi sad najviše volela da ti čitam?

– Što ti hoćeš, dete moje, što god ti hoćeš.

I baba, spremna da sluša, ostavi preslicu. Hajdi je, prelistavajući knjigu, pročitavala ovde-onde po koju reč.

– U ovoj pesmi piše nešto o suncu. To ću da ti čitam baba.

I poče da čita sve življe jer joj je u srcu bilo sve toplije što je dalje čitala. Baba je sedela mirno, skrštenih ruku, i velika radost zračila je s njena lica.

– O, Hajdi, ti si moje sunašce! U srcu je mome sad tako svetlo! Kako si lepo čitala, Hajdi!

I dok se baba radovala, Hajdi je sva blistala od sreće, pa je gledala u babu kao da je prvi put vidi. Babino lice nije više bilo onako staro i tužno nego ozareno radošću, kao da je progledala.

Neko zakuca na prozor i Hajdi vide dedu kako joj daje znak da pođu kući. Odmah posluša, ali prvo uveri babu da će joj sutra opet doći, jer ako i ode s Petrom na livadu, ostaće s njim samo do podne. Hajdi je znala koliko se baba raduje kad je ona uz nju. To je bila za Hajdi najveća sreća, mnogo veća nego kad na sunčanoj livadi stoji među kozama i cvećem. Bila je toliko očarana ovim što je doživela, da je to morala odmah ispričati dedi. Rekla mu je kako se zemičke za babu mogu nabaviti i dole, kod pekara u Selcu, samo ako se ima novaca. Ispričala mu je i to koliko se baba obradovala kad joj je pročitala pesmicu o suncu, pa onda reče:

– Je li, deda, da ćeš mi dati, makar baba i ne htela, sav novac iz ovog zavešljaja, pa ćemo davati svakoga dana Petru da kupuje za babu uvek po jednu zemičku, a nedeljom i po dve.

– A krevet, Hajdi? – reče deda. – Bilo bi dobro da za tebe nabavimo lep krevet, a ostalo bi još i za zemičke.

Ali Hajdi nije davala dedi mira i uveravala ga da ona mnogo lepše spava na postelji od sena, mnogo ugodnije nego što je ikad spavala na onoj od perja u Frankfurtu. Molila ga je tako usrdno i neprestano, da je deda najzad rekao:

– Novac je tvoj, pa radi s njim šta hoćeš. Tim novcem bi mogla godinama da hraniš babu belim zemičkama.

Hajdi radosno uzviknu:

– Ah, baba nikad više neće morati da jede crni suvi hleb! O, deda, sad je opet sve lepo, lepše nego što je ikad bilo!

Hajdi je, držeći dedu za ruku, skakutala i kliktala kao ptica u nebeskim visinama. Ali se odjednom uozbilji i reče:

– Eto, da mi se ispunila ona moja želja da se brzo vratim iz Frankfurta kući, ne bih mogla babi da kupujem toliko belih zemičaka, niti bih naučila da čitam, a to se babi toliko dopada. Ali sve je ispalo ipak mnogo bolje nego što sam ja mislila. Zato ću odsad biti strpljiva kad nešto želim i čekam, baš kao što me je savetovala Klarina baka. Pa, ako mi se neka želja i ne ispuni odmah, pomisliću: biće kao sa

onom mojom željom u Frankfurtu. Sve će se lepo svršiti kad imamo poverenja u ljude. Je li da je tako, dedice?

– Da, tako je. A šta ću ja kad sam odavno prestao da volim ljude! Šta ću ja onda?

– Onda ćeš biti nesrećan, jer ni oni tebe neće voleti.

– To je istina, Hajdi. Od koga si to čula?

– Od bake, od Klarine bake.

– Pa kad je tako, neka tako i bude, i svršeno. Natrag se ne može. Kad su ljudi prestali da me vole, neka me i ne vole.

– O, ne, deda, svako može natrag. I to sam čula od bake. Pa se onda sve tako lepo svršava kao u priči iz moje knjige, ali ti nju ne znaš. Sad ćemo stići kući, pa ćeš videti kako je to lepa priča!

Hajdi sad pođe brže poslednjom uzbrdicom, i čim stigoše gore, pusti dedinu ruku i utrča u kolibu. Deda skide s leđa korpu, u koju je bio stavio samo jedan deo stvari iz putničkog kovčega, jer mu je bilo teško da ga nosi uzbrdo, pa sede na klupu, duboko zamišljen. Hajdi dotrča s velikom knjigom pod miškom.

– Ti si se baš lepo smestio, dedice.

Onda sede do njega, otvori knjigu i odmah nađe svoju priču koju je često čitala, tako da se sama knjiga na tom mestu otvarala. I poče da čita vrlo predano o sinu kome je bilo dobro u očevoj kući. Ali jednoga dana on htede da uzme svoj deo imanja i da živi sam, te mu ga otac dade, i on ode u svet pa sve potroši. Kad više ništa nije imao, morao je da stupi kao sluga kod jednog bogataša i da čuva njegove svinje. Setio se onda kako su svi bili dobri prema njemu, pa je zato gorko plakao, jer se kajao i čeznuo za kućom. Pomislio je u sebi: vratiću se i zamoliti za oproštaj...

– Šta misliš sad deda? – prekinula je Hajdi čitanje. – Ti valjda misliš da su se ljutili na njega kad se vratio? Slušaj šta dalje ovde piše:

Kad ga njegovi ugledaše, otac mu potrča u susret, zagrli ga i poljubi. I svi mu se obradovaše...

– Zar nije lepa priča, deda? – upita Hajdi, dok je on jednako ćutao, a ona je očekivala da će biti oduševljen ovom pričom.

– Lepa je priča, Hajdi – reče deda, ali lice mu je bilo tako ozbiljno da Hajdi ne produži razgovor nego stade da razgleda svoje slike. Polako je još jednom podnela dedi knjigu i rekla:

– Pogledaj kako je srećan! – pa pokaza prstom na sliku gde se videlo kako se sin vratio kući.

Kasnije, kad je Hajdi već bila u dubokom snu, pope se deda uz lestvice na tavan gde je ona spavala. Spusti fenjer kraj Hajdine postelje, tako da je svetlost padala na zaspalo dete. Hajdi je ležala sklopljenih ruku i na njenom ružičastom licu sijala je radost i blaženstvo. Deda je dugo i dugo stajao nepomičan, ne skidajući očiju sa zaspalog deteta. Njegovo lice bilo je bledo i ozbiljno. On počeo tiho šaptati:

– Mala moja Hajdi, ti me vraćaš ljudima. Svršeno je s mržnjom! Odsad će moje srce znati samo za ljubav. – I nekoliko krupnih suza potekoše starcu niz obraze.

Sutradan, u samo svanuće, stajao je Čika s Planine pred svojom kolibom i svetlih očiju gledao oko sebe. Nedeljno jutro blistalo je dolinom. U dolini su bružala zvona, a gore u jelama pevale su ptice jutarnju pesmu.

Tad se deda vrati u kolibu.

– Ustaj, Hajdi! – viknu prema tavanu. – Sunce se rodilo! Obuci novu haljinu, idemo u selo.

Nije morao dugo čekati. To je bilo maloj nešto sasvim neočekivano. Zato je htela da ga što pre posluša. Ubrzo se pojavi u svojoj lepoj haljinici iz Frankfurta. Ali, vrlo iznenađana, zastade pred dedom i pogleda ga:

– O, deda, nikad te još takvog nisam videla! – uzviknu. – Nikad nisi obukao taj kaput sa srebrnim dugmetima. Kako si lep u svom prazničnom odelu!

A deda se zadovoljno smešio posmatrajući dete, pa reče:

– A i ti si lepa u toj svojoj haljinici! Hajdemo sad.

Uze je za ruku, pa zajedno krenuše nizbrdo.

Dole u Selcu bilo je pred crkvom mnogo sveta. Kad su ugledali Čiku s Planine i unuku gde dolaze, praznično odeveni, veselih lica i držeći se za ruku, počeo se iznenađeno da se okreću podgurkujući se.

– Jesi li video? Čika s Planine sišao u Selce, i to u nedelju!

A onaj koga je sused gurnuo, gurnuo je drugoga i tako je to dalje išlo, pa se začas svuda šaputalo: – Čika s Planine! Čika s Planine!

Prelazeći preko seoskog trga, punog sunca, deda i Hajdi zaustaviše se pred kućom gospodina učitelja. Uđoše unutra, a ljudi u grupicama počeo razgovarati o nečuvanom događaju. Svi su u napregnutom očekivanju gledali u vrata učiteljeve kuće, da vide kako će Čika izgledati kad izađe, i da po tom zaključie da li se svađao sa gospodinom učiteljem ili je mirno razgovarao sa njim, jer niko nije znao zbog čega je u stvari starac došao ovamo i šta hoće. Ali sad su već drukčije mislili o starcu i govorili:

– Vidite li, Čika s Planine nije tako zao kao što se pričalo, zar ne? I sami ste videli kako lepo vodi dete za ruku. – A neko bi opet rekao:

– Uvek sam ja to govorio. Ne bi on išao gospodinu učitelju da je tako rđav, nego bi se klonio njega. Svet mnogo preteruje!

A pekar je kazao:

– Zar bi dete iz one kuće, gde je imalo svega i svačega, pobeglo i vratilo se dedi da je on zaista prgav i zao!

I svi su sada lepo govorili o Čiki s Planine. Žene su, doduše, i pre slušale od Petrove majke i babe kako je Čika s Planine sasvim drukčiji nego što se priča, ali, eto, one to pre nisu verovala. A sad su se uverile. I sve se više sveta skupljalo, kao da čekaju da pozdrave prijatelja koga odavno nisu videli.

Za to vreme Čika s Planine zakuca na vrata učiteljeve sobe za rad. Učitelj je otvorio i pošao starcu u susret. Nije bio nimalo iznenađen, nego je izgledao kao da ga je očekivao. Rukovao se sa starcem vrlo srdačno. Čika s Planine stajao je ćuteći i nije mogao da izusti ni reči, jer se nije nadao ovakvom srdačnom dočeku. Najzad se pribra i reče:

– Došao sam da vas zamolim da zaboravite one reči koje sam vam rekao gore na planini, i da mi ne zamerite što nisam prihvatio vaš savet. U svemu ste imali pravo. Pogrešio sam. Sad ću poslušati vaš savet i doseliću se u Selce da ovde živim preko zime, jer gore u planini zimi nije dobro za dete, pošto je ono isuviše nežno. A budu li me ljudi gledali s podozrenjem kao čoveka kome ne veruju, neka, nisam bolje ni zaslužio. Znam jedno, a to je – da ćete mi vi biti prijatelj.

Učiteljeve prijateljske oči sijale su od radosti. I još jednom se pozdravio sa starcem, uzbuđeno govoreći:

– Nećete se pokajati što se vraćate k nama, da ovde živite. Ja ću vas uvek smatrati dobrim prijateljem i susedom. Nadam se da ćemo zajedno provesti mnogo prijatnih zimskih večeri, jer sam uvek cenio i voleo vaše društvo, a postaraćemo se da i maloju produžimo radosti.

I učitelj blago spusti ruku na Hajdinu kovrdžavu glavu, uze je za ručicu, pa je izvede ispraćajući dedu, i tek pred kućnim vratima oprosti se s njim tako da su svi mogli videti kako je učitelj nekoliko puta stegao ruku Čiki s Planine, kao da mu je najbolji prijatelj sa kojim prosto ne može da se rastane.

Tek što se za učiteljem zatvoriše vrata, a svi ljudi pohitaše prema Čiki s Planine, utrkujući se ko će pre sa njim da se pozdravi, tako da on nije znao kome pre da pruži ruku. Neko je vikao:

– Radujem se, radujem, Čiko, što ste nam se vratili!

Drugi opet:

– Zaželeo sam već da progovorim koju reč s vama, Čiko!

Čuli su se slični glasovi sa svih strana i svi su se gurali da mu se približe, a kad im je Čika pozdravljajući se rekao kako namerava da se vrati u Selce i tu provede zimu, tek onda svi veselo zagrajaše, pa je izgledalo da je Čika s Planine u Selcu najomiljenija ličnost, koju su svi mnogo voleli. Mnogi su ispratili dedu i unuku daleko iznad sela, a kad su se opraštali, svi su tražili da im Čika s Planine još jednom obeća da će što pre sići u selo. I dok su ljudi odlazili kućama niz planinu, starac je zastao i gledao dugo za njima, a lice mu je bilo ozareno nekom toplom svetlošću, kao da mu u srcu sija sunce. Hajdi ga je netremice gledala, pa mu radosno reče:

– Deda, danas si mnogo lep, tako lep kao što još nikad nisi bio!

– Misliš? – nasmeja se deda. – Vidiš, Hajdi, to je tvoje delo, mala moja, jer ti si unela u moj život novu radost i sreću.

Kad stigoše do kolibe kozara Petra uđoše oboje unutra.

– Dobar dan, baba! – uzviknu Čika s Planine. – Čini mi se da ću morati da počnem s opravkom ove kolibice još pre nego što zahuji jesenji vetar.

– O, pa to je Čika! – uzviknu baba s radosnim iznenađenjem. – Šta još neću doživeti!

I drhćući od radosnog uzbuđenja, baba pruži ruku, koju deda srdačno prodrmusu u svojoj.

– Imam jednu veliku molbu – reče baba. – Nemojte me kazniti, ako sam vam nešto skrivila, time što ćete Hajdi odvesti od mene. Neka ona ostane ovde dok me ne sahrane dole kod crkve.

I držeći Hajdi u naručju, ona je nežno privi uza se.

– Ne brinite, baba – umirivao ju je Čika. – Time neću ni vas ni sebe da kažnjavam. Sad ćemo ostati svi zajedno još mnogo i mnogo godina.

Tada Petrova mati odazva Čiku malo ustranu, pokaza mu šešir s perom i ispriča šta je s njim bilo, ali ona, razume se, neće detetu da oduzima šešir.

Deda je sa zadovoljstvom gledao svoju Hajdi pa reče:

– Šešir je njen, pa može s njim da čini šta hoće. Ako ti ga je dala, uzmi ga!

Petrova mati se mnogo obradova toj neočekivanoj presudi.

– Vredi sigurno više od deset franaka. Pogledajte samo!

I u svojoj radosti podiže šeširić visoko uvis.

– Kakve je samo poklone donela Hajdi iz Frankfurta! Već sam nešto mislila, kako bi bilo da i Petra pošaljemo malo do Frankfurta. Šta mislite, Čiko?

Čika se osmehnu pa reče da za Petra to ne bi bilo rđavo, samo neka se strpi dok se ne ukaže prilika.

Utom se na vratima pojavi Petar, ali pri ulasku tako lupi glavom o dovratnik da je zazvečalo. Mora biti da se mnogo žurio. Sav zaduvan, stade nasred sobe i pruži jedno pismo. Bio je to izvanredan događaj kakav se dotle još nikad nije desio. U seoskoj pošti predali su mu pismo na kome je bilo ispisano Hajdino ime! Tad svi, u želji da čuju sadržaj pisma, sedoše za sto, a Hajdi ga otvori i stade čitati glasno i tečno. Pismo je bilo od Klare. Pisala je svojoj Hajdi da joj je vrlo dosadno u kući otkako je ona otišla i da ne može više ovako da izdrži. Molila je oca sve dok nije pristao, da još ove jeseni otputuju u banju Ragac. I baka će poći s njom, pa će onda obe posetiti dedu i Hajdi gore na planini. Još je baka poručila Hajdi da je dobro uradila što je za babu u Selcu ponela zemičke, ali da ih baba ne bi jela suve, stići će i kafa, koja je već na putu, a kad baka stigne na planinu, moraće Hajdi da je odvede, svakako, do svoje babe.

Svi su se toliko obradovali ovoj vesti i toliko se zaneli u razgovor o tome, da čak ni deda nije osetio kako je prošlo vreme i da je već kasno. I tako su svi bili razdragani zbog ovog događaja, a možda još i više zbog današnjeg sastanka. Naposletku baba reče:

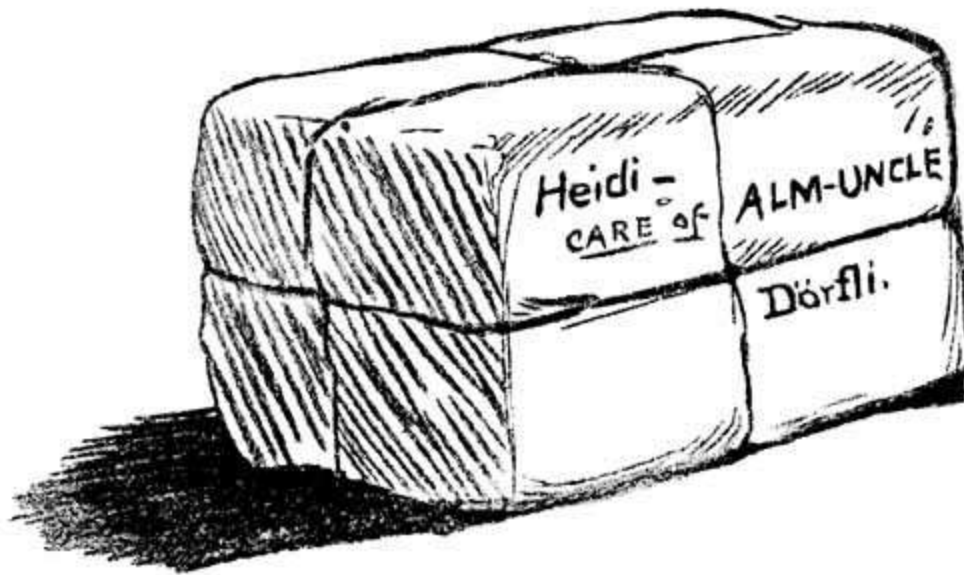
– Ništa lepše nema nego kad se u životu dogodi da nam posle mnogo godina dođe stari prijatelj i opet nam pruži ruku. Onda nam se čini da smo opet našli nešto vrlo drago što smo bili davno izgubili. Vi ćete nam doći uskoro, Čiko, a dete već sutra, zar ne? – Obećao joj je da hoće.

Bilo je vreme da se pođe kući, i deda krenu na planinu, vodeći Hajdi za ruku. I kao što je sunce jutros pošlo s njima i pratilo ih celim putem, dopratilo ih je i sad sve do same kolibe, pa je i ono leglo na počinak tamo za planinom.

A kad Klarina baka stigne najesen u goste, za sve će biti mnogo radosti, pa će i Hajdina postelja od sena sigurno biti zamenjena pravim pravcatim krevetom, jer gde god se baka pojavi, tu sve biva kako valja, i u samim ljudima i oko njih.

U dolini su brujala zvona,
a gore u jelama pevale su ptice jutarnju pesmu.

Pripreme za put

Dobri gospodin doktor je polako koračao širokim ulicama Frankfurta prema kući gospodina Sezemana. Bilo je to sunčano septembarsko jutro, tako svetlo i lepo da bi čovek verovao da svi moraju biti radosni, ali doktor je išao pognute glave, gledajući samo belo kamenje pod svojim nogama, i nije primećivao plavo nebo nad sobom. Na njegovom se licu ogledala tuga koja se ranije nikad nije videla. Kosa mu je bila mnogo više seda nego prošlog proleća. Doktor je imao jedinu kćer, koja je posle ženine smrti bila jedino što je imao na svetu... Ali pre nekoliko meseci ova lepa devojčica iznenada umre. Od toga doba gospodin doktor nije nikada više bio veseo.

Kad začu zvono, Sebastijan otvori kućna vrata, i duboko se pokloni gospodinu doktoru. Jer gospodin doktor nije bio samo najbolji prijatelj domaćina i njegove kćeri, nego je svojom dobrotom osvojio srca svih ukućana.

– Je li sve po starom, Sebastijane? – upitao je doktor ljubaznim glasom, penjući se uz stepenice. Sebastijan ga je pratio i klanjao se neprestano, mada ga gospodin doktor više nije mogao ni videti, jer mu je bio već okrenut leđima.

– Dobro je što si došao – rekao je gospodin Sezeman svome prijatelju. – Moramo još jednom da porazgovaramo o putu u Švajcarsku. Želim da čujem od tebe da li ostaješ pri svojoj prvoj odluci, mada je Klarici sada znatno bolje.

– Dragi moj Sezemane, šta ti opet pada na pamet! – reče lekar sedajući kraj svoga prijatelja. – Baš je šteta što tvoja majka nije ovde! S njom se čovek lako sporazume. Ali s tobom nikad izaći na kraj. Zoveš me danas već po treći put da bih ti jedno te isto rekao.

– Da, imaš pravo. Možeš i da se ljutiš zbog toga, ali treba da razumeš, dragi prijatelju – i gospodin Sezeman spusti ruku na rame svoga prijatelja kao da ga moli – da mi je teško da odrekнем detetu ono što sam mu obećao i čemu se mala već mesecima raduje i danju i noću. Ove poslednje rđave dane dete je tako strpljivo podnosilo, i to samo zbog toga što se nadalo da je put u Švajcarsku blizu i da će posetiti svoju prijateljicu Hajdi. Sada treba svome dobrom detetu, koje ionako treba da se lišava mnogo čega, da odjednom srušim tako dugo gajenu nadu. To mi je zaista nemoguće!

– Sezemane, tako mora da bude – rekao je odlučnim glasom gospodin doktor, ali videvši svoga prijatelja utučenog i nemog, nastavi posle malog oklevanja: – Pa, molim te, shvati kako stvari stoje. Već godinama Klara nije gore provela leto nego ovo sad. O nekom velikom putu ne može biti ni govora, jer postoji stvarna bojazan od najgorih posledica. Već smo ušli u septembar, kad može biti vrlo lepo na planini, ali i vrlo hladno. Dani nisu više tako dugi, a da gore noćiva, Klari bi bilo nemoguće. Znači da bi gore u stvari mogla da provede samo nekoliko časova preko dana. Put od banje Ragac do planine dug je. Uz planinu morali biste je nositi u stolicu. Jednom reči, Sezemane, nije ostvarljivo. Ali ja ću poći zajedno s tobom da sa Klarom razgovaramo. Ona je pametna devojčica. Ja ću joj saopštiti svoj plan. U maju iduće godine neka ode prvo u Ragac. Tu će se kupati u lekovitoj vodi, sve dok na planini ne otopli. Onda će s vremena na vreme moći biti odnesena gore, pa će osvežena i ojačana uživati u tom putovanju. Razumeš li, Sezemane, ako mislimo da se tvoje dete oporavi, moramo najobazrivije da postupamo.

Gospodin Sezeman, koji je dosad slušao ćuteći i tužna lica, odjednom skoči radosno:

– Doktore! – uzviknu – kaži mi pošteno da li se zaista nadaš da će joj biti bolje?

Doktor sleže ramenima.

– Malo – reče doktor poluglasno. – Ali stavi se bar za časak na moje mesto, dragi prijatelju. Zar nemaš tu sreću da te tako dobro dete voli i jedva čeka da joj se vratiš s puta?... Nikad se ne vraćaš u pustu kuću, niti sam sedaš za sto. Pa tvome detetu je dobro kod kuće. Istina je da mora da se odrekne mnogo koječega u čemu druga deca uživaju, ali ipak ima dosta radosti. Ne, Sezemane, vas čovek ne treba

da žali kao mene; vi ste srećni što ste zajedno. Pomisli samo na moju opustelu kuću!

Gospodin Sezeman je ustao i krupno koračao po sobi gore-dole, kao što je radio uvek kad bi imao kakvu veliku brigu. Onda naglo zastade pred svojim prijateljem, tapšući ga po ramenu.

– Doktore, nešto mi je palo na pamet. Ne mogu više da te gledam ovakvoga. Nisi više onaj stari. Moraš malo da promeniš sredinu, da odeš za neko vreme odavde, i to znaš kuda? Pođi ti na put, da posetiš onu malu Hajdi na planini, i to u ime nas sviiju.

Doktor se veoma začudio ovome predlogu, gotov da ga odbije, ali gospodin Sezeman mu nije dao vremena za to, jer se tako obradovao ovoj svojoj novoj ideji, tako je bio ponesen njome, da uhvati svoga prijatelja pod ruku i povuče ga u sobu svoje ćerčice. Bolesna Klara bi se uvek radovala kad bi se pojavio dobri gospodin doktor, jer je on uvek postupao sa njom tako prijateljski. Ranije, umeo bi uvek da priča nešto smešno i veselo. Ona je dobro znala zašto se više ne šali i bila bi vrlo zadovoljna da ga opet vidi radosnog kao pre. Čim se oni pojaviše, Klara odmah pruži ruku doktoru, koji sede kraj nje. I gospodin Sezeman primače svoju stolicu, pa uhvativši Klarinu ruku, odmah poče da joj govori o putu u Švajcarsku i o tome kako se on sam radovao tome planu. Brzo je prešao preko glavne stvari, to jest da ona neće moći putovati, jer se pomalo plašio njenih suza. Prešao je odmah na novu misao i rekao Klari kako će vrlo dobro činiti njihovom dragom prijatelju ako pođe na put. Razvedriće se i osvežiti.

Suze se zaista pojaviše i zamagliše plave oči Klarine, mada se ona trudila da ih zadrži, jer nije volela da plače pred ocem. Ali bilo joj je teško što su propale sve nade koje je gajila celoga leta očekujući put na planinu odakle je njena Hajdi, nade koje su joj bile sva radost i uteha u dugim časovima samoće. Ali Klara nije imala običaj da se prepire. Znala je dobro da joj otac ne dopušta samo ono što bi bilo rđavo za nju. Progutala je svoje suze i uhvatila se za ovu jedinu nadu koja joj je još ostala. Uzela je za ruku svoga dobrog prijatelja, čika-doktora, pomilovala je i toplo ga zamolila:

– Molim vas, gospodine doktore, otidite do Hajdi, pa onda dodite da mi pričate kako je tamo gore kod njih i šta rade Hajdi i deda... i Petar i njegove koze. Ah, sve ja to tako dobro poznajem iz Hajdinog pričanja. Vi ćete biti ljubazni, ja vas molim, da ponesete ono što bih htela da pošaljem Hajdi. Učinite mi to, gospodine doktore! Ja sam za sve njih spremila poklone, a naročito za njenu babu. Ja ću za to vreme da pijem riblje ulje, koliko god vi želite.

Ne može se znati tačno da li je to obećanje rešilo ovu stvar, ali je dopušteno verovati u to, jer se gospodin doktor nasmešio i rekao:

– Pa onda moram otići, Klarice, jer ako budeš pila riblje ulje kao što obećavaš, ti ćeš se oporaviti i biti tako zdrava kako tvoj otac i ja možemo samo poželeti. A sad, kad treba da putujem? Jesi li i to već odlučila?

– Najbolje bi bilo sutra izjutra, gospodine doktore – odgovorila je Klara.

– Da, ona ima pravo – dodade otac. – Sunce sija, nebo je plavo, ne treba gubiti vreme. Šteta za svaki ovakav dan koji ne provedeš na planini.

Doktor je morao da se osmehne:

– Još malo, pa ćete mi prebaciti što već nisam otišao, Sezemane. Moram, zaista, gledati da odem što pre.

Ali Klara ne dade doktoru da ide. Morao je prvo da sasluša sve poruke za Hajdi i da dobro upamti šta sve treba da vidi tamo, kako bi joj kasnije mogao potanko pričati. Poklone za Hajdi doktor će dobiti kasnije, jer gospođica Rotenmajer treba prvo dobro da ih spakuje. Ona je sad izišla u grad, ali ima običaj da se iz tih šetnji ne vraća tako brzo.

Gospodin doktor je obećao da će izvršiti sve što se od njega traži, da će poći na put, i to ako ne sutra izjutra, a ono, po mogućstvu, u toku sutrašnjeg dana. A kada se vrati kući, kao što je ugovoreno, dužan je da ispriča sve što je video i doživeo.

Posluga ponekad ima čudan dar da shvati stvari koje se događaju u kući njihovih gospodara, mnogo pre nego što joj ukućani ma šta saopšte. Tako i Sebastijan i Tineta. Čim je gospodin doktor sišao niz stepenice, Tineta je brzo ušla u Klarinu sobu, jer je osećala da treba izvršiti neka naređenja.

– Molim vas, Tineta, napunite ovu kutiju svežim mekim kolačima koje ja obično jedem uz kafu – obratila joj se Klara pokazujući na kutiju koja je već odavno bila spremljena.

Tineta je uzela kutiju za jedan kraj i prezrivo je okretala u ruci, a kad je stigla do vrata pakosno reče:

– I jeste mi vredno truda.

A kad je Sebastijan ispraćao gospodina doktora, sa svojom urođenom učtivošću reče mu otvarajući vrata i duboko se klanjajući:

– Ako bi gospodin doktor bio tako ljubazan, neka i od Sebastijana isporuči malo gospođici pozdrave.

– O, Sebastijane – reče doktor ljubazno – zar i vi već znate da putujem?

Sebastijan je morao da se malo nakašlje:

– Ja sam... ja sam... ni sam ne znam kako... A, da, sad se sećam: slučajno sam prolazio kroz trpezariju, pa sam čuo kako pominjete ime male gospođice. Pa kako jedna misao izaziva drugu, ja sam na taj način...

– Da, da – smešio se doktor – i ukoliko ko ima više misli, utoliko je pametniji. Doviđenja, Sebastijane. Svakako ću isporučiti vaš pozdrav, ne brinite.

Upravo je gospodin doktor hteo da prođe kroz otvorena kućna vrata, kad naiđe na prepreku. Jak vetar omeo je gospođicu Rotenmajer da nastavi svoju šetnju, te se zato iznenada vratila baš u ovom trenutku. Njenu široku maramu vetar je tako naduvao kao da je razapeo jedro. Doktor se istoga časa izmaknu ustranu. Ali prema ovom čoveku pokazivala je gospođica Rotenmajer uvek naročitu učtivost i poštovanje, te se i ona skloni veoma učtivo i čitavih nekoliko trenutaka nudili su oni jedno drugome prolaz. Ali odjednom dunu vetar tako da gospođica Rotenmajer skoro nalete na doktora, koji jedva uspe da se izmakne. Međutim, vetar je odgura malo dalje od njega, te je morala da se malo vrati kako bi dostojno pozdravila staroga prijatelja kuće. Taj događaj ju je malo uznemirio, ali gospodin doktor je umeo da to zataška i da je oraspoloži. Saopštio je gospođici Rotenmajer svoju nameru o putu i zamolio je da poklone za Hajdi vrlo lepo spakuje, kako to samo ona ume, i tako se oprostiše.

Klara je očekivala da će prvo morati da izdrži borbu sa gospođicom Rotenmajer pre nego što se ona složi sa pošiljkom stvari za Hajdi. Ali se ovoga puta prevarila. Gospođica Rotenmajer je bila izuzetno dobro raspoložena. Odmah je uklonila sve što je bilo na velikom stolu, kako bi tu postavila stvari koje je Klara skupljala za Hajdi, da bi pred njenim očima pakovala poklone. Nije to bio lak posao, jer su sakupljene stvari bile raznovrsne. Tu je, bio, pre svega, mali topao kaput s kapuljačom, koji je Klara naročito izmislila za Hajdi, kako bi ova mogla i zimi da posećuje svoju babu kad god zaželi, ne čekajući da je deda uvija u neke vreće zbog ciće zime. Tu je zatim bila dabela topla marama za babu, da se baba u nju dobro uvije, da se ne bi smrzla kad vetar fijuče oko kolibe. Pa velika kutija s kolačima, koja je takođe bila namenjena babi, da bi baba uz kafu jela i nešto drugo, a ne samo zemičke. Najzad i velika kobasica. E, nju je Klara isprva htela da pošalje Petru, kako bi on jeo i nešto drugo osim sira i hleba... Ali se predomislila, jer se bojala da Petar od radosti ne pojede celu kobasicu najedared. Tako je naposljetku odlučila da kobasica pripadne Petrovoj majci, Brigiti, koja će odseći malo za sebe i babu, a Petru će pripasti ostalo. Nabavljena je još i jedna duvankesa: to je bilo za dedu, koji je voleo da puši na lulu kada uveče sedi pred kolibom. Još je bilo i mnogo raznovrsnih vrećica, kesica, kutijica, što je Klara s

velikom radošću skupljala, jer će u njima Hajdi naići na svakojaka iznenađenja koja će je mnogo obradovati. I kad je sav taj posao bio završen i veliki zavežljaj ležao na podu spreman za put, gospođica Rotenmajer ga je posmatrala, vrlo zadovoljna svojom veštinom pakovanja. Klara, opet, gledala je taj zavežljaj razmišljajući kako će Hajdi skakati od iznenađenja i kako će klicati kad ovaj ogromni paket ugleda pred sobom.

Gost na planini

Rumenilo zore blistalo je iznad planina, a svež jutarnji vetar šumeo je u jelama i ljuljao stare grane tamo i amo. Hajdi je otvorila oči, ovaj šum ju je probudio. Uvek je šum grana uzbuđivao Hajdi do dna duše i svom snagom privlačio je pod jele. Skoči brzo sa postelje i spremi se. Uvek je tako radila, jer je znala da mora biti čista i uredna.

Onda je sišla niz lestvice. Dedina postelja već je bila prazna. Ona istrča pred kuću, napolju, pred vratima, stajao je deda i gledao u nebo, kao što je činio svakoga dana da bi video kakvo će vreme.

Oblačići su bili ružičasti, a nebo je postajalo sve plavlje. Tamo, preko puta, lilo se suvo zlato na planine i pašnjake, jer se sunce baš rađalo iznad visokog stenja.

– O, kako je lepo! O, kako je lepo! Dobro jutro, deda! – uzviknula je Hajdi prilazeći mu.

– Jesi li mi zdravo osvanula? – upita deda i pruži ruku da se rukuje.

Hajdi je odmah otrčala pod stare jele i skakala radosno što gore u granama šumi i bruji i kad god bi ponovo dunuo vetar i grane zašumele, kliknula bi od miline i skočila još više.

Za to je vreme deda otišao u staju da pomuze Belku i Mrkušu, zatim ih je obe lepo očistio i oprao za put na brdo i poveo napolje. Kad Hajdi ugleda svoje prijateljice, otrča do njih i zagrli ih obe, pozdravi ih nežno, dok su one veselo meketale. Svaka je od njih htela da pokaže Hajdi koliko joj je odana, pa je sve jače pritiskala glavu na njena ramena, tako da se devojčica između njih dveju prosto gušila. Ali Hajdi se nije plašila ni kad je nestašna Mrkuša počela da je sve jače gura svojom glavom, rekla je samo:

– Nemoj, Mrkuša, pa ti se sad guraš kao veliki Turčin!

Istoga trenutka Mrkuša je povukla glavu i mirno stala, a Belka je već odavno podigla glavu i pravila se otmena, prosto kao da je ovako mislila o sebi:

– Za mene niko neće i ne može reći da se ponašam kao Turčin – jer je Belka bila još dostojanstvenija od Mrkuše.

Najedared se odozgo začu Petrovo zviždanje, a uskoro se pojaviše sve ostale vesele koze, sa brzim Češljugarom na čelu, koji je visoko skakao. Hajdi se stvori odmah usred stada, a sve je koze nestašno pozdraviše, gurajući je tamo-amo. Hajdi se takođe gurala, jer je htela da prodre do plašljive Sneške, koju su uvek veće koze potiskivale, pa nije mogla da priđe Hajdi.

Utom se približi i Petar, koji opet zviznu, sad još oštrije, da bi uplašio koze i poterao ih brže na pašnjak, jer je i on hteo da priđe Hajdi da joj nešto kaže. Na njegov zvižduk koze se malo raštrkaše, te se Petar približi i priđe najzad devojčici.

– I ti možeš sa mnom – reče joj.

– Ne mogu, Petre – odgovori mu Hajdi. – Svakoga časa mogu da naiđu gosti iz Frankfurta, pa moram da budem kod kuće.

– Toliko dana već to isto govoriš! – progundā nezadovoljno Petar.

– I govoriću sve dok oni ne dođu. Kako bi to bilo, zamisli, da dođu gosti iz Frankfurta, a mene nema kod kuće? Šta bi onda bilo, Petre?

– Šta bi bilo? Čika bi ih dočekaο – odgovori joj Petar mrzovoljno.

Sad se iz kolibe začu snažan dedin glas:

– Zašto vojska ne ide napred? Da li to vojnici, neće, ili general?

Istoga časa okrenu Petar leđa, zamahnu prutom, uzviknu, i sve koze, koje su dobro znale šta znači taj zvuk, požuriše za Petrom uzbrdo u punom kasu.

Otkako je Hajdi bila opet u dedinoj kući, počela je da razmišlja o nečemu što joj pre nije padalo na pamet. Svakoga jutra razmeštala bi svoj krevet i ponovo ga pažljivo nameštala, sve dok ne bi uspela da bude potpuno ravan. Trčala je onda po kolibi tamo-amo i svaku stolicu stavljala na mesto, razbacane stvari skupljala i sklanjala u orman. Onda bi našla neku krpū, pa se popela na stolicu i trljala sto

dok ne bi bio potpuno čist. A kad se deda vraćao, gledao bi zadovoljno i govorio:

– Pa kod nas je svakoga dana kao u nedelju. Nije Hajdi bila uzalud u stranome svetu.

Tako se Hajdi i danas, kad je Petar otišao i doručak sa dedom bio završen, odmah dala na posao. Ali nikako nije mogla da ga završi kao obično. Napolju je ovoga jutra bilo tako lepo i svakog trenutka dešavalo se ponešto što je prekidalo dete u poslu. Čas bi kroz zatvoren prozor prodro veseli sunčev zrak koji kao da je zvao: – Hodi napolje, Hajdi, hodi napolje! – Tada nikako nije mogla da ostane unutra, morala je da istrči pred kolibu. Sunce je već obasjalo celu kuću, blistalo na svim bregovima i daleko dole u dolini, a zemlja tamo na padini bila je kao zlatna, pa je Hajdi prosto morala da sedne samo da bi sve to posmatrala. Ali bi se iznenada setila da tronožac još stoji nasred kolibe i da sto još nije očišćen posle doručka. Skočila bi brzo i otrčala u kolibu. Ali ne bi dugo potrajalo, a u jelama bi snažno zašumelo, te bi Hajdi zadrhtala celim telom i smesta morala opet malo napolje, da bude tu i da skakuće, a grane iznad nje da se njišu. Deda je za to vreme nešto radio u šupi. S vremena na vreme bi izlazio pred vrata i smešeći se posmatrao šta radi Hajdi. Upravo je bio ponovo ušao u šupu, kad odjednom Hajdi poče da više iz sveg glasa:

– Deda, deda! Hodi, hodi!

Brzo je izašao napolje skoro uplašen, jer se bojao da se nije šta dogodilo. Tada vide Hajdi kako trči nizbrdo i više koliko je grlo nosi:

– Dolaze, dolaze! A pred njima gospodin doktor.

Hajdi je hitala svome starom prijatelju u susret. U znak pozdrava, on je izdaleka mahao rukom. Kad dete dotrča do njega, obesi mu se o ruku i poče usrdno i uzbuđeno govoriti:

– Dobar dan, gospodine doktore. Hvala vam po sto puta!

– Dobar dan, Hajdi! A na čemu mi toliko zahvaljuješ? – upita je gospodin doktor, smešeći se prijateljski.

– Na tome što sam opet došla kući, svome dedi!

Kao da sunčev zrak pređe preko doktorova lica. Nije se nadao ovakvom dočeku na planini. Osećajući samoću, utonuo u duboke misli, penjao se uzbrdo, pa nije ni primećivao kako je lepo oko njega, i sve lepše. Mislio je da će ga mala Hajdi jedva poznati. Ta otkad ga već nije videla! I činilo mu se kao da je on čovek koji ljudima donosi samo neraspoloženje. Iznenadio se što i on može izazvati radost. Sad je video kako sreća blista u očima male Hajdi, koja je toliko zahvalna i puna ljubavi stezala i dalje ruku svoga dobrog prijatelja.

Sa očinskom nežnošću uze gospodin doktor dete za ruku.

– Hodi, Hajdi – reče joj blago. – Odvedi me sada svome dedi i pokaži mi kako izgleda tvoja kuća.

Hajdi je stajala kao ukopana i začuđeno gledala nizbrdo.

– A Klara... i baka, gde su one? – jedva uspe da progovori.

– E, moram ti reći, mada će ti biti žao kao i meni – reče gospodin doktor. – Vidiš, Hajdi, ja dolazim sam. Klara je mnogo bolesna i ne može da putuje, pa zato ni baka nije mogla da dođe. Ali na proleće, kada dani opet budu topli i duži, ona će sigurno doći.

Hajdi je bila jako ožalošćena. Nije mogla da shvati da sada neće biti svega onoga čemu se ona toliko nadala. Nepomično je stajala neko vreme, zbunjena ovom iznenadnom vešću.

Ćuteći stajao je i gospodin doktor pred njom, a sve oko njih bilo je mirno, samo se čulo kako vetar šumi u jelama. Tada Hajdi odjednom pade na pamet zašto je dotrčala i zašto se doktor popeo na planinu. Pogledala ga je. Videla je nešto tužno u njegovim očima što dosad još nikad nije videla. Nikad u Frankfurtu gospodin doktor nije tako gledao. To je dirnulo Hajdi u srce. Ona nije mogla da gleda kad je neko tužan, a naročito on. Svakako je to zbog toga što i oni nisu mogli da dođu s njim. Brzo je potražila utehu i našla je.

– O, sigurno neće dugo potrajati, pa će opet biti proleće i oni će doći – tešila ga je Hajdi. – Nama nikad nije dugo vreme, pa mogu i kasnije da dođu, Klari će onda biti još lepše kod nas. A sad ćemo gore do moga dede.

Držeći se za ruke pošli su ka kolibi. Hajdi je želela od sveg srca da gospodina doktora opet razveseli, pa je ponovo počela da ga uverava kako na planini zima nije duga i kako brzo dođu dugi topli letnji dani, pa je jedva primetila da se i ona utešila svojim sopstvenim rečima. Opet sva vesela doviknu dedi:

– Još nisu došli, ali neće dugo potrajati, pa će doći.

Za dedu gospodin doktor nije bio tuđ čovek, jer je dete već toliko pričalo o njemu. Starac je pružio ruku svome gostu i srdačno ga pozdravio, a tada su obojica seli na klupu pred kolibom, pa ostavljajući malo mesta i za Hajdi, doktor je dao znak da i ona sedne kraj njih. Poče da priča kako ga je gospodin Sezeman molio da pođe na put, pa kako je i sam smatrao da bi to dobro bilo za njegovo raspoloženje i zdravlje, jer se odavno ne oseća dobro. Zatim šapnu maloj Hajdi na uvo kako će uskoro doći još nešto što će je obradovati. To su pokloni kojima će se obradovati više nego i samom doktoru. Devojčica je bila vrlo radoznala šta bi to moglo da bude. Deda je govorio doktoru kako je zaista pametno provesti lepe

jesenje dane na planini i nagovarao ga da uvek kad je lepo vreme dođe k njima. On ga nema gde primiti, ali mu savetuje da se ne vraća u banju Ragac, nego da najmi stan dole u Selcu. U tamošnjoj gostionici naći će jednostavan, ali sasvim pristojan stan. Tako bi gospodin doktor svakoga jutra mogao da se popne na planinu, što će mu dobro činiti – mislio je Čika – a on će ga onda rado odvesti dalje u planinu kad god bude želeo. Doktor se složi s ovim predlogom.

Za to vreme sunce se već visoko popelo. Vetar se već odavno utišao, a jele se umirile. Vazduh je za ovu visinu bio još blag, ali se osećala prijatna svežina i na klupi obasjanoj suncem.

Sad ustade Čika s Planine, uđe u kolibu, odakle je izneo sto koji stavi pred klupu.

– Tako, Hajdi, a sad donesi nešto za jelo. Gospodin će morati da bude zadovoljan. Ako nam je jelo prosto, trpezarija je zaista lepa.

– I ja tako mislim – odgovori gospodin doktor, gledajući dolinu obasjanu suncem – i rado primam vaš poziv. Mora biti da ovde gore jelo prija.

Hajdi se užurbala kao pčelica i poče da iznosi sve što je našla u ormanu, jer je za nju bila ogromna radost da posluži gospodina doktora. Deda je za to vreme otišao do ognjišta i doneo lonac mleka koje se pušilo i pržen sir, žut kao zlato. Poče onda da seče suvo meso, sve ružičasto, osušeno ovde na čistome planinskom vazduhu. Gospodinu doktoru je ovaj ručak prijao kao nijedan u životu.

– Da, da, ovamo mora doći naša Klara – rekao je. – Tu će dobiti novu snagu, i ako neko vreme bude jela kao ja danas, ojačaće, pa će biti snažna kao nikad dosad.

Međutim je odozdo dolazio neko s velikim zavežljajem na leđima. Kako stiže gore pred kolibu, baci teret na zemlju i odahnu.

– A, evo dolazi ono što je doputovalo sa mnom iz Frankfurta – reče doktor ustajući. Uzevši Hajdi za ruku povede je prema zavežljaju. Kad poče da ga dreši, i kad razvi prvi debeli omot, on reče:

– Tako, dete moje, sad produži sama, pa izvadi to blago koje je tebi namenjeno.

Hajdi ga poslušala i kad stade da vadi poklone iz zavežljaja, raširi oči od iznenađenja. Doktor diže poklopac sa velike kutije i reče maloj Hajdi:

– Vidiš šta će tvoja baba jesti uz kafu!

Hajdi uzviknu radosno:

– O, o, sad će moja baba imati lepe kolače!

I stade da igra oko kutije. Htela je odmah da ih nosi babi.

Ali deda je savetovao da to ne uradi obećavajući joj da će predveče svi zajedno

ispraćajući gospodina doktora poneti te stvari, pa će ih onda Hajdi predati babi.

Utom Hajdi pronade i duvankesu, koju odmah dade dedi. Taj se poklon dedi veoma svide. Napuni svoju lulicu, i oba čoveka, sedeći na klupi i pušeći, razgovarahu o svemu i svačemu. Hajdi je za sve to vreme trčala tamo-amo razgledajući svaki poklon po nekoliko puta. Zatim se vrati kluli, stade pred gosta, i čim je razgovor zastao, reče vrlo odlučno:

– Ne, ničemu se od svega ovoga nisam više obradovala nego dobrom gospodinu doktoru.

Oba se čoveka osmehnuše, a gospodin doktor reče da se zaista nije nadao tome.

Kad se sunce već spremalo da zađe za bregove, ustade gost da se vrati u Selce i da onda potraži stan. Deda je uzeo kutiju sa kolačima, veliku kobasicu i maramu, pa sve to stavio pod mišku, a doktor uhvati Hajdi za ruku pa krenuše nizbrdo ka kolibi Petrove majke. Tu se Hajdi oprostila s njima. Ostala je kod babe da pričeka dedu, koji će se vratiti po nju kad otprati gosta u Selce. Još je doviknula doktoru:

– Hoćete li sutra da pođete s kozama na pašnjak? – Ta Hajdina ponuda bila je nešto najlespe za nju, čime je mislila da obraduje i svoga gosta.

– U redu, Hajdi – odgovori doktor. – Ići ćemo sutra zajedno.

Ljudi odoše dalje, a Hajdi uđe u babinu kolibu.

Prvo je jedva unela kutiju s kolačima: onda izađe da ponese kobasicu, jer deda je sve to ostavio pred vratima. Još jednom je morala da izađe, da bi donela veliku maramu. Sve je to smestila što je mogla bliže babi, kako bi ova sve mogla da opipa i oseti šta je. Maramu joj je položila na krilo.

– Sve je ovo iz Frankfurta od Klare i babe – saopštila je iznenađenoj babi i začuđenoj Brigiti, koja je bila toliko zaprepašćena da je ostala kao prikovana za zemlju, gledajući kako Hajdi jedva ide noseći teške stvari i kako sve to stavlja pred babu.

– Je li, baba, ti se mnogo raduješ kolačima? Pogledaj samo kako su meki! – jednako je čavrljala Hajdi.

A baba je potvrđivala.

– Da, da, svakako Hajdi. Kako su dobri! – Pa je onda rukom gladila toplu meku maramu i govorila: – Ali ovo je baš divno za hladne zimske dane! Nešto lepše zaista ne bih mogla da zamislim! Nikad u svom životu nisam tako nešto imala.

Hajdi se mnogo čudila što se baba više raduje marami nego ovim lepim kolačima. Brigita je s poštovanjem posmatrala kobasicu. Otkad zna za sebe nije

videla toliku kobasicu, a kamoli da je imala i mogla da je seče. To joj je izgledalo neverovatno. Vrtela je glavom i govorila poluglasno:

– Moramo da zapitamo Čiku s Planine šta je ovo.

Ali Hajdi je rekla bez imalo sumnje u glasu:

– To je za jelo i ni za šta drugo.

Sad je utrčao Petar:

– Čika s Planine dolazi za mnom! Hajdi treba...

Nije uspeo ništa drugo da kaže. Pogled mu je pao na sto gde je bila kobasica i to ga je toliko zaprepastilo da je zanemeo. Ali Hajdi je već znala šta će sada biti, pa je brzo pružila babi ruku. Istina, Čika s Planine sad više nije prolazio pored kolibe, a da u nju ne svrati malo, koliko da pozdravi babu. Baba se uvek radovala kad čuje njegov korak, jer je on svaki put imao za nju po koju reč utehe. Danas je već bilo kasno za Hajdi, koja je svakoga jutra ranila sa suncem. I deda reče: – Dete treba da spava!

Na tome je ostalo. Kroz otvorena vrata poželeo je babi laku noć i uhvatio za ruku Hajdi, koja mu je dotrčala, pa su pod zvezdanim nebom krenuli svojoj mirnoj kolibi.

Osveta

Sutradan rano izjutra pođe gospodin doktor iz Selca na planinu sa Petrom kozarom i njegovim kozama. Ljubazni gospodin je otpočinjao nekoliko puta razgovor s malim kozarom, ali to mu nije pošlo za rukom. Petar mu je na sva pitanja kratko i neodređeno odvrćao. Tako se celo ovo društvo ćuteći popelo na planinu do kolibe, gde je Hajdi sa svojim dvema kozama već čekala. I dete i kozice behu dobri i veseli baš kao i rano planinsko sunce.

– Ideš li sa mnom? – upitao je Petar. Svakoga dana joj je upućivao ove reči, bilo kao pitanje, bilo kao poziv.

– Razume se, kako da ne, ako i gospodin doktor ide – odgovori mu Hajdi.

Petar je gospodina pogledao malo popreko. Tada deda izađe noseći torbicu s ručkom. Pošto je pozdravio doktora, priđe Petru i dade mu torbu. Torba je bila teža nego inače, jer je Čika stavio unutra podobar komad suvoga mesa. Pretpostavljao je da će i doktoru, gore na pašnjaku, biti možda prijatno da ruča sa decom. Petar je razvukao usta od uva do uva, jer je slutio da se u torbi krije nešto naročito dobro.

Tada krenuše u planinu. Hajdi je bila okružena svojim kozama, od kojih je svaka htela da bude uz nju, te su jedna drugu gurale u stranu. Tako ju je neko

vreme stado prosto nosilo, ali ona zastade i prekorno reče kozama:

– Sad morate da idete lepo ispred mene, a ne da se tiskate i da me gurate. Moram sad malo da idem i sa gospodinom doktorom.

Potapšala je nežno po leđima Snešku koja joj je uvek bila najbliža. Zato je Hajdi naročito nju opominjala da bude poslušna. Naposletku se iskobeljala od koza i krenula pored doktora koji odmah prihvati njenu ručicu i čvrsto je držaše. Gospodin doktor sad nije morao silom tražiti predmet razgovora. Hajdi je sama odmah započela razgovor jer je imala toliko da mu priča: o kozama i o svojim čudnim mislima, pa o cveću gore u stenju i o pticama. Tako je slatko čavrljala da je vreme neprimetno prolazilo i oni vrlo brzo stigoše do pašnjaka. Petar je penjući se često upravljao na doktora tako mrzovoljne poglede da bi se doktor svakako prepao da je to video. Srećom on to nije primetio.

Kad stigoše gore odvede Hajdi svoga dobrog prijatelja odmah do najlepšega mesta kuda je uvek išla. Sede na zemlju i poče da gleda unaokolo jer se tu njoj uvek najviše sviđalo. Gledala je tako, a doktor je seo kraj nje na travu obasjanu suncem. Svuda oko njih blistao je zlatni jesenji dan nad planinama i širokom zelenom dolinom. Odozdo su odjekivala zvonca stada tako ljupko i blago kao da nadaleko i naširoko objavljuju mir. Na velikim snežnim poljima tamo preko puta sijale su u iskrama i plamenu zlatne sunčane zrake na sve strane, a sivi Falknis je visoko i veličanstveno dizao svoje stenovite kule u tamnoplavo nebo. Jutarnji vetar pirkao je tiho i blago planinom i lako ljuljao poslednje plave zvončiće, koji još jedini od mnogobrojnih letnjih cvetova nisu bili precvetali i još se talasali u toplome sjaju sunca. Gore je letela velika ptica grabljivica u širokim krugovima, ali danas nije kreštala. Raširenih krila lebdela je mirno u plavome nebu kao da je i sama uživala. Hajdi je gledala na sve strane. Cveće, koje je veselo klimalo glavom, plavo nebo, veseli sjaj sunca, srećna ptica u vazduhu, sve je bilo toliko lepo, toliko lepo! Hajdine oči blistale su od miline. Pogledala je sada svoga prijatelja da vidi oseća li i on kako je sve ovo lepo. Gospodin doktor je dosad tiho i zamišljeno gledao oko sebe, a kad se njegov pogled susreo da radosnim očima devoјčice on joj reče:

– Da, Hajdi, ovde bi moglo biti lepo. Ali šta ti misliš, kad neko ima tužno srce, kako može onda da se raduje lepoti oko sebe?

– O, o! – uzviknula je Hajdi veselo. – Ovde nema čovek tužno srce. Srce može da bude tužno samo u Frankfurtu.

Gospodin doktor se nasmeši malo, ali osmeh brzo odlete s njegovog lica. On se obrati Hajdi:

– A ako neko dođe pa sve tužno u srcu ponese iz Frankfurta ovamo, Hajdi? Vidiš ovde bi mogao da sedi neko kome je senka na očima pa i ne vidi lepotu koja ga okružuje... Možeš li to da razumeš?

Sad Hajdi oseti bol u srcu. Senka na očima podseti je na babu koja nikada neće videti jarko sunce i svu lepotu pod njim. To je bio bol koji se uvek budio kad bi se toga setila. Ćutala je neko vreme jer ju je usred radosti pogodio ovaj bol. A onda je rekla ozbiljno:

– Da, to mogu da razumem. Onda čovek treba da čuje bakine pesme pa će mu opet zasjati svetlo. Može tako zasjati da se odmah obraduje. Tako je bilo i s bakom.

– Kakve pesme, Hajdi? – upita je doktor.

– Ja znam napamet samo pesmu o suncu i još neke stihove koje baba voli i koje moram uvek da joj po tripud čitam – odgovori mu Hajdi.

– Pa kaži mi onda te stihove. I ja bih voleo da ih čujem...

I doktor se namesti, da bi što pažljivije slušao.

Hajdi razmišljaše neko vreme. Onda je počela i govorila dugo, ali odjednom zastade, jer nije znala da li je doktor sluša. On je bio pokrio rukom oči i sedeo nepomično. Pomislila je da je možda malo zadremao.

Sve je okolo ćutalo. Ćutao je i doktor, ali nije spavao. Stara poznata pesma vratila ga je u prošlost. Seti se kako je kao dečak stajao kraj stolice svoje drage majke. Ona ga je bila zagrlila oko vrata i govorila mu pesmu koju je baš sada slušao i koju već tako dugo nije čuo. Činilo mu se da čuje glas svoje majke i gleda kako njene dobre oči s ljubavlju počivaju na njemu, a kada je Hajdi prestala, čuo je kako mu taj dragi glas govori i druge reči. Voleo je što ih sluša i još dugo vremena sedeo je tako, s licem pokrivenim rukama, nemo i bez pokreta. Kad je najzad ustao, video je kako ga Hajdi začuđeno gleda. Uzeo je njenu ruku i rekao:

– Hajdi, lepa je tvoja pesma – a glas mu je zvučao radosnije.

Za sve ovo vreme Petar prosto nije znao šta da radi od besa. Već toliko dana Hajdi nije bila s njim na pašnjaku, a sad, kad su se najzad popeli ovamo, sedeo je kraj nje jednako taj stari gospodin, tako da Petar nije mogao ni da joj se približi. Užasno se ljutio zbog toga. Stao je iza gospodina, koji ga nije ni video, i stezao pesnicu i preteći mahao njom po vazduhu, a posle nekog vremena pretio je obema pesnicama. Što je Hajdi duže sedela kraj gospodina, Petar je bio sve ljući i sve žešće pretio iza doktorovih leđa.

Za to vreme sunce se već popelo tamo gde stoji kad je podne i kad je vreme ručku. To je Petar tačno znao, zato im je odjednom iz sve snage doviknuo:

– Treba da se jede!

Hajdi je ustala i htela da donese torbu da bi doktor ručao onde gde je sedeo. Doktor joj reče da nije gladan i da bi želeo da popije samo čašu mleka, zatim da se malo prošetata po planini i da se još malo više popne. Hajdi izjavi da onda ni ona nije gladna, da će i ona popiti samo malo mleka pa će s gospodinom doktorom otići čak do velikoga kamenja pokrivenog mahovinom. S toga mesta je jednom Češljugar hteo da padne. Tamo raste mnogo mirisnih trava. Onda je zamolila Petra da namuze jednu zdelicu mleka od Belke za gospodina doktora, a onda još jednu i za nju. Petar je neko vreme iznenađeno gledao Hajdi, a onda je upitao:

– A čije je ono što je u torbi?

– To je tvoje, ali prvo daj mleka, i to što pre! – odgovori mu Hajdi.

Nikad u svom životu Petar nije nikoga tako brzo poslušao, a onda je stao da zagleda torbu, jer još nije znao šta je unutra. Ali čim su doktor i Hajdi počeli da piju mleko, Petar otvori torbu i zaviri u nju. Kad je ugledao divan komad mesa, mnogo se obradovao, ali je još jednom morao da zaviri da se uveri da li je to istina. Onda je gurnuo ruku u torbu da izvuče taj divni dar, ali je odjednom trže kao da se boji da to uradi. Palo mu je na pamet kako je stajao iza gospodina i kako mu je pretio pesnicom, a sad mu taj isti gospodin poklanja sav svoj bogati ručak. Petar se sada kajao zbog svoga ponašanja. Njemu se činilo kao da ne sme da primi ovaj lepi poklon da ga pojede. Odjednom je skočio i otrčao do mesta na kome je maločas stajao. Digao je onda obe svoje ruke uvis u znak da ona pretnja pesnicama više ne važi, pa je stajao tako sve dotle dok mu se ne učini da je opet popravio stvar. Onda se vratio u velikim skokovima do torbe, pa pošto je umirio savest mogao je s punim zadovoljstvom da uživa u neobično ukusnom ručku.

Gospodin doktor i Hajdi našetali su se do mile volje i narazgovarali za to vreme. Gospodinu se učini da je za njega već vreme da se vrati, pa upita Hajdi hoće li ona još ostati kod svojih koza. Ali to maloj Hajdi nije bilo ni nakraj pameti, jer bi onda gospodin doktor morao sam da se spušta niz celu planinu. Htela je da ga otprati do dedine kolibe i još malo dalje. Njen dobri prijatelj držao ju je za ruku, a ona je za vreme celog puta imala još mnogo da mu priča i da mu pokazuje gde koze najviše vole da brste, gde leti ima najviše crvenih kičica i drugog cveća. Sve je cveće znala po imenu, jer ju je deda preko leta tome naučio, a on je vrlo dobro poznavao planinsko bilje. Najzad je kazala doktoru da mora da se vrati. Oprostiše se i gospodin siđe nizbrdo, ali se s vremena na vreme osvrtao. Video je kako Hajdi još stoji na istom mestu i kako mu maše rukom. Tako je i njegova draga kći radila kada bi odlazio od kuće.

Bila je svetla sunčana jesen. Svakog jutra penjao se doktor na planinu. Obično se kretao još dalje ka vrhu. Često je izlazio sa Čikom s Planine visoko i daleko u stenovita brda, gde su se dizale stare jele opaljene gromom i gde je svakako moralo biti gnezdo velike ptice, jer je ona krešteći često lebdela nisko nad njihovim glavama. Doktor je uživao u razgovoru sa Čikom i divio se kako Čika poznaje planinsko bilje i kako zna za šta je koje: od mirisnih tamnih borova do kovrdžave mahovine što raste između korenja drveća, i najsitnijih biljčica i cvetića koji su rasli na visini jake planinske zemlje.

Starac je isto tako znao šta rade i kako žive sve životinje ovde gore, velike i male, i umeo je da priča doktoru vesele priče o životu stanovnika stenovitih pećina i jazbina i onih što žive na visokim granama jela.

Doktoru je u ovim šetnjama prolazilo vreme tako brzo, da ni sam nije znao kako. Često, kada bi mu uveče Čika srdačno stezao ruku na rastanku, ponavljao je:

– Dragi prijatelju, s vama uvek nešto naučim.

Ali bilo je mnogo dana, a to su obično bili oni najlepší, kada bi doktor zaželeo da pođe sa Hajdi. Tada bi njih dvoje često sedeli tamo gde i prvoga dana, pa mu je Hajdi govorila stihove i pričala sve što je znala. Petar bi sedeo podalje, ali je bio sasvim miran i nije više pretio pesnicama.

Tako se završi lepi mesec septembar. Jednoga dana dođe doktor, ali ne tako veseo kao inače. Reče da je to njegov poslednji dan na planini, jer mora da se vrati u Frankfurt. Veoma mu je žao, jer je planinu tako zavoleo kao da je njegov zavičaj. Čiki s Planine bilo je isto tako žao kad je to čuo, jer je mnogo voleo da razgovara s gospodinom doktorom. A Hajdi se tako navikla da svakoga dana gleda svoga dragog prijatelja da prosto nije mogla shvatiti da će se sada odjednom sve svršiti. Pogledala ga je zabrinuto i začuđeno. Ali tako je moralo biti. Doktor se oprostio s dedom, a onda zapitao Hajdi, da li bi htela da ga malo isprati. Hajdi je pošla s njim nizbrdo, držeći ga za ruku, ali još nije mogla da se pomiri s njegovim odlaskom.

Malo posle doktor zastade i reče Hajdi da je dosta išla i da se vrati. Pomilovao je nekoliko puta nežno njenu kovrdžavu kosu i rekao:

– Sad moram da idem, Hajdi! Kad bih mogao da te povedem u Frankfurt i zadržim kraj sebe!

Hajdi odjednom vide pred sobom ceo Frankfurt, mnoge, mnoge kuće i kamene ulice, pa i gospođicu Rotenmajer i Tinetu, pa odgovori malo bojažljivo:

– Više bih volela da vi opet dođete k nama.

– Da, da, tako će biti bolje. Onda zbogom, Hajdi – kazao je gospodin doktor i

pružio joj ruku.

Dete je stavilo svoju ruku u njegovu i pogledalo doktora. Te dobre oči koje su gledale Hajdi napuniše se suzama. Doktor se okrete brzo i požuri.

Hajdi je stajala i nije se micala s mesta. Dobre oči i suze u njima dirnule su njeno malo srce. Odjednom briznu u glasan plač i svom snagom pojuri za doktorom koji se žurio. Vikala je što je mogla jače, mada je jecanje prekidalo njene reči:

– Gospodine doktore, gospodine doktore!

On se okrete i zastade.

Devojčica je dotle već stigla. Suze su joj lile niz obraze, jecala je:

– Idem i ja odmah s vama u Frankfurt i ostaću koliko god hoćete. Samo moram prvo da kažem dedi.

Gospodin doktor se nađe u čudu, stade da miluje uzbuđenu devojčicu da bi je umirio.

– Ne, draga moja Hajdi – rekao je nežno – ne sad odmah. Moraš da ostaneš još ovde pod jelama, jer bi inače mogla ponovo da se razboliš. Ali hodi, kazaću ti nešto: ako se ja ovako usamljen, sam samcit, razbolim jednog dana, hoćeš li onda da dođeš k meni i da ostaneš kraj mene? Mogu li verovati da se neko brine za mene i da me voli?

– Da, da, doći ću, doći ću smesta, jer vas volim skoro isto onoliko koliko i dedu – uveravala je Hajdi jecajući i dalje.

Doktor se s njom pozdravi još jedared, pa brzo nastavi put. Ali Hajdi ostade na istom mestu i mahaše neprestano rukom sve dok se nije u dolini izgubio njihov dragi gost. Kad se on poslednji put okrenuo, pa video Hajdi izusti:

– Da, lepo je živeti tamo gore... Tu mogu da ozdrave i telo i duša. Tu može čovek opet da se raduje životu.

Zima u Selcu

Oko kolibe na planini napadao je tako visok sneg da je izgledalo kao da su prozori na zemlji, jer se ispod njih od cele kolibe ništa nije videlo, pa su i kućna vrata bila zavejana. Da je Čika bio gore, morao bi da radi ono što je Petar radio svakog dana, jer je uvek preko noći napadalo mnogo snega. Svakoga jutra morao je Petar da iskače iz sobe kroz prozor, pa ako ne bi bilo vrlo hladno, te se noću nije sve zaledilo, utonuo bi onda toliko u mekani sneg da se morao praćakati i rukama i nogama i glavom, sve dok se iz snega ne izvuče. Majka bi mu onda pružila kroz prozor veliku metlu i njome je Petar gurao i čistio sneg ispred sebe dok ne stigne do vrata. Tu je onda imao najviše posla, jer je morao da odgrne sneg, da ne bi ceo taj smet, dok je mekan, upao u kuhinju kad se otvore vrata, ili se zamrzao, pa bi onda bili kao zazidani u kući, jer se kroz taj led ne bi moglo prodreti, a kroz mali prozor mogao je da se izvuče samo Petar. Ali kad se sneg zamrzne, Petar je uživao. Kad bi morao da ide u Selce, otvorio bi samo prozor, izvukao se i tako dospeo na čvrsto ledeno polje. Majka bi mu onda kroz prozor dodala sanke, pa bi

Petar seo na njih i vozio se kud hoće i kako hoće, a u svakom slučaju stizao dole, jer se celom velikom planinom moglo sankati.

Ove zime Čika nije bio na planini. Održao je reč. Čim je pao sneg, zatvorio je kolibu, pa sa svojom Hajdi i kozama sišao u Selce. Tu je u blizini crkve i škole stajala jedna velika zgrada koja je u staro vreme bila gospodska kuća, što se moglo poznati još po mnogo čemu, mada je ova građevina bila oštećena i oronula. Tu je nekad stanovao jedan hrabar ratnik. Služio je u španskoj vojsci i proslavio se mnogim junačkim podvizima, pa se i obogatio. Vratio se onda u svoje Selce i od plena podigao sjajnu kuću. Hteo je da stanuje u njoj. Ali nije dugo potrajalo, a on u mirnom Selcu nije mogao da izdrži od dosade, jer je isuviše dugo živeo u bučnom svetu. Otišao je i nije se više vratio. Kad se posle mnogo, mnogo godina pouzdano saznalo da je umro, preuzeo je ovu kuću jedan njegov daleki rođak iz doline, ali kuća je bila već oronula i novi sopstvenik nije hteo da je popravlja. Tako se u kuću useliše siromašni ljudi, koji su plaćali mali najam, a kada bi se nešto na kući srušilo, za to nisu marili. Od toga doba prošlo je opet mnogo godina.

Kad je Čika nekad došao ovamo sa svojim mladim sinom Tobijem, uselio se u ovu oronulu kuću i živeo u njoj.

Otada je većinom bila prazna, jer je malo ko umeo da se snađe u ovoj pustolini i da krpi rupe i pukotine kada se na njoj pojave. Zima u Selcu bila je duga i hladna. Duvalo je sa svih strana kroz sve sobe, pa su se sveće gasile i siroti ljudi drhtali od zime. Ali Čika je umeo da se snađe. Čim se odlučio da provede zimu u Selcu, uzeo je staru kuću pod najam, pa je ujesen često dolazio ovamo da sve u njoj udesi kako se njemu sviđa. Sredinom oktobra sišao je ovamo sa svojom unukom.

Kada se u kuću ulazi sa zadnje strane, nailazi se na jednu sobu čiji je ceo zid bio srušen, a drugi do polovine. Nad tim dopola srušenim zidom još se držao jedan prozor s lukom nad sobom, ali stakla tu davno nije bilo, a gust bršljan puzao se sve do polumračne tavanice. Tavanica je bila lepo zasvođena te se moglo poznati da je ovde bila kapela. Odavde se ulazilo u veliku prostoriju popločanu lepim kamenim pločama, između kojih je rasla gusta trava. Tu su i zidovi bili upola srušeni pa i veliki delovi tavanice, i da nekoliko debelih stubova nije držalo njen ostatak, čovek bi pomislio da će mu se to sve na glavu srušiti. Tu je Čika daskama ogradio jedan deo, a ploče pokrio debelim slojem sena, jer je ovu staru dvoranu namenio kozama za staju. Zatim se išlo, kroz razne upola srušene hodnike, te se moglo videti nebo i livada i put. Ali sasvim napred, gde su teška

hrastova vrata stajala još čvrsto na šarkama, ulazilo se u veliku sobu koja je još bila očuvana. Tu su još stajala četiri snažna zida, obložena drvetom, bez rupa, dok se u jednom uglu nalazila ogromna peć, koja se dizala skoro do tavanice, a na belim kaljevim pločama bile su naslikane velike plave slike. Tu su bile naslikane kule među visokim drvećem, a ispod drveća lovac sa svojim psima. Zatim tiho jezero sa senovitim hrastovima na obali i ribarom koji drži dugačku udicu. Oko te peći bio je banak, pa je čovek mogao lepo da sedne i da gleda slike. Ovde se maloj Hajdi odmah svidelo. Čim je s dedom ušla u sobu, pritrčala je peći, sela na banak i ostala da posmatra slike na kaljevim pločama. I kako je pomičući se po banku stigla čak iza peći, njenu pažnju privuče dosta veliki prostor između peći i zida u kome su bile postavljene četiri daske sa mnogo sena pokrivenog platnom i s vrećom mesto pokrivača. To je bila postelja za Hajdi. Hajdi je stala da kliče:

– O, deda! Evo moje sobe! Ala je lepa! Ali gde ćeš ti spavati?

– Tvoja soba mora da bude blizu peći da ti ne bude zima – kazao je deda. – A možeš da vidiš i moju.

Hajdi stade da skače za dedom kroz veliku sobu sve dok deda na drugoj strani ne otvori vrata koja su vodila u jednu malu prostoriju.

Tu je deda bio namestio svoj krevet. A onda su dolazila još jedna vrata. Hajdi ih brzo otvori i zastade iznenađeno. Ugledala je neku vrstu kuhinje koja je bila tako ogromna kakvu nikad u životu nije bila videla. Bilo je tu mnogo posla za dedu i još mnogo ostalo da se uradi, jer su se u zidovima videle rupe i široke pukotine, pa je kroz njih vetar zviždao, ali su već mnoge bile zakovane daskama pa je izgledalo kao da su svuda unaokolo u zidu mali drveni ormani. I velika prastara vrata deda je dobro učvrstio, te su mogla da se zatvaraju, a to je bilo dobro, jer se odavde ulazilo u jednu sasvim srušenu prostoriju punu korova, guštera i buba.

Hajdi je uživala u novom stanu i već sutradan kad je Petar došao da vidi kako izgleda njihova nova kuća, Hajdi je znala za sve kutove i gde šta stoji, pa je mogla sve Petru da pokaže. Nije mu dala mira sve dok nije detaljno razgledao sve neobične stvari u ovoj kući.

Hajdi je odlično spavala u uglu iza peći. Ali je uvek mislila kad bi se izjutra probudila da je na planini, pa da mora odmah da otvori vrata na kolibi, i da vidi da li jele ne šume samo zbog toga što na njima leži mnogo teškog snega koji pritiska grane. Zato je prvo svakoga jutra morala dugo da se obazire sve dok se ne seti gde je, i svaki put je osećala da joj na srcu leži nešto što je pritiska i muči, kad god bi shvatila da nije kod kuće na planini. Ali kad bi čula kako deda govori napolju s Belkom i Mrkušom i kad bi koze glasno i veselo zameketale kao da joj viču: –

Hodi ovamo, Hajdi – primetila bi ipak da je kod kuće, pa bi veselo skočila sa svoje postelje i požurila što je brže mogla u veliku staju za koze. Ali četvrtoga dana Hajdi je još ujutru kazala:

– Danas na svaki način moram da odem do babe gore. Ne mogu toliko da je ostavim samu.

Ali se deda s tim ne složi.

– Ni danas nećeš ići, a ni sutra – rekao je. – Gore na planini sneg je debeo čitav hvat, a i dalje veje. Jedva će moći i Petar da se probije kroz te smetove. Malo dete kao što si ti, Hajdi, sneg bi sasvim zavejao i pokrio, pa ne bismo mogli više da te nađemo. Pričekaj malo dok se napolju zamrzne, pa ćeš onda lako moći da odšetaš do babe po smrznutom snegu.

Hajdi je ispočetka mislila da će joj čekanje biti teško. Ali dani su sada bili tako ispunjeni dužnostima da su neosetno prolazili.

Svakoga jutra i svako posle podne išla je Hajdi u školu u Selce i vredno učila svoje zadatke. Petra skoro nikad nije videla u školi, jer on mahom nije ni dolazio. Učitelj je bio blag čovek, te Petra nikad nije grdio, nego je samo s vremena na vreme ovako govorio:

– Izgleda mi da našeg Petra opet nema među nama. Šteta, škola bi mu dobro došla. Ali ima mnogo snega na planini, pa mu je sigurno teško da prokrči put.

Predveče, kad bi se časovi u školi završili, Petar bi ipak uspeo da „prokrči put” i posetio bi onda Hajdi.

Posle nekoliko dana sunce se počelo probijati i bacati zrake na belu zemlju. Ali je brzo opet zašlo za bregove kao da mu se ne sviđa da gleda ovamo na zemlju tako dugo kao leti kada se sve zeleni i sve cveta. Uveče se pojavljivao mesec, svetao i veliki, i blistao je cele noći nad širokim snežnim poljima, a sutradan izjutra zablistala je cela planina od podnožja do vrha kao kristal. Kad je Petar hteo da skoči kroz svoj prozor kao juče u duboki sneg, dogodilo mu se nešto čemu se nije nadao. Skočio je, ali umesto da padne na meko, udario se tako jako o smrznut sneg da se, i protiv svoje volje, odvezao dobar deo puta nizbrdo, kao da je na sankama. Sav u čudu podigao se najzad na noge pa iz sve snage udario nogom po snegu da se uveri da li je zaista moguće da mu se tako nešto dogodi. Ali zaista, bilo je tako. Ma koliko on udarao svojim potpeticama, nije mogao da odbije ni komadić leda. Cela planina je bila smrznuta i tvrda kao kamen. E, to se Petru mnogo svidelo. Znao je da je samo to bilo potrebno pa da Hajdi dođe. Brzo se vrati u kuću, ispi mleko, koje mu je majka baš stavila na sto, gurnu komadić hleba u džep i žurno reče:

- Moram u školu.
- Dobro, idi pa lepo uči – reče majka zadovoljno.

Petar je opet izašao kroz prozor, jer je zbog zaleđenog snega bilo nemoguće otvoriti vrata, povukao je za sobom svoje male sanke, seo na njih i jurnuo nizbrdo.

Jurio je kao munja, i kad je stigao do Selca još se vozio i dalje prema Majenfeldu, jer mu je prosto bilo žao da se zadržava, kad su se sanke tako divno zaletale. Vozio se sve dok nije stigao sasvim dole u dolinu, pa se više nije imalo kud. Sad siđe sa sanki i obazre se oko sebe. Sanke su ga odvezle još dalje od Majenfelda. Tad se seti da će u svakom slučaju zakasniti u školu, jer su časovi već odavno počeli, a njemu za penjanje natrag treba skoro čitav čas. Zato nije morao da se žuri natrag. I zaista, nije se ni žurio, tako da je stigao u Selce kad se Hajdi već bila vratila iz škole i sela s dedom za sto da ruča. Petar je ušao, i pošto je ovoga puta imao da saopšti jednu naročitu misao, koja mu je jedina bila u glavi, morao je odmah na ulasku da je izrazi:

- Onakav je kakav treba da je – kazao je Petar stojeći nasred sobe.
- Ko? Koga to hvališ, generale? To mi nekako ratnički zvuči – reče Čika.
- Sneg, sneg – izjavi Petar.

– O, o! Sad mogu da odem gore do babe! – radovala se Hajdi, koja je odmah razumela Petrove reči. – Ali zašto ti nisi bio u školi? Baš si lepo mogao da se dosankaš – dodala je odjednom Hajdi prekorno, jer joj se činilo da nije lepo šetati po polju kada treba ići u školu.

- Daleko sam se odvezao sankama, pa je bilo kasno – odgovori joj Petar.

– To se naziva bekstvom ispod zastave – rekao je Čika – i one koji beže treba povući za uši, jesi li čuo?

Petar uplašeno smaknu kapu s glave, jer se ni od koga nije toliko plašio kao od Čike s Planine.

– A ti si još i zapovednik čitave jedne čete, pa treba dvaput više da se stidiš takvog postupka – nastavio je Čika.

– Šta misliš, kad bi tvoje koze tako bežale, jedna na ovu, druga na ovu stranu, i kad ne bi htele da te slušaju niti da rade ono što je dobro za njih, šta bi ti onda radio?

- Tukao bih koze – odgovori odmah Petar.

– A kada je neki dečak nevaljao kao neposlušna koza, pa ga zbog toga istuku, šta bi onda rekao?

- Tako mu i treba! – glasio je odgovor.

– E, sad znaš, kozji pukovniče, ako još jednom na svojim sankama odeš dalje od škole u vreme kada treba tamo da budeš, doći ćeš posle toga k meni i dobićeš ono što si zaslužio.

Sad je tek Petar razumeo kakvu su vezu imale Čikine reči, da je on taj dečak, koji beži isto kao neposlušna koza. Bio je vrlo zbunjen ovim poređenjem i pomalo strašljivo zvirnu u uglove da vidi nema li tu nečega što on sam u sličnim slučajevima upotrebljava za koze.

Ali, sad poče Čika, hrabreći ga:

– Sad hajde za sto pa jedi, a Hajdi će poći s tobom. Uveče ćeš je opet dovesti ovamo, pa ćeš dobiti i večeru.

Ovaj neočekivani preokret bio je za Petra veoma prijatan. Lice mu se razvuče od zadovoljstva. Poslušao odmah i sede pored Hajdi. Ali devojčica, od radosti što će ići babi, nije mogla ni da okusi jelo. Veliki krompir i pečeni sir sa svoga tanjira dodala je Petru, kome je, opet, s druge strane i Čika punio tanjir, tako da je sad pred Petrom bilo čitavo brdo jela. Ali, on je bio hrabar, jela se nije plašio. Za to vreme Hajdi je požurila do ormana da odatle izvadi kaput koji je dobila od Klare. Sad je bila odlično utopljena, jer je imala i kapuljaču. Stade kraj Petra, i čim je ovaj progutao i poslednji zalogaj, reče mu:

– Hajdemo sada.

Krenuše odmah na put. Hajdi je imala mnogo da priča: o Belki, o Mrkuši, pa kako su njih dve prvoga dana u novoj staji dobijale da jedu, i tužno bile oborile glave te ni glasa nisu puštale od sebe. Pitala je dedu zašto koze tako rade, a deda joj je rekao da je kozama isto tako teško što su promenile stan kao i njoj kada je sa planine došla u Frankfurt, jer koze otkad znaju za sebe nisu silazile s planine. Iz ovoga pričanja Hajdi je htela da izvuče pouku i za Petra:

– Trebalo bi, Petre, da i ti vidiš kako je to.

Već su se približavali svome cilju, a za to vreme Petar nije progovorio ni reči. Izgledalo je kao da ga muči neka duboka misao, jer nije slušao kao što inače sluša. Ali kad stigoše do kolibe, zastade Petar i obrati se Hajdi malo bureći se:

– Pa ja više volim da idem u školu nego da dobijem od Čike ono što treba da dobijem.

Hajdi je bila istoga mišljenja i nastojala je da održi Petra u njegovom uverenju.

Unutra je sedela Petrova majka i krpila. Rekla je Hajdi da baba i preko dana mora da ostane u postelji, jer je za nju isuviše hladno, a ne oseća se dobro. Za Hajdi je to bila tužna novost, jer je baba uvek sedela na svome starom mestu u

uglu. Zato sad otrča u sobu gde je ležala s tankim pokrivačem.

– E, baš se radujem – kazala je baba čim je čula da je Hajdi utrčala u sobu.

Cele jeseni osećala je u srcu neki potajni strah, koji ju je mučio skoro uvek kad Hajdi ne bi neko vreme dolazila. Petar joj je pričao kako je iz Frankfurta došao jedan nepoznati gospodin, koji uvek ide na pašnjak i razgovara sa Hajdi, te je bila mislila da je ovaj gospodin došao svakako zato da bi Hajdi odveo. Mada je posle taj gospodin otputovao sam, baba se uvek plašila da ne bi neko drugi iz Frankfurta došao da odvede dete.

Hajdi priskoči babinom krevetu i upita je zabrinuto:

– Baba, jesi li mnogo bolesna?

– Ne, ne, dete moje – umirivala ju je starica milujući je nežno. – Samo mi je zima ušla malo u kosti.

– A da li ćeš odmah ozdraviti kad otopli? – pitala je Hajdi.

– Hoću, kako ne bih, još i pre, pa da opet predem. Htela sam već danas da pokušam, ali ću sutra svakako – kazala je baba pouzdanim glasom, jer je primetila da se dete ožalostilo.

Ove reči umiriše Hajdi, koja se mnogo bila zabrinula, jer još nikada nije zatekla babu bolesnu u krevetu. Pošto je nekoliko trenutaka začuđeno posmatrala babu, ona reče:

– U Frankfurtu se ogrću šalom samo kad idu u šetnju. A ti, baba, misliš da se treba njime ogrtati kad se ide u krevet.

– Znaš, Hajdi – odgovori joj baba – uzela sam šal u krevet da mi ne bude zima. Ovako mi je prijatno i toplo jer je moj pokrivač dosta tanak.

– Ali, baba – nastavi Hajdi – tvoja glava je tako nisko. Trebalo bi da se malo podigneš. Ne valja da ležiš tako nisko.

– Znam, dete moje, i sama to osećam – i baba namesti glavu bolje i ispravi svoj jastuk koji je ličio na neku tanku dasku. – Vidiš, ovaj jastuk nikada nije bio naročito debeo, a ja sam toliko godina spavala na njemu pa se zato sasvim spljoštio.

– O, što nisam zapitala Klaru, dok sam bila u Frankfurtu, za svoj krevet! Mogla sam ga ovamo preneti – kazala je sada Hajdi. – U tom krevetu su bila tri velika, debela jastuka, pa nisam na njima mogla da spavam, nego sam uvek s njih morala da skliznem da bi mi bilo niže, pa sam se opet posle nameštala naviše, jer je rđavo spavati na niskom. Da li bi ti mogla pokušati da tako spavaš, baba?

– Da, razume se, ugodno se leži i lepo se diše kad je glava visoko – rekla je baba podižući se s mukom kao da može da nađe više mesto. – Ali, ne govorimo

sada o tome. Treba da sam srećna što i ovo malo imam, jer drugi stari i slabi možda ni to nemaju. Treba da sam zadovoljna, ako ni zbog čega drugoga, a ono zbog onih lepih zemičaka koje uvek dobijam, pa zbog ove lepe i tople marame, a naročito, što si ti tu, Hajdi, što se sećaš mene, voliš me i dolaziš mi... Hoćeš li mi danas što čitati?

Hajdi istrča u drugu sobu i donese staru pesmaricu. Tražila je koju će pesmu čitati, jer ih je sada sve redom dobro znala, pa je i sama uživala da sve to opet čuje. Već mnogo dana nije čitala te stihove koji su joj bili dragi.

Baba je ležala skrštenih ruku, a njeno lice, koje je isprva izgledalo tako zabrinuto, blistalo je sad radosnim osmehom kao da je presrećna.

Hajdi odjednom zastade.

– Baba, jesi li već ozdravila? – upita je.

– Dobro mi je, Hajdi, dobro mi je kada te slušam. Pročitaj do kraja. Hoćeš li?

Posle nekog vremena dete opet reče:

– Već se smrkava, baba, moram kući. Ali da znaš, radujem se mnogo što ti je sad opet dobro.

Baba je uzela detinju ruku u svoju i čvrsto je stegla. A onda reče:

– Da, ja se opet radujem. Budem li morala još da ležim, ipak mi više neće biti teško. Vidiš, niko ne zna, ko sam nije doživeo, kako je to kad čovek mora da leži sasvim sam, mnogo, mnogo dana. I kad ne može ništa da vidi, čak ni jedan jedini sunčev zrak. Onda padaju teške misli na pamet i čini mi se da više neće biti dana, i da se više ne može živeti. Ali, kada ponovo čujem reči koje ti govoriš i pesmice koje ti čitaš, tako mi dođe lako. U srce mi se useli svetlost i ja se opet radujem. – Sad je baba pustila detinje ruke, a Hajdi, pošto joj poželee laku noć, žurno pozva Petra da idu, jer se već bilo dobro smrklo. Ali napolju je blistao mesec na nebu i osvetljavao beli sneg, koji je tako jasno svetlucaao da je izgledalo kao da opet sviće. Petar udesi lepo svoje sanke, sede napred, a Hajdi iza njega, pa jurnuše niz planinu kao da su dve ptice koje lete vazduhom.

Kad je kasnije Hajdi legla na svoju lepu visoku postelju od sena iza peći, opet je mislila na babu, čija glava tako rđavo leži. Mislila je o svemu što je baba govorila i o svetlosti koja je zbog njenih reči u babinom srcu zablistala. Mislila je još kako bi baba bila sasvim zdrava i kako bi joj bilo dobro kad bi svakoga dana mogla da čuje njene reči. Ali znala je da će proći možda cela nedelja, a možda i dve, pre nego što Hajdi bude smela opet da je poseti. To je za Hajdi izgledalo tako tužno, da je jednako mislila šta da uradi da bi baba mogla svakoga dana da je sluša kako govori i čita. Odjednom joj je palo na pamet kako bi se tu dalo pomoći, pa se

tako obradovala da je jedva čekala jutro pa da ostvari svoju zamisao. Zatim se smirila u svome mekom senu i spavala čvrsto i mirno sve do samog jutra.

Jurnuše niz planinu kao da su dve ptice koje lete vazduhom.

Zima i dalje traje

Sutradan dovezao se Petar sankama u školu tačno na vreme. Poneo je ručak u svojoj torbi, jer kada u podne deca iz Selca idu kući, đaci koji daleko stanuju sednu gore na klupu, tamo gde se piše, s nogama na sedištu, pa tako ručaju. Tako oni sede sve dok časovi ponovo ne počnu. Uvek kada bi Petar proveo jedan takav dan u školi, odlazio je po svršetku škole do Čike i Hajdi.

Kad je i danas ušao u Čikinu veliku sobu, požurila je Hajdi pravo k njemu, jer je baš njega čekala.

– Petre, da ti nešto kažem! – viknula je Hajdi.

– Kaži – odgovorio je on.

– Moraš sada da učiš čitanje.

– Pa učim – odgovorio je on.

– Da, da; Petre, ali ja ne mislim da učiš tako kako si dosad učio – kazala je Hajdi žustro. – Treba da učiš tako da znaš čitati.

– Ne, ne mogu ja – rekao je Petar.

– To ti više niko živi neće verovati, pa ni ja – kazala je Hajdi odlučnim glasom. – Baka u Frankfurtu je već odavno znala da to nije istina i ona mi je i kazala da ne treba da verujem u to.

Petar se zgrnuo kad je to čuo.

– Ja ću već umeti da te naučim da čitaš, znam kako ću – nastavila je Hajdi – moraš da naučiš čitanje, a onda ćeš moći babi svakoga dana čitati po jednu pesmu ili dve.

– Nema od toga ništa – progundao je Petar.

To tvrdoglavo protivljenje nečemu što je dobro i pravo, mnogo je uzбудilo Hajdi. S očima koje su sevale stala je pred dečka i kazala mu pretećim glasom:

– A sad ću ti reći šta će se desiti ako ništa ne naučiš: tvoja majka je već dvaput rekla da ćeš i ti morati u Frankfurt da bi nešto naučio, a ja znam kuda tamo deca idu u školu. Kad smo se vozili kroz grad, Klara mi je pokazala jednu strašno veliku kuću. Ali tamo ne idu samo mala deca, nego i odrasli ljudi. To sam ja svojim očima videla. I da znaš, tamo nije samo jedan učitelj kao kod nas, i to ovako dobar. U tu kuću ulazi uvek puno učitelja, i svi su obučeni u crno, kao da su pošli u crkvu, i imaju na glavama ovako visoke crne šešire – i Hajdi rukom odmeri od zemlje koliko su ti šeširi visoki.

– A ti ćeš morati da ideš kod ove gospode – nastavila je Hajdi žustro – pa kad dođe na tebe red, nećeš umeti da čitaš i grešićeš kada pišeš. Videćeš onda kako će ti se ta gospoda podsmevati i šta će sve da rade, jer oni su još gori od Tinete, a trebalo bi da vidiš kako ta tek ume da se podсмеva.

– Pa da učim onda – rekao je Petar upola žalosno, upola ljutito.

Hajdi je odmah postala blaža. – Tako, tako i treba, odmah ćemo početi – kazala je radosno, pa odvuče Petra za sto i donese sve što je bilo potrebno za učenje.

U onom velikom zavežljaju poslala je Klara i jednu knjižicu koju je Hajdi mnogo zavolela, i još noćas se setila da će nju moći dobro da upotrebi učeći Petra, jer je to bio bukvar sa stihovima.

Seli su sad oboje za sto i nadneli glave nad malu knjigu. Čas je počeo.

Petar je morao sam da sriče prvu rečenicu i to nekoliko puta, jer je Hajdi želela da on nauči tačno da čita. Najzad je rekla:

– Još nikako ne umeš! Ali sad ću ja tebi sve redom da pročitam, pa kad budeš saznao šta tu piše bolje ćeš sricati.

Hajdi počeo:

– Ko A, B i V ne ume da čita
dobiće po ruci dva tri pruta vita.

– Ali ja neću da pružim ruku – kazao je Petar tvrdoglavo.
– Kome nećeš da pružiš ruku? – upitala je Hajdi.
– Učitelju – glasio je odgovor.
– Pa zato se potrudi da naučiš ova tri slova. Nećeš onda dobijati packe – objasnila mu je Hajdi.

Sad se Petar dade na posao i ponavljao je ova tri slova dokle god Hajdi nije rekla:

– Sad si ova tri naučio.

Ali kad je primetila kakvo je dejstvo na Petra imala ova rečenica, htela je odmah da ga još malo pripremi za iduće stihove.

– Čekaj, sad ću ti pročitati i druge izreke – nastavila je ona – pa ćeš videti šta se sve može desiti.

I ona poče da čita glasno i razumljivo:

– Đaka koji G, D još ne čita tečno,
Pratiće nesreća u životu večno.

Ko slovima Đ, Ž, Z, J ne vlada
Od batina taj će ko niko da strada.

Ko god slova K, L, Lj, M, N, Nj muca
tome će strašna bruka po svetu da puca.

O, P, R, S, T, Ć – reći će vam svako,
Veoma su važna, a uče se lako.

Tu je Hajdi zastala, jer se i Petar tako ućutao i smirio da je htela da vidi šta mu je. Sva ona zastrašivanja i tajanstvene pretnje toliko su ga zbunile da se nije ni micao i sav užasnut posmatrao je Hajdi.

To je odmah uzбудilo njeno dobro srce i ona mu reče utešno:

– Ne treba da se odmah plašiš, Petre. Dolazićeš sada svako veče k meni i, ako budeš učio kao što si danas, naučićeš najzad sva slova, pa ti se neće ništa rđavo desiti. Sad moraš da dolaziš svakoga dana ovamo, ali ne onako kao što si imao običaj da ideš u školu. Ako i veje sneg, ne mari.

Petar joj obeća da će tako i raditi, jer je od straha postao mek kao pamuk. Onda je pošao kući.

Petar je radio tačno onako kako mu je Hajdi savetovala. Svako veče učio je po koje slovo, primajući u srce sve ono što kaže pesmica.

Često je i deda sedeo u sobi i slušao ove vežbe, pušći uvek zadovoljno svoju lulu, a s vremena na vreme zaigrale bi mu usne kao da savlađuje smeh.

Posle ovih velikih napora deda je obično Petra pozivao na ostanje s njima na večeri, te je to dečaku bila uteha za sav strah koji je izdržao zbog učenja toga dana.

Tako su prolazili zimski dani. Petar se redovno pojavljivao i zaista napredovao u čitanju. Ali svakoga dana borio se s pesmicom. Stigli su već i do U. Hajdi je ovako pročitala:

– U! vikaće ljudi i vijaće đaka
Koji ne zna ni U, što zna svaka baka!

Petar je progundao: – Neka oni viču, ja neću da bežim! – Ali je ipak naučio ovo slovo, kao da se zaista plašio da ga ljudi ne povijaju vičući za njim: U!

Drugo veče čitala je Hajdi:

– Ako se za nekog učenika sazna
Da za F zapinje, toga čeka kazna.

Petar je pogledao unaokolo i rekao:

– Nikom ja to neću reći.

– Da, da, ali deda može da čuje da li ti zapinješ ili ne! – kazala je Hajdi. – A znaš li ti kakav prut ima deda u ormanu?

Petar se seti odmah toga pruta. Istoga časa saže se nad slovo F i pokuša da ga što bolje upamti.

Idućeg dana došli su na red stihovi:

– Sad još nešto brzo da naučiš, dede!
Ko H ne zna, neće dobiti da jede.

Petar je pogledao ispitivačkim pogledom orman u kome su bili hleb i sir, pa ljutito reče:

– Nisam ja rekao da neću da naučim slovo H.

– Lepo je to, ako hoćeš da naučiš. Onda odmah možemo još jedno slovo da naučimo, pa će za sutra da nam ostanu još samo dva slova.

Petar se nije baš složio odmah sa tim, ali je Hajdi već počela da čita:

– Č, Č, Č, Č! Svi će da cokću od čuda.
Jer ko još ne zna Č prava je luda.

Najedared se pred Petrovim očima pojaviše sva ona gospoda iz Frankfurta sa visokim crnim šeširima na glavama kako mu se podsmevaju i cokću. Odmah se bacio svim silama na slovo Č i nije ga ispustio iz očiju dokle god ga nije upamtio toliko da je mogao i žmureći da zna kako ono izgleda:

Sutradan je Petar došao već prilično ponosit svojoj drugarici Hajdi, jer je imao da nauči još samo dva slova. I Hajdi mu je odmah počela čitati stihove:

– Ako Dž, Š ne znaš, to je slučaj teži...
Među ljudoždere iz tih stopa beži.

Petar se nasmejao:

– Kako ću da bežim među ljudoždere kad niko ne zna gde su?

– Otkud niko ne zna, Petre! Deda zna – uveravala ga je Hajdi. – Čekaj samo, brzo ću otići da pitam gde su. Deda je preko puta kod gospodina učitelja.

I Hajdi je pohitala na vrata.

– Čekaj! – uzviknuo je sada Petar uplašeno, jer je već zamislio kako će to izgledati kada dođe Čika s Planine zajedno s gospodinom učiteljem, pa kada ga njih dvojica dohvate i oteraju među ljudoždere, jer on zaista nije znao ni Dž ni Š. Uzviknuo je tako da je Hajdi zastala.

– Šta ti je? – upitala je začuđeno.

– Ništa. Hodi ovamo, naučiću i to – uzviknuo je Petar isprekidanim glasom. Ali Hajdi je htela da i sama sazna gde su ljudožderi, pa je pošla da upita dedu.

Petar je, međutim tako očajnički zapomagao da ona popusti i vrati se. Ali je morao za to da joj se oduži. Ponavljali su Dž i Š toliko puta da je on za sva vremena urezao u pamćenje ne samo ova dva slova, nego su odmah prešli i na sricanje, pa je te večeri Petar naučio zaista mnogo. Tako je prolazio dan za danom.

Opet je omekšao sneg i ponovo počeo da veje svakoga dana, te je Hajdi skoro tri nedelje bila samo u kući i nije nikako mogla do babe. Zato je još prilježnije radila s Petrom, jer je htela da je on zameni kod babe u čitanju pesama.

Tako se jedne večeri Petar vratio kući, ušao u sobu i rekao:

– Umem!

– Šta umeš, Petre – upitala je začuđena majka.

– Da čitam – odgovorio je on.

– Ta je li moguće? Baba, jesi li čula? – uzviknula je Brigita.

Baba je čula i začudila se kako se to desilo.

– Moram sada da pročitam jednu pesmu, Hajdi je kazala – govorio je dalje Petar.

Njegova mati je brzo donela knjigu, a baba se obradovala, jer odavno nije slušala te lepe reči. Petar sede za sto i poče da čita. Majka je sedela kraj njega i slušala. Posle svakoga stiha govorila je začuđeno:

– Ko bi to verovao!

Baba je pažljivo slušala stih za stihom, ali ništa nije govorila.

Sutradan posle ovog događaja bio je u Petrovom razredu čas čitanja. Kada je došao red na Petra, učitelj reče:

– Petre, hoćemo li tebe da preskočimo kao uvek ili ćeš ipak pokušati – neću da kažem da čitaš, nego da izmucaš jedan red?

Petar poče da čita i pročitao jedan za drugim tri reda bez prekida.

Učitelj spusti knjigu na sto. S nemim čuđenjem gledao je Petra kao da ga još nikad nije video. Najzad reče:

– Petre, s tobom se dogodilo neko čudo. Sve dok sam strpljivo radio s tobom, nisi bio u stanju da naučiš ni jedno jedino slovo. A sada, kad sam protiv svoje želje morao da prekinem s tobom rad, smatrajući da ti nema pomoći, dogodilo se da ti ne samo što poznaješ slova, nego sasvim lepo čitaš. Ko je učinio to čudo, Petre?

– Hajdi – odgovorio je on.

Iznenaden u najvećoj meri, učitelj je pogledao Hajdi, koja je sasvim bezazleno sedela u svojoj klupi, te se na njoj ništa naročito nije moglo primetiti. Učitelj je nastavio:

– Zapazio sam uopšte neku promenu na tebi, Petre. Dok si ranije često cele nedelje, pa i više nedelja izostajao iz škole, u poslednje vreme dolaziš svakog dana. Ko je učinio da se ti preobraziš u tako dobrog čoveka?

– Čika s Planine – glasio je odgovor.

Sa sve većim čuđenjem gledao je učitelj čas Petra čas Hajdi.

– Da pokušamo još jednom – rekao je učitelj obazrivo.

Još jednom je Petar morao da okuša svoje znanje čitajući nova tri reda. I zaista, on je bio naučio da čita.

Čim su se časovi završili, učitelj je požurio da saopšti svima šta se dogodilo i

kakvi su dobri učitelji Čika s Planine i Hajdi.

Sad je Petar čitao svako veče kod kuće po jednu pesmu. Utoliko je poslušao Hajdi, ali više ne, jer drugu nikada ne bi ni započeo. Ali baba to nije ni tražila od njega, bila je zadovoljna i time od svoga unuka.

Njegova mati morala je svakoga dana da se čudi kako je to Petar postigao. Ponekad uveče kad bi se svršilo sa čitanjem i mali čitač već spavao u svom krevetu, govorila je babi:

– Ne mogu prosto da se dovoljno naradujem što je Petar tako lepo naučio da čita. Ko zna šta će sada još biti od njega!

Jednom takvom prilikom baba je kazala: – Da, dobro je za njega što je nešto naučio. Ali ja ću se od sveg srca radovati kad dođe proleće, pa Hajdi bude mogla opet ovamo da dođe. Kad ona čita, izgleda mi kao da su to druge pesme. U ovim stihovima nema poneke reči kad ih Petar čita, pa moram to u mislima da tražim i tako ne pratim njegovo čitanje. Pri tom se uvek sećam kako mi je Hajdi čitala.

To je dolazilo otuda što je Petar čitanje podešavao tako da mu ne pada teško. Kad bi naišla neka reč koja bi bila isuviše duga ili mu se inače činila teška, on bi je izostavljao, jer je smatrao da babi nije stalo za tri ili četiri reči više ili manje u jednom stihu, jer ih ionako puno ima.

Javljaju se prijatelji izdaleka

Došao je maj. Sa svih brda jurili su nabujali prolećni potoci u dolinu. Toplo, svetlo sunce blistalo je na planini. Planina je opet ozelenela. Poslednji sneg je okopneo, a sunčani zraci izmamili su već prve cvetiće, te su se pojavili iz sveže trave. Gore je šumeo veseli prolećni vetar kroz jele i otresao njihove stare tamne iglice da bi izbile mlade svetlozelene i divno ukrasile drveće. Opet je na visini stara ptica grabljivica širila svoja krila u plavome nebu, a oko kolibe zlatno sunce obasjavalo zemlju i sušilo poslednja vlažna mesta, da bi se opet moglo sesti gde čovek zaželi.

Hajdi je već bila na planini. Trčala je tamo amo i nije prosto znala gde je lepše. Čas je osluškivala vetar koji je tajanstveno hujao gore u stenju i dolazio sve bliže, sve jači, a onda zašumeo u jelama povijajući ih i ljuljajući, pa je izgledalo kao da kliče od radosti. I Hajdi je morala da klikne, mada je i nju vetar nosio kao listić. Otrčala je onda opet na sunce ispred kolibe i sela na zemlju, pa gledala nisku travu, ne bi li otkrila koji pupoljak ili cvetić. Tu su letele i milele i igrale mnoge mušice i bube na suncu i radovale se, a Hajdi se radovala sa njima i punim grudima udisala prolećni vazduh koji se dizao iz probuđene zemlje, pa joj se činilo kao da još nikada nije bilo tako lepo na planini. Onima bezbrojnim malim

životinjicama moralo je biti isto tako dobro kao i njoj, jer je izgledalo kao da zuje i pevaju u radosti sve zajedno:

– Planino, planino, planino!

Iz šupe iza kolibe čulo se lupanje i struganje, i Hajdi bi katkad oslušnula: to su bili oni stari zvuci koje je tako dobro poznavala, jer ih je slušala otkad živi na planini. Morala je zato da skoči i otrči donde, jer je htela da zna šta radi deda. Pred vratima šupe stajala je već gotova lepa nova stolica, a deda je vredno i vešto već pravio drugu.

– Znam šta radiš! – uzviknula je Hajdi veselo. – To nam treba za njih kad dođu iz Frankfurta. Ova će biti za baku, a ta koju sada praviš biće za Klaru, a onda ćeš morati da napraviš još jednu – nastavila je Hajdi oklevajući. – Ili možda misliš, deda, da gospođica Rotenmajer neće doći sa njima?

– Ne mogu ti reći – kazao je deda – ali biće bolje bude li tu još jedna stolica, da bismo gospođici mogli ponuditi da sedne, ako slučajno dođe.

Hajdi je zamišljeno posmatrala drvene stolice bez naslona i u sebi razmišljala šta li će misliti gospođica Rotenmajer o takvoj stolici. Posle nekog vremena kazala je vrteći zabrinuto glavom:

– Deda, sumnjam da će ona sesti na ovakvu stolicu.

– Onda ćemo joj ponuditi da sedne na divan, pokriven lepom zelenom travom – odgovorio je mirno deda.

Dok je Hajdi još razmišljala gde li je taj divan pokriven zelenom travom, odjednom se začu zviždanje, uzvici i fјuci biča, a Hajdi je odmah znala ko to dolazi. Istrčala je i istoga časa opkoliše je koze. One su uživale kao i Hajdi što su opet na planini, jer su tako visoko skakale i tako veselo meketale kao još nikada, pa su gurale Hajdi tamo i amo, jer je svaka od njih htela da bude što bliže njoj i da se sa njom raduje. Ali Petar ih je gurao jednu levo, a drugu desno, jer je trebalo da maloj Hajdi donese poruku. Kad je stigao do nje, pružio joj je pismo.

– Evo – kazao je, ostavljajući samoj Hajdi da ostalo shvati.

– Da nisi na livadi dobio pismo za mene? – upita ga iznenađeno.

– Ne – odgovori on.

– Pa odakle ti, Petre?

– Našao sam ga u torbi.

To je bilo tačno. Sinoć mu je poštar u Selcu dao pismo za Hajdi. To pismo je Petar spustio u praznu torbu. Izjutra je stavio unutra sira i hleba i pošao na pašnjak. Video je Čiku s Planine i Hajdi kada je poterao njihove koze. Ali tek u podne, kada je pojeo hleb i sir i kada je još hteo da pokupi mrve iz torbe, našao je

ponovo pismo. Hajdi je pažljivo pročitala svoju adresu. Pritrčala je odmah dedi i sva radosna pružila mu pismo.

– Iz Frankfurta! Od Klare! Hoćeš li da odmah čuješ šta piše?

I dedu je zanimalo, a i Petra, koji je pošao za njom, da čuje šta pišu. Naslonio se leđima na dovratnik, jer je tako lakše pratio ono što je Hajdi čitala.

Draga Hajdi,

Mi smo se već spakovali i za dva-tri dana otputovaćemo, čim otac krene, ali ne sa nama, jer on mora prvo u Pariz. Svakoga dana dolazi gospodin doktor i više još s vrata: – Na planinu! Na planinu!

Ne može prosto da sačeka da pođemo. Da znaš samo koliko on voli što je bio na planini! Cele zime je skoro svakog dana dolazio k nama i uvek govorio da mora opet doći do mene da mi još nešto ispriča. Seo bi kraj mene pa mi pričao o danima koje je proveo s tobom i dedom na planini, i o brdima, i o drveću, i o tišini tamo gore iznad sela i puteva i o svežem divnom vazduhu. On često kaže: „Tamo gore svi ljudi moraju da ozdrave”. I on je sada drukčiji nego što je bio ranije, čak izgleda mlađi i veseliji. Jedva čekam da sve to vidim, da budem kod tebe na planini i da se upoznam s Petrom i kozama! Moraću prvo da se u Ragcu ležim šest nedelja, tako je naredio gospodin doktor, a onda ćemo stanovati u Selcu i mene će, kad god bude lep dan odneti gore na planinu u mojoj stolici, pa ću sve do večeri ostati kraj tebe. Baka takođe putuje i ostaće sa mnom. I ona se raduje što će te videti. Ali pomisli, gospođica Rotenmajer neće s nama! Skoro svakoga dana kaže baba: „Hoćete li na put u Švajcarsku, Rotenmajerova? Nemojte se nimalo ustručavati ako vam je po volji da idete s nama”. Ali ona uvek veoma učtivo zahvaljuje i kaže da ne želi da se nameće. Ali ja već znam šta ona misli. Sebastijan je tako strašno opisao planinu kada se, isprativši tebe, vratio kući, pričao kako je tamo užasno stanje i kako se lako može pasti u ponor. Da su putevi tako strmi da se na svakom koraku može da poleti natrag, i kako se tuda bez opasnosti mogu pentrati samo koze. Ona se užasavala slušajući priču i otada ne čezne više za putom u Švajcarsku kao ranije. Ovaj strah je obuzeo i Tinetu, ni ona neće s nama. Tako ćemo doći mi same, baka i ja. Samo nas Sebastijan mora pratiti do Ragca, a onda će se i on vratiti kući.

Ne mogu prosto da sačekam dan kada ću te videti. Do viđenja,

*draga Hajdi. Baka ti šalje hiljadu pozdrava.
Tvoja verna prijateljica*

Klara

Kada je Petar čuo ove reči, odskočio je od dovratka, pa svojim prutom udario i desno i levo tako bezobzirno i tako besno da su sve koze, obuzete strahom, jurnule niz breg. Za njima je jurio Petar i udario prutom po vazduhu kao da hoće da iskali svoj gnev na nekom nevidljivom neprijatelju. Eto to je razgnevalo Petra.

Hajdi je bila toliko obuzeta srećom i radošću da je morala sutradan da poseti babu i da joj ispriča ko će sve doći iz Frankfurta, a naročito ko neće doći. To je bilo za babu vrlo važno, jer ih je ona sve poznavala i učestvovala u svemu što je Hajdi doživela u Frankfurtu. Tako je Hajdi sutradan odmah posle ručka krenula dole, jer je sad već mogla sama da ide u posete. Sunce je već sijalo jako i dugo se zadržavalo na nebu, a po suvome putu moglo se divno trčati nizbrdo, dok je majski vetar duvao i leteo s planine još brže nego Hajdi. Baba više nije ležala. Sedela je opet u svome uglu i prela. Na njenom licu bio je izraz čoveka koga muči neka teška misao. Još od sinoć, cele noći, mučila ju je ta misao i nije joj dala da spava, jer Petar je sav besan stigao kući i po njegovim isprekidanim usklikima mogla je shvatiti da će neki ljudi iz Frankfurta doći u kolibu na planini. Šta će dalje biti, nije znao. Ali baba je morala da misli dalje i te su je misli plašile i razbijale joj san.

Kad Hajdi utrča, dolete pravo babi, sede na svoju klupicu, koja je tu uvek stajala, i stade da joj živo priča sve što je znala, radujući se sve više. Ali odjednom usred reči zastade i zapita zabrinuto:

– Šta je tebi, baba? Zar se ti nimalo ne raduješ?

– Radujem se, radujem, Hajdi. Radujem se zato što se ti raduješ – odgovorila je i pokušala da napravi veselo lice.

– Ali, baba, ja lepo vidim da je tebe strah. Valjda ne misliš da će gospođica Rotenmajer doći s njima? – upita Hajdi i sama malo uplašena.

– Ne, ne, nije to ništa, nije ništa! – umirivala ju je baba. – Daj mi malo ruku, Hajdi, da osetim da si ovde. To će biti za tvoje dobro, pa makar ja i ne mogla preživeti.

– Ništa neće biti dobro ako ti ne možeš to da preživiš, baba, reče Hajdi tako odlučnim glasom da se u babi pojavi odjednom nov strah.

Baba je pretpostavljala da ljudi iz Frankfurta dolaze da odvedu Hajdi. Sad je mala opet bila zdrava, i oni sigurno žele da opet bude kraj njih. To je bio onaj

veliki babin strah. Ali je sada osetila da ne treba dopustiti da to Hajdi primeti. Ona je toliko volela babu, da bi možda mogla da samo zbog nje ne otputuje, a to nije smelo biti.

– Znaš šta bih, Hajdi – reče joj – šta treba da učiniš da mi opet bude dobro i da se opet razvedrim. Pročitaj mi pesmu o suncu...

Hajdi je tako dobro poznavala staru pesmaricu da je odmah našla pesmicu koju je baba želela, pa je jasnim glasom pročita.

– Da, da, to je ono što sam htela da čujem – reče baba kao da joj je laknulo na srcu.

Kad se spustilo veče i Hajdi opet krenula uz brdo, već su se javljale zvezdice jedna za drugom, blistajući i svetleći nad njom, kao da svaka nova zvezda hoće da joj radošću obasja srce.

Trepteći svojim blistavim očicama gledale su Hajdi sve dok ne stiže gore do kolibe, gde je stajao deda, gledajući i sam zvezde, jer odavno nisu tako lepo sijale.

Ne samo noći nego i dani bili su ovoga maja tako vedri i svetli kakvi se već godinama ne pamte, a često je deda izjutra čudeći se posmatrao kako se sunce penje na vedro nebo, isto onako sjajno kao što je i zašlo, pa je zato uvek govorio:

– Ovo je divna sunčana godina! To će dati snage travi. Pazi, generale, da tvoja vojska ne pobesni od dobre hrane!

Petar bi onda presekao prutom vazduh, a na licu mu se jasno videlo da bi rekao:

– Umeću ja s njima da izađem na kraj.

Tako je prošao maj kad je sve ozelenelo, i došao jun sa svojim još toplijim suncem i s dugim vedrim danima, koji su izmamili sve cvetiće na planini, te se sve šarenilo, a sav vazduh bio je ispunjen slatkim njihovim mirisom. Ovaj se mesec već bližio kraju, kad je Hajdi jedno jutro istrčala iz kolibe, gde je bila svršila sve svoje poslove. Htela je opet brzo dole do jela, pa još i dalje, da vidi je li procvetao žbun kičice, čiji su cvetići bili tako ljupki na suncu. Ali kad Hajdi htela da optrči kolibu, uzviknu odjednom iz sve snage toliko glasno da Čika iziđe iz šupe, jer je mislio da se nešto desilo.

– Deda, deda! – vikalo je dete van sebe od radosti. – Hodi ovamo, hodi ovamo! Pogledaj, pogledaj!

Na tu viku njegov pogled pođe za ispruženom rukom uzbuđenog deteta.

Uz planinu penjala se neobična povorka, kakva se još nikad ovde nije videla. Prvo su išla dva čoveka s otvorenom nosiljkom, u kojoj je sedela devojčica zavijena u razne marame. Za njima je išao konj na kome je jahala jedna

dostojanstvena gospođa, gledajući živo na sve strane i razgovarajući neprestano s mladim konjovocem koji je išao pokraj nje. Zatim je dolazila prazna stolica na točkovima, koju je gurao drugi mladić, jer su bolesnicu nosili uz strmi breg. Poslednji je išao jedan nosač koji je na svoj samar bio natovario toliko pokrivača, marama i krzna da mu je tovar strčao iznad glave.

– Oni su, oni su! – uzviknula je Hajdi i visoko poskočila od radosti.

Zaista su bili oni. Dolazili su sve bliže i najzad stigli. Nosači spustiše Klaru na zemlju, a Hajdi joj priskoči i oba deteta se pozdraviše s ogromnom radošću. Stiže i baka, koja sjaha s konja. Hajdi joj pritrča, a baka se pozdravi s najvećom nežnošću. Onda se baka okrete Čiki s Planine, koji je prišao da je pozdravi. Njih dvoje se vrlo srdačno pozdraviše, jer su se po Hajdinom pričanju već znali, kao da su stari poznanici.

Pozdravivši se, baka reče vrlo živo:

– Pa vi, Čiko, imate gospodsko imanje! Ko bi se tome nadao! I kralj bi vam pozavideo na ovakvoj kući! Pa kako tek moja Hajdi izgleda! Kao ruža... – nastavljala je ona privlačeći dete k sebi i milujući ga po rumenim obrazima. – Kakva je divota oko vas! Šta kažeš ti, Klarice, dete moje, šta kažeš?

Klara je u najvećem oduševljenju gledala unaokolo. Tako što u svom životu još nikad nije videla.

– O, ala je ovde lepo! O, ala je lepo! – uzviknula je.

– Nisam, bako, tako zamišljala, želela bih da ostanem ovde!

Čika je za to vreme dogurao bliže Klarinu stolicu, skinuo nekoliko marama sa samara i prostro ih po zemlji. Onda priđe nosiljci.

– Biće bolje da devojčicu prenesemo u njenu stolicu, jer ova nosiljka nije meka. – Ali nije čekao da mu ko pomogne, nego je odmah svojim jakim rukama nežno podigao bolesnu Klaru iz nosiljke i s najvećom pažnjom spustio je na njeno sedište.

Onda pokri Klarina kolena maramom i noge joj vrlo udobno metnu na jastuke, kao da celog života ništa drugo nije radio već negovao oduzete ljude. Baka je gledala sa čuđenjem.

– Dragi Čiko – uzviknula je. – Kad bih znala gde ste vi naučili kako se neguju bolesnici, poslala bih još danas tamo sve bolničarke koje poznajem da se i one nauče. Zar je to moguće?

Čika se malo nasmeši.

– Nigde nisam učio, ali sam imao prilike da to radim – odgovori. Pored osmeha na njegovom licu bilo je i tuge. Izađe mu pred oči mučeničko lice jednog

čoveka iz njegove prošlosti, čoveka koji je isto tako sedeo u bolesničkoj stolici, nesposoban za ma kakav pokret. Bio je to njegov kapetan na Siciliji. Posle žestoke bitke našao ga je Čika teško ranjenog i odneo. On ga je jedini negovao, ne ostavljajući ga sve dok smrt nije prekratila njegove patnje. Sad je opet sve to iskršavalo pred Čikinim očima, pa mu je bilo sasvim prirodno da neguje bolesnu Klaru i da joj čini sve što je nekad činio svome kapetanu.

Tamnoplavo nebo bez oblaka dizalo se iznad kolibe i jela i visoko iznad stenja čiji su sivi vrhovi blistali na suncu. Klara nije mogla da se nagleda te lepote, bila je van sebe od ushićenja zbog svega što je videla.

– O, Hajdi, kad bih samo mogla s tobom da obiđem oko kolibe i da odem do jela! – uzviknula je čežnjivo Klara. – Kad bih mogla da vidim sve što već odavno poznajem po tvome pričanju, a još nikada nisam videla!

Hajdi, kad je to čula, skupi svu snagu i gle, uspe da Klarinu stolicu odgura po travi sve do visokih jela. Tu se zaustavi. Nikad u svom životu Klara nije videla nešto tako lepo kao što su bile ove visoke stare jele, čije su se duge široke grane spuštale do zemlje, sve deblje i veće. Baka, koja je pratila decu, takođe je bila očarana. Nije znala prosto šta je lepše na tom starom drveću, da li šumne i guste krošnje, visoko gore u plavetnilu, ili prava snažna stabla s ogromnim granama, koja su svedočila o njihovoj dubokoj starosti i nizu godina u kojima su gledale u dolinu, gde su se ljudi rađali i umirali, gde se sve menjalo, a samo jele ostajale ovde netaknute – iste.

Za to vreme Hajdi je stolicu odgurala do staje s kozama i otvorila mala vrata na njoj, da bi Klara sve lepo videla. Doduše, sad se nije moglo mnogo videti, jer stanovnici ove staje nisu bili kod kuće. Žalosnim glasom uzviknula je Klara:

– O, bako, kad bih mogla samo da dočekam Mrkušu i Belku i ove druge kozice, pa i Petra kozara! Njih neću nikad moći da vidim ako moram odavde pre mraka. Kakva šteta!

– Drago dete, radujmo se sada svemu ovome lepom što vidimo i ne mislimo na ono što nam još nedostaje – posavetovala je baka, koja je pošla za stolicom kada je Hajdi Klaru povezla još malo dalje.

– O, kakvo cveće! – uzviknu opet Klara. – Čitavo žbunje tako finih crvenih cvetića! Pogledaj samo one plave zvončiće! O, kad bih mogla da potrčim i da ih nabere!

Hajdi je potrčala istoga časa i donela Klari veliku kitu cveća.

– Ali to još nije ništa, Klara – reče Hajdi spuštajući joj cveće u krilo. – Ako jednom sa mnom pođeš na pašnjak, tek ćeš onda imati šta da vidiš! Na jednom

mestu ima toliko mnogo, mnogo kičica i plavih zvončića, mnogo više nego ovde, i žutih ružica, koje kao suvo zlato sijaju u travi. Pa kad bi tek videla ono cveće s velikim lišćem, pa onda ono mrko, znaš li, s okruglim glavicama, koje tako divno miriše! Oh, da znaš kako je tamo! Kad gore na pašnjaku sedneš, prosto ne možeš otići, tako je lepo!

Hajdine oči zablistale su od želje da ugleda sve o čemu je govorila, a i Klara je bila sva očarana i u njenim blagim plavim očima blistao je odblesak Hajdine vatrene želje.

– Bako, da li bih i ja mogla da se popnem tako visoko? – upitala je čežnjivo Klara. – O, kad bih samo mogla da hodam, Hajdi, i da se s tobom penjem po planini, svuda kuda ti pođeš!

– Ja ću te gurati – umirivala ju je Hajdi, i da bi pokazala kako joj je to lako, stade tako brzo da gura stolicu da je malo trebalo da je surva nizbrdo. Srećom, deda, koji se tu našao, zadrža stolicu na vreme.

Dok su gosti razgovarali ispod jela, deda nije gubio vreme. Pred kolibom je sada bio sto i stolice i sve je bilo spremno da se tu prijatno ruča, a u kolibi se pušio kotlić na ognjištu, a žar se rumeneo ispod velikog roštilja. Nije dugo potrajalo, a deda je sve izneo na sto, pa je celo društvo selo da ruča.

Baka je bila sva oduševljena ovom trpezarijom iz koje se moglo nadaleko gledati u dolinu i preko svih bregova u plavo nebo. Blag vetrić pirkao je i rashlađivao sve koji su bili za stolom, a gore u jelama tako ljupko šumeo kao da je to poručena muzika uz ručak.

– Ovako nešto još nisam doživela. Ovo je prava divota! – jednako je govorila baka. – Ali šta to vidim! – nastavila je iznenađeno. – Čini mi se da si uzela i drugi komad pečenoga sira, Klarice?

Zaista, već drugi komad, žut kao zlato, ležao je na Klarinom hlebu.

– Ovo je tako dobro, bako, bolje nego ceo ručak u Ragacu – uveravala je Klara i s apetitom jela ukusni sir.

– Samo napred – rekao je Čika s Planine zadovoljno. – Ako nam kuhinja nije najbolja, planinski je vetar dopunjuje i popravlja.

Tako je tekao ovaj veseli ručak. Baka i Čika s Planine odlično su se razumevali i njihov razgovor postajao je sve življi. Slagali su se u svemu, razgovarali o ljudima i o stvarima, pa je izgledalo kao da su već godinama prisni prijatelji. Prošlo je tako dosta vremena, kad odjednom baka pogleda prema zapadu i reče:

– Moramo uskoro da krenemo, Klarice, sunce već zalazi. Uskoro će doći ljudi

s konjem i nosiljkom.

Ali dosad tako veselo Klarino lice odjednom se rastuži i ona usrdno zamoli:

– O, još samo jedan sat, bako, ili dva! Još nisam videla kolibu, pa ni Hajdinu postelju i sve ostalo. Kako bih volela kad bi dan mogao da traje još deset časova!

– To na žalost nije moguće – kazala je baka, ali je i sama želela da sve to vidi, kao i njena Klara.

Digoše se, a Čika čvrstom rukom potera stolicu prema vratima, ali ona je bila isuviše visoka da bi mogla proći kroz vrata. Čika nije dugo razmišljao. Podigao je Klaru na svoje snažne ruke i uneo je u kolibu.

Baka je sve razgledala i bila zadovoljna što je sve tako lepo i uredno.

– Ono je sigurno tvoj krevet tamo gore, Hajdi? – reče baka i hrabro se pope uz lestvice na tavan. – O, što ovde lepo miriše! Ova spavaća soba mora biti zdrava!

Baka priđe i prozorčetu, pa pogleda kroz njega, a dotle se popeo već i deda s Klarom u naručju, a za njima i Hajdi.

Sad su svi stajali oko Hajdinog lepo nameštenog kreveta od sena, a baka ga je jednako posmatrala i s vremena na vreme sa zadovoljstvom duboko udisala snažan miris svežeg sena. Klara je bila prosto očarana Hajdinom posteljom.

– O, Hajdi, kako je veselo kod tebe! Sa svoje postelje možeš da gledaš pravo u nebo. Kako ovde lepo miriše! A možeš da slušaš kako napolju šume jele. Nisam videla još nijednu tako veselu i zanimljivu spavaću sobu.

Čika pogleda sada baku.

– Sve nešto mislim – reče on – samo ako mi gospođa veruje i ako ne bude protiv toga. Mislim nešto, kad bismo mi zadržali devojčicu malo ovde kod nas! To bi joj izvanredno prijalo i sigurno bi se oporavila. Doneli ste i onako dosta marama i ćebadi, pa bismo od toga napravili ovde sasvim lepu meku postelju, a o Klarinoj nezi ne morate se brinuti, ja bih to uzeo na sebe.

Klara i Hajdi kliknuše uglas kao dve ptice puštene na slobodu, a bakino lice se ozari radošću.

– Dragi Čiko, vi ste sjajan čovek! – uzviknula je. – Zna li šta sam ja baš sad pomislila? Govorila sam u sebi: zar boravak ovde gore ne bi činio detetu dobro? Ali nega! Briga! To bi bilo neprijatno domaćinu! Međutim, dragi domaćine, vi to predlažete tako iskreno i srdačno kao da je to sasvim prosta stvar. Moram da vam zahvalim, dragi Čiko, moram da vam zahvalim od sveg srca.

I baka je stezala Čikinu ruku i Čika njenu, a radost mu je blistala na licu.

Čika se odmah dade na posao. Odneo je Klaru u njenu stolicu pred kolibom, a za njim je išla Hajdi skačući od radosti. Onda je pokupio marame, ćebad i krzna,

pa rekao smešeći se zadovoljno:

– Dobro je što se gospođa opremila kao da je pošla u neki zimski rat. Ovo će vam dobro doći.

– Dragi Čiko – odgovorila je baka živo – predostrožnost je lepa vrlina i štiti od mnogih zala. Putujući planinom, srećom, nismo preživeli ni buru ni nevreme, ali sve ove stvari ipak nisu bile nepotrebne, kao što vidite.

U tom razgovoru popeše se na tavan da udese postelju za Klaru, zastirući je maramom i krznom. Bilo je toliko tih stvari, da je postelja najzad ličila na neko malo utvrđenje.

– Sad nek se probije makar jedna jedina slamka – govorila je baka popravljajući postelju. Zbog nagomilanih mekih pokrivača, zaista ni jedna slamka nije mogla da prođe. Baka je sad zadovoljno sišla niz lestvice i prišla deci, koja su sva radosna sedela jedna kraj druge i smišljale šta će raditi od jutra do mraka za vreme Klarinog boravka na planini. Ali koliko će to trajati, to je bilo veliko pitanje, koje odmah postaviše baki. Baka je rekla da će to deda najbolje znati, pa neka njega pitaju. I čim deda priđe upitaše ga. Deda je odgovorio da će trebati četiri nedelje da se vidi koristi li Klari planinski vazduh. Deca stadoše da kliču od radosti, jer se nisu nadala da će tako dugo ostati zajedno.

Ugledaše kako se odozgo opet približuju nosači s nosiljkom i konjušar s konjem. Nosači su mogli slobodno odmah da se vrate.

Kad je baka pošla da uzjaše konja, uzviknula je Klara radosno:

– Bako, sad neću da se opraštam s tobom, jer ti ćeš nam često dolaziti na planinu, da nas obiđeš i da vidiš šta radimo, a mi ćemo te željno očekivati, je li, Hajdi?

Hajdi, za koju je ovaj dan bio prepun radosti, mogla je da potvrdi samo skakanjem.

Baka se sad pope na snažnog konja, deda uze uzde i povede ga pouzdanom rukom niz strmo brdo. Mada je baka govorila Čiki da ne ide daleko, ništa nije pomoglo. On je izjavio da će je otpratiti do Selca, jer strmi planinski put nije sasvim siguran za jahača.

Baka nije htela da ostane sama u Selcu. Želela je da se vrati u Ragac, pa da odatle s vremena na vreme dolazi na planinu.

Još pre nego što se Čika vratio, stigao je Petar sa svojim kozama. Kad su koze primetile Hajdi, jurnule su k njoj sa svih strana. Za tili čas našla se Klara u svojoj stolici usred stada zajedno sa Hajdi, koja je sve koze redom predstavljala Klari kazujući njihova imena.

Tako se Klara najzad upoznala s malom Sneškom, s veselim Češljugarom, čistim dedinim kozama, i sa svima, sve do velikog Turčina. Petar je za to vreme stajao sa strane i preteći posmatrao zadovoljnu Klaru. Kada mu oba deteta doviknuše veselo: – Laku noć, Petre! – on nije ni odgovorio, nego je svojim prutom ošinuo tako ljutito po vazduhu, kao da je hteo da ga preseče. Otrčao je onda dalje, a njegova pratnja za njim.

Svemu lepom što je Klara videla na planini za danas je bio kraj.

Dok je ležala gore na senu, na velikoj mekoj postelji, kuda se sada popela i Hajdi, pogledala je kroz otvoren okrugli prozorčić u sjajne zvezde i sva očarana uzviknula:

– O, Hajdi, vidiš li, izgleda kao da smo se na nekim kolima odvezle u nebo!

– Da, a znaš li zašto su zvezde tako radosne i zašto tako žmirkaju? – upitala je Hajdi.

– Ne, ne znam. Šta ti misliš? – zapitala je sada Klara.

– Zato što one odozgo s neba vide mene i tebe zajedno, pa se tome raduju. Vidiš li kako nam daju znak da se i mi radujemo! Ali, znaš li, Klara, da moramo odmah spavati!

Hajdi položi glavu na svoju punačku ručicu i istoga časa zaspa. Ali Klara je još dugo ostala budna, jer je za nju bilo nešto sasvim novo da iz postelje gleda pravo u zvezde.

Ona jedva da je kad i videla zvezde, jer noću nikada nije bila izvan kuće, a tu su spuštali debele zavese još mnogo pre nego što se zvezde pojave. Kada je sada htela da zatvori oči, morala je odmah da ih još jednom otvori da se uveri blistaju li još uvek velike svetle zvezde. A zvezde su jednako blistale, tako da Klara nije mogla da se nagleda njihovog sjaja i treperenja, sve dok se najzad njene oči same od sebe ne sklopiše, ali je i u snu videla njihov sjaj.

Hajdi je sve koze redom predstavljala Klari,
kazujući njihova imena.

Šta se na planini dalje događalo

Tek što se sunce pomolilo iza stena, bacajući svoje zlatne zrake preko kolibe sve do doline, Čika s Planine je već, kao i svakoga jutra, stajao i posmatrao tiho i zamišljeno kako se s planine i iz doline diže laka magla, a zemlja se pojavljuje iz senki praskozorja budeći se za novi dan. Sve svetliji i svetliji bili su beli jutarnji oblaci i sunce se celo pojavi, pa preli zlatnim sjajem kamen, šumu i breg.

Čika se vrati u svoju kolibu i polako se pope uz lestvice. Klara tek što je otvorila oči i s divljenjem posmatrala svetle sunčane zrake koji su prodirali kroz otvor na prozoru igrajući i svetlucajući na njenom krevetu. Nije znala ni šta to vidi, ni gde se nalazi. Ugledala je Hajdi, koja je spavala kraj nje, a utom začu i dedin glas:

– Jesi li dobro spavala? Nisi li umorna?

Klara je rekla da nije nimalo umorna i da se nije budila cele noći, nego je spavala čvrstim snom. To se dedi svide, pa je Klaru tako lepo umio i obukao, kao da je celog veka negovao bolesnu decu.

I Hajdi je otvorila oči, gledajući začuđeno kako deda nosi u naručju već obučenu Klaru. Brzo se i ona spremila i pošla za njom. Sišla je niz lestvice, istrčala na vrata, posmatrajući šta to radi deda. Deda je uveče, kad su deca otišla

na spavanje, razmišljao kako da široku stolicu na točkovima unese pod krov. Vrata na kolibi bila su isuviše uska, tuda stolica nije mogla da prođe. Palo mu je tada na pamet da na šupi odvali dve široke daske, te je tako napravio širok otvor i ugurao stolicu, a daske vratio ponovo na staro mesto, ali ih nije zakucao. Hajdi je baš naišla kad je deda posadio Klaru na stolicu, pa razmaknuo daske, te sa njom izašao na jutarnje sunce. Ostavio je stolicu pred kolibom, pa otišao po koze. Hajdi je dotrčala Klari.

Svež jutarnji vetar pirkao je devojkicama u lice, donoseći miris jelovine. Klara je duboko udisala čist vazduh i zavaljena u svoju stolicu osećala kako je krepila.

Još nikad u životu nije napolju udisala jutarnji vazduh, prohladan i svež, pa je sad svaki dah bio uživanje. Zlatno sunce ovde nije bilo suviše toplo, ali je prijatno grejalo njene ruke i travu pod njenim nogama. Klara nije mogla ranije ni da zamisli da je ovako na planini.

– O, Hajdi, kad bih mogla uvek, uvek da ostanem ovde kraj tebe – kazala je nameštajući se u svojoj stolici da bi sa svih strana mogla da upije sunce i vazduh.

– Eto, sada vidiš da je onako kako sam ti govorila – reče joj Hajdi radosno – vidiš da je ovde kod moga dede na planini lepše nego igde na svetu.

Deda je baš bio izašao iz staje i prišao deci. Nosio je dve zdelice pune penušavog mleka belog kao sneg, pa jednu pruži Klari, a drugu Hajdi.

– Ovo će devojkici dobro činiti – kazao je obraćajući se Klari. – Mleko je Belkino, ono daje snagu. E sad prijatno! Samo napred!

Klara još nikad nije pila kozje mleko, pa je za svaki slučaj prvo malo pomirisala. Ali kada vide s kakvim uživanjem Hajdi pije ne odmićući zdelu od usta – tako joj je mleko prijalo – i Klara prinese zdelu, pa stade da pije i pije, i gle, mleko je bilo tako slatko i gusto, kao da unutra ima šećera i cimeta, pa ga je pila sve dok nije iskapila zdelicu do dna.

– Sutra ćemo popiti po dve zdelice – kazao je deda, koji je sa zadovoljstvom posmatrao kako se i Klara ugleda na Hajdi. Pojavio se utom Petar sa svojim stadom, i Hajdi se odjednom našla usred koza, koje su je pozdravljale sa svih strana. Deda povede Petra malo ustranu da bi ovaj bolje razumeo šta mu deda govori, jer su koze jednako meketale, jedna jače od druge, zbog velike radosti što je njihova draga Hajdi među njima.

– Pazi dobro – upućivao ga Čika. – Od danas ćeš Belku pustiti da radi šta god hoće, jer ona zna gde rastu najbolje trave. Dakle, ako ona hoće gore, ići ćeš i ti za njom, a to će i drugim kozama koristiti. Ako bude htela da ide još više nego što ti inače ideš, opet ćeš ići za njom i nećeš je zadržavati, jesi li čuo? Malo više

pentranja neće ti škoditi. Ona zna šta joj treba. Želim da Belka jede najbolje trave i lišće, pa da daje odlično mleko. Šta gledaš kao da hoćeš nekoga da progutaš očima? Niko ti ništa rđavo nije učinio. Tako. A sad napred i pamti šta sam ti kazao!

Petar je bio navikao da Čiku u svemu sluša. Krenuo je odmah, ali se moglo videti da mu nešto nije po volji, jer je jednako okretao glavu i sebao očima. Koze su pošle za njim povukavši i Hajdi sa sobom. Petar je bio zadovoljan zbog toga.

– I ti moraš sa nama – doviknu joj. – Ti moraš biti s njima, jer ću ja ići svuda za Belkom.

– Ne, ne mogu – usprotivi se Hajdi – i neću moći još dugo da idem s tobom, sve dok je Klara kod mene. Ali jednom ćemo svi otići gore, deda nam je obećao.

Govoreći to, izvukla se Hajdi iz gomile koza i vratila se skakućući Klari. Sad je Petar obema pesnicama tako zapretio onoj stolici da su koze odskočile ustranu. On jurnu za njima ne zadržavajući se sve dok se nije izgubio iz vida, jer se bojao da bi ga Čika mogao videti, a slutio je šta bi mu rekao zbog one pretnje pesnicama.

Klara i Hajdi smislile su za danas toliko stvari da nisu prosto znale šta pre da počnu. Hajdi je predložila da prvo napišu pismo baki, jer su obećale da će svakoga dana pisati. Baka još nije bila sigurna kako će se Klara osećati na planini. Zato je tražila od dece da joj svakog dana pišu o svim svojim doživljajima, kako bi mogla odmah saznati kad treba da dođe do njih gore.

– Moramo li da uđemo unutra da pišemo? – upita Klara. Napolju je bilo tako lepo da se Klari nije ulazilo u kolibu. Ali Hajdi je umela da se snađe, pa je istoga časa otrčala po svoju školsku torbu i tronožac. Onda je spustila čitanku i pisanku Klari u krilo, da na tome piše, a ona je sela kraj klupe na svoju stolicu, pa su zajedno počele da sastavljaju pismo baki. Ali Klara bi posle svake rečenice ostavljala pisaljku i gledala unaokolo. Vreme je bilo vrlo lepo. Nije bilo više hladnoga vetra, nego je samo blagi povetarac pirkao oko njih, a jele su tiho šumele. U čistom vazduhu kružile su i zujale sitne vesele mušice i vladala je velika tišina na celoj planini obasjanoj suncem. Na njih su gledale mirno visoke stene, široka dolina počivala je u spokojnoj tišini. Samo bi se katkad razleglo veselo podvikivanje nekog čobanina, čiji su odjek vraćale stene.

Jutro je prošlo tako brzo da deca nisu ni primetila, a već se pojavio deda sa zdelom koja se pušila. Klari je rekao da ostane napolju sve dok sunce ne zađe. Tako je ručak kao i juče postavljen pred kolibom i svi su zadovoljno ručali.

Hajdi je opet odvezla Klaru do jela, jer su se deca dogovorila da posle podne

sede tamo u hladu i da Klara priča šta se sve dogodilo otkad je Hajdi otišla iz Frankfurta. Mada je onde teklo sve po starom, Klara je ipak imala šta da priča o ljudima u njihovoj kući, koje je Hajdi tako dobro poznavala. Tako su deca sedela, jedno kraj druge ispod starih jela, i što su više pričale, ptice su sve glasnije cvrkutale u granama, kao da su se radovale dečjem razgovoru, pa i one htele u njemu da učestvuju. Vreme je proteklo neprimetno, pa je stiglo i večer. Onda je naišao Petar kozar namrštena čela i lica.

– Dobro večer, Petre! – uzviknula je Hajdi kad je videla da on ne namerava da se zadrži.

– Dobro večer, Petre! – doviknula je i Klara ljubazno.

Ali on ne odgovori na pozdrav, nego sav zaduvan odjuri za kozama.

Kad Klara vide kako je deda odveo čistu Belku u staju da je pomuze, toliko je poželeva ukusno kozje mleko da je jedva čekala da se deda s njim pojavi. Prosto se sama sebi čudila.

– Kako je to čudno, Hajdi – reče Klara. – Otkad znam za sebe, jela sam samo zato što sam morala, i sve što su mi davali ličilo mi je na riblje ulje, pa sam hiljadu puta pomislila: kad samo ne bih morala da jedem! A sad prosto ne mogu da dočekam dedu s mlekom.

– Da, znam šta je to – odgovori Hajdi s razumevanjem, jer se setila onih dana u Frankfurtu kada joj je sve zastajalo u grlu.

Ali Klara ipak nije znala otkud to. Ona nikad u životu nije provela dan na svežem vazduhu, a još manje na ovakvoj visini, na planinskom vazduhu koji donosi zdravlje i snagu.

Kad se deda pojavio sa zdelicom mleka, Klara je brzo uzela svoju, zahvalila, pa žudno popila do dna pre nego Hajdi.

– Mogu li još malo da dobijem? – upitala je pružajući dedi zdelicu.

Deda zadovoljio klimnu glavom, uze i Hajdinu zdelicu, pa se vrati kolibi. Kad je opet izašao, na svakoj zdelici bio je visok poklopac, ali to nisu bili obični poklopci, već hleb s maslom. Deda je posle podne bio do zelenog Majenzesa, do bačija, gde se pravi slatko žuto maslo. Odatle je doneo dobru grud masla i debelo namazao dve kriške hleba. To je bio namenio deci za večeru. Oba deteta sa zadovoljstvom počеше jesti ukusni hleb, a deda je zastao posmatrajući zadovoljno kako jedu.

Kada je Klara kasnije, ležeći na svojoj postelji, htela da posmatra blistave zvezde, dogodilo joj se isto što i njenoj drugarici Hajdi kraj nje: sklopile su joj se oči i zaspala je zdravim snom tako čvrsto kao nikad.

Tako je radosno prošao i sutrašnji dan i još jedan, pa je došlo veliko iznenađenje za decu. Uz breg su se pela dva snažna nosača. Svaki od njih nosio je na samaru po jednu visoku postelju sa posteljnim stvarima. Obe postelje bile su jednake, nove novcate, s velikim pokrivačima. Kad ljudi stigoše gore, predadoše dedi pismo od bake. U tome pismu javljala je da su ove postelje za Klaru i za Hajdi, pa da se sada ona postelja od sena može ukloniti i da ubuduće Hajdi mora uvek da spava u pravoj postelji. Kad bude došla zima, neka jednu postelju skine dole u Selce, a druga neka ostane gore, kako bi je Klara uvek našla kad se bude vratila. Baka je zatim pohvalila decu zbog njihovih dugih pisama i tražila da joj i dalje svakog dana pišu, kako bi s njima sve preživljavala kao da je zaista kraj njih.

Deda je ušao u kolibu, seno sa Hajdine postelje bacio na ostalo seno u uglu i uklonio pokrivače. Uz pomoć ona dva čoveka popeo je obe postelje gore. Stavio ih je jednu uz drugu, kako bi se sa oba uzglavlja moglo lepo gledati kroz okrugli prozorčić jer je dobro znao da deca uživaju gledajući zvezde i sjaj jutarnjeg sunca.

Za to vreme baka se odmarala u banji i mnogo se radovala dobrim vestima s planine.

Oduševljenje zbog novog života raslo je kod Klare iz dana u dan i ona nije mogla dovoljno da se nahvali zbog dedine dobrote i brižljive nege, veselog društva njene Hajdi, koju je još više zavolela otkako je na planini. Svakoga dana, čim se probudi, Klara bi pomislila: – Srećna sam, još sam na planini!

Deda se svesrdno starao o svojoj gošći. Nije prošao dan a da on ne izmisli nešto novo što bi moglo da je još više ojača. Svako posle podne se penjao sve više u planinu i sve dalje išao po travu koja je još izdaleka mirisala na karanfil i majčinu dušicu. Kad bi se uveče koze vratile kući, meketale su i skakale jer su sve htele u staju gde je bila trava, čiji su miris dobro poznavale. Ali deda je dobro zatvarao vrata, jer se on nije pentrao po stenju tražeći retke trave zbog celoga stada. Trave je brao samo za Belku, kako bi davala što jače mleko. I zaista se videlo kako Belki prija ta hrana. Ona je sve življe dizala glavu, a oči su joj prosto blistale.

Tako nastade i treća nedelja otkako je Klara na planini. Već nekoliko dana deda je, snoseći Klaru u stolicu, govorio:

– Zar ne bi devojčica htela pokušati da stane malo na noge?

Klara je želela da mu učini po volji, pokušavala je da stane, ali bi pri tom uvek kazala da je to jako boli.

Stojeći na nogama, držala se čvrsto za dedu. Ali je brzo morala natrag u stolicu. Pa ipak, deda je pokušavao svakog dana tu istu vežbu.

Već godinama nije bilo tako lepo leto na planini. Svakog je dana sjajno sunce putovalo nebom bez oblaka, a svi cvetići širili svoje krunice, šareneći se i mirišući. Uveče je sunce bacalo svoju purpurnu i ružičastu svetlost na stene i pašnjak i utapalo se najzad u zlatno plameno more.

O tome je Hajdi pričala stalno svojoj prijateljici Klari. Samo odozgo sa pašnjaka moglo se sve lepo videti. O tome mestu gore na obronku, pričala je ona oduševljeno. Da sad gore sijaju cvetići zlatni i plavi tako da izgleda da je sva trava zlatna i plava. Tu ima čitavih žbunova mrkoga cveća koje tako opojno miriše da čovek mora prosto da sedne na zemlju, pa ne može da se digne odatle.

Baš sada, sedeći ispod jela, pričala je Hajdi ponovo o cveću tamo gore i o večernjem suncu i želji da opet ode tamo. Skočila je i potrčala dedi, koji je u šupi nešto deljao.

– Deda – viknula je još izdaleka – hoćeš li sutra da ideš s nama na pašnjak? Tamo je sada tako lepo!

– U redu – rekao je deda pristajući. – Ali onda mora i Klara da učini meni nešto po volji. Moraće večeras još jednom da pokuša da stoji na zemlji.

Sva radosna vratila se Hajdi s tom veću Klari, koja je odmah obećala da će pokušati da stoji koliko god deda bude hteo, pošto se ona neobično radovala što će moći da vidi taj lepi pašnjak. Hajdi je bila tako radosna da je odmah potrčala Petru, čim ga je uveče primetila kako silazi s kozama:

– Petre, Petre! I mi ćemo sutra ići s tobom i ostaćemo celoga dana gore.

Umesto odgovora, zamumlao je Petar kao razdraženi medved i sav besan hteo je da udari ni krivoga ni dužnog Češljugara, koji je trčao pored njega. Ali brzi Češljugar primetio je na vreme ovaj pokret. Preskočio je Snešku i Petar je udario samo po vazduhu.

Klara i Hajdi popele su se danas vrlo radosne u svoje dve lepe postelje i toliko su bile obuzete mislima šta će raditi sutra da su odlučile da ostanu budne cele noći da bi o tome razgovarale, sve dok ne bude vreme da se ustaje. Ali tek što su legle na meka uzglavlja, a razgovor je odjednom prestao. U snu je Klara videla veliko, vrlo veliko polje pred sobom, koje je bilo plavo kao nebo, a obraslo žutim zvončićima, dok je Hajdi sanjala da čuje pticu grabljivicu kako krešti sa visine: – Dođite, dođite, dođite!

Dogodilo se ono čemu se niko nije mogao nadati

Rano u zoru drugog dana izađe Čika iz kolibe i pogleda unaokolo da vidi kakvo će biti vreme.

Na visokim vrhovima planine ležao je rumenzlatan sjaj. Dunuo je svež vetar i savijao jelovo granje tamo-amo. Sunce tek što se nije rodilo. Neko vreme stajao je starac i posmatrao kako počinju da sijaju posle visokih planinskih vrhova i zeleni bregovi zlatnim sjajem, a iz doline polako nestaju tamne senke i svuda se razliva ružičasta svetlost, pa i bregovi i doline, i sve se blista u jutarnjem zlatu. Sunce se bilo rodilo.

Čika je izvadio iz šupe stolicu na točkovima, postavio je lepo ispred kolibe, spremnu za put, pa ušao unutra da kaže deci kako je lepo jutro svanulo i da ih pozove da izađu.

Petar se već penjao sa svojim kozama. Njegove koze više nisu išle onako poslušno kraj njega ili za njim, nego su bežale na sve strane, jer je Petar, bez ikakvog razloga, kao besan udarao prutom, a teško kozi koju Petar udari! Bio je sav besan i ogorčen. Već nedeljama Hajdi nije išla sa njim, a on je na njeno društvo bio toliko navikao. Kad bi se jutrom popeo odozdo, uvek je ta tuđa devojčica izlazila napolje i sedela u svojoj stolici, pa se Hajdi zabavljala sa njom.

Kad bi se spuštao sa pašnjaka uveče, opet je ta devojčica u stolici sedela, sad ispod jela, i opet se Hajdi nešto majala oko nje. Celoga leta nije išla sa njim na pašnjak, a danas je htela da dođe, ali zajedno sa tom prokletom stolicom i sa tom strankinjom! Pa da opet celo vreme, čak i na pašnjaku, provede s njom. To je Petar već predviđao i to ga je ljutilo u najvećoj meri. Eto i sad te stolice, koja je kao za inat stajala na svojim točkovima! Gledao ju je kao neprijatelja koji mu je kriv za sve i smeru mu čak i danas neko zlo... još veće nego ikad. Osvrte se Petar unaokolo. Sve je bilo mirno, nigde nikog živog. Kao neki divljak jurnu on sad na stolicu, dogradi je sav ogorčen, pa je iz sve snage gurnu nizbrdo. Stolica odlete, počne da se pretura i nestade je istog časa.

Pošto je ovo učinio, Petar, još uvek, sav besan, jurnu uz planinu kao na krilima i ne zaustavi se dotle dok ne stiže do velikog žbuna kupina, iza koga je mogao da se sakrije, jer nije želeo da ga Čika spazi. Hteo je međutim da ipak vidi šta se dogodilo sa stolicom, i zato mu je bio dobrodošao ovaj žbun na brdu. Odatle, upola sakriven, mogao je da pogleda dole niz planinu, pa ako se Čika pojavi, da se odmah sakrije. Tako je i uradio. I šta ugledaše njegove oči! Daleko dole tumbao se sunovratke njegov neprijatelj sve većom i većom brzinom. Prevrnuo se nekoliko puta, onda je poskočio visoko, tresnuo o zemlju i ponovo se preturio raspadajući se. Na sve strane su već leteli komadi: noge, naslon, postava, sve visoko u vazduh. Petar je osećao toliku radost gledajući ovo što se dešava, da je prosto morao obema nogama da poskoči uvis. Glasno se nasmejao, lupio nogom o zemlju od zadovoljstva, pa počne da skače sve ukrug. Najzad se vrati na staro mesto i pogleda nizbrdo. Ponovo se smejaio i ponovo počne da skače, jer je bio van sebe od radosti što je njegov neprijatelj propao. Sad je morala ova strankinja svakako da otputuje, jer nije imala više pomoću čega da se kreće. Hajdi će opet biti sama i ići će sa njim na pašnjak, pa će i uveče i ujutru biti njegova drugarica, i sve će biti kako je ranije bilo. Ali Petar nije znao šta biva kad se učini neko zlo delo.

Hajdi je istrčala iz kolibe i potrčala prema šupi. Iza nje je išao deda sa Klarom u naručju. Vrata na šupi stajala su širom otvorena, a one dve daske bile su uklonjene, te je svetlost dana dopirala do najudaljenijeg ugla. Hajdi je zavirila unutra, obišla šupu, vratila se, a najveće čuđenje čitalo joj se na licu. Utom je stigao i deda.

– Šta je to? Jesi li ti izvezla stolicu, Hajdi? – upita je on.

– Pa ja je i tražim, deda, na sve strane, a ti si kazao da je stolica pored vrata – rekla je Hajdi gledajući još unaokolo.

Vetar je za to vreme počeo jače da duva. Udarao je vratima šupe jednako, a najzad ih naglo zalupio.

– Deda, vetar je kriv! – uzviknula je Hajdi, a oči joj zablistaše. – O, ako se stolica otkotrljala sve do Selca, stići će danas kasno, pa nećemo moći da idemo.

– Ako se donde otkotrljala neće se više ni vratiti, jer se svakako raspala – kazao je deda i obišao šupu da pogleda nizbrdo. – Ali čudno se to dogodilo! – dodao je on posmatrajući mesto preko koga je stolica trebalo da pređe dok ne stigne do nizbrdice.

– O, kakva šteta, sad ne možemo ići, a možda nikad nećemo moći da idemo – žalila je Klara. – Moraću sada svakako da se vratim kući, nemam više stolice. O, kakva šteta! Kakva šteta!

– Je li, deda, ti ćeš već nešto izmisliti, pa da ne bude onako kako Klara misli! Da ne mora odmah da se vraća kući!

– Ovoga puta ići ćemo na pašnjak, kao što smo naumili, a posle ćemo videti šta će biti – rekao je deda.

Deca su klicala od радости. Deda se vrati u kolibu, uze odande mnogo marama, raširi ih na najsunčanije mesto ispred kolibe i tu postavi Klaru. Donese onda deci mleka za doručak, pa izvede Belku i Mrkušu iz staje.

– Zašto li se onaj ne pojavljuje već odozdo! – kazao je Čika više za sebe, jer još nije odjeknuo Petrov jutarnji zvižduk.

Onda deda uze Klaru opet na ruke, a maramu ponese preko ramena.

– Tako, a sada napred! – rekao je polazeći prvi. – Koze će ići sa nama.

Hajdi je bila zadovoljna. Jednom rukom zagrlila je Belku, a drugom Mrkušu, pa je išla iza dede, a koze se toliko radovalе što idu zajedno sa Hajdi da su je prosto prignječile od velike радости.

Kada stigoše gore na pašnjak, videše kako na obroncima ovde-onde koze brste, a u sredini leži Petar, opružen po zemlji koliko je dug.

– Pokazaću ja tebi ako još jednom prođeš, a ne zovneš moje koze, lenjivče jedan! Šta to treba da znači? – doviknuo mu je Čika.

Kad Petar ču ovaj dobro poznati glas, skoči kao oparen.

– Još niko nije bio budan – odgovorio je on.

– Jesi li video stolicu? – upitao ga je opet Čika.

– Koju? – upitao je Petar zbunjen.

Čika više nije govorio. Prostro je one maramе na suncem obasjani obronak, posadio tu Klaru i upitao je da li joj je tu udobno.

– Udobno kao u naslonjači – odgovorila je ona zahvaljujući – i zaista sam na

najlepšem mestu. Ovde je tako lepo, Hajdi, tako lepo – uzviknula je ona gledajući unaokolo.

Deda je krenuo kući. Rekao im je da se lepo zabavljaju, a kad bude vreme ručku, Hajdi će naći jela u torbi koju je on ostavio tamo u hladu. Neka im onda Petar da mleka koliko budu želele, ali neka Hajdi dobro pazi da mleko bude od Belke. Predveče će deda opet doći. Sad deda ide prvo da traži stolicu i da vidi šta je sa njom.

Nebo je bilo ugasito plavo, bez ijednog oblačka. Na velikom snežnom polju na suprotnoj strani blistalo je kao da sijaju hiljade i hiljade zlatnih i srebrnih zvezda. Sivo, šiljasto stenje dizalo se visoko kao u drevna vremena i ozbiljno gledalo u dolinu. Velika ptica lebdela je visoko u plavetnilu, a iznad visova duvao je planinski vetar i hladio suncem obasjanu planinu. Deci je bilo neopisano prijatno. S vremena na vreme naišla bi neka kozica i prišla njima da se igra. Najčešće je dolazila nežna Belka i spuštala svoju glavicu Hajdi u krilo, pa ne bi odlazila dok ne dođe druga koza da je otera. Tako se Klara upoznala sada izbliza sa svim kozama, te više nije mešala jednu sa drugom, jer je svaka izgledala drukčije i drukčije se i ponašala.

Bile su tako poverljive prema Klari da su joj sasvim blizu prilazile i spuštale svoje glave na njeno rame. To je uvek bio znak prisnog poznanstva i naklonosti.

Tako je proteklo već nekoliko časova. Hajdi se sada seti nečega. Kad bi mogle da odu s one strane na ono mesto gde ima toliko cveća, pa da vide jesu li se svi cvetići otvorili i da li su onako lepi kao lane! Tek uveče kad se deda opet vrati, moći će i Klara da pođe donde sa njim, a dotle će možda cvetići već sklopiti svoje očice. Ta želja je bila sve jača u Hajdinom srcu i ona nije više mogla da joj se odupre, pa je rekla malo bojažljivo:

– Hoćeš li se ljutiti, Klara, ako ja časkom odem od tebe, pa ostaneš sama? Htela bih da vidim kako izgleda cveće. Ali, čekaj...

Hajdi je pala jedna misao na pamet. Otrčala je i donela čitavu gomilicu zelenog lišća. Zatim je uhvatila oko vrata Belku, koja joj je odmah pritrčala, pa je dovela do Klare.

– Tako, sad nećeš biti sama – reče joj Hajdi, pritisnuvši malo Belku da sedne pored Klare na mesto na kome je ona dosad sedela. Kozica je odmah razumela i legla.

Onda je Hajdi bacila onu travu Klari u krilo. Sad Klara reče radosno da Hajdi može slobodno da ide i da gleda cveće, a ona će rado ostati sa kozicom, jer to ionako još nikad nije doživela. Hajdi otrča, a Klara poče da daje listić po listić

Belki i one se tako sprijateljiše. Belka se sasvim pribi uz svoju novu prijateljicu, pa je lagano jela listiće iz detinjih prstića. Lepo se moglo videti kako joj prija što može ovako mirno da leži, dobro zaštićena, jer su je tamo u stadu uvek gonile velike i jake koze. Klari je izgledalo divno što sedi ovako sasvim sama na brdu, sama sa jednom dobrom kozicom koja je gleda kao da od nje očekuje pomoć. Velika želja pojavi se u njoj da jednom i ona bude svoj čovek, da i ona može drugome da pomogne, a ne da uvek drugi njoj pomažu. I Klari sad padoše na pamet mnoge misli koje nikad ranije nije mislila, pa oseti nepoznatu želju da i dalje živi na lepoj svetlosti sunca i da radi nešto što će nekome pričiniti radost kao što joj se sada Belka raduje. Ta sasvim nova radost ispuni joj srce, pa je izgledalo kao da je sve što je toliko puta gledala i dobro poznavala odjednom postalo mnogo lepše i drukčije nego što je dotle videla, pa joj je bilo tako lepo i dobro u srcu da je morala da zagrlji kozicu i da uzvikne:

– O, Belka, kako je lepo ovde gore! Kad bih samo mogla zauvek da ostanem kraj vas!

Hajdi je dotle stigla do onoga cveća. Kliknula je od radosti. Cela livada je sijala kao da je od zlata. Bile su to blistave ružice, gusti ugasito plavi džbunovi zvončića, a jak miris širio se po sunčanoj livadi, kao da je prosut dragoceni balzam. Taj prijatni miris dolazio je od malog mrkog cveta, koji je svoju glavicu skromno pomaljao između zlatnih čašica. Hajdi je stajala, gledala i udisala ovaj slatki miris punim plućima. Odjednom se okrenula i vratila se Klari sva uzbuđena i zadihana.

– O, i ti moraš da dođeš ovamo! – viknu joj izdaleka. – Cveće je tako lepo, i sve je lepo, a uveče možda neće biti tako. Možda ću moći da te ponesem, šta misliš?

– Ne, ne, šta ti pada na pamet, Hajdi! Pa ti si mnogo manja od mene. O, kad bih mogla da idem!

Sad Hajdi poče da gleda unaokolo, kao da se nečem novom dosetila. Tamo gore Petar je sedeo na zemlji kao i ranije i posmatrao decu. Tako je sedeo već satima i uvek gledao dole kao da ne može pravo da razume šta to vidi pred sobom. On je uništio onu mrsku stolicu da bi sve to prestalo i da tu stranu devojčicu ne gleda više. Ali nije dugo potrajalo, a ona se, evo, opet pojavila pored Hajdi. To nije moglo biti, a ipak je bilo tako i on je svojim sopstvenim očima mogao u to da se uveri.

Hajdi se sad okrenula njemu i pogledala ga.

– Hodi ovamo, Petre! – uzviknula je ona odlučnim glasom.

– Neću – odgovorio je on.

– Moraš da dođeš! Dođi jer ja ne mogu sama, treba da mi pomogneš. Brzo! – navaljivala je Hajdi.

– Neću – čuo se opet njegov glas.

Hajdi pojuri uzbrdo prema njemu.

Plamenih očiju stala je pred njega i uzviknula:

– Petre, ako odmah ne dođeš, kazaću dedi! Pokajaćeš se, veruj mi!

Te reči pokretoše Petra, jer su mu zadale veliki strah. Učinio je nešto zlo i nije hteo da iko živ to sazna. Dosad se tome radovao. Međutim, sad je Hajdi govorila tako kao da sve zna o tome, a to što zna kazaće i svome dedi, koga se Petar bojao više nego bilo kog drugog. Kada taj sazna šta je bilo sa stolicom! Petra je sve jače davio strah. Ustao je i prišao Hajdi.

– Idem, ali nemoj da kažeš dedi. – Toliko je bio pitom od straha da se Hajdi sažalila.

– Ne, ne, neću – uveravala ga je ona. – Hodi samo sa mnom. Ne treba da se bojiš. Lako ćeš uraditi što treba.

Kad su stigli do Klare naredi Hajdi ovako: s jedne strane će Petar, a s druge strane ona sama uhvatiti Klaru čvrsto ispod ruke i podići će je. To je još nekako i pošlo za rukom. Ali sad je došlo nešto teže, jer Klara nije mogla da stoji. Kako da je onda drže uspravno i kreću napred? Hajdi je bila isuviše mala da bi se Klara mogla osloniti na njenu ruku.

– Moraćeš da me zagriš oko vrata, tako, čvrsto. A Petra treba da uzmeš za ruku i da se osloniš na njega, pa ćemo te nositi.

Petar još nikad nikoga nije vodio ispod ruke. Klara ga je uhvatila za ruku, ali je Petar tako kruto držao ruku kao da je držalja od metle.

– Ne radi se to tako, Petre – kazala je Hajdi odlučno. – Moraš da saviješ ruku, pa da Klara svoju tuda provuče i da se lepo osloni. Ti ne smeš da popustiš, jer onda nećemo moći ništa da uradimo.

Tako su oni i učinili, ali su sporo išli napred. Klara je bila teška, a ova zaprega nejednaka po visini. S jedne strane bila je mala Hajdi, a s druge veliki Petar – to su bili dosta nepouzdati oslonci!

Klara je pokušala da se osloni malo i na svoje noge, ali nije uspevala, jer tek što je pružila jednu nogu, odmah je natrag povlačila.

– Stani samo hrabro – predlagala je Hajdi. – Onda će te svakako manje boleti.

– Misliš? – upitala je Klara bojažljivo.

Klara posluša i usudi se da čvrsto stane na zemlju jednom nogom, a onda i

drugom. Pri tom je malo jauknula, ali je onda opet podigla nogu i spustila je.

– O, sad je već mnogo manje bolelo – kazala je radosno.

– Korakni još jednom – navaljivala je na nju Hajdi.

Klara napravi još jedan korak, pa još jedan, i još jedan i odjednom uzviknu:

– Mogu, Hajdi! O, mogu! Pogledaj! Pogledaj! Mogu da koračam, mogu da koračam!

Sad Hajdi stade još više da navaljuje:

– O, o! Možeš da koračaš? Možeš da ideš sada? Možeš zaista sama da ideš? Kad bi samo deda došao! Sad možeš sama da ideš, Klara, možeš sama da ideš! – vikala je Hajdi jednako, van sebe od radosti.

Klara se, istina, još čvrsto držala i za Hajdi i za Petra, ali svaki korak joj je bio sve pouzdaniji, to su mogli svi troje da osete. Hajdi je bila presrećna.

– O, sad ćemo moći svakoga dana da idemo na pašnjak i da šetamo po planini kuda god hoćemo! – vikala je opet. – I ti ćeš celog života moći da ideš kao i ja i neće morati više da te guraju u stolici. Bićeš zdrava. O, ala smo doživeli veliku sreću!

Klara je svim srcem učestvovala u toj radosti. Ona nije znala za veću sreću na svetu nego biti zdrav i moći ići kao i ostali ljudi, a ne da ovako bedno po ceo dan bude vezana za bolesničku stolicu.

Ono cvetno polje nije bilo daleko. Već se videlo kako sijaju zlatne ružice na suncu. Stigli su sada do žbuna plavih zvončića, između kojih trava obasjana suncem kao da ih je pozivala da tu sednu.

– Zar ne bismo mogli da sednemo ovde? – upitala je Klara.

I Hajdi je to želela, pa su deca sela usred cveća, i to Klara prvi put na suvu toplu planinsku zemlju. To joj se neopisivo svidelo. Svud oko nje leljali su se plavi zvončići, sijale zlatne ružice, a unaokolo se miris širio, slatki miris mrkoga cveta. Sve je bilo tako lepo, tako lepo!

I Hajdi je sedeći kraj nje, govorila kako još nikad ovde gore nije bilo tako lepo i kako ona prosto ne zna šta joj je, jer bi jednako htela da kliče od radosti. Ali odjednom opet joj pade na pamet da je Klara ozdravila. U svoj ovoj lepoti to je bila najveća njena radost. Klara je bila nema od sreće i radosti zbog svega ovoga što vidi. Sad su se pojavljivale u njenoj svesti nove nade. Velika sreća jedva je nalazila mesta u njenome srcu, a sunčev sjaj i miris cveća tako su je savladali da nije mogla ni reč da izusti.

I Petar je usred cvetnoga polja ležao miran i nepomičan – jer je zaspao čvrstim snom.

Tiho i nežno pirkao je ovde vetar iza stenja koje je davalo zaklon. Vetar je svirao kroz žbunje. Svaki čas je Hajdi ustajala i trčkarala tamo-amo, jer je nalazila sve lepša i lepša mesta, gde je cveće još gušće, ali gde je miris još jači, jer ga je vetar donosio. I svuda je na tim mestima morala da sedne.

Tako su prolazili sati.

Sunce je već prevalilo podne kada se stado koza približi cvetnome polju.

Nije to bio njihov pašnjak, tu ih Petar nikada nije dovodio, jer one nisu morale da pasu između cveća. Izgledale su kao neka vojska, a ispred njih Češljugar kao vojskovođa. Koze su očevdno pošle da potraže svoje dečje društvo, koje ih je tako dugo bilo ostavilo i zadržalo se više nego što je red. A koze su znale uvek koje je doba. Kad Češljugar primeti ovo troje na cvetnome polju, stade da mekeće iz svega glasa, a istoga časa pridruži mu se ceo hor i sve ostale koze dotrčaše mekećući. Sad se Petar probudi. Morao je dobro da protrlja oči, jer je sanjao kako stolica na točkovima opet stoji onako lepa sa svojom crvenom prevlakom, cela celcata, ispred kolibe, pa je budeći se prosto video kako na stolici sijaju zlatni krinovi na suncu. Ali kad se sasvim rasanio, vide da to sija zlatno cveće u travi. I najedared Petra obuže opet strah koga je bilo nestalo u snu. Mada je Hajdi obećala da neće ništa govoriti, opet se Petar poboja da se njegov zločin ne otkrije na neki drugi način. Poslušno i dragovoljno pomagao je Klari da ide i činio sve što je Hajdi od njega zahtevala.

Kad svi troje stigoše na pašnjak, Hajdi brzo donese torbu sa jelom, jer je htela da ispuni svoje obećanje. Kad je ono zapretila Petru da će ga naučiti pameti ako je ne posluša, htela je da kaže time da mu neće dati da jede iz ove torbe. A ona je lepo videla jutros koliko je deda lepih stvari stavio tu unutra i sa radošću je mislila kako će dobar deo toga dobiti Petar. Kada se on onda pokazao onako tvrdoglav, time mu je htela reći da neće dobiti ništa, međutim Petar je to na svoj način protumačio. Sad je Hajdi vadila jedno po jedno iz torbe, pa napravila tri gomilice koje su bile tako velike da je ona rekla sebi zadovoljno:

– Dobiće Petar posle i sve ono što mi ne budemo mogle da pojedemo.

Zatim je dala svakome svoj deo, i sela pored Klare. Deci je posle velikih napora ovaj ručak odlično prijao.

Dogodilo se ipak kao što je Hajdi predviđala. Kad su se njih dve dobro najele, preostalo je još dosta, te Petru dadoše još jednu gomilicu jela, isto tako veliku kao što je bila ona prva. On je, međutim, jeo mirno i istrajno i pojeo sve, pa čak i mrve, ali pri tom nije osećao zadovoljstvo kao inače. Ležalo mu je nešto na srcu što ga je mučilo i tištalo, pa mu je gorak bio svaki zalogaj. Deca su kasno završila

ručak, jer se ubrzo zatim pojavio deda, koji se popeo uz planinu da ih povede dole. Hajdi mu potrča u susret. Gorela je od želje da mu što pre kaže šta se dogodilo. Bila je toliko uzbuđena zbog svoje radosne vesti da prosto nije mogla da nađe reči kojima će to dedi da saopšti. Ali deda odmah razumede šta je dete htelo da kaže i radost mu zablista na licu. Ubrzao je korake, pa kad stiže do Klare, uzviknu radosno:

– Jesi li se usudila? Eto vidiš, i uspela si!

On podiže Klaru sa zemlje, uhvati je levom rukom oko pasa, a desnu pruži Klari da se osloni na nju. Devojčica pođe, sigurno vođena, još pouzdanije i smelije nego što je ranije išla.

Hajdi je skakutala i klicala oko njih, a deda je tako izgledao kao da je doživeo najveću sreću. Podigao je odjednom Klaru u naručje i rekao:

– E, nećemo preterivati. Vreme je da se vratimo kući.

I on odmah pođe, jer je znao da je za danas bilo dosta napora i da je Klari sad potreban odmor.

Kad je Petar kasno uveče sa svojim kozama stigao do Selca, video je kako su se mnogi ljudi bili skupili oko nečega, gurajući jedan drugog da bi bolje videli šta to leži na zemlji. I Petar je hteo da vidi, pa se gurao i tiskao i levo i desno dok nije prodro napred. I video je!

Na travi je ležao srednji deo stolice, na kome je još visio jedan deo naslona. Crvena postava i sjajni krinovi svedočili su kako je divno izgledala ova stolica u svom nekadašnjem sjaju.

– Ja sam gledao kad su je nosili gore – reče pekar koji je stajao pored Petra. – Kladio bih se da vredi bar pet stotina franaka. Čudim se kako se ovo dogodilo.

– Vetar je stolicu odneo s brda, kazao je sam Čika – primeti Barbara, koja nije mogla da se nadivi lepoj crvenoj tkanini.

– Dobro je što je to uradio vetar, a ne neko drugi – nastavljao je. – Taj bi se lepo proveo! Kad gospodin u Frankfurtu bude čuo za ovo, ispitaće već kako se to moglo dogoditi. Što se mene tiče, volim što već dve godine nisam bio na planini. Sumnja može pasti na svakoga koga su u to doba videli gore.

Ljudi su još mnogo štošta govorili, ali Petru je bilo dovoljno i ovo što je čuo. Krotko i tiho izvukao se iz gomile, pa koliko je god brže mogao potrča uzbrdo kao da ga neko vija. Pekareve reči uterale su mu strah u kosti. Znao je sada da se svakog trenutka može pojaviti policajac iz Frankfurta da ispita ovaj događaj i da bi se onda moglo otkriti da je on to uradio. Tada bi ga šćepali za vrat i odvukli u Frankfurt, u zatvor. To je Petar predviđao vrlo jasno, pa mu se kosa kostrešila od

užasa.

Sav zbunjen vratio se kući. Ni na kakvo pitanje nije odgovarao, čak nije hteo ni da jede. Brzo se uvuče u krevet i poče da stenje.

– Sigurno je Petar opet jeo kiselice, pa ga sada boli želudac i zato uzdiše – rekla je njegova mati.

– Možda si mu dala malo hleba. Dodaj mu, Brigita, sutra jedan komad od mog dela – reče baba sažaljivo.

Kad su ove noći devojčice sa svojih postelja posmatrale sjajne zvezde, rekla je Hajdi:

– Je li da smo se divno provele na pašnjaku! Pa ti si ozdravila, Klara, sad smo svi srećni.

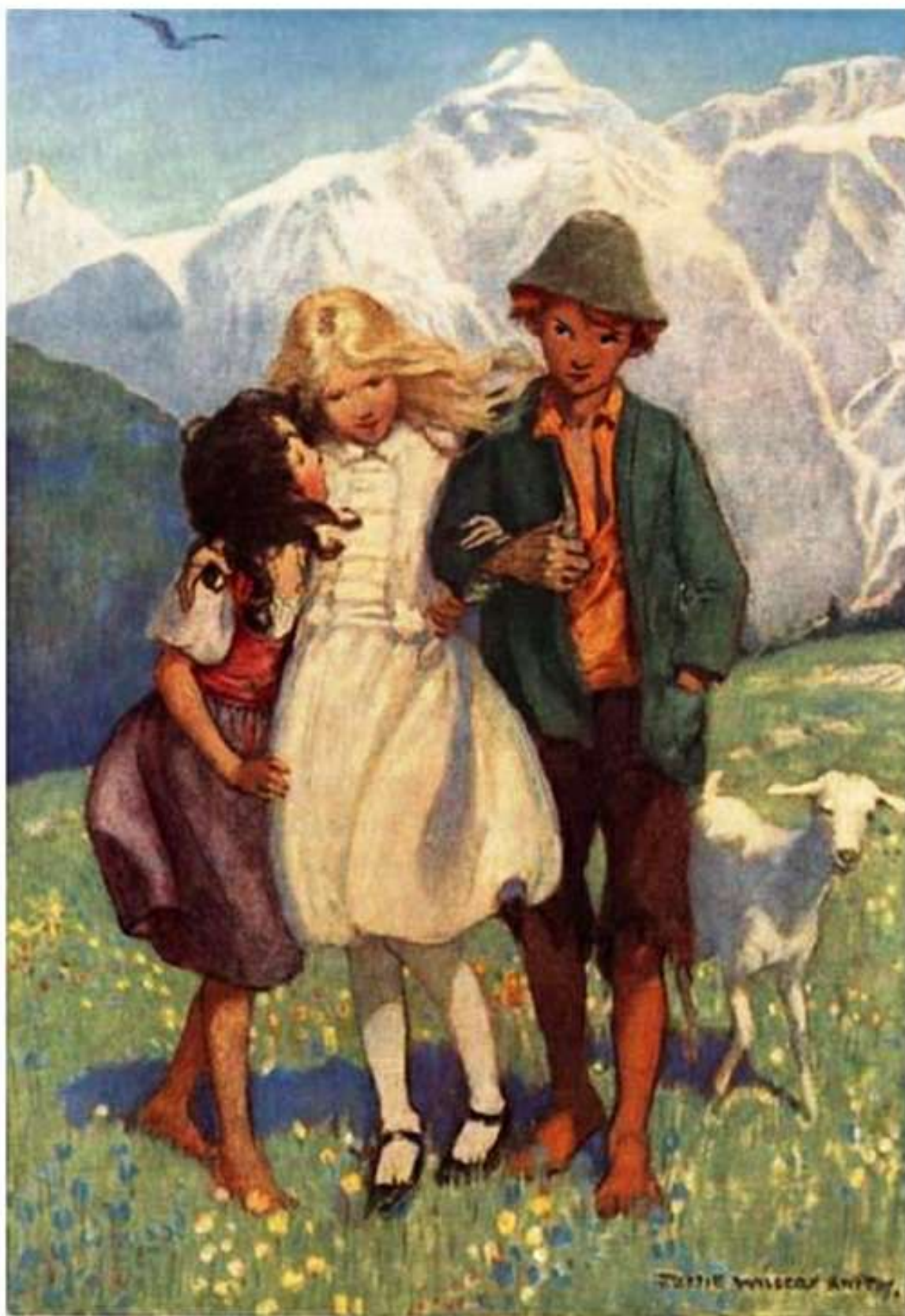
Sutradan izjutra rekao je deda da bi sad mogle pozvati baku da dođe na planinu. Neka joj napišu da je očekuje jedna veoma radosna vest. Ali deca su bila skovala jedan drugi plan. Htela su da baki pripreme jedno veliko iznenađenje. Trebalo je da prvo Klara počne još bolje da ide, tako dobro da bi mogla hodati oslonjena samo na Hajdi. Zasada baka ne sme još ništa da zna. Deca su zato upitala dedu koliko će to još trajati, a on im je odgovorio da će biti potrebno manje od nedelju dana. Onda su one rešile da u idućem pismu pozovu baku, a o nekoj novosti neće joj ništa javljati.

Dani koji su sad nastali bili su najlepší koje je Klara dosad provela na planini. Svakoga jutra budila se radosna, jer joj je srce pevalo:

– Zdrava sam! Zdrava sam! Ne moram više da sedim u bolesničkoj stolici sa točkovima. Mogu da idem kao i svi drugi ljudi!

Koračala je zatim, i svakog dana išla sve bolje i bolje, tako da je mogla da pravi sve duže šetnje.

Ovo kretanje donelo joj je takav apetit, da je deda svakoga dana sekao deblje komade hleba da ih maže maslom i sa zadovoljstvom gledao kako jede. Donosio je uvek i veliki lonac penušavog mleka, pa punio zdelicu za zdelicom. Tako je stigao i kraj nedelje, a s njim i dan kad baka treba da dođe.

– Korakni još jednom – navaljivala je na nju Hajdi.

Oproštaj, ali samo za kratko vreme

Na dan pre svoga polaska baka je poslala pismo na planinu, kako bi oni gore znali tačno kad će ona doći. Pismo je sutradan doneo Petar kad je ujutru pošao na pašnjak. Deda je već bio izašao s decom iz kolibe, a Belka i Mrkuša stajale su napolju i veselo mahale glavom na svežem jutarnjem vazduhu. Deca su ih milovala i želela im srećan put. Zadovoljno je stajao Čika kraj njih i posmatrao čas sveža dečja lica, čas svoje čiste koze. Sviđalo mu se sve, i deca i koze, pa se smeškao zadovoljno.

Utom dođe Petar. Kad njih ugleda pred kolibom, približi im se polako i pruži Čiki pismo. Čim je to uradio, odskoči strašljivo kao da se nečeg uplašio, a onda poče da se osvrće oko sebe kao da ga nešto plaši, a zatim potrča uzbrdo.

– Deda – kazala je Hajdi gledajući u čudu šta se dešava s Petrom – zašto Petar sada radi baš kao Turčin kad primeti prut iza sebe, pa trza glavu i osvrće se na sve

strane, a onda odskače?

– Možda je i Petar primetio iza sebe neki prut koji je zaslužio – odgovori deda.

Samo uz prvu uzbrdicu ustrčao je Petar bez predaha, ali je stao čim ga odozdo nisu mogli da vide. Mirno je tu stajao i okretao se bojažljivo na sve strane. Odjednom je odskočio i pogledao iza sebe tako uplašeno kao da ga je neko šćepao za vrat. Njemu se sad činilo kao da iz svakog žbuna, iz svake žive ograde može da jurne na njega neki policajac iz Frankfurta. Ali što je duže trajalo to uzbudljivo očekivanje, spopadao ga je sve veći strah.

Hajdi je htela da sada lepo uredi svoju kolibu, jer je trebalo da baka, kad dođe, nađe opet sve u redu.

Klaru je mnogo zanimalo ovo Hajdino trčkanje po svim uglovima kolibe, te je sa zadovoljstvom posmatrala njen rad.

Tako su deci neprimetno prolazili rani jutarnji časovi i već su mogla svakog trenutka da očekuju babu. Lepo se obukoše, izađoše napolje i sedoše jedna kraj druge na klupu pred kolibu, očekujući. Priđe im deda. Bio se malo prošetao i nabrao veliku kitu tamno plavog cveća, koje je tako blistalo na svetlom jutarnjem suncu da su deca kliknula od radosti. Deda unese cveće u kolibu. S vremena na vreme skakala je Hajdi s klupe da vidi ide li baka.

Najzad je ugledala kako se penje povorka koju je očekivala. Napred je išao vodič, za njim beli konj i baka na njemu i najzad nosač s visokim samarom, jer se bez bogate opreme baka nije penjala na planinu.

Sve bliže i bliže primicala se ova povorka. Stigoše već do kolibe. Baka sa svoga konja spazi decu.

– Šta to vidim? Šta to vidim, Klarice?! Ti ne sediš u svojoj stolici?! Kako je to moguće?! – uzviknula je baka uplašeno i brzo sjahala.

Ali pre nego što je prišla sasvim blizu deci, pljesnula je rukama i uzviknula u najvećem uzbuđenju:

– Klarice, jesi li to ti?! Imaš okrgle rumene obraze! Dete moje! Ne mogu prosto da te poznam!

Baka je htela da poleti Klari. Ali Hajdi je za tili čas skliznula s klupe, pa se Klara brzo oslonila na njeno rame i deca su zajedno pošla, mirno kao da idu u šetnju. Baka je odjednom zastala, sva ukočena od straha, jer je isprva pomislila da Hajdi opet pravi neki nestašluk.

Ali prema njoj je uspravno i pouzdano išla Klara pored Hajdi, a lica su im blistala i obrazi se rumeneli.

Baka im polete u susret. I smešeći se i plačući grlila je prvo Klaru, pa onda Hajdi, pa opet Klaru. Od radosti i uzbuđenja nije mogla ni reći da izusti. Sad joj pade pogled na Čiku, koji je stajao kraj klupe i s osmehom sve to gledao. Baka uhvati Klaru za ruku, pa uzvikujući jednako od čuđenja i pitajući se da li je sve to san ili java, uputi se s detetom polako prema klupi. Tu pusti Klaru i poče se srdačno rukovati sa starcem.

– Dragi moj Čiko! Dragi moj Čiko! Kako da vam zahvalim! To je vaše delo! To su učinili jedino vaša briga i vaš trud...

– I sunce i vazduh planinski – dodao je Čika smešeći se.

– Da, i slatko Belkino mleko! – uzviknula je Klara. – Da znaš samo, bako, kako mogu da pijem kozje mleko i kako je ukusno!

– Pa to se po tvojim obrazima vidi, drago moje dete – kazala je sada baka srdačno se smešeći. Ne mogu prosto da te poznam. Sva si okrugla i nikada ne bih ni slutila da ćeš toliko porasti. Ne mogu da te se nagledam! Ali sad moram smesta da telegrafišem tati u Pariz da odmah i on ovamo dođe. Neću mu reći zašto ga zovem. Znam da će mu to biti najveća radost u životu. Dragi Čiko, kako ćemo sad da pošaljemo depešu? Vi ste već svakako rekli ljudima da idu.

– Otišli su. Ali, ako se gospođa žuri, zovnuću Petra. On ima vremena.

Baka mu je zahvalila, jer joj je bilo mnogo stalo do toga da odmah pozove sina.

Čika se malo odmakao i zviznuo tako prodorno u prste da je odjeknulo čak do stenja. Nije dugo potrajalo, a Petar je strčao odozgo, jer je dobro poznavao ovaj zvižduk. Bio je bleđ kao krpa, jer je mislio da će mu sada suditi Čika s Planine. Ali ovaj mu dade samo hartiju na kojoj je baka za to vreme nešto ispisala, pa mu reče da to smesta odnese u Selce i preda na poštu. Čika će kasnije sam platiti koliko treba, jer toliko mnogo stvari odjednom Petar ne bi mogao da shvati.

Petar je pošao sa tom hartijom u ruci i laknulo mu je, jer ga Čika nije zvao zbog neke presude, niti je bilo policajca iz Frankfurta. Najzad su svi mogli da lepo i mirno sednu za sto pred kolibom. Sad su mogli da pričaju baki potanko kako se sve ovo dogodilo. Kako su otišli na pašnjak, kako je vetar oduvao stolicu na točkovima, a Klara zbog cveća napravila prve korake. Ali dugo je trajalo dok nisu deca završila ovu priču, jer ih je baka svaki čas prekidala diveći se i jednako zahvaljivala dedi uzvikujući:

– Zar je to moguće! Da ovo nije san? Da li je ova devojčica, rumena, svetlih obraza, zaista moja nekadašnja Klarica, bleđa i slaba moja Klarica?

A Klara i Hajdi neprestano su se radovale što je ovako lepo smišljeno

iznenađenje za baku uspelo.

Gospodin Sezeman je za to vreme bio završio svoje poslove u Parizu, pa je i on hteo da iznenadi svoje. Ne pišući ni reči svojoj majci, sede jednog sunčanog dana na voz i stiže do Bazela, odakle sutradan zorom krenu dalje, jer je mnogo zaželeo da što pre vidi svoju kćer, s kojom nije bio celog leta. Stigao je u banju Ragac nekoliko časova posle odlaska svoje majke.

Bila mu je po volji vest da je ona baš danas otišla na planinu. Sede u kola i odveze se do Majenfelda. Kad je tu čuo da se može voziti sve do Selca, produži vožnju, jer je mislio da će imati još dosta da pešači uzbrdo.

I zaista, gospodin Sezeman se nije prevario. Neprekidno penjanje uz planinu bilo je za njega dugo i teško. Još se ni jedna koliba nije videla, a on je znao da na pola puta treba da naiđe na kuću Petra, malog kozara, jer je često slušao kako Hajdi opisuje ovaj put.

Svuda su se videli tragovi pešaka, a na nekim mestima odvajale su se staze u svim pravcima. Gospodin Sezeman se poboja da ne zaluta, jer je koliba možda na drugoj strani planine. Stao je da se osvrće ne bi li primetio koga ko bi mu pomogao. Ali sve je bilo tiho i pusto. Čulo se samo hujanje planinskog vetra i ponekad bi u sunčanom plavetnilu zazujale male mušice ili neka vesela ptičica zacvrkutala u žbunu. Gospodin Sezeman zastade malo da mu zagrejano čelo hladi planinski vetar.

Ali eno, neko odozgo trči. Bio je to Petar s depešom u ruci. Leteo je pravo nizbrdo prečicom, a ne stazom na kojoj je gospodin Sezeman stajao. Čim se dečak približio gospodin Sezeman ga zovnu. Petar mu je prišao oklevajući i uplašeno. Išao je postrance kao da je samo jednom nogom mogao da korakne, a drugu kao da vuče za sobom.

– Ovamo, dečko, brže! – bodrio ga je gospodin Sezeman. – A sad mi reci mogu li ovim putem do kolibe gde stanuje starac sa svojom unukom Hajdi. Tamo su došli u posetu neki iz Frankfurta?

Mesto odgovora, Petar kriknu prigušeno, sav uplašen, i jurnu da glavačke odleti niz livadu i otkotrlja se baš onako kao što se kotrljala stolica na točkovima. Samo, srećom, Petar se ne razbi u komade, kao što je to sa stolicom bio slučaj.

Ali depeša je stradala i sva se iscepala.

– Divlji gorštak! – reče gospodin Sezeman u sebi, jer je pomislio da pojava stranog čoveka izaziva strah u deci s planine.

Pošto je još jednom pogledao livadu niz koju se Petar otkotrljao, gospodin Sezeman nastavi put.

Uprkos svim naporima, Petar nije mogao da se zadrži, nego se kotrljao i dalje, a s vremena na vreme prevrtao se čak i preko glave.

Ali to nije bilo najstrašnije, jer su mnogo jeziviji bili strah i užas koji su ga ispunjavali. Znao je sad da je policajac iz Frankfurta zaista stigao, da je to baš ovaj stranac, jer on pita za ljude iz Frankfurta koji su sada kod Čike s Planine. Na poslednjem visokom obronku iznad Selca pade Petar u žbun i uspe da se zadrži. Ležao je trenutak, jer je morao još da razmisli šta se sve to s njim dogodilo.

– Posle stolice stiže i ti! – reče jedan glas pored samog Petra. – Kad se nešto tamo gore odgurne, doleti ovamo kao vreća krompira, je li tako?

To mu se pekar podsmevao. Iz svoje tople pekarnice izašao je bio da se malo rashladi, pa je gledao kako se odozgo kotrlja Petar, isto kao ona stolica.

Petar skoči na noge. Novi ga strah obuze. Sad je pekar bio načisto da je Petar kriv za onu stolicu. Ne obazirući se nijednom, strugnu Petar opet nizbrdo. Najviše bi voleo da ode kući, pa da se uvuče u krevet, da ga niko ne nađe, jer je verovao da tu ima najmanje opasnosti. Ali njegove koze su još bile gore i deda mu je strogo naredio da se brzo vrati, kako stado ne bi dugo ostalo samo. On se Čike plašio više nego ma koga i toliko ga je poštovao da se još nikad nije usudio da ga ne posluša. Zato je glasno uzdahnuo pa krenuo dalje hramajući. Bilo kako bilo, morao je opet gore. Samo sad nije mogao da trči. Strah i ono prevrtanje nisu ostali bez posledica. I tako se hramajući penjao natrag uz planinu.

Odmah posle susreta s Petrom, stigao je gospodin Sezeman do prve kolibe i sada je saznao da ide pravim putem. Obodren time, penjao se dalje i najzad ugledao svoj cilj pred sobom. Tamo gore stajala je planinska kuća, a iznad nje talasale su se tamne krune starih jela.

Gospodin Sezeman radosno pođe uz poslednju strminu. Još malo, pa će moći da iznenadi svoje dete. Ali ga je društvo pred kolibom već primetilo. Čekalo ga je iznenađenje koje nije ni slutio.

Kad je već i poslednji korak učinio i popeo se, pođoše mu u susret dve prilike. Viša, sa svetloplavom kosom i ružičastim licem, koja se oslanjala na manju, Hajdi, čije su crne oči blistale od radosti. Gospodin Sezeman se trže, zastade i ukočeno pogleda te dve devojčice. Odjednom grunuše mu krupne suze na oči. Kakve se uspomene javiše u njegovom srcu! Baš tako je izgledala Klarina majka kao ta plava devojčica s rumenim obrazima. Gospodin Sezeman nije znao da li je budan ili sanja.

– Tata, zar me više ne poznaješ? – uzviknula je Klara, a lice joj je radosno sijalo. – Zar sam se toliko promenila?

Gospodin Sezeman potrča sada svojoj kćeri i zagri je.

– Da, promenila si se! Je li moguće? Je li to istina?

I presrećni otac povuče se opet za jedan korak da se uveri da ovo nije san.

– Jesi li ti to, Klarice, jesi li zaista ti? – morao je jednako da pita. A onda opet zagri svoje dete. Hteo je da se uveri da je to odista njegova Klarica, ta devojčica što stoji pred njim. Utom je stigla i baka.

Htela je da što pre vidi srećno lice svoga sina.

– Pa, dragi sine, šta kažeš na sve ovo? – uzviknula je. – Ti si nas lepo iznenadio, ali i mi smo tebi spremili još lepše iznenađenje, zar ne? – I obradovana mati pozdravi se srdačno sa svojim sinom. – A sada, hajde sa mnom da pozdravimo našeg Čiku, našeg najvećeg dobrotvora.

– Da, pa i našu malu Hajdi, i nju moram da pozdravim – reče gospodin Sezeman, stežući Hajdi ruku. – Pa kako je? Jesi li zdrava i vesela na planini? Ne treba ni da pitam. Nijedan planinski cvet ne izgleda lepše. Radujem se tome, dete moje, mnogo se radujem!

I Hajdi je sva srećna posmatrala dobroga gospodina Sezemana. Hajdino je srce živo kucalo od velike radosti što je on baš ovde na planini doživeo takvu sreću.

Baka povede svoga sina Čiki i dok su se oba čoveka srdačno zdravila, Klarin otac počeo da govori koliko mu je duboko zahvalan i koliko je iznenađen što se dogodilo ovo čudo, a baka se okrete i pođe na drugu stranu prema jelama, jer je htela da ih još jednom vidi.

Tu ju je iznenadilo nešto neočekivano. U sredini između drveća, gde je dugo granje ostavilo još malo slobodnoga mesta, stajala je velika kita divnih ugasito plavih cvetića, svežih i sjajnih kao da su ovoga časa nikli. Baka je pljesnula rukama od zadovoljstva.

– Kakva lepota! Kakav sjaj! – vikala je ona jednako. – Hajdi, moja draga Hajdi, hodi ovamo! Jesi li mi ti pripremila ovu radost? Ovo je zaista divno!

Deca su već bila došla.

– Ne, ne, nisam – rekla je Hajdi. – Ali ja znam ko je to uradio.

– Takvo je cveće gore na pašnjaku, bako, i još mnogo lepše – rekla je Klara. – Ali pogodi ko ti je jutros rano doneo cveće sa pašnjaka?

I Klara se zadovoljno smešila govoreći to, tako da je baka u jednom trenutku pomislila da je njena unuka sama danas išla gore. Ali to je bilo skoro nemoguće.

Utom se začu šum ispod jela. Bio je to Petar koji se već popeo gore. Pošto je video ko razgovara sa Čikom ispred kolibe, zaobišao je kuću u velikom luku i hteo da se neprimećeno povuče iza jela. Ali ga baka poznade i njoj pade na um

nova misao. – Da nije Petar doneo ovo cveće, pa sada iz stidljivosti i skromnosti hoće da se neprimećno povuče? Ne, ne treba tako da bude! Moraće da ga nagradi.

– Hodi, momče, hodi ovamo, brzo, ne boj se! – uzviknula je baka i pomolila glavu iza drveća.

Petar je ostao kao skamenjen od straha. Posle svega šta je preživeo nije mogao da se protivi. Osećao je samo jedno, – da je svemu kraj! Kosa mu se diže na glavi, pa bez kapi krvi u licu i sav unakažen od straha, izađe iza jela.

– Napred samo, bez oklevanja! – bodrila ga je baka. – I kaži mi sada, momče, jesi li ti ovo uradio?

Petar ne podiže oči i ne vide šta baka pokazuje prstom. Video je da Čika stoji kraj ugla kolibe i da ga njegove sive oči prodorno gledaju, a pored čike stoji opet onaj isti čovek, najstrašniji policajac iz Frankfurta. Drhćući celim telom uspeo je Petar samo da progovori jednu reč: – Da.

– Pa šta je u tome strašno – kazala je baka.

– To... to... to što se ona raspala i što se više ne može da sastavi – jedva je uspeo da izgovori Petar, a kolena su mu tako klecala da skoro nije mogao da stoji.

Baka priđe kolibi.

– Dragi Čiko, da li je sve u redu u glavi onoga jadnoga dečka? – upitala je ona sažaljivo.

– Jeste, jeste – uveravao je Čika. – Samo je taj dečko u stvari onaj vetar koji je oduvao stolicu na točkovima, pa čeka zasluženu kaznu.

Baka prosto nije mogla da veruje, jer je tvrdila da Petar ne izgleda zao, a inače nikakvog razloga ne bi imao da uništi tu tako potrebnu stolicu. Međutim, za Čiku ovo Petrovo priznanje bilo je samo potvrda sumnje koja se u njemu pojavila odmah posle toga događaja. Deda je bio dobro zapazio ljutite poglede koje je Petar još ispočetka bacao na Klaru, kao i sve ostale znake njegovog ogorčenja zbog novih događaja na planini. Čiki se jedna misao vezala za drugu, pa je pogodio kako je to išlo i sve je izložio baki. Kad je završio, baka počne govoriti živo:

– Ne, ne, dragi moj Čiko, ne, ne, jadnog dečka nećemo kazniti, treba da ga razumemo. Došli su, molim vas, tuđi ljudi iz Frankfurta, pa mu za čitave nedelje oteli Hajdi, jedino njegovo dobro, zaista veliko dobro, te mora dan za danom sam da sedi. Ne, ne, treba da ga razumemo, gnev ga je savladao i naterao ga na osvetu koja je bila malo glupa, ali kad smo ljuti, svi smo glupi.

I kad je to rekla, baka priđe Petru, koji je još drhtao i cvokotao zubima.

Sela je na klupu ispod jela i kazala mu ljubazno:

– Tako, hodi sada, momče, preda me. Imam nešto da ti kažem. Prestani da cvokoćeš zubima i da drhtiš i slušaj me. Ti si odgurnuo stolicu niz breg da se razbije. To nije bilo lepo i ti to znaš. Znaš ti i to da zaslužiš kaznu i morao si se mnogo naprezati da niko ne primeti šta si uradio. Ti si zlo mislio, a ispalo je dobro. Da ti nisi gurnuo stolicu, Klara ne bi tako brzo prohodala. Zato ti je ovoga puta oprošteno, a drugi put pazi šta radiš.

– Hoću, hoću – odgovorio je Petar sav utučen, jer još uvek nije znao kako će se sve ovo svršiti, pošto je onaj policajac i dalje stajao pored Čike.

– E, onda je dobro, cela stvar je raspravljena – završila je baka.

– A sada treba još da dobiješ i od nas neku uspomenu, kojoj bi se obradovao. Kaži mi, momče, šta bi želeo? Šta bi to moglo da bude? Šta bi najviše voleo da dobiješ?

Petar sad podiže glavu i pogleda u baku razrogačeno, sav zaprepašćen. Očekivao je nešto strašno, a sad najedanput treba da dobije poklon. Sve mu se smešalo u glavi.

– Da, da, ozbiljno govorim – kazala je baka. – Treba da dobiješ nešto čemu ćeš se radovati i zbog čega ćeš nas se sećati. Da znaš da mi više i ne mislimo na to kako si hteo da učiniš nešto rđavo. Jesi li me razumeo, momče?

Petar počeo da shvata da neće biti kazne i da ga je ova dobra žena koja je sedela pred njim spasla od policajca. Osetio je olakšanje kao da mu je težak kamen pao sa srca. Ali sada je shvatio i to kako bi bilo bolje da odmah prizna sve što je pogrešio. I zato odjednom reče:

– I hartiju sam izgubio.

Baka je morala malo da razmisli, ali se ubrzo setila o čemu je reč i ljubazno rekla:

– Tako, tako, dobro je što si kazao! Treba odmah da priznaš ako nešto nije u redu, onda brzo može sve da se zagladi. A sada reci šta bi hteo za uspomenu?

Petar je sad mogao da zaželi sve na svetu. U glavi mu se prosto sve zavrte. Ceo šareni sajam u Majenfeldu zatrepao je pred njegovim očima sa svim lepim stvarima koje je on često gledao po čitave sate i smatrao kao nešto nedostižno, pošto u džepu nikad nije imao više od pet para, dok su te primamljive stvari stajale bar deset. Bilo je tu lepih crvenih pištaljki, kojima je mogao da doziva svoje koze. Pa nožić u crvenim koricama, kojim bi divno mogao da seče pruća.

Duboko zamišljen stajao je Petar, jer mu je bilo teško da se odluči između ove dve želje. Ali tada mu pade na pamet dobra misao, imao je vremena da razmisli do idućeg sajma.

– Deset para – odgovorio je Petar odlučno.

Baka se nasmeja.

– To nije preterano, hodi ovamo! – Uze svoju kesu, pa izvadi veliki okrugao talir, pa još dva komada po deset para. – Tako, a sada da napravimo račun – nastavila je. – Hoću nešto da ti objasnim. Ovde imaš toliko puta po deset para koliko ima nedelja u godini! Moći ćeš svake nedelje da uzimaš po deset santima i da ih trošiš. Imaćeš za celu godinu.

– Je li dok sam živ – upitao je Petar bezazleno.

Sada se baka toliko zasmeha da gospodin Sezeman i Čika prekinuše svoj razgovor da čuju šta se dešava.

Baka se još smejala.

– Tako će i biti, momče, napisaću to u svome testamentu – jesi li čuo, sine? – pa i ti napiši tako. Dakle, Petar kozar dobijaće po deset para nedeljno dok je živ.

Gospodin Sezeman je klimao glavom dajući pristanak i nasmejao se.

Petar je još jednom pogledao poklon u svojoj ruci kao da sumnja da li dobro vidi. A onda je rekao: – Hvala!

Odjurio je u velikim skokovima. Ali ovoga puta nije pao, jer ga sada nije gonio strah nego ga je nosila radost kakvu Petar još nikad u životu nije osetio.

Kada je docnije i društvo iz planinske kolibe završilo veseli ručak, pa svi zajedno sedeli i razgovarali o svemu i svačemu, uze Klara za ruku svoga presrećnog oca, pa mu reče tako živo kako još nikad dok je bila bolesna nije govorila:

– O, tata, kad bi samo znao šta je sve deda učinio za mene! Toliko je mnogo činio svakoga dana da se to ne može ispričati, ali ja to neću zaboraviti celoga veka. Jednako mislim kako bih mogla da se dobrome Čiki odužim i da mu poklonim nešto čemu će se on radovati, makar upola onoliko koliko je on meni radosti prčinio.

– To je i moja najveća želja, drago dete – kazao je otac. – Još razmišljam o tome na koji način bismo bar donekle mogli da mu zahvalimo.

Gospodin Sezeman priđe Čiki, koji je sedeo pored bake i razgovarao sa njom neobično živo. Kad Čika ustade, gospodin Sezeman ga uhvati za ruku i reče mu srdačno:

– Dragi prijatelju, hteo bih o nečemu s vama da govorim. Razumećete me kada vam kažem da ja već godinama nisam osetio pravu radost. Čemu sav moj novac i sve imanje kad sam morao da gledam svoje siroto dete, koje nisam mogao ni da izlečim ni da usrećim! Vi ste dete izlečili i poklonili mu, kao i meni, novi

život. Kažite kako mogu da vam dokažem svoju zahvalnost? Nikada ne mogu da vam se odužim. Ali što imam i što mogu stavljam vam na raspolaganje. Kažite prijatelju, šta treba da učinim?

Čika je mirno slušao i sa zadovoljnim osmehom posmatrao srećnog oca.

– Verujte mi, gospodine Sezeman, ja se od srca radujem Klarinom ozdravljenju. Time je moj trud nagrađen. Hvala vam, ali meni nije ništa potrebno. Dokle god budem živ, imaću dosta za dete i za sebe. Imam samo jednu želju, pa ako mi se ona može ispuniti, neću više u životu imati nikakve brige.

– Kažite, dragi prijatelju! – navaljivao je gospodin Sezeman.

– Star sam – nastavio je Čika – i neću još dugo živeti. Kad umrem, neću moći detetu ništa da ostavim, a mala nema više rođaka, samo jednu jedinu osobu koja bi htela da je iskoristi. Ako mi gospodin Sezeman obeća da Hajdi nikad neće morati da pođe u svet da traži hleba, onda mi je bogato naknadio ono što sam mogao da učinim za njega i njegovo dete.

– Ali, dragi prijatelju, o tome ne vredi ni govoriti – prekide ga gospodin Sezeman. – Dete kao da je i naše. Pitajte moju majku, moju kćer. Nikad one neće napustiti malu Hajdi. Ali, ako je to potrebno radi vašeg umirenja, prijatelju, dajem vam reč da će tako biti. Staraću se da tako bude i posle moje smrti. Ali moram još nešto da vam kažem. Ovo dete nije stvoreno za život u tuđini, pa ma kakve bile prilike. To smo već iskusili. Ali ona ima prijatelja. Znam jednog njenog prijatelja koji je još u Frankfurtu, tu on svršava svoje poslove da bi posle otišao kuda mu se sviđa i da tamo provede starost. To je moj prijatelj doktor. On će još ove jeseni doći ovamo da mu posavetujete gde bi se u ovom kraju mogao nastaniti, jer se u vašem i u Hajdinom društvu oseća bolje nego igde. I vidite, mala Hajdi će odsada imati dva zaštitnika u svojoj blizini. Neka joj samo obojica još dugo požive.

– Da, da! – potvrdi baka stežući srdačno Čikinu ruku. A onda odjednom zagrlila Hajdi, koja je stajala kraj nje, i privuče je k sebi. – Pa i tebe, draga moja Hajdi, i tebe treba da pitamo. Hodi i reci imaš li ti neku neispunjenu želju?

– Imam, razume se, kako ne bih imala! – odgovorila je Hajdi i vrlo ozbiljno pogledala baku.

– Dobro, kaži onda šta je – bodrila je baka devojčicu. – Šta bi želela, dete moje?

– Želela bih da dobijem svoju postelju iz Frankfurta sa tri velika jastuka i s perinom, da moja baba ne leži više nisko, jer tako teško diše, a ispod perine biće joj toplo i neće morati da s maramom ide u postelju, pošto joj je bez nje zima.

Hajdi je kazala sve to u jednom dahu.

– Šta kažeš, draga moja Hajdi? – uzviknula je baka uzbuđeno. – Dobro je što si se toga setila. Kad nam se nešto lepo dogodi, treba uvek pomisliti na druge. Sad ću odmah javiti u Frankfurt. Još danas će Rotenmajerova spakovati krevet, pa će stići ovamo za dva dana. U njemu će tvoja baba lepo spavati!

Hajdi sva radosna poče skakutati oko bake. Ali odjednom stade i reče brzo:

– E, sad moram odmah dole do babe. Ona se uvek plaši kad me dugo nema.

Hajdi prosto nije mogla da sačeka da babi odnese radosnu vest i jednako je mislila o tome kako se baba plašila kad je onomad bila kod nje u poseti.

– Ne, ne, Hajdi, kako to misliš? – opomenu je deda. – Kad imamo goste, nećeš valjda bežati od kuće!

Ali baka je bila na Hajdinoj strani.

– Dragi Čiko, dete ipak ima pravo. Jadna baba je već odavno nije videla zbog mene. Zato ćemo sada svi zajedno da odemo do nje, i biće najbolje da tu sačekam svoga konja, pa da nastavim put u Selce i odmah pošaljem telegram u Frankfurt. Šta misliš, sine?

Gospodin Sezeman nije dosad imao vremena da govori o svojim namerama. Morao je zato da zamoli majku da ne preduzima odmah što je naumila, nego da sedne još za trenutak dok joj on saopšti šta namerava.

Gospodin Sezeman je bio rešio da sa svojom majkom proputuje kroz Švajcarsku, ako Klara ne bi mogla da pođe sa njima. Sad je video, međutim, da bi ceo taj divni put mogao da ostvari u društvu svoje kćeri, pa je želeo da za to iskoristi ove lepe dane poznoga leta. Hteo je da prenoći u Selcu, pa da sutra izjutra povede Klaru s planine, da sa njom ode do banje Ragac, pa odatle da putuje dalje.

Klara se malo neprijatno iznenadila zbog iznenadnog odlaska. Ali u tome je bilo i mnogo radosti.

Baka je već bila ustala i uzela malu Hajdi za ruku da sa njom krene. Sad se odjednom okrenula i vratila.

– Ali šta ćemo, za ime sveta, da radimo sa Klaricom! – uzviknula je uplašeno, jer joj je odjedared palo na pamet da bi tako duga šetnja za nju bila naporna.

Ali Čika je već uzeo svoju gošću u naručje i krenuo čvrstim korakom za bakom, koja je sada sa zadovoljstvom klimala glavom. Poslednji je išao gospodin Sezeman, i tako je ova povorka krenula nizbrdo. Hajdi je morala neprestano da skakuće od radosti pokraj bake, koja je želela da joj Hajdi priča o svojoj babi, kako ona živi, kako je kod njih, naročito zimi, kad je velika hladnoća.

Hajdi joj je o svemu govorila, jer je znala kako se tamo živi i kako baba sva skupljena sedi u uglu dršćući od hladnoće. Znala je Hajdi dobro kako se baba

hrani i šta joj sve nedostaje.

Sve dok nisu stigli do kolibe, slušala je baka sa živim zanimanjem šta joj Hajdi priča.

Brigita je baš prostirala na konopcu Petrovu košulju, da bi imao šta da presvuče kad mu se ona druga isprlja. Ugledala je društvo pa je utrčala u sobu.

– Majko, dolaze svi odozgo! – uzviknula je. – Puno ih ima, a i Čika nosi bolesnu devojčicu.

– Ah, zar je moralo tako biti? – uzdahnu baba. – Odvode sa sobom Hajdi! Jesi li ti to videla? Kad bih bar mogla da se rukujem sa njom! Kad bih mogla još jednom da je čujem!

Vrata se naglo otvoriše i Hajdi u nekoliko skokova dotrča do babinog ugla, pa je zagrlila.

– Baba, baba, doći će moj krevet iz Frankfurta sa tri jastuka i s debelom perinom.

– Za dva dana će doći sigurno – dodade baka.

Baba se tužno nasmeši i reče:

– Gospođa mora biti vrlo dobra žena. Ali mi je žao što će da te povede sa sobom u Frankfurt. Hajdi, ja to neću moći da preživim.

– Šta, šta? Ko je to rekao dobroj staroj baki? – začu se jedan ljubazan glas. I Petrova baba odjednom oseti da ju je neko uzeo za ruku i srdačno je steže.

– Ne, ne, o Frankfurtu nema ni govora! Hajdi će ostati kod svoje babe i biće njena radost. Mi ćemo dete viđati, dolazićemo ovamo često, nećemo vam je uzeti.

Sad se babino lice ozari radošću i zahvalno je stezala ruku dobre gospođe Sezeman, a od radosti su joj tekle krupne suze. Hajdi je odmah primetila da se baka obradovala i bila je presrećna.

– Je li, baba – kazala je pripijajući se uz nju – sad se baš onako dogodilo kako sam ti poslednji put čitala? Je li da će te krevet iz Frankfurta izlečiti?

– Da, da, Hajdi, izlečiće me.

– Draga naša baba – reče gospođa Sezeman – sad ćemo se oprostiti, ali ne kažem zbogom već doviđenja, pošto ćemo iduće godine opet doći na planinu, pa ćemo vas potražiti. Nikada se nećemo zaboraviti!

I govoreći to, gospođa Sezeman još jednom steže staričinu ruku. Ali nije mogla da ode tako brzo kao što je kazala, jer baba nije prestajala da zahvaljuje. Naposletku pođoše niz planinu, a Čika još jednom odnese Klaru do svoje kuće, dok je Hajdi neprestano skakutala pored njih, jer se radovala što je baba zadovoljna.

Sutradan, rano izjutra, Klara je prolivala tople suze što je morala da ide s planine, gde joj je bilo tako dobro. Ali Hajdi ju je tešila i govorila joj:

– Začas će opet leto, pa ćeš moći da nam opet dođeš, i onda će biti još lepše. Moći ćeš odmah da ideš, pa ćemo svakoga dana odlaziti s kozama na pašnjak, među ono cveće, i opet će biti veselo i radosno.

Prema, dogovoru, gospodin Sezeman je došao po svoju kćer. Stajao je sada s dedom, jer su njih dvojica imali još o nečemu da se dogovore. Klara je obrisala suze. Hajdine reči su je malo utešile.

– Pozdravi Petra s moje strane – kazala je opet – i sve koze, naročito Belku. Kada bih Belki mogla nešto da poklonim, baš bih volela. Ona je toliko doprinela da ja ozdravim.

– Kako ne bi mogla da joj pokloniš – začudi se Hajdi. – Pošalji joj malo soli, znaš kako ona voli uveče da liže so s dedine ruke.

Taj se predlog svide Klari.

– Onda ću joj poslati sto funti soli iz Frankfurta – uzviknula je radosno.

Onda je gospodin Sezeman mahnuo deci rukom, jer je bilo vreme da se pođe na put. Već je bio došao bakin konj, pa i Klarin, jer je sad Klara mogla da jaše i nisu je više morali nositi.

Hajdi je stala na najveću uzvišicu obronka pa mahala rukom Klari i svima njima, sve dok se nisu izgubili iz vida.

Krevet je stigao iz Frankfurta i baba je sada, dobro utopljena, slatko spavala svake noći.

Dobra Klarina baka nije zaboravila kako je oštra zima na planini. Poslala je za kolibu Petra kozara veliki paket, u kome je bilo tako mnogo tople odeće da je baba mogla dobro da se umota i da ne dršće više od zime kad sedi u svom uglu.

U Selcu se, međutim, zidala velika građevina. Doktor je bio došao i uselio se za prvo vreme u jedan mali stan. Po savetu svoga prijatelja Sezemana, doktor je otkupio onu staru zgradu u kojoj je Čika preko zime stanovao sa svojom unukom Hajdi i koja je nekad bila gospodska kuća, što se još videlo po visokim sobama i lepoj peći, umetnički izrađenoj. Ovaj deo kuće opravio je doktor sebi za stan, a drugu stranu dozidao je da u njoj zimi stanuju Čika i Hajdi, jer je doktor poznavao starca kao nezavisnog čoveka koji je želeo da ima svoj sopstveni stan. Tu je sažidana bila i topla štala od cigala za koze, kako bi Belka i Mrkuša udobno provele zimske dane. Iz dana u dan doktor i Čika s Planine postajali su sve bolji prijatelji, i kad bi se penjali po skelama da razgledaju kako građenje napreduje, obično je predmet njihovog razgovora bio – mala Hajdi, jer je za obojicu najveća

radost u ovoj kući bila ona. Srećni su bili što se među njima nalazilo ovo veselo dete.

– Dragi moj prijatelju – kazao je jednoga dana gospodin doktor kad je stajao sa Čikom gore na zidu – treba da na ovu stvar gledate kao i ja, ja sa vama sve radosti delim zbog ovog deteta, kao da sam mu, posle vas, najbliži. Ali ja hoću, isto tako, da podelim i sve obaveze kad je ona u pitanju. Tako bih i ja imao prava da želim da me Hajdi neguje u mojim starim danima i da ostane kraj mene. To bi bila moja najveća želja. Daću maloj Hajdi sva prava, kao da je moje rođeno dete, pa je tako bez brige možemo ostaviti kad jednom budemo morali da se od nje rastanemo i vi i ja.

Čika je dugo gospodinu doktoru stezao ruku. Nije rekao ni reči, ali njegov dobri prijatelj mogao je u starčevim očima da pročita uzbuđenje i veliku radost koju su izazvale njegove reči.

Za to vreme sedeli su Hajdi i Petar kod babe, pa je devojčica imala toliko da priča, a baba da sluša – da su obe jedva disale i sve se više približavale jedna drugoj.

A mnogo je imalo da se priča o svemu onom što se događalo celoga leta, jer su se one za to vreme tako retko sastajale.

I teško je reći ko je od njih troje izgledao srećniji zbog toga što su se opet sastali i što se sve tako lepo svršilo.